dat voci sue triplicē virtutē. ⁊ contra triplicē humani generis infirmitatē. puta virtutē purgatiuā. ⁊ contra concupiscētie prauitatē. virtutē illuminatiuā ⁊ contra nesciētie cecitatē. ⁊ virtutē roborātiuā ⁊ contra impotētie debilitatē. Ratōne p̄mi dicit. p̄s. xxviij. Vox dñi sup aquas. deus maiestatis intonuit. dñs sup aquas multas. Ratōe secūdi dicit ibidē. Vox dñi intercidētis flāmā ignis. vox dñi concutientis desertū. ⁊ cōmouebit dñs desertū cades. Ratōne tercij dicit eodē p̄s. Vox dñi p̄parātis ceruos. ⁊ reuelabit condensa. ⁊ i tēplo ei⁹ omnes dicēt gl'iam. Scitis em q̄ ppriū aq̄ officiū est purgare. ignis illuminare. ⁊ cerui ad fontē aq̄ viue cū desiderio p̄perare. Quorū primus rñdet virtuti purgatiue. Secūs illuminatiue. Tercū cōfortatiue. Applicatōes hmōi patēt. ideo trāseo. ⁊ eas grā breuitatis omitto. ¶ Dixi secundo q̄ i secūda pte hui⁹ libri quarti tractat de mortuorū resurrectōe ⁊ obstinatorū condemnatōe. ⁊ mōstrat quō hec fiāt meritorū discussione. qua iā sanat⁹ hō a suspecta societate iudicialiter separat. Et h̄ notat in verbis p̄missis cū dicit. Magnificētia ei⁹ ⁊ virt⁹ ei⁹ in nubibus. Sicut em recitat mgr̄ dist. xlviij. istius q̄rti libri. in hora extremi iudicij dñs apparebit in nubibus ex opposito mōtis oliueti sup valle iosaphat. ⁊ tūc magnificētia sue liberalitatis appebit in bonorū retributōe. quibus a dextris suis assistentibus dicet. Venite benedicti p̄ris mei: p̄cipite regnū qd̄ vobis paratū est ab origine mūdi. Sz virt⁹ sue iusticie ⁊ eqtatis apparebit in malorū condemnatōne. quibus ad sinistrā suā constitutis iudicialiter sua sniā dicet. Ite maledicti i ignē eternū ꝛc. ¶ Dixi tercio q̄ in tercia pte illi⁹ quarti libri tractat de beatorū fruitōe ⁊ ipsorū illustratōne. ⁊ monstrat quō hec contingāt corpis ⁊ aīe glorificatōne. q̄ iā beat⁹ hō in p̄fecta sanitate eternaliter confirmatur. Et h̄ notat in verbis p̄assumpt⁹ cū dicit. Date gloriā deo sup israel. Quasi dicat. Cognoscite deū esse glorificatorē israel. i. eorū q̄ vident deū. Nā hmōi gl'ia nō cōmunicat impijs cecis deū videre nō potētibus. de quibus Sap. ij. dicit. Excecauit illos malicia eorū. ⁊ nesciēt sacramēta dei. neq̄ mercedē sperauerūt iusticie. nec iudicauerūt honorē animarū sanctarū. Tūc em tollet impius ne videat gloriā dei. vt dicit Isa. Cōmunicat ergo tal' gl'ia solūmodo pijs fidelibus. q̄ collirio p̄nie ⁊ operibus misericordie seu clemētie suos mētales oculos taliter purgauerūt: q̄ in extremo iudicio deū videre beatifice merebunt. Nūc cuilibet tali i illa beatifica visione constituto tūc dici poterit illd̄ Isa. vi. Surge illumināre hierl'm q̄ venit lumen tuū: ⁊ gl'ia dñi sup te orta est. Cui⁹ visionis gloriose nos p̄ticipes faciat glorificator saluandorū. q̄ cū patre ⁊ spūsancto viuit et regnat in secula seculorū.

¶ Distinctio prima.

Samaritanus

em. Postq̄ mgr̄ in p̄mis tribus libris tractauit de rebus tā fruibilibus q̄z vtibilibus distinctis ac etiā in vno conuenientibus. nūc in isto q̄rto libro incipit tractare de signis salutiferis vulnerato homi p̄ pctm medicinā salutis efficaciter conferētibus. Et diuidit in duas ptes. Qz p̄mo mgr̄ manifestādo intentōez suā q̄si videt p̄mittere huic libro p̄hemiū. Secdo iuxta hmōi p̄missionē p̄sequitur suū tractatū. ibi. Sacrm est. ¶ Quantū ad primū est aduertēdū q̄ intentio p̄hemiantis duplicit manifestat. Primo si materia toti⁹ libri seu tractat⁹ vniūsaliter reuelat. Secundo si su⁹ mod⁹ tractādi aliq̄liter insinuat. Igit mgr̄ in isto p̄logo duo nobis proponit. Primo em ostēdit materiā de q̄ est agendū. Secdo innuit modū q̄ est p̄cedendū. ibi. De quibus q̄ttuor. Prima i duas. Qz p̄mo mgr̄ ondit hūane nature necessitatē ⁊ indigentiā. Secdo p̄sentis materie secūdiatē ⁊ sufficientiā. ibi. Curatōni ꝛc. Et hec diuidit in duas ptes. ¶ Ad cui⁹ intellectū est aduertendū. q̄ q̄uis q̄nq̄z aliq̄ medicina sit nobilit p̄parata tn nō opat nisi ad ipm morbū fuerit applicata. ideo p̄mo mgr̄ ondit p̄dicte sufficiētie ⁊ nostre indigētie ad inuicē coniunctōez. Secdo innuit ex illa coniunctōe toti⁹ nr̄e infirmitat⁹ sufficientē curatōez. Secda ps incipit ibi. Qz cōtra pēti original'. ¶ Et hec est sniā isti⁹ p̄hemij in generali. circa qd̄ q̄ro in speciali.

Questio p̄ma.

Vtrū sacramēta noue legis habēt in se virtutē seu potētiā creatiuā. ¶ Videt q̄ sic. Qz virt⁹ q̄ est grē effectiua illa est creatiua. sz virt⁹ sacrorū noue legis est grē effectiua. ḡ ꝛc. Maior patet. qz grā p̄duci nō p̄t nisi p̄ creatōez. Minor etiā patet. qz sacra noue leg⁹ in h̄ differūt a sacramētis veteris leg⁹. qm̄ efficiūt qd̄ figurāt. planū est autē q̄ figurāt grāz. ¶ Cōtra. virt⁹ creatiua nō ē cōmunicabilis alicui creature. ḡ nec sacramētis. Antecedēs patebit infra. Cōsequētia patet. qz omne sacrm est creatura. ¶ Dic q̄ttuor

sunt videda. ¶ Primo vtrũ potẽtia creandi sit cõmunicabilis creature. ¶ Secdo dato q̃ nõ. tunc videbit vtr creatura possit cooperari creatori in ope creatõis. ¶ Tercio vtr gratia cramẽtalis habeat esse p creationẽ. ¶ Et qr/to ex his patebit de eo qd querit

Articulus primus Cõclusio.

Quãtũ ad primum

sic pcedam. ¶ Primo em̃ ponã hãc ꝛclusionẽ. q̃ virt⁹ seu potẽtia creãdi nõ est cõmunicabilis creature. ¶ Secdo adducaꝫ oppositas opiniones cũ suis motiuis. ¶ Et tercio eorꝫ motiuis tñdebo. ¶ Cõclusio. ista a cõmunibus doctoribꝫ sic pbat. Potẽtia infinita nõ ẽ cõmunicabil' creature. potẽtia creãdi ẽ infinita. g̃ ꝛc. Maior patet. nã cuiꝫ creatura oĩs sit finita. g̃ nõ poterit esse capax potẽtie infinite. Probat minor. qꝛ infinita distãtia ñ pt tolli nisi p potẽtiã infinitã. sꝫ distantia inter ens ꝛ nihil est infinita. cũ igit hmõi distãtia tollat p potẽtiã creatiuã q̃ aliq̃d de nihilo pducit. g̃ ꝛc. ¶ P. sicut se habet agẽs secũdũ ad agens pmũ. sic effect⁹ agẽt' secdi ad effectũ agẽt' pmi. sꝫ agẽs secdm necessario pslupponit agẽs pmũ g̃ effect⁹ agẽtis secdi necessario pslupponit effectũ agẽtis pmi. ꝛ p ꝛseqns nõ pt creare. cũ illud solũ creet qd̃ nll'o pslupposito de nihilo pducit. ¶ P. nullũ agẽs creatũ pt agere se toto g̃ nullũ agẽs creatũ pt creare. Antecedẽs patꝫ qꝛ nullũ agẽs creatũ est pur⁹ act⁹. g̃ nullũ tale agẽs agit se toto. Ista ꝛseqntia patet. qꝛ omẽ agẽs agit fm q̃ est ĩ actu. ꝛ nõ fm q̃ est ĩ potẽtia. qꝛ fm h̃ cõpetit sibi pati. Probat etiã prima ꝛseqntia. qꝛ res q̃ creat tota p creatõẽꝫ pducit. sꝫ qd̃ nõ agit se toto h̃ nõ pt totã rem pducere. Da oppositũ tũc ageret vltra ꝛditionẽ sue nature. ¶ P. esse cuiuslibet creature pslupponit essentiã in q̃ recipiat. g̃ actio cuiuslibet creature pslupponit aliq̃d in q̃ recipiat. ꝛ p ꝛseqns nõ erit creatio q̃ est de nihilo alicui⁹ pductio. nihil pslupponens. Antecedẽs pater. qꝛ esse nõ receptũ est esse pur ꝛ illimitatũ. ꝛ p ꝛseqns est esse diuinũ. Probat ꝛseqntia. qꝛ sicꝫ res se habet ad esse. sic se habet ad agere. ꝛ iõ mod⁹ agẽdi sequit modũ essendi. ¶ Proĩs actio creature ẽ accidẽs. g̃ nulla actio creature pt esse creatio. Antecedẽs pater. qꝛ oĩs actõ creature est de pdicamẽto actõis. qd̃ ẽ vnũ de nouẽ pdicamẽtis accidẽtis. Probatio ꝛseqntie. qꝛ omẽ accidẽs pslupponit subiectũ ĩ q̃ recipiat. ¶ P. istud etiã pbat autoritatib⁹ sctõꝫ Dicit em̃ augustin⁹. iij. de tri. c. vij. Nõ solũ malos sꝫ nec bonos angelos phas est putare aliq̃d creare. Ergo mlto min⁹ cetere creature q̃ sunt infra angelos poterũt creare. ¶ Sꝫ ꝛ istud sunt due opiniones. Quaꝫ pma absqꝫ distinctõe ponit absolute q̃ potẽtia creãdi sit cõmunicabilis creature. Qd̃ pbant pmo sic. Quicũqꝫ aliq̃s effect⁹ sic se habet q̃ nõ adeq̃t virtutẽ pmi agẽtis illi⁹ pductio est cõmunicabil' agẽti secdo. sꝫ null⁹ effectus creat⁹ adeq̃t virtutẽ pme cause. qꝛ oĩs effect⁹ creat⁹ ẽ finit⁹ ꝛ p ꝛseqnẽ nõ adeq̃t virtutẽ pmi q̃ est infinita. ¶ P. oĩs potẽtia finita est cõmunicabilis creature. sꝫ ad creandũ sufficit finita potẽtia. Maior patet. qꝛ omẽ illud est cõmunicabile creature qd̃ nõ ponit creaturã extra terminos creature. sꝫ nulla potẽtia finita ponit creaturã extra terminos creature. ¶ Minorꝫ pbãt tripliciter. ¶ Primo sic. Creatura affirmatiue sũpta est finita. g̃ negatiue sũpta erit finita. Antecedẽs patet. Probat ꝛseqntia. qꝛ nõ pl⁹ negat negatio q̃ꝫ affirmet affirmatio. Et fm beatũ augustinũ q̃cq̃d debet negatõi. h̃ debet ei ĩ ordine ad affirmatõẽꝫ. Cũ igit distantia inter duos terminos finitos necessario sit finita. ꝛ p ꝛseqns ad tollendũ ipaꝫ sufficiat potẽtia finita. g̃ ad creandũ aliq̃d de nihilo nõ req̃rit potẽtia finita. ¶ Secdo sic. Resistentia q̃ est inter duo ꝛtraria tollit p potẽtiã finitam. g̃ etiã resistẽtia q̃ est inter ens ꝛ nihil poterit tolli p finitã potẽtiã. Antecedẽs patꝫ qꝛ potẽtia agẽtis natural' q̃ est finita trãsmutat vnũ ꝛtrariꝫ in alterꝫ. Probat ꝛseqntia. qꝛ nõ requirit maior potẽtia ad tollendũ minorẽ resistentiã q̃ꝫ ad tollendũ maiorẽ. sꝫ maior est resistẽtia inter duo ꝛtraria q̃ꝫ inter duo ꝛtradictoria. puta inter ens ꝛ nihil. ergo ꝛc. ¶ Tercio sic. illud qd̃ a deo pducit fm rationẽ finitã h̃ ad sui pductionẽ nõ req̃rit potentiã infinitã. Sꝫ q̃libet creatura pducit a deo fm rationẽ finitã. Nã fm augustinũ in libro lxxxiij. q̃stionũ. alia rõne ꝛditus est hõ. ꝛ alia equ⁹. ꝛ sic de alijs. nulla aũt istaꝫ rationũ erit infinita. tũ qꝛ nõ possunt esse plres rõnes ĩfinite in eodẽ. tũ etiã qꝛ infinitũ est q̃ maⁿ cogitari nõ pt. sꝫ rões homis ꝛ equi ꝛcipiunt vt aliq̃d maⁿ q̃ꝫ rõ homis tm̃. ¶ P. creature pt cõmunicari potẽtia pducẽdi materiã. g̃ sibi poterit cõmunicari potẽtia creãdi. Cõsequẽtia patet. qꝛ materia nõ pt pduci nisi p creatõẽꝫ Probat antecedẽs. qꝛ illi cui d̃ facto cõmunicata est potẽtia pducẽdi illd̃ qd̃ est nobil⁹. illi etiã pt cõmunicari potentia pducẽdi illud qd̃ est ignobil⁹. sꝫ creature d̃ facto est cõicata

Rões thome zegidij

Opio contraria pma

Probatur minor tripliciter.

Tercia rõ pncipalis

potētia pducēdi formā q̄ est multo nobilior
4 q̄z materia. g̃ ꝛc. ¶ P. creatura pt ānihilare.
g̃ poterit creare. Cōsequentia patet. qz posita
eqlitate distātia. tūc illud qd̄ pt vnā trāsire etiam
poterit trāsire aliā. sz nō solū est eqlis. imo est
eadē distātia entis ad nihil. quē est ipi⁹ nihil
ad ens. sicut est eadē via a thebis in athenas
q̄ est ab athenis in thebas. vt patet. iij. phisi.
Probat antecedēs. qz cū p agēs naturale ali
qd corrūpit. si forma nō annihilaret totalit.
tūc illud qd̄ maneret ī materia hoc posset p
agēs naturale itez reduci in actū. ꝛ sic corru
ptū p potētiā agētis naturalis rediret idē nu
mero. qd̄ est impossibile. iuxta illud. ij. de ge
neratōe Quoz substātia deperit nō redeūt ea
dē numero ¶ P. creatio nō est actio infinita.
5 g̃ potētia ipām eliciēs est cōmunicabilis crea
ture. Cōsequētia patet ex pcedētibz. Probat
antecedēs dupliciter. ¶ Primo sic. Termi
nus creatōis est finit⁹. puta ipm creatū. g̃ cre
atio est actio finita. Antecedēs est manifestū
Patet etiā ꝛsequētia. qz mot⁹ ꝛ actōes speci
ficant ex terminis ad q̄s. vt patet. iij. phisico.
g̃ actōnis infinite termin⁹ nō pt esse finitus.
¶ Scdo sic. creatio passio est finita. g̃ creatō
actio erit finita. Antecedens est notū. qz crea
tio passio tenet se ex pte rei create. Cōsequtia
etiā patet. qz actio ꝛ passio sunt idē materiali
ter. vt patet. iij. phisi. vel saltē tantā habēt cō
formitatē q̄ vnū nō excedit altez in infinitū.
6 ¶ P. maioris virtutis est attingere deū q̄z at
tingere omnē creaturā. sz primū est cōmuni
cabile creature. vt patet in beatis. g̃ ꝛ secū dū.
7 ¶ P. generatio actiua est cōmunicabil' crea
ture. g̃ ꝛ creatio actiua. Antecedēs patz. Pro
bat ꝛsequētia. qz generatio fm suā rōem fo
malē est nobilior creatōe. eo q̄ generatio fo
maliter reperiat in diuinis ꝛ habeat terminū
realē ab intra. puta filiū. sz creatio solū est vir
tualiter in diuinis. ꝛ habet terminū tantūmo
do ad extra puta creaturā. ¶ P. factio alicu
8 ius de simpliciter nō ente est creatio. sz creatu
ra pt aliqd facere de simpliciter non ente. g̃ pt
creare. Maior patet. qz creatio est factio ali
cui⁹ de nihilo. sz illud qd̄ est simplicit nō ens
h̄ē nihil. Probat minor. qz fm ph̄m. v. phi
sicoz. in h̄ differt generatio fm q̄d a generati
one simpliciter. qz generatio fm q̄d est de non
ente fm q̄d. sz generatio simpliciter est de nō
ente simpliciter. Cū igit generatō simpliciter
cōueniat creature. g̃ ꝛc. ¶ P. eo ordine q̄ res
9 create reducunt in deū. eo ordine poterūt pce
dere a deo. sed fm dyonisiū in de angelica hie
rarchia. lex deitatis est vt infima per media re
ducant in supma. g̃ infima. s. corpalia p me
dia. s. p angelos possunt pcedere a supmis. s.
a diuinis psonis. ꝛ p ꝛsequēs angeli poterūt
creare. ¶ Dis pmissis pcedā tali mō ¶ Pri
mo em ostendā quō aliq istoz nituntur instare
ꝝ rōes adductas p ꝛclusiōe. q̄z uis eoz instā
tie nō ꝛcludāt. ¶ Scdo rndeo ad istas ra
tiones q̄s p se adducūt. ¶ Primo igit in sta
tur ab aliquibz ꝝ maiorē pme rōis sic. In ip
sa creatura est potētia passiua infinita. g̃ i cre
atura poterit esse potētia actiua infinita. An
tecedēs patet de potētia pme materie. Proba
tur ꝛsequtia. qz omī potētie passiue in natura
debet correspōdere potētia actiua in natura. si
cut ait cōmentator. ¶ P. agēs eliciēs actōez
2 suā in instāti videt esse infinite virtutis. sz sol
attingēs nostez emisperiū totū aerē in eo ꝛten
tū illuminat ī instāti Probat maior. qz vt pa
tet. vi. phisi. fm augmētū virtut⁹ semp dimi
nuit tps. cū g̃ q̄ ad breuitatē mēsure instans
ī infinitū excedat tps. g̃ virt⁹ principiās acti
onē suā in instāti in infinitū excedet virtutez
principiantē actionē suā in tpe. ꝛ p ꝛsequens
erit infinita. qz nullū finitū excedit altez fini
tū in infinitū. ¶ P. arguūt ꝝ minorē. qz nun
3 q̄z vt dicūt ex aliq actōne arguit virt⁹ pducti
ua infinita nisi termin⁹ pduct⁹ illi⁹ actōis sit
infinit⁹. sz termin⁹ creatōis puta creatura nō
est infinit⁹. g̃ potētia creandi nō est infinita.
¶ P. ꝛtra pbatōez dicūt q̄ inter nihil ꝛ ens
4 nulla est distātia realis. qz idē ꝛ diuersū sunt
differētie entis. vt patet. v. methaphi. g̃ non
ens seu nihil nō pt fundare aliquā realē diū
sitatē. nec p ꝛsequēs distantiā ī ordine ad ipm
ens. Sicut em vltimū celū ñ distat a spacio
qd̄ nos imaginamur fore extra ipm celū. nisi
accipiat distātia ficta fm nostrā imaginatio
nē. sic nihil ab ente nō distat nisi ficte. ¶ P.
5 dato q̄ sit distātia. illa tñ nō erit infinita. Nā
illa distātia nō est ifinita qua dat alia maior.
sz distātia q̄ est inter deū ꝛ nihil est maior illa
q̄ est inter creaturā ꝛ nihil. Maior patet. qz
infinito nō pt dari mai⁹. Minor pbat. quia
pl⁹ distat extremū ab extremo. q̄z extremuz a
medio. sz creatura mediat inter deū ꝛ nihil. g̃
ꝛc. ¶ Ista nō ꝛcludūt. Igit ad primū dice
dū q̄ ꝛsequētia nō est tona. cū em creatura sit
multipliciter defectuosa. ideo licet infinitas
passiua q̄ sonat in impfectionē ꝛueniat crea
ture. tamē ex hoc nō habet q̄ infinitas actiua
que necessario implicat infinitā pfectionē cō
ueniat creature. ¶ Ad pbationē dicendū q̄

Instātie ꝝ ratōes cō clusionis.

Instātie ꝝ pmā rōem ꝛclusio nū 1.

Solutio Ad. 1.

nō oportet vt omīpotētie passiue materie respō
deat potētia actiua existēs in natura natura/
ta seu creata. ſz sufficit vt sibi rñdeat potentia
actiua q̄ est i natura naturāte seu creante pu/
ta i creatrice essentia q̄ est ipe dē. Dato em q̄
illis q̄ sunt i potētia passiua materie fm rōes
seminales correspōdeat potētia actiua i natu
ra creata. tñ his ad q̄ se extēdit potētia mate/
rie fm rationes obedientiales correspondet
soli⁹ dei potētia. put declarauī lib. ij. di. xvij.
arti. 1. 2. ij. ¶ Ad secūdū nego maiorē. qz ois
Ad. 2. act⁹ generatōis ppie dicte elicit in instāti. et
tñ ex hoc nō sequit ipm generās esse infinite
virtutis. Ad pbationē dicendū q̄ illa demō/
strato locū habet qñ vtriusq̄ agētis opatio ē
mot⁹ ppie dict⁹. 2 nō qñ opatio vni⁹ est mo
tus. alteri⁹ vero est generatio. Et ideo q̄ dicit
de sole nō est ad ppositū. qz lumē solis nō in/
ducit p motū in aerē. ſz p generatōes multi/
plicat p aerē. q̄ quidē generatōes q̄tuis mul/
te sint fm multitudinē partū aeris q̄ illumi/
nant. omes tñ etiā si infinite essent fierēt i in/
stanti. qz indiuisibile iunctū indiuisibili nō
facit totū mai⁹. Sicut em ex infinitis pūctis
simul positis nunq̄ resultaret linea diuisibil'
q̄uiscunq̄ modica. sic si aer infinit⁹ obiceret
soli in vno 2 eodē instāti recipet lumē i infini
tis suis ptib⁹. 2 hoc multiplicatōe infinitarū
generationū. q̄ generatōes omes nō pl⁹ occu
parent de mēsura duratōis q̄ vna tm. Unde
q̄uis in illis generatōib⁹ esset prioritas natu
re. qz pri⁹ natura ps illi⁹ aeris q̄ esset. ppinq̄/
or soli illuminaret. q̄ pars remotior. eo q̄ lu
men p partē. ppinquā deriuet ad partē remo/
tam. tñ in hmōi generatōib⁹ nulla esset prio/
ritas tpis vl duratōis. eo q̄ q̄libet esset indiui
Ad. 3. sibilis. ¶ Ad terciū nego maiorē. qz nō solū
ex termino pducto. vez etiā ex modo pducē/
di poterim⁹ indicare de finitate vel infinitate
virtutis pductiue. sicut est in ppsito cū ali/
Ad. 4. q̄d q̄uis sit finitū. pducit tñ de nihilo. ¶ Ad
quartū dicendū q̄ q̄uis inter ens 2 non ens
nō sit aliq̄ distātia. ꝛcipiēdo distantiā positi
ue. tñ inter ens 2 nō ens seu nihil est omis di
stantia negatiue. Est em inter ea omis distā/
tia localis p negatōez omis ppinquitatis. et
infinita distātia formalis. qz inter ea nll'a est
ꝛformitas. 2 infinita distātia q̄titatiua. sicut
est inter punctū 2 lineā. qz nō entis ad ens nl'
Ad. 5. la est ppōrtio. ¶ Ad quintū dicendū q̄ ma/
ior nō est vera. qz si linea a medio terre pcede
ret versus occidentē in infinitū. illa linea vni/
q̄ esset infinita. 2 tñ posset augeri versus oriē.
tem. sic licet distātia a nihilo vsq̄ ad ens crea
tū sit infinita. tñ ascendēdo sup ens creatū ca
pit additionē. Uñ illa maior nō est vera nisi
loquēdo de tali infinito qd̄ est simplicit 2 om
nino infinitū fm omnē distantiā seu positio/
nem. ¶ Ad secūdū ꝛcedūt ꝛclusionē. qz cū
agēs secūdū sit effect⁹ agētis primi. ideo effe/ Contra se
ctus agētis secūdi pſupponēdo agēs secūdū cundā rati
pſupponit effectū agentis primi. ¶ ſz nec onē ꝛclusi
istud valet. Qz ratio nō pcedit de effectu pri/ onis.
mi agētis q̄ est elicitiu⁹ effect⁹ secūdi agentis. Solutio.
ſz de tali q̄ est receptiu⁹. qd̄ patet ex forma rati
onis pdicte. qz sicut agēs secūdū actiue seu q̄
ad actiuitatē suā pſupponit agens primū. sic
effect⁹ agētis secūdi passiue pſupponit effectū
agētis primi. ¶ Ad terciū negāt antecedens Cōtra ter/
qz angel⁹ cū nō habeat materiā partē sui ideo ciā ratōem
agit se toto. Negāt etiā ꝛsequentiā cū sua p/ ꝛclusiōis.
batione. qz vt dicūt. ad hoc vt aliq̄d pducat
totā rē nō est necesse q̄ agat se toto. sed sufficit
q̄ ei⁹ virt⁹ pductiua virtualiter ꝛtineat omē
qd̄ est in pducto. ¶ ſz isti respondendo ad Solutio
antecedēs assumūt falsiz. Quia licet angel⁹
nō habeat materiā ppie dictā. tñ fm tōtū
angel⁹ habet esse receptū i essentia. ergo habz
in se aliq̄d potētiale. qz quelibet itelligētia ha/
bet suū hyliachim. vt ait autor de causis. ergo
nō est se toto act⁹. nec p ꝛsequēs agit se toto.
¶ Etiā respōdendo ad ꝛsequētiā supponūt
falsiz. s. q̄ virt⁹ alicui⁹ agētis secūdi virtuali/
ter ꝛtineat omē qd̄ est in pducto. qz si sic tunc
in tali pductōne agens secūdū nō dependere
ret ab aliq̄ agēte supiori. Propter hoc ei agēs
primū in nulli⁹ rei pductōe dependet ab aliq̄
alio agēte. qz virt⁹ ei⁹ pductiua virtualit cō/
phendit omē qd̄ est in quocūq̄z ab eo pducto
¶ Ad quartū negāt ꝛsequentiā. qz si ex hoc Cōtra qr/
q̄ esse creature recipit in aliq̄ sequeret neces/ tā rationez
sario q̄ actio ei⁹ pſupponat aliq̄d in q̄ recipia ꝛclusionis
tur. tūc p oppositū cū esse diuinū nō recipiat
in aliq̄. sequeret q̄ actio dei nō reciperet in ali/
quo. cui⁹ tñ oppositū sepi⁹ videm⁹. ¶ Sed Solutio
nec istud valet. Quia dando istā instantiaz
manifeste isti cōmittūt fallaciā ꝛsequētis. p
cedit em a destructōe antecedētis ad destru/
ctionē ꝛsequētis. sicut em ad esse hoiez sequit
esse animal. tñ formali ꝛsequētia nō sequit. ñ
est hō. ergo nō est animal. Sic licet hec ꝛse/
quentia sit bona. omē qd̄ habet esse receptū il
lius actio pſupponit aliq̄d in q̄ recipiat. tñ ñ
sequit. de⁹ nō habet esse receptū. ergo ei⁹ actio
nō recipit in aliquo. Nā cū de⁹ sit agens omi
potens nō solū pt rem totam pducere in qua

pductione actio ei⁹ nō ꝑsupponit aliquid. verum etiā ipe ꝑt formā pducere in materia ꝓiacente. ⁊ sic actio ei⁹ recipiť in materia non obstante q̄ ei⁹ esse nō sit receptū. sed simpliciter subsistens. ¶ Ad quintū negāt ꝛsequentiaz cū sua pbatione. qz si nulla actio ꝑsupponens subiectū potest esse creatio. tunc actio qua de⁹ pducit gratiā nō esset creatio. qz talis actio ꝑsupponit animā humanā in qua recipitur.

Cōtra ān tā rationez ꝛclusionis

Solutio

¶ Sed nec istud valet. Quia actio qua de⁹ pducit gratiā nō ꝑsupponit necessario ipam animā. posset em̄ deus vnica sua actione sine omni ꝑsuppositōne pducere gratiā ⁊ animā simul. Posset etiā de⁹ si vellet gratiā ⁊ qd̄cūqz aliud accidens simpliciter absolutū pducere sine omni subiecto. Sz actio creature vt est pductiua cū vt sic vel sit mot⁹ vel saltē termin⁹ mot⁹. ideo de necessitate ꝑsupponit subiectū ī quo recipiať. ideo nō est simile de actione dei ⁊ creature. ¶ Ad sextū dicūt q̄ quāuis ex dictis augustini bene habeať q̄ angeli d̄ facto ñ sint creatores. tamē ex dictis ei⁹ nō habeť q̄ ñ possit eis cōmunicari potētia creandi. ¶ Sz nec istud est verz. Quia expssa videť esse intētio sancti augustini. q̄ impossibile sit angelū posse creare. Dicit em̄ augustin⁹. v. sup gen̄. c. xxviij. Creare naturā tam nullⁿ angel⁹ ꝑt qz nec creare seipm. sed seipm pducere repugnat simpliciter tā deo qz creature. vt patet ꝑ eundē augustinū ꝓmo de tri. Si igiť tam id est tantū repugnat angelo creare. qz id est qn tum sibi repugnat vt seipm pducat. tūc clare patet ꝓm intentōez augustini. q̄ posse creare nō est cōmunicabile angelo. nec ꝑ ꝛsequens alicui pure creature. ¶ Nūc restat rn̄dere rationib⁹ istoz doctoz. ¶ Ad primū ergo dicēdū q̄ maior nō est vera. quia pductio omnis creature nō adequat dei potentiā. ergo si pductio cuiuslibet effect⁹ nō adequātis primi agētis potentiā esset cōmunicabilis secūdo agēti scilicet creature. tūc esset cōmunicabile ipi creature q̄ seipam pduceret. qd̄ est simpliciť impossibile. ¶ Iterz deficit illa maior. quia licet effect⁹ nō adequet potentiā dei. si tamē mod⁹ pducendi effectū adequat virtutē ꝓmi agentis. puta pducere aliq̄d de nihilo. hoc em̄ vt dictū est requirit infinitā potentiā cui⁹ creatura nō est capax. tūc talis pductio nequaqz ꝑt cōmunicari creature. ¶ Ad secundū nego minorē. Ad pbationē primā dicēdū q̄ q̄zuis negatio determinata alicui⁹ creature possit dici finita. eo q̄ nō plus negat qz illud qd̄ affirmatur affirmatōne determinata sibi opposita. puta cū dicit nō lapis. tūc negať sola entitas lapidis. tamē negatio cōmunis ⁊ indeterminate respiciēs omnia. puta cū dicit nihil ꝑt dici infinita. nā puz nihil nō solū negat lapidem vel lignū. sz totaliter ⁊ vniuersaliter negat deū ⁊ omnē creaturaz. ⁊ ideo negatiue est quid infinitū. eo q̄ ad nullā entitatē positiuā habet aliquā ꝛformitatē. ¶ Ad secundaz pbationē nego ꝛsequentiā. Ad pbationē dicendū. q̄ maior ⁊ minor resistētia nō faciunt maiorē vel minorē difficultatē in trāsitu vni⁹ termini in alterz. nisi cū maior resistētia puenit ex maiori difformitate. Licet em̄ frigidū magis repugnet calido qz dulci. tū qz frigidū ⁊ calidū maiorē ꝛuenientiā ⁊ ꝛformitatē habent in primo ⁊ naturali subiecto qz frigiduz ⁊ dulce. ideo facilior est transit⁹ de frigido ad calidū. qz de frigido ad dulce. Cū ergo nulla sit maior difformitas qz inter ens ⁊ nihil. nā ens ⁊ nihil in nullo cōmunicant. ideo in trāsitu de nihilo ad ens vel ecōuerso multo maior requiriť potētia qz in trāsitu de vno ꝛtrariorū ad alterz. ¶ Ad terciā pbatōez dicendū. q̄ quāuis ratio ydealis ꝑ cōparationē ad nostrū intellectū ꝛcipiať tanqz finita ⁊ determinata. tamē ex pte rei quelibet idea est simpliciter infinita. eo q̄ realiter idē sit qd̄ ipa diuina essentia. Dic tamē ad ꝑsens breuⁿ transeo. qz de hoc pliriⁿ tractaui libro ꝓmo. dist. xxxvi. arti. i. ¶ Ad terciū nego antecedēs. Ad pbationē nego maiorē. Licet em̄ homo sit nobilior dracone. tamē homo generat hominē. licz nō possit generare draconē. ¶ Est etiā specialiter illa maior falsa quādo difficilior est modus pducendi ignobiliⁿ qz mod⁹ pducendi nobiliⁿ. sicut est ī ꝓposito. Nā materia pducitur de nihilo. sz forma pduciť de aliquo. facilius autez est aliquid pducere de aliquo qz aliquid de nihilo. ¶ Ad quartū nego antecedens. quia agens naturale nō potest tollere formā nisi derelinquat priuationē ei⁹ in materia. priuatio autē nō est simpliciter negatio. sed est negatio in subiecto apto nato. vt dicit iiij. metha. Est em̄ priuatō carentia forme cū aptitudine ad eā. vt dicit ꝓmo phisicoz. Jō nullū agens naturale potest totaliter annihilare formā. qz quāuis ipam corrūpat ꝓm suū esse actuale. tamē relinquit eā in materia ꝓm suū esse aptitudinale seu potentiale. Propter qd̄ solus de⁹ potest annihilare formā. qz solⁿ de⁹ sic posset tollere formā de materia q̄ nō relinqueret priuationē forme ī materia. quo facto hmōi materia nullā haberet aptitudinez

Contra septā rationez ꝛclusionis

Solutio.

Solutio rationū ꝓme opinionis ꝓrie.

Ad.1.

Ad.2.

Ad pbationē primā

Ad pbationē secdam

Ad pbationē tertiā

Ad.3.

Ad.4.

naturalē ad talē formā. ¶ Ad probationem dicendū q̄ licet re corrupta forma remaneat in materia ꝓm suū esse potēciale. tamē agens naturale nō potest formā q̄ corrupta est eandem numero repare. quia nō potest materiā attingere eadē actōe seu generatōne qua primo attingebat eā quādo hmōi formā primo eduxit de materia. Ideo ꝓpter aliā ⁊ aliā generationē numero. forma itez ⁊ iterū educta erit alia ⁊ alia numero. quia multiplicata generatōne etiā multiplicat̄ terminꝰ generationis qui est ipa forma. Sz deꝰ potest talē formam eandē numero adducere. qz potest materiaz eadē actione attingere qua attingebat eam cū primo eduxit hmōi formā de materia ¶ Est igit̄ aptitudo forme corrupte in materia ad eandē formā numero ꝓm q̄ materia attingibilis est vel attingi potest actōne ipsius dei. ⁊ ad aliā formā numero ꝓm q̄ potest attigi actōne agentis naturalis. ¶ Ad quintuz nego ꝯsequentiam. quia quāuis creatio non sit actio infinita. nec creatū sit infinitū. creatō tamē repugnat creature ratōne modi ꝓducēdi. vt patet ex ꝓdictis. ¶ Ad sextū dicenduz q̄ attingere deū vel creaturā potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝓductiue. Alio modo cognitiue. Ergo si li attingere accipiat̄ ꝓductiue vniformiter in maiori ⁊ in minori. tunc maior est vera. sed minor falsa. quia nulla creatura attingit deū ꝓductiue. Si autē in vtra q̄z propositione accipiat̄ attingere cognitiue. tunc nō plꝰ ꝯcludit̄ nisi q̄ videnti diuinā essentiā potest cōmunicari cognitio omis creature. Si autē in maiori accipiat̄ ꝓductiue. ⁊ in minori cognitiue. tunc paralogizat̄ in quatuor terminis. ⁊ per cōsequens nihil ꝯcludit̄. ¶ Ad septimū nego ꝯsequentiā. Ad probationem dicendū q̄ nō semp illud qd̄ est ignobilius est cōmunicabile ei cui cōmunicatur nobilius. vt patuit superius ¶ Etiā assumit̄ hic falsum. quia generatio que cōmunicatur creature nō est nobilior creatōne. nec valet ꝓbatio. quia si illud qd̄ est formaliter ī deo semper in creaturis esset nobilꝰ eo qd̄ est virtualiter in deo. tunc accidēs homis puta sapientia esset nobilꝰ q̄z substātia homis. quia sapientia est formaliter in deo. substātia vero creata tantūmodo est ꝓtualiter in deo ¶ Ad octauum dicendū q̄ ens simpliciter duplicit̄ dicitur Uno modo d̄ sola substātia. ⁊ vt sic omnia accidentia dicunt̄ entia ꝓm quid. eo q̄ accidētis esse est inesse. vt patz ārto methaphisice. ⁊ accidens non est ens nisi quia est entis id est substātie. vt patet. vij. methaphi. Alio modo ens simpliciter dicit̄ omē ens reale. et isto modo ens ꝓm quid dicit̄ ens ratōnis. de quo dicit cōmentator. v. methaphi. q̄ ens verum est generis diminuti. ¶ Sic eodē modo nō ens simpliciter dupliciter dicit̄. Quia vno modo negat solā substātiā talē respectu cuiꝰ dicit̄ nō ens simpliciter. Secūdo modo negat omnē entitatē realē. Accipiendo igit̄ ñ ens simpliciter ꝑmo modo. tunc minor ē vera. quia creatura facit ignē de nō igne. lapidē de nō lapide. Sz secūdo modo tūc minor est falsa. Et qz isto secūdo modo accipit̄ nō ens simpliciter ī maiori. ideo mutat̄ mediū. ⁊ male sillogizat̄ ¶ Ad nonū dicendū. q̄ sicut infima reducunt̄ ad supma. s. in vltimū finem per media. ita tamē q̄ ex hoc ipis medijs non cōpetit ratio vltimi finis. sic in ꝓductōne rez infima procedūt a prima causa mediantibꝯ secūdis causis. quia multa opat̄ deus mediantibꝯ secūdis causis. ita tamē q̄ ex hoc ipis causis medijs non cōpetit ratio creatoris. ¶ Est etiā alia opinio que licet magis ꝓpate loquat̄ ī ista materia q̄z opinio ꝓime recitata. tamē ꝯclusioni quā superiꝰ posui videt̄ esse ꝯtraria Dicunt enī quidā de ista opinione q̄ quāuis creatio rei subsistentis nō possit cōmunicari creature. tamē creature potest cōmunicari virtus creatiua forme inherētis. Quia creatura potest annihilare formā inherentē. ergo poterit eā creare. Cōsequētia patet ex p̄cedentibꝯ. ¶ Probat̄ antecedēs ꝑmo de forma corpali. quia illud annihilat̄ qd̄ nō manet ꝓm se totū nec ꝓm aliquā partē sui. sed cū res corporalis corrumpit̄ forma non manet tota. quia tunc res nō esset corrupta. nec aliqua pars forme poterit manere. qz forma nō habet partes. cū sit simplici ⁊ inuariabili essentia ꝯsistens. vt ait autor. vi. principiorū. ¶ Probat̄ secūdo d̄ forma spūali. quia quādo aliq̄ sunt imcōpossibilia. tūc illud qd̄ est causa positōnis vnius hoc est causa destructōnis alteriꝰ. sed fides et infidelitas. spes ⁊ desperatio. charitas ⁊ odium gratia dei ⁊ omē mortale peccatuz. nequaq̄z se cōpatiunt̄ in eodē subiecto. defectuū aūt istorū creatura potest esse causa positōis. sicut patet de homie ⁊ de dyabolo. ergo illarū virtutū ⁊ gratie creatura erit causa destructōis. Noz vero destructio est pura annihilatio. Quia illud qd̄ ñ pt̄ ꝓduci nisi creet̄. hoc nequaq̄z potest destrui nisi annihilet̄. Sicut enī cū ꝓducitur ñ educit̄ de potēcia materie. sic cū destruitur nō reducit̄ in potentiā materie. ⁊ p ꝯseqns

Ad.5.

Ad.6.

Ad.7.

Ad.8.

Ad.9.

Opinio secunda.

2 annihilat. ¶ Ꝑ. causa secūda plus ꝑt in virtute cause prime. q̃z i sola sua ꝓpria virtute. Sz in virtute ꝓpria ꝑt causa secūda ꝓducere formā de materia. q̃ in virtute cause ꝑme ꝑt formā ab extra inducere in materiā. ⁊ p ꝓsequēs creare. qz illud creatur qd̄ ab extra inducitur.

Cōtra opinionem. ¶ Sz nec istud stare ꝑt vt patet ex dictis sanctoꝝ. Nā athanasius in libro suo ꝓtra arrium ait sic. Creaturā d̄ atrice nō posse esse nullus ē dubiū. ¶ Item augustinus. xij. de ci. dei. c. xxiiij. Neqz em phas est vllius nature creatorē nisi deū credere aut dicere. ¶ Ad primū igit̄ motiuū istoꝝ respōdeo negando antecedēs. Ad

Solutio Ad. 1. primā ꝓbationē dicendū q̃ re corrupta tota forma manet nō fm esse actuale. sz solum fm aptitudinē quā habet materia ad eā. sicut dictū est superius in responsione quarte rationis opinionis ꝓtrarie. De h̄ etiā dixi i scdo libro dist. xviij. arti. ij. ¶ Ad secundā ꝓbationez dicendū q̃ aliq̄d esse causaz destructōis alicuius ꝑt dupliciter intelligi Uno modo actiue ita q̃ actu suo destructiuo attingat illud qd̄ destruit. Alio modo d̄ meritorie. puta qz facit aliq̄d quo tm̄ demereat q̃ deus desinit illud cōseruare. Primo modo nlla creatura facit ad destructionē gratie vel alicui virtutis infuse. sz solū secūdo modo. Sicut g̃ ille nō dicitur creare lumē glorie. cui ex suo merito deus dat gloriā. sic nec iste. ꝓprie diceret annihilare gratiā vel charitatē. cui deus ex suo demerito subtrahit gratiā ⁊ charitatē ¶ Ad secundū dicē

Ad. 2. dū q̃ licet causa secūda plus possit i virtute prime cause. q̃z in virtute ꝓpria. tm̄ hoc nō potest causa secūda in virtute prime. quo posito secūda causa ñ esset secūda. sed esz ipa prima causa. hmōi aūt est creare. qz vt ꝓbatū est supius virtus creatiua est virtus infinita. q̃ tantūmodo est repibilis in causa prima.

Articulus secundus

Quantū ad secūdū

articulū nihil addo ad ꝑsens causa breuitatis sup ea que dixi superius libro secūdo. dist. xix. articulo tercio

Articulus tercius.

Quantū ad terciuz

articulū dico breuiter. q̃ accipiendo grām sacramentalē ꝓ gratia gratū faciente. que infunditur cū ordinate sacramētū suscipit. tūc solū modo ꝓducit ꝑ creationē. Quia forma ñ est educibilis de potētia subiecti si ꝓducit. tunc necessario ꝑ creationē ꝓducit. sz gratia sacramentalis nō est educibilis de potētia aie q̃ est eius subiectū. g̃ tc. Maior patz. Probo minorem. qz h̄ est aie cōnaturale qd̄ de eius potentia est educibile. sz illud qd̄ est gratia nō est ꝓnaturale ei cui est grā. ergo si grā esset educibile de potētia aie. tūc grā nō essz grā. qd̄ ē ꝗ dictio

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū dico q̃ sacra noue legis nō habēt in se virtutē creatiuā. ⁊ h̄ sequit correlarie ex ꝑdictis. qz ꝓbatuz est in primo articulo q̃ nulla creatura habet virtutē creatiuā. sz sacramēta sunt creature. ergo tc. ¶ Et si instat de xpo q̃ habet virtutē creandi cū ipse sit in sacramēto eucharistie. videt q̃ saltē illud sacramētū habeat virtutē creatiuā. ¶ Respōdeo q̃ xps nō est sacramentū ꝓprie loquēdo. q̃uis ipe habeat esse sacramētaliter sub speciebus sacramenti. ¶ De h̄ tm̄ ad ꝑsens trāseam. qz inferius i suo ꝓprio loco magis patere ꝑt. ¶ Ad argumentum principale quid sit dicendū. patebit inferius distinctōe secūda q̃stione ꝑma.

Instantia

Solutio.

Sacramentū ē

sacre rei signū. Postq̃z mgr̄ ꝑmisit istius quarti libri ꝓhemiū. in ista ꝑte exequit̄ suū tractatū. Circa qd̄ est aduertendū. q̃ sicut patuit in ꝓhemio mgr̄ i toto isto libro intēdit tractare de hominis ꝑ peccatū vulnerati curatōe. Et qz duplex est curatio vulnerati. quedaz. s. initiata. tm̄ adhuc manēs cū aliquibus reliquijs ꝑcedētis infirmitatis. alia ꝓsummata includēs totalē ꝑfectionē sanitatis. ideo mgr̄ duo facit. Qz primo determinat de hoīs sanatōe aliq̄liter imꝑfecta. que fit ꝑ sacramentoꝝ deuotā ꝑceptōez. Secundo de sanati hoīs solidatōe totaliter ꝑfecta ꝑ corpis ⁊ aīe beatā glorificatōez. dis. xliij. ibi. Postremo vero. Prima i duas. Qz primo determinat de sacramētis in generali Secundo de sacramētis tā veteris q̃z noue legis in ꝑcali. ibi. Fuit tm̄. Prima i tres ꝑtes diuidit Qz ꝑmo ponit sacramēti diffinitōez. Scdo eoꝝ circa q̃ fit ipm̄ sacrm̄ ondit determinationē. ibi. Duo autē sunt. Tercio innuit sacroꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ distinctōez. ibi. Iā videre restat. Prima i duas. Qz ꝑmo ondit q̃d sit sacramentū Scdo insinuat q̃re sit institutū. ibi Triplici aūt ex cā. ¶ Et hec est snia istius ꝑtis i generali. circa quā qro in ꝑciali.

Questio secunda.

Utrū sacrm̄ sit diffinibile. ¶ Videt q̃ nō. Qz illud qd̄ ñ dicit vnā essentiā nō est diffinibile. sz sacrm̄ ñ dicit

vnã essentiã. ḡ ꝛc. Maior patz. q̃ ppt ꝗ ens p accidẽs nõ ẽ diffinibile. q̃ ñ dicit vnã essentiã. vt patet. vij. metha. Minor etiã est nota q̃ sacrm includit verbũ ⁊ elemẽtũ. Juxta illud augu. Accedat verbũ ad elemẽtũ. ⁊ fit sacramentũ. Sz verbũ ⁊ elemẽtũ nõ possunt facere aliquã vnã essentiã. vt ꝛ se patet. ¶ Cõtrariũ habet p mgrm in lra. q̃ mltipliciter diffinit ipm sacrm ¶ Dic ꝯformiter ad ea q̃ tangit mgr in lra q̃ttuor sunt videda. ¶ Prio de sacri diffinitõe. ¶ Scdo de sacramẽtoꝝ institutõe. ¶ Tercio de eoꝝ ex quibꝯ ꝯstitũt sacra explicatõe. ¶ Et quarto de sacramentoꝝ veteꝝ ⁊ nouoꝝ distinctõe.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est aduertendũ q̃ de diffinitõe possum⁹ loqui triplicit. Uno mõ largissime. Alio mõ ppriissime. Tercio medio mõ. puta nec nimis large nec etiã nimis stricte. ¶ Primo mõ omẽ qd ẽ noiabile seu aliq̃ noie significabile ẽ diffinile. q̃ vt sic diffinitio nõ est aliud q̃z distincta expssio illi⁹ qd p nomẽ fuit expssuꝝ ꝯfuse ⁊ indistincte. Isto modo possunt diffiniri negatiua. puatiua. ac etiã q̃cũq̃z figmẽta. Et sic forte accipit arest. diffinitõnez cũ ait. iij. metha. Ratio quã significat nomẽ est diffinitio. ¶ Scdo mõ nihil ponit in diffinitõe nisi sit intrinsecũ rei diffinite. ⁊ spectet ad essentiã ei⁹ Et sic sola sba diffinit. ¶ Tercio mõ quãuis res diffiniat p ea q̃ sunt sibi intrinseca. puta p gen⁹ ⁊ differentiã. tñ q̃ dependet ab aliq̃ extrinseco intm q̃ sine eo pfecte notificari nõ pt. iõ tal' diffinitõ dat p additamẽta. ⁊ nõ solũ p ea q̃ sunt essentialia ipi diffinito. Et sic diffiniũt accidẽtia. q̃z esse est inesse q̃ztũ ad accidentia absoluta. vl' adesse seu ad aliud esse q̃ztũ ad respectiua. Et q̃ diffinitõ est sermo dicẽs quid est esse rei. ideo accidẽtia absoluta nõ possunt pfecte diffiniri sine sbiecto cui insunt. nec respectiua sine termino ad quẽ sunt ¶ Dec igit ad ꝓpositũ applicãdo pono tres ꝯclusiones.

Prima ꝯclo

¶ Prima ẽ q̃ sacrm est diffinibile pmo mõ. Q̃ omẽ qd est etymologizabile isto modo ẽ diffinibile. Sz sacrm ẽ etymologizabile. Maior patet. q̃ etymologia expimit aliq̃ mõ distincte qd nomẽ indicat indistincte. Minor etiã patet. q̃ vt sic sacrm dicit q̃si sacꝝ mentis secretũ. vel sicut dicit mgr in lra. sacrm ẽ sacre rei signũ. ¶ Forte dicet ꝯtra istã descriptionẽ datã a mgro q̃ sacrm nõ possit dici signũ. q̃ omẽ signũ aut ẽ demõstratiuũ. aut ẽ pnostica

Instantia 1

tiuũ. aut est memoratiuũ. Sz nullo istoꝝ modoꝝ sacrm ẽ signũ sacre rei. i. gre quã mgr ibi intelligit p rẽ sacrã. ḡ nullo mõ est signũ sacre rei. Maior patet. q̃ omẽ signũ aut ẽ rei psentis. ⁊ sic est demõstratiuũ. aut future. ⁊ sic ẽ pnosticatiuũ. aut pterite: ⁊ sic est memoratiuũ Minor pbat. q̃ ꝯtingit q̃ñq̃z aliq̃s recipit sacrm q̃ nec p habuit graz. nec tũc habet grazꝝ nec vnq̃z habebit grazꝝ. ¶ P. omẽ signũ aut ẽ naturale. aut volũtariũ. Sacramentũ nõ pt dici signũ naturale. cũ nõ sit idẽ apud omẽs. nec volũtariũ: q̃ signũ volũtariũ est mutabile. sacrm aũt nõ est mutabile. ḡ ꝛc ¶ P. cuicũq̃z cõpetit diffinitio ⁊ diffinitũ. Sz esse signũ sacre rei mltis ꝯuenit q̃ nõ sunt sacra. ḡ in ꝗ nõ stat diffinitio sacramẽti. Maior patet. q̃ diffinitio est ꝯuertibil' cũ diffinito. vt patet in libro topicoꝝ. Probat minor. q̃ colũba significabat spũm sanctũ Lu. iij. agn⁹ pascal' significabat corp⁹ xpi. Exo. xij. fpes ene⁹ significabat mortẽ xpi. Nu. xxi. attñ ista nõ fuerũt sacramẽta. licet illa q̃ significabãt essent sacratissima. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ sacrm ẽ signũ demõstratiuũ gre. q̃ quicunq̃z suscipit sacrm ꝯcomitãter cũ sacramẽto suscipit graz. nisi p suã malicã ⁊ fictionẽ obicẽ ponat gre dei. Ad pbationẽ dico. q̃ talis obstinat⁹ non suscipit gratiã nõ est ex ꝗ q̃ sacramentũ nõ sit efficax signũ gre. Sz est rõne malicie ipi⁹ suscipientis q̃ obicẽ ponit gre. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ cũ sacramenta significent ex diuina institutõne. ideo sunt signa volũtaria. nec tamẽ ppter hoc sunt mutabilia. quia significatõnis eorũ impositio dependet a volũtate superioris nature. que omino est imutabilis. Propter qd ait hugo de sancto victore in libro de sacramẽtis. Similitudo inest sacramẽtis ex creatõe. significatio ex institutõe. ⁊ sanctificatio ex benedictione. Prima est indita p creatorẽ. Secunda adiuncta per saluatorẽ. Tercia administrata per dispensatorẽ. ¶ Ad terciũ dicendum q̃ licet diffinitio ppie dicta sit cõuertibilis cũ diffinito. tñ hoc nõ oportet de diffinitione largissime sumpta. que est idẽ qd nominis interpratio seu etymologia. Licet em̃ lapis dicat quasi ledens pedẽ. tamẽ ex hoc non sequit q̃ omẽ ledens pedẽ sit lapis. Sic in p posito ꝛc. Unde cum dicit sacramentum est sacre rei signum. magis hoc debet censeri etymologia q̃z diffinitio. ¶ Secunda cõclusio est q̃ sacramentũ non est diffinibile accipiendo diffinitionẽ secundo modo. s. ppriissime. q̃ illud qd ñ est directe ī pdicamẽto sbstãtie.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Secunda ꝯclusio

illi nō cōpetit diffinitio dicta ꝑpriissime. sed
sacramentū nō est directe in ꝑdicamēto sbstā
tie. ergo ꝛc. Maior patz ex ꝑdictis. Minor
Instantia 1 patebit infra ¶ Forte dicet illud ꝛc cui⁹ rōe ē
elementū materiale. ḣ videt esse substātia. sa/
2 cramentū est hmōi. iuxta illud augustini. ac
cedit verbū ad elementū. ⁊ fit sacrm. ¶ P. ꝛc
quocūqz ꝑdicat elementū in recto ḣ est sbstā/
tia. sed elementū ꝑdicatur ꝛc sacramēto in re/
cto. ergo ꝛc. Maior patet. qz quādocūqz alte
rum ꝛc altero ꝑdicat quicq̄d dicit ꝛc eo qd ꝑ/
dicat ⁊ ꝛc subiecto dicet. vt dicit in libro ꝑdi/
camentorꝫ. sed substātia ꝑdicat ꝛc elemēto. er
go ꝑdicabit ꝛc sacramēto. d̄ quo ꝑdicat elemē
Solutio tum. ¶ Respōdeo q̄ sacramentū dupliciter
potest ꝯsiderari. Uno modo fundamētaliter
Alio modo formaliter. Si accipit sacramen
tū ꝑmo modo. tūc nec est substātia tantū. nec
accidēs tantū. sz simul ꝑ dici substātia ⁊ ac/
cidens. eo q̄ fundamētaliter ad esse sacramē/
ti ꝯcurrūt verba q̄ sunt accidentia ⁊ substātia
elemēti vel saltē alicui⁹ elemētati. Si secūdo
modo accipit. tūc sacramentū est accidens ꝛc
genere relatōnis. qz sacramētū formalit sum/
ptum est signū ex diuina institutōe efficacitā
habēs ⁊ certitudinē respectu grē ꝛc. cui⁹ signi
fundamentū sunt verba ⁊ elementū. Et qz si
gnū vt signū formaliter est ꝛc ꝑdicamēto rela
tionis. qz signū est signati signuz. ideo q̄uis
instātie ꝑdicte bene ꝯcludāt q̄ sacramētū fun
damētaliter sumptū sit substātia saltē ꝑtialit
in q̄ztū vna pars fundamēti signi illi⁹ qd for/
maliter est sacramentū. est substātia. tn̄ nihil
ꝯcludūt ꝛc sacramēto formaliter sumpto. d̄ q̄
ad ꝑsens loquor. ¶ Tercia ꝯclusio est q̄ ter/
Tercia cō/ cio modo accipiēdo diffinitōez. tūc sacramē/
clusio. tū formaliter sumptū diffinit a beato augusti
no hic in lra cū dicit. q̄ sacramentū est inuisi
bilis grē visibilis forma. ⁊ addit mgr. ita vt
ei⁹ similitudinē gerat ⁊ causa existat. In qua
diffinitōe forma accipit ꝑ signo qd est genus
ꝑpinquū ipi⁹ sacramenti formaliter sumpti.
visibile sumit ꝑ fundamēto iā dicti signi. in/
uisibilis grā accipit ꝑ termino termināte ꝛc/
pendētiā hui⁹ signi. causa accipit ꝑ efficacia
attributa tali signo a deo instituto. ⁊ ponit ꝑ
differētia. Sz cū addit. vt eiusſimilitudinē
gerat. hoc ponit ad ꝛclarandū ꝯditionē fun
damenti vt patebit respōdendo instātijs du
cendis ꝯtra hāc diffinitōez. Cū ergo relatio
tūc optime diffiniat modo q̄ sibi ꝑt cōpetere
diffinitio. qn̄ assignant ei⁹ gen⁹ ⁊ differentia
tanq̄z ꝑncipia essentialia ⁊ fundamētū ⁊ ter/
min⁹ tanq̄z ꝯnotata. iō int̄ ceteras diffinitio/
nes seu ꝛscriptōes q̄s ponit mgr ipius sacra
mēti. ista iā dicta magz videt accedere ad ꝑ/
Instantia 1 priietatē diffinitōis. ¶ Sz ō istā diffinitōez
ꝑt argui sic. Forme nō est forma. ḡ sacrm non
ꝑt esse forma grē. Cōsequētia patet. qz grā est
2 forma. ¶ P. sensibile n̄ ꝑt esse forma ei⁹ qd ē
simpliciter ꝑpūale. ḡ sacrm non ꝑt esse forma
grē. Cōsequntia est nota. qz grā est simpliciter
3 ꝑpūalis. ¶ P. si sacrm est forma grē. aut ē for
ma exēplaris. aut forma talis q̄ est ꝑs cōposi
ti. Nō ꝑt dari primū. qz forma exēplaris ē no
bilior exēplato. sz res sensibilis nō ꝑt esse no/
bilior q̄z grā dei. Et iā inuisibilia magz viden
tur esse exēplaria visibiliū q̄z econuerso. iuxta
illud apli ad Heb. xi. Ut ex inuisibilib⁹ visi
bilia fierēt ꝛc. ¶ Nec secundū vt ꝛc se patet.
4 ¶ P. sacrm nō solū ꝯsistit in rebꝫ visibilib⁹.
vez etiā in audibilib⁹. puta in ꝓbis. ḡ nō bn̄
5 dicit visibil' forma. ¶ P. sensibilia nō habēt
silitudinē cuz grā q̄ est simpliciter ꝑpūalis. ḡ
6 male ponit illud. vt ei⁹ silitudinē gerat ¶ P.
signū n̄ causat illud qd significat. sz vt dictū
est sacrm est signū grē. ḡ nō bn̄ ponit. ⁊ causa
existat ¶ Ad primū dicēdū q̄ duplex est for Solutio.
ma. Una intrinseca. q̄ ē ꝑs rei cui⁹ est forma. Ad.1.
⁊ sic forme nō est forma. Alia q̄ est rei silitu/
do. imago. signū. seu padigma. ⁊ sic forme ꝑt
esse forma. sic em̄ statua herculis ꝑt dici for/
ma herculis. ⁊ sic licet nō vsquequaqz ꝑpric.
tn̄ aliq̄ modo sacrm ꝑt dici forma grē. ¶ Ad Ad.2.
secūdū dicendū q̄ ꝑut forma idē est qd signū
sic sensibile ꝑt ē forma rei ꝑpūalis. ⁊ qz sacrm
est signū infallibile ⁊ efficax grē dei. iō ꝑt dici
forma grē ¶ Ad terciū dicēdū q̄ est forma ex Ad.3.
emplar. Ad ꝑmā ꝑbatōez dico q̄ licz forma
exēplar. q̄ habet causalitatē ꝑncipalr sup exē/
plato. sic est forma ydealis. nobilior sit ipo ex
emplato ꝑ ipaz. tn̄ forma exēplar. ꝑ modū si/
gni ⁊ instrumēti nō est nobilior eo cui⁹ dicit
esse forma. sic aūt ē in ꝑposito ꝛc. ¶ Ad secū
dā ꝑbatōez dicēdū q̄ licet simplicit loq̄ndo
inuisibilia sint exēplaria factiua visibiliū. tn̄ q̄
ad nos aliq̄ visibilia possunt esse exēplaria si
gnificatiua rez inuisibiliū. Figura em̄ picta in
parietē q̄ ad nos est signū exēplare signās an
gelū q̄ est substātia pure ꝑpūalis. ¶ Ad quar Ad.4.
tū dicendū q̄ qz inter omnes sensus. visus est
pluriū perceptiu⁹. ipe em̄ visus plures rerum
differentias nobis ꝛcmonstrat. vt dicit ꝑmo
methaphi. ideo sepe accipitur visibile pro sen
sibili cōmuni. Un̄ q̄nq̄z dicim⁹. vide q̄z bn̄
cantat iste. ⁊ ibi accipitur videre pro audire.

Quãdoqꝫ dicim⁹. vide q̃ꝫ lvnũ est vinũ istd̃. ⁊ibi accipit videre ꝑ gustare. Igit in ꝓposito ꝑ visibile cõprehendit etiã ipm audibile.

Ad.5. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ duplex est similitudo. Una q̃ ꝯsistit in participatõe eiusdem qualitatis. ꝛc qua dicit. ix. metha. ꝙ similitudo est rez differẽtiũ eadẽ qualitas. Alia que ꝯsistit in repsentatõe ꝯsimilis ꝓporcõnalitatis. ⁊ ista secũdo modo dicta est in ꝓposito. Nã sicut aqua baptismalis abluit corp⁹ ab immũdicijs. sic gratia q̃ cõfert in baptismo quã significat sacramentuꝫ baptismi abluit animã a vicijs ⁊ peccatis. Et sicut panis cui⁹ species manet in sacramẽto corpis xpi reficit hominẽ exteriorẽ. sic gratia que ꝯfert in sacramento corpis christi pascit hominẽ interiorẽ ⁊ sic ꝛc alijs sacramẽtis. Unde talis similitudo. s. ꝓporcionalitatis nõ solũ est corporaliũ ad spũalia. vez etiã potest esse creature ad ipsum ꝛcũ. Possum⁹ em̃ vere dicere ꝙ sicut homo pater paternitate reali refert ad suũ filiuꝫ sic ꝛc⁹ pater verissima paternitate refertur ad

Ad.6. suũ vnigenitũ. ¶ Ad sextũ dicendũ. ꝙ q̃ꝫ signũ speculatiuũ nõ cause illd̃ qd̃ significat tamẽ nõ repugnat signo practico causare illd̃ qd̃ significat. in talibꝫ em̃ si effectus est nobis magis notus q̃ꝫ causa. tũc vtimur effectu ꝑ signo respectu cause. sꝫ si ecõuerso. tunc vtimur causa ꝑ signo respectu effect⁹. ¶ Qũo aũt sacramẽta sint causa gratie ⁊ quõ ñ. patebit circa distinctionẽ sequentẽ.

Articulus secund⁹

Quantũ ad secũdũ

Pria ꝯclo principale pono tres ꝯclusiones. ¶ Prima est ꝙ in statu innocẽtie nec necessariũ fuit nec

Ratio optunũ esse aliqd̃ sacramentũ. Quia vbi nulla est infinitas. ibi nec est necessitas nec opportunitas medicine. sꝫ in statu innocẽtie nulla fuit infirmitas. ⁊ gratia sacramẽtalis est quãdã anime rationalis medicina. ergo ꝛc. Maior patet ex euãgelio. vbi dicit. ꝙ nõ est opus medic⁹ valentibꝫ: sꝫ male habentibꝫ. Minor ꝓbatur quo ad primã partẽ. quia infirmitas anime est per ꝑcatũ. sed in statu innocentie nullũ erat peccatũ. Probat etiã quo ad secũdã partẽ. quia dicit hugo ꝛc sancto victore in libro ꝛc sacramẽtis. ꝙ sacramẽta sunt vasa medicinalia. ⁊ hoc dicit ꝓpter gratiã que cũ sa-

Instantia 1 cramentis ꝯfert ꝑ modũ medicine. ¶ Forte dicet ꝙ ꝑ quocũq̃ statu homo indiget gratia ꝑ eodẽ statu indiget sacramẽtis. sꝫ homo ĩ statu innocẽtie ĩdiguit gratia. ergo ꝛc. Maior patet. quia gratia cõfert homini ꝑ ipa sacramenta. Minor etiã patet. qꝛ nõ obstante hominis innocẽtia. tamẽ nunq̃ potuisset homo ꝯsequi beatitudinẽ nisi mediante gratia.

¶ P. matrimoniũ fuit in statu innocẽtie. sed 2
matrimoniũ est sacramentũ. ergo sacramẽtũ fuit in statu innocẽtie. Maior patet. qꝛ matrimonialẽ ꝯiunctionẽ adã ⁊ eue saluator allegans in euãgelio ait. Qd̃ ꝛc⁹ ꝯiunxit hõ ñ sepet. Minor etiã patet. qꝛ matrimoniuꝫ est vnũ ꝛc septẽ sacramẽtis noue legis. ¶ Ad primum dicendũ. ꝙ quãuis hõ si mãsisset ĩ statu innocẽtie indiguissꝫ habitu gratie. put dicit gratia virtutũ. tñ nulla indiguisset gratia put dicit gratia sacramentalis. qꝛ vt sic dicit medicina ꝯtra peccatoꝝ vulnera. Qũo autẽ ꝯueniunt ⁊ differũt gratia virtutũ ⁊ gratia sacramentoꝝ in sequẽtibꝫ apparebit. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ matrimoniũ ꝑ put est sacramentũ nõ solũ est institutũ in officiũ. vez etiam in remediũ. ideo in statu innocẽtie matrimoniũ nõ erat sacramentũ ꝓprie loquendo. qꝛ in illo statu tantũmodo fuit institutũ ĩ officium nõ aũt in remediũ. ¶ Secũda ꝯclusio est ꝙ post lapsum hominis ĩ peccatũ ꝑ quocunq̃ statu vie. puta ꝑ statu legꝭ nature: mosaice. ⁊ euãgelice. semp vtilia ⁊ ꝯgrua ⁊ qd̃ãmodo necessaria fuerũt ipi homini diuina sacramenta. alia tñ ⁊ alia. puta magis perfecta ⁊ min⁹ perfecta. ꝓm exigentiã statuũ diuersoꝝ

Quia in quocũq̃ statu regnat vel durat ad- 1
huc infirmitas ꝑ eodẽ statu adhuc ẽ necessaria medicina. sꝫ post lapsuꝫ hominis a statu innocentie. ꝑ quocũq̃ statu vie regnat vel saltẽ durat ĩfirmitas animaꝝ. ergo necessaria qd̃ãmodo sunt homini diuina sacramẽta. q̃ sunt anime medicina. Dico autẽ semp qd̃ãmodo necessaria fore sacra. qꝛ ista necessitas nõ fuit adeo absoluta q̃n ꝛcus aliter potuisset saluare hoiez. si aliũ modũ salutꝭ instituere voluisset

¶ P. semp ꝑ omi statu post pctm̃ vtile fuit ⁊ 2
oportunũ cultores ꝛci esse distictos ꝑ aliqd̃ signũ distictiuũ a ceterꝭ mũdanis hoibꝫ. sꝫ hꝰ ñ potuit bñ fieri sine sacris q̃ sunt signa distinctiua filioꝝ ꝛci ab alijs. g̃ ꝛc. ¶ P. tãto efficacior ẽ medicina q̃ꝫto ad ipaꝫ infirm⁹ feruẽtius allicit affectãdo. sꝫ spũs rõnalis habẽs intelligentiã obumbratã ex eo ꝙ ẽ reclusus ĩ ĩfirmo 3
corpe magꝭ ẽ capax spũaliũ q̃ sibi offerunt ĩ rebꝫ corpalibꝫ q̃ꝫ spũaliũ simplicit ⁊ absolute ⁊ ꝑ ꝯseqns magꝭ afficit ⁊ ꝛcuot⁹ allicit ad ea g̃ optime ꝯgruit medicinalẽ grãm pro statu vie vniuersaliter infirmis dari in corpalibꝫ

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Secunda ꝯclusio

Instantia heret. corũ

sacramentis. ¶ Sed cõtra ista potest argui ex intentione quorundã hereticorum qui negare videbantur vtilitatem sacramentorum.

1 Primo in vniuersali sic. Illud non est vtile hoĩbꝫ p qd̃ viã salutis ipsis restringit ⁊ artat sacramẽta sunt hmõi. ¶ Maior patet. Probatur minor. qꝛ quãto plura sunt sacramenta re necessitate salutis existẽtia: tanto pluribꝫ indigem⁹ ad ꝯsequendũ salutẽ ⁊ p ꝯsequẽs ipsam difficili⁹ habebim⁹ siue optinem⁹. ¶ P.

2 illud p qd̃ dat hoĩbꝫ occasio ydolatrãdi. hoc in nulla lege debet institui. sꝫ sacramẽta videtur esse materia ydolatrie. Maior patꝫ Probat minor. qꝛ ex hoc q̃ spũalis grã dicit ꝯtineri sub corpalibꝫ sacramẽtis pt aliq̃s credere q̃ in rebꝫ corpalibꝫ sit aliq̃d numinis vel deitatis. ⁊ hoc semp fuit hoĩbꝫ occasio ydolatrãdi

3 ¶ P. maioris vl saltẽ nõ minoris virtutꝭ est creaturã destructã p peccatũ recreare q̃ a principio creare. sꝫ tanta requirit virt⁹ in creatõe q̃ nõ est cõmunicabilis creature. ergo nec virtus recreatõis. ⁊ p ꝯsequẽs ipe de⁹ medicinaꝫ recreatõis nõ infundet ipsis homibꝫ recreandis mediantibꝫ sacramẽtis: sꝫ ĩmediate per se ipm Maior patet p augustinũ q̃ ait q̃ nõ est min⁹ difficile impiũ iustificare q̃ celũ ⁊ terrã creare. Minor patet p ea q̃ dicta sunt in pcedenti q̃stione articulo pmo. ¶ P. frustra fit

4 p plura qd̃ potest fieri p paucioꝛa. vt dicit. i. phisicoꝝ. sed per solã fidẽ ⁊ obseruantiã pceptoꝝ poterat saluari homo. ergo tot sacramẽtoꝝ institutio videt esse frustra. sed de⁹ ⁊ natura nihil agũt frustra. vt dicit pmo celi ⁊ mundi. ergo no videt q̃ de⁹ istituerit aliq̃ sacramẽta. ¶ P. medicina debet esse morbꝫ ppoꝛcionata.

5 sed morbꝫ anime humane est spũalis. q̃ ei⁹ medicina nõ debet dari in sacramẽto corpozali. Maior patet. p cassiodozum in libro varioꝝm. vbi loquens de medicina viciozꝝ ait. variũ poscit remediũ diuersa q̃litas passionũ. Minor etiã patet de se. ¶ P. illud qd̃ ñ

6 dictat ratio naturalis. hoc nõ est ponendũ in statu legis nature. sed esse aliqua sacramenta nõ dictat ratio naturalis. ergo spẽaliter in lege nature nõ fuerũt aliqua sacramẽta. ¶ P.

7 illud qd̃ est naturale apud omẽs debet esse idẽ ⁊ eodẽ modo. ergo si tpe legis nature fuissent aliqua sacramẽta illa nõ fuissent mutata. sed adhuc essent penit⁹ obseruanda. ¶ Ad pmũ

Solutio. Ad. 1. dicendũ q̃ bonus viator libenter sustinet vie artitudinem dũmodo via arta sit multo breuioꝛ q̃ via lata. sed sacramenta legis euãgelice intantũ viam abbreuiant q̃ eoꝝ deuoti cultores post mortẽ tempꝯalẽ ĩmediate ad celũ euolant. qd̃ non potuerũt facere sacramẽta legis nature nec legꝭ mosaice. quia ianua regni semp mansit clausa donec sacramẽta vigoreꝫ acceperãt ex aqua ⁊ sanguine que fluxerũt de latere crucifixi. ¶ Ad secundũ nego minorẽ. Ad. 2.

Ad pbationẽ dicendũ. q̃ eoĩpo quo aliquid dicit gratia tunc nõ debet estimari esse aliq̃d numinis vel deitatis essentialiter. qꝛ deitas ñ est gratia seu accidens spũale. sed est pcellentissima natura. ⁊ ideo pdicando sacramenta nõ datur materia ydolatrãdi. sed vere adorãdi. quia dat intelligi q̃ deus sit adorandus q̃ per suã misericordiã mediantibꝫ sacramentis tribuit gratiã suã hominibꝫ. ¶ Ad tertium Ad. 3.

dicendũ. q̃ quãuis equalis virtus requiratur i creatõne ⁊ in recreatõne. tamẽ dispositiue in vtroq̃ creatura potest cooperari creatori. homo em̃ disponit fetũ ad anime ratõalis susceptionẽ quã tamẽ de⁹ creat p seipm. sic etiã multa sũt que hominẽ disponere possunt quo ad recreationẽ. quãuis sol⁹ de⁹ ipm recreet per se ipm ¶ Ad quartũ dicendũ. q̃ licet frustra fi- Ad. 4.

at per plura q̃ eque bene fieri potest p paucioꝛa. tamẽsi nõ eque bene tunc nõ fit frustra per plura. sed sine sacramẽtis quãuis de⁹ possit vl poterat saluare hominẽ. tamẽ ex parte hominis nõ erat tanta cõgruitas ad salutẽ sine sacramẽtis sicut cũ sacramẽtis. vt patet ex pcedentibꝫ. ideo ꝛc ¶ Ad quintũ dicendũ. q̃ licet morbꝫ anime sit spũalis: tamẽ morbidus Ad. 5.

scilicet spũs homis existit i corpe. ideo ꝯgruum esse videtur q̃ quãuis eius medicina sit spiritualis. puta gratia sacramentalis. tamẽ ministretur ifirmo mediante corpozali sacramento. ¶ Ad sextũ nego maiorẽ. quia eoĩpo Ad. 6.

q̃ natura intantũ fuit corrupta q̃ nõ poterat via naturali sanari. ideo necesse fuit talia a deo poni remedia que excederent dictamẽ rationis naturalis. ¶ Ad septimũ dicendũ q̃ Ad. 7.

sacramentũ matrimonij ⁊ sacramentũ penitẽtie aliquo modo fuerũt tempore legis nature ⁊ semp manserũt ⁊ manere debent in omẽ lege ordinata. sacramenta vero sacrificioꝝ in quibus fides ⁊ deuotio quã habuerunt boni homines ad deũ declarabat tempore legis nature quãuis essent necessaria. tamẽ quo ad materiaꝫ ⁊ modũ offerẽdi fuerũt volũtaria ⁊ mutabilia eo q̃ tpe legis nature hoĩes nõ habuerunt determinationẽ materie ⁊ modi illoꝝ sacrificiorum per aliqd̃ diuinũ pceptũ. sufficiebat igitur hominibꝫ degentibꝫ sub lege nature sacramentũ fidei demõstratũ in sacrificijs

p deletione originalis peccati. ⁊ sacramentuz penitētie ad delendū actuale peccatū. ac sacrm matrimonij p humane speciei ꝛseruatōne ac electoꝝ multiplicatōe. ¶ Tercia ꝛclusio est. q̃ in statu patrie nec est necessariū nec ꝛgruū esse aliqd̄ sacramentū. loquēdo de sacramētis eo modo q̃ hucusq̃ locuti sum⁹. Qz vbi est p fecta sanitas cū impossibilitate alicui⁹ infirmitatis. ibi nulla est oportunitas medicine. sed ī patria est tanta sanitas spūalis q̃ impossibilis est ibi aliq̃ infirmitas. ergo nō est ꝛgruuz ibi esse aliqd̄ sacramentū. cū sacramentum sit languētis anime medicina.

Tercia cōclusio.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuz

principale dicendū q̃ q̃zuis cōmune sit omnibus sacramētis ꝛsistere in aliquib⁹ reb⁹ sensibilib⁹ gratiā dei significantib⁹. tamē speciale ē sacramētis noue legis vt ꝛsistāt in verbis et reb⁹. vt ait mgr̄ in lra. Taliter em̄ debēbāt instituī sacramēta noue legis. vt nō solū gratiā significarēt. vez etiā psonā saluatoris repsentarent. ex cui⁹ passiōe habēt efficaciā respectu grē quā omēs recipiūt q̃ rite ꝛcipiūt hmōi sacramēta. Sz in psona saluatoris verbū eternum fuit ⁊ est vnitū sensibili corpi. ergo ⁊ sacramēta debēt ꝛsistere ī verbis ⁊ corporalib⁹ reb⁹ sensibilib⁹. ¶ Forte dicet q̃ sacramentū penitētie ⁊ matrimonij sunt de noua lege. ⁊ tñ possunt esse sine verbis. ¶ Respondeo q̃ illa duo sacramēta nō sunt pcise de noua lege. habuerūt em̄ esse tam in lege nature q̃z etiā ī mosaica lege. ¶ Potest etiā dici q̃ ista duo sacramenta fm q̃ habēt esse in lege euāgelica non sunt sine verbis. q̃zuis em̄ ꝛtritio q̃ est prima pars sacramēti penitētie possit esse sine verbis tñ ꝛfessio q̃ est secūda ps penitētie necessario debet fieri p verba si ꝛfitens p̄t loqui. vl' debet vti signis p ꝓbis si nequaq̃z pōt loqui. Sil'r ad mrimoniū req̃runt ꝓba de p̄senti exp̄mentia mutuū ꝛsensuz psonaꝝ ꝛtrahentiū. Si aūt nec illi loq̃ possunt: tūc vti debēt signis p ꝓbis. quib⁹ ꝛsensum mutue volūtatis euidēter declarent.

Instantia

Solutio.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū dicit mgr̄ in lra allegās augustinū. q̃ vocādo sacrificia ⁊ oblatōnes veteris testamēti sacra. tūc in ꝗ differūt a sacramētis legis euāgelice. q̃ illa veteris legis sacramēta significabāt ⁊ pmittebāt salutē. sacramenta ꝓ no ue legis dāt salutē. ¶ Quid tñ de ḡis sit tenēdū in sequētib⁹ apparebit clari⁹. ¶ Ad argumentū principale dicendū q̃ licet sacrm fundamēta liter nō dicat vnā essentiā. tñ formaliter dicit vnā essentiā si respect⁹ p modū signi ex institutōe resultās essentia dici p̄t. ¶ Forte dicet q̃ vn⁹ respect⁹ req̃rit vnū fundamentū. q̃ in reb⁹ ⁊ verbis nō p̄t fundari vn⁹ respect⁹. ¶ Rñdeo q̃ talis respect⁹ q̃ est signū habens esse ex institutōne diuina vl' etiā humana p̄t fundari in plurib⁹. dū tñ illa plura sint ex institutōe ordinata ad significandū aliqd̄ vnū ¶ Quāuis em̄ folia vitis ⁊ circul⁹ sint diuersa. tñ simul iūcta fundāt vnū signū q̃ significat mustū venale in tali domo cui hmōi circul⁹ est affix⁹. ¶ Etiā plures sillabe ad inuicē ordinate fundant vnū signū expssiuū rei importate p dictionē sillabicatā. ¶ Sic eodez modo nō obstāte distinctōe rez sensibiliū et verbōz sacramentaliū. put ex diuina institutione ad inuicē sunt ordinata ad significādū gratiā dei. ipa possunt fundare vnū signū qd̄ formaliter est ipm sacramentū.

Ad principale argu.

Instantia

Solutio.

Vt autem.

f

Postq̃z mgr̄ determinauit de sacramētis ī generali. nūc pseqūt de ipis ī specialī. Et primo determinat de circūcisione q̃ fuit sacrm veteris legis. Secō pseqūt d̄ sacris noue legis in principio secde distinctōis. ibi. Jā ad sacra. Pria diuidit in tres ptes. Qz primo determinat de circūcisionis ꝓtute ⁊ pfectōe. Secō de ipius institutōe. Et tercio de ei⁹ cessatōe. Secda ibi Hic dicēdū est. Tercia ibi. Jō aūt mutata ē. Prima ī duas. Qz pmo innuit mgr̄ circūcisionis perfectionē. Secō mouet ⁊ determinat quādā incidentē q̃stionē. Secda ibi. Queriť aūt. ¶ Qz mgr̄ ꝗ tractat de sacramēto circūcisionis. ideo q̃ro hanc q̃stionē.

Questio tercia.

Vtrū sacramentū circūcisionis habuerit efficaciā ad tollēdū originalem culpā. ¶ Et videť q̃ nō. Quia illud qd̄ nō tollit pena p aliq̃ culpa inflictā. hoc nō tollit culpā. sed per circūcisionē non tollebať pena pro culpa originali inflicta. q̃ ꝛc. Maior patet. qz remissa culpa tollit pena p hmōi culpa debita. Minor appet mānifeste. qz carētia diuine visionis q̃ est pena originalī peccati vt appet in puuulis decedētib⁹ sine baptismo nō tollebať p circūcisionē. eo q̃ circūcisio non aperuit portas regni celorum. ¶ Contrariū patet autoritatib⁹ sanctorum. ¶ In ista

q̃stione q̃tuor sunt videda. Nã ꝓmo videndũ est que fuerũt de integritate circũcisionis. ¶ Secdo de eo qd q̃rit. ¶ Tercio vtr circũcisio habuerit efficaciã ad ꝓferendũ gratiam ¶ Et q̃rto d modo cessatõis ipi⁹ circũcisiõis

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est aduertẽdũ ꝙ geñ. xvij. tria exp̃munt q̃ vident cẽ de integritate circũcisionis. s. ꝙ circũcisio fiat ĩ sexu masculino. circa ptẽ corpis deseruientẽ ad actũ hũane generatõis. ⁊ q̃ ad determinatõnes tpis exp̃mit dies octau⁹. Prima duo fuerũt adeo de necessitate sacri ꝙ q̃cunq; eor deficẽte nõ fuisset sacrm circũcisionis. puta si circũcisa fuisset femella. vl' mascul⁹ ĩ alia pte corpis. s. ĩ manu. vl' in labijs. hmõi circũcisio nõ fuisset sacrm. Terciũ aũt puta dies octau⁹ ⁊ si fuit aliq̃ mõ d necessitate p̃cepti. tñ nõ fuit de necessitate sacri. qr multi fuerũt tpe iosue circũcisi. q̃ multor fuerũt annor. vt patet iosue. v. q̃ tñ vere receperũt sacrm circũcisionis. Excusabant etiã a trãsgressione p̃cepti. qr cũ stabilẽ mansionẽ nõ haberent in deserto ⁊ nescirẽt an ꝓtinuo castra mouere deberẽt. iõ pepcerũt paruulis ne morerent si vulnerati p circũcisionem ĩmediate fuissent trãsportati. ¶ Dixi etiã octauã diẽ aliq̃ mõ fuisse d necessitate p̃cepti. qr ꝗ non p̃cepit dñs absolute de circũcisione. sz solũ de circũcisione puuloꝝ. q̃ etiã puuli si p parentũ negligentiã postea fuissent circũcisi ve recepissent sacrm. q̃uis parentes trãsgressi fuissent mandatũ. Nã sicut ĩ sacramẽto altaris aliq̃ sunt q̃ si omitteret q̃s peccaret ꝗ mandatũ eccl'ie. q̃uis vere ꝓsecraret. dicẽdo ꝟba ꝓsecratõis sup debitã materiam. sic q̃ tpe circũcisionis puulos post octauã diẽ circũcidebãt ꝑpuciũ auferẽdo. vere cõferebãt sacrm. q̃uis peccauerint ꝓtra p̃ceptũ

Instantia 1

dei tm̃ differẽdo. ¶ Sz ꝓtra ista arguit. Et ꝓmo sic ꝓtra primũ. Qr morbꝰ cõmunis debet hre medicinã cõmunẽ. sed circũcisio fuit medicina ꝓtra originale peccatũ. qd peccatuz fuit cõmune tã viris q̃z mulieribꝰ. q̃ nõ soluz

2 sex⁹ masculin⁹ debebat circũcidi. ¶ Ꝑ. femina pri⁹ peccauit q̃z vir. q̃ remediũ peccati ñ min⁹

3 sz mag⁹ debebat dari femis q̃z viris. ¶ Ꝑ. qñ cũq; morbꝰ inficit omẽs potẽtias. tũc nõ debet remediũ poni ad instrumẽtũ solũ vni⁹ potentie. sz peccatũ originale inficit omẽs potentias aĩe. q̃ nõ adhibet remediũ ordinate ad instrumentũ soli⁹ potẽtie generatiue. ¶ Ꝑ. medium debet sape naturã ⁊ modũ extremoꝝ. sed

4

lex mosayca est media inter legẽ nature ⁊ legẽ euãgelicã. in illis aũt duabꝰ legibꝰ remediuz ꝓtra originale peccatũ nõ respexit nec respicit aliquã determinatã partẽ corpis. puta fides in lege nature. baptismꝰ in lege grẽ. q̃ nec in lege media debuit respicere determinatã partẽ corpis. ¶ Ꝑ. puer potuit mori ante octauuz 5
die. q̃ nõ videbat rõnabile p̃ceptũ ꝙ solũ circũcideret octaua die. qr stante p̃cepto si talis puer circũcidebat tũc circũcidẽtes fuerũt trãsgressores p̃cepti. si nõ. tũc talis puer morieba tur in originali peccato. ⁊ nunq; poterat esse ĩ statu salutis. ¶ Ꝑ. peccato originali nõ debet 6
pena sensus sz pena dãni. q̃ ei⁹ remediũ nõ debebat esse circũcisio. cũ in circũcisione sit magna pena sensus. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ licet morbꝰ sit cõmunis. tñ trãsductio siue trãsmissio actiua morbi originalis peccati ñ sidet ĩ viro seu apud viz. q̃ est ꝓncipiũ actiuũ ipi⁹ plis. ⁊ ideo viro debebat circũcisio. mulier aũt a peccato originali purgabat fide parentũ si fuit puula. vl' fide ꝓpria. si erat adulta. modo q̃ purgabant in lege nature. ¶ Etiã circũcisio dabat nõ solũ vt sacramentũ. vez etiã vt signũ distinctiuũ populi dei ab alijs nationibus. genealogie ꝟo ⁊ cognatões cõputabantur tantũmodo q̃ ad viros. ideo circũcisio dabat viris ⁊ nõ mulieribꝰ ¶ Ad secundũ dicẽdũ ꝙ licet mulier ꝓmo peccauerit. tñ p actuz generatõis viri peccatũ in prolẽ descẽdit. put declaratũ est libro. ij. dist. xxx. ⁊. xxxi. ideo ⁊c.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

¶ Ad terciũ dicendũ ꝙ licet morbꝰ original' peccati inficiat omẽs potẽtias. tñ qr potẽtiaz generatiuã pluribꝰ modis respicit q̃z alias potentias. respicit em̃ ipaz passiue sicut ⁊ alias. eo ꝙ infecta sit sicut ⁊ alie. ⁊ cũ hoc respicit eã actiue put ꝓprius generande originale peccatũ potẽtia generatiua trãsfundit a parẽte in plẽ. ideo satis ꝓgruit vt remediũ illi⁹ peccati principaliter adhibitũ fuerit instrumẽto virutis generatiue. ¶ Ad quartũ dicendũ ꝙ licz mediũ cõpositõis sapiat naturã extremoꝝ. ꝗ tñ nõ oportet de medio tpis ⁊ duratõis. Si autẽ petit ratio quare lex n̄ nature ⁊ euãgelica remediũ peccati originalis nõ deputauerint alicui singulari mẽbro sicut lex mosayca. licet eundẽ tẽ rationẽ reddere nõ possimus nisi qr sic deo placuit. ⁊ ideo sic instituit. tñ persuasiue dicere possumus ꝙ qr ille leges nature. s. ⁊ euãgelij sunt leges vniuersales ꝓuenientes omibus hominibꝰ. ideo ĩ illis legibꝰ p̃dictũ remediũ nõ est deputatũ alicui pti singulari. lex autez mosayca fuit spẽalis ⁊ populi vni⁹ quẽ dñs

Ad. 3.

Ad. 4.

voluit esse distinctũ ab omni alio ppl'o. iõ ꝛc.

Ad.5. ¶ Ad quintũ dicẽdũ ꝙ fm opinionẽ quã tenet mgr in lra in gruẽte necitate puer sine peccato circũcidebat ante octauã diẽ ne dãnaret Tñ cõmuni tenet ꝙ tales pueri nõ circũcidebant. qz nec iudei moderni tpis aliqs pueros circũcidũt añ octauã diẽ. Attñ pueri sic recedẽtes tpe legis moysi nõ damnabant. sz ĩ fide parẽtũ saluabant. ad modũ illoꝝ q̃ recebãt ĩ lege natura. ¶ Ad sextũ dicendũ ꝙ licz pẽto originali non debeat pena sensus eterna. qz tal' nõ est vtilis ad salutẽ. tñ bene debet sibi pena sensibil' tpalis. qz tal' pt eẽ vtil' ad salutẽ.

Ad.6.

Articulus secundus

Quantũ ad secũdũ

articulũ pmo ponã ꝛclusionẽ affirmatiuã. de inde ducã aliqs apparẽtes instãtias in ꝛriũ ꝛipis rñdebo. ¶ Cõclusio est hec. ꝙ omnes de stirpe abraã vsqz ad legẽ euãgelicã. q̃ rite ꝛ ordinate fuerãt circũcisi. absoluebant ab originali pẽto. Qz fm doctrinã sctõꝝ circũcisio ĩ illo tpe fuit medicina ꝗ originale peccm. sz vana ꝛ inutil' est medicina ex cui' pceptõe mortis ñ tollit. q̃ cũ de nihil instituerit frustra sequit ꝙ circũcisio quã ex diuino pcepto homines illi' tpis acceperũt eos purgauerit seu sanauerit a pẽto originali. ¶ P. venerabilis beda dicit ꝙ idẽ remediũ cõferebat circũcisio ꝗ vuln originalis pẽti. qd cõfert nõ baptismus. sz certa fide credim ñtute baptismi absolui a culpa originali. q̃ ꝛc. ¶ Sz ꝛriũ isti pt argui sic. Johes baptista non videt fuisse mũdat a pẽto originali ex vi circũcisionis. q̃ nec aliqs alter. Cõseqntia patet. Probat antecedẽs. qz Mat. iiij. vbi ait Johes ad xpm. ego a te debeo baptisari. dicit glosa. i. ego a te debeo ab originali pẽto mundari. q̃ nõ videt fuisse mundat p ipaz circũcisionẽ ¶ P. omnes hoies sb vna lege viuẽtes vnũ debent habere remediũ ꝗ originale morbũ. sz mlieres sub lege moysi viuẽtes liberabant fide ꝛ sacrificijs. q̃ ꝛ viri p fidẽ liberabant. ꝛ p ꝛsequẽs p circũcisionẽ nõ tollebat ab eis peccatũ originale.

Cõtra cõclusionem 1

2

Solutio. ¶ Ad primũ dicẽdũ ꝙ licet antecedẽs sit verũ. ꝛseqntia tñ nll'a est. nã iohãnes sanctificatus fuit ĩ vtero matris fm ꝙ gabriel angel' pdixit pri suo. vt appet Luce. i. q̃ ab originali fuit mũdat' anteqz esset nat' natiuitate. s. extra vtez. ꝛ ideo nõ fuit sil'e de iohe ꝛ alijs hominibꝫ ¶ Forte dicet si iohes nõ habuit peccatũ originale postqz nat' fuit. ꝛ tñ octaua die fuit circũcisus. vt apparet Luc. i. ergo circũcisio nõ videt esse remediũ cõtra originale peccatuz. qz frustra daret medicina ordinata ad tollendã aliquã infirmitatez ei q̃ caret hmõi infirmitate. ¶ Rñdeo ꝙ sicut ĩ lege euãgelica qzuis p sacrm baptismi tollat peccatũ originale. tñ si aliqs sanctificat' ĩ vtero nasceret sine pẽto. ipe nihilomin' deberet baptisari. vt satisfaceret pcepto legis euãgelice. que pcipit omnẽ hoiez natũ a xpianis parẽtibꝫ baptizari. sic qzuis circũcisio mũdaret in lege moysi ab originali pẽto eũ quẽ inuenit infectũ. si tñ aliq̃ mũde fuerũt nati puta in vtero sanctificati. sicut fuit hieremias ꝛ iohanes. nihilominus tales debebãt circũcidi vt satisfacerẽt pcepto legis mosayce q̃ h̃ pcipiebat. Ista em de causa etiã saluator voluit circũcidi. ¶ Ad p bationẽ q̃ inducit per glosaz. dicendũ ꝙ ante mortẽ xpi qzuiscũqz hoies essent a pẽto mũdati. tñ adhuc tenebant rei de solutõe pcij. qd a primo soluebat p mortẽ xpi. ideo a tali obligatione debuit iohes a xpo mũdari. ꝛ hec est intentio verbꝫ glose supradicte. ¶ Ad secũdũ patet p ea q̃ dicta sunt ĩ pmo articulo.

Solutio.

Ad pbationez antecedentis pme rationis.

Ad.2.

Articulus tercius.

Quantũ ad terciuz

articulũ est aduertẽdũ ꝙ veritas istius tercij articuli aliq̃ mõ sequit correlarie ex dictis ĩ secdo articulo. Nam fm modũ cõmunẽ quẽ a deo qzũ ad purgatõez culpaz credim institutũ tũc a quocũqz de tollit culpã. eidẽ ꝛfert graz. qzuis oppositũ facere possit de potẽtia absoluta. Sz sicut patuit ĩ secdo articulo tpe circũcisionis de ab ipis circũcisis abstulit originalẽ culpã. ergo ꝛtulit eis gratiã. ¶ Sic aũt dicẽdo sunt due opiniones ꝗ me. Una q̃ ponit ꝙ qzuis p circũcisionẽ ablata fuerit culpa. tñ nll'a fuit collata gratia. Quia si sic. tunc sacramentũ baptismi in nullo fuit dignior vel excellentius sacramẽto circũcisionis. Cõseqntia patet. qz p baptismũ de nõ plus facit nisi ꝙ a baptizatis deus aufert culpã ꝛ cõfert eis gratiam. ¶ P. sacramentũ tantũmodo est causa illi' cui' est signũ. sz circũcisio est solũmodo signũ ablatõnis culpe. ergo quãuis abstulerit culpã. tamẽ nõ cõferebat gratiã. ¶ P. glosa sup epistolã ad Roma. iiij. ait. In circũcisione tñ peccata remittebant. ꝛ nõ gratia dabat ¶ P. p tanto lex vetus dicit littera occidens. qz nõ cõferebat gratiã. sz circũcisio fuit sacramentũ veteris legis. ¶ Sed istud non valet. Quia si circumcisus immunis fuisset a culpa. ꝛ tamen non habuisset gratiam.

Opinio pma.

1

2

3

4

Instantia

Cõtra opinionem.

tūc si facta circūcisione ipse circūcisus fuisset mortuus. vl' sine grā iuisset ad locū saluādorū. puta ad sinū abrae. vl' sine culpa descendisset ad infernū. quorū vtrūq; est inconuenies. maxime loquendo de potētia dei ordinata. ¶ Sūt igit' alij alterū extremū tenētes. q̄ ponūt q̄ nec de potētia dei absoluta fieri possit vt culpa ab aīa tollat. nisi ei grā infundat. Qz aīa peccato maculata nō pt fieri mūda de īmunda. nisi aliq̄ mutatio fiat īt ea. sz nec mot' nec mutatō possunt terminari ad relatōes. vt patz. v. phi sicorū. ergo necessario talis mutatio terminat ad aliquā formā absolutā. q̄ est grā dei. ¶ P. priuatio nō pt tolli a subiecto nisi ponat habitus. sz deformitas pēti opponit grē. sicut priuatio habitui. g̃ ꝛc. ¶ P. tenebra nō pt tolli nisi p infusionē lucis. sz culpa opponit grē sicut tenebra luci. g̃. ꝛc. ¶ P. impossibile est q̄ aliqs nō accept' deo fiat ei accept' seu gratus nisi ei grā ꝯferat. sz si peccatū dimittit. tūc deo placat. ꝛ peccator recōciliat. ꝛ p ꝯsequens deo accept' efficit. ¶ P. impossibile est aliquē esse amicū dei sine grā. sed p remissionē pēti ille q̄ fuit inimic' dei fact' est amicus. g̃ ꝛc. ¶ Ista opinio q̄ruis sit antiqua. tm̄ doctor cōmunis videt eā tenere. scripto q̄rto. dist. i. q. iij. arti. iij. de materia circūcisionis. vbi sic ait. Qz in ordinatio culpe tollat. h̄ fieri nō pt sine gratia Et infra eodē articulo ait. Nisi circūcisio gratiam ꝯferret. tūc nullo modo culpā tolleret.

¶ Sz nec ista opinio videt esse vera. Quia q̄ncunq; aliq̄ due pfectiones repugnāt vni ꝛ eidē defectui quarū quelibet p se posita in subiecto sufficienter excludit hmōi defectū. si ex hmōi defect' exclusione pēcise arguit ꝛ determinate positio vni' illarū pfectionū. tūc cōmittitur fallacia ꝯsequētis. eo q̄ ad positionē alterius perfectōis talis defect' sufficiēter poterat excludi. Sz sola rectitudo naturalis in qua de' primo fecit hominē. sine grā sufficiēter excludit culpā. qz impossibile est esse talē rectitudinē in aīa sim'l cū ipa culpa. Etiā grā sine tali rectitudine formaliter posita excludit defectū culpe. vt patet in q̄libet hoīe vere penitēte. Ergo loquēdo de potētia dei absoluta. valde insufficiēter arguūt isti doctores positōes gratie per exclusionē culpe. qz p soli' naturalis rectitudinis restauratōem posset de' ab hoīe omnē culpā sufficiēter excludere. etiā sine grā

¶ Et ꝯfirmat. qz si nō posset naturalis rectitudo restitui sine grā. tūc gratia esset natural' pfectio. Cōseqntia patet. nā illud est naturale qd ꝯsequit solā naturā fm se. Falsitas etiam ꝯsequētis patet. qz tūc sup naturale esset naturale. ꝛ grā nō esset grā. ¶ P. quicūd de' pt distincte creare sine grā. h̄ si destructū fuerit poterit de' distincte recreare sine grā. sz de' creauit naturalē rectitudinē hoīs sine grā. q̄ sufficienter exclusit ab eo omnē culpā. vt apparuit īt adā p̄mo creato. ergo deus posset si ipe vellet eandē rectitudinez recreare sine grā. p quā ab homīe excluderet omis culpa. ¶ Forte dicet q̄ ista ratio nō est ꝯtra istos. qz ipi ponunt q̄ prim' hō fuit creat' in grā. ¶ De isto nō curo ad p̄sens. qz hanc eorū opinionē impugnaui in secūdo libro. dist. iij. arti. ij. ꝛ ibi rōnibꝫ eorū rndi. ¶ P. nihil eorū q̄ ꝯtradictōes non implicāt deum' denegare diuine potētie. sz deū remittere culpā. ꝛ nō influere gratiā. non implicant ꝯtradictionē. vt apparebit cū ratōnibꝫ istorū doctorū rndebo. g̃ ꝛc. ¶ Ad primū igit' prime opinionis nego ꝯsequentiā. quia q̄ruis de' tā circūcisis q̄z baptisatis cōtulerit gratiā. tm̄ baptizatis amplior ꝯferet grā. qz vt cōmuniter dicit grā in baptismo collata magis refrenat fomitē pēti q̄z grā data in circūcisione. Etiā grā baptismal' maxime post mortem xpi aperuit ianuā regni celestis q̄ tpe circūcisionis ꝯtinue remāsit clausa. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ licet sacramentū aliq̄ modo sit causa illi' cui' est signū. tm̄ nō oportet q̄ solū illius sit causa. vt apparet discurrēdo in singulis sacramētis. ¶ Ad terciū pt dici q̄ glosa loquit de grā supabundanti put ex morte mortis xpi aperuit ianuā regni. ¶ Ad quartū dicendū q̄ lex dicit lra occidēs q̄ztū ad ea q̄ tpe legis sunt instituta. ꝛ h̄ nō tangit circūcisionē. qz ipa fuit instituta ante legē puta tempore abrae ¶ Ad primū opposite opinionis dicendū q̄ ꝯcesso toto argumēto nō sequit q̄ illa forma absoluta sit grā dei. sz posset esse originalis iusticia in q̄ fuit prim' hō creat'. vel aliqd aliud donū naturale cū quo fuisset homini restituta sua naturalis rectitudo. Ideo cōmittit ibi fallacia ꝯsequētis. ¶ Ad secūdū nego minorē. qz deformitas peccati originalis de qua ad p̄sens loquimur opponit originali iusticie. vt pbaui in secdo libro. Nā peccatū origiale est carētia originalis iusticie cū debito habēdi eā. ¶ Ad terciū patet eodē modo. Nā dato q̄ peccatū actuale opponat grē. tm̄ peccatū originale ppie opponit originali iusticie. ꝛ ideo sine grā si sola poneret originalis iusticia necessario expelleret originalis culpa. ¶ Ad quartū dicendū ad minorē. q̄ sic vn' hō q̄ offendit alterū pt ei bene recōciliari pter

Opinio secunda.

1

2

3

4

5

Thomas

Cōtra thomam.

1

Cōfirmat

2

Instantia

Soluto

3

Solutio rationū p̄me opinionis.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Solutio rationū secunde opinionis.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

hoc q̃ taliter sit accept⁹ ⁊ grat⁹ illi cui recõci/
liat. vt ille in singularē amicũ recipiat istũ et
sibi magna munera tribuat. ad recõciliatõez
em̃ nõ plus requirit nisi vt offensa ꝓdonet et
vindicta vlteri⁹ nõ exigat. sic ad hoc vt aliq̃s
deo recõciliet sufficit vt culpa cũ sua vindicta
penit⁹ remittat. ⁊ hõ in suis naturalib⁹ refor/
met. nec absolute est necesse vt sibi det tm̃ do/
num sicut est gratia dei. quo dono ille recõci/
Ad.5. liatus dign⁹ sit vite eterne. ¶ Ad quintũ di/
cendũ q̃ de necessitate remissionis nõ est q̃ il
le cui remittit peccatũ vel offensa efficiat ami
cus. appellando amicũ cui singularia ⁊ maxi
ma dona dant. sz sufficit q̃ nõ sit inimicus. ⁊
nulla vindicta p̃ offensa ab eo vlteri⁹ exigat.

Articulus quart⁹.

Quãtũ ad quartuz

articulũ est aduertendũ. q̃ licet circũcisio an/
te istitutionẽ ipsi⁹ baptismi a dño nostro ihe
su xp̃o fuerit salutifera ⁊ viua. tamẽ post ba/
ptismi institutõez ⁊ maxime post mortẽ xp̃i
circũcisio fuit quo ad efficaciã ⁊ virtutẽ mor/
tua. quãuis nondũ esset mortifera. Sz post/
q̃ xp̃i mandatũ de baptismo p̃ apl'oz p̃dicati
onẽ perfecte fuit diuulgatũ. tũc circũcisio nõ
solũ fuit mortua. sz etiã mortifera. maxime ta
lib⁹ q̃ spem salutis posuerũt in ipa circũcisio/
ne ⁊ nõ in baptismo ¶ Primũ istoz dictoz
q̃tũ ad primã partẽ. s. q̃ circũcisio fuerit viua
⁊ salutifera ante baptismi institutõez. patz ex
Cõclusio prima. p̃cedentib⁹. ¶ Sz quo ad secundã partẽ. s.
q̃ post mortẽ xp̃i cessauerit virt⁹ ⁊ efficacia cir
cũcisionis ꝓpter institutionez baptismi p̃b⁹
sic. Quia institutio p̃fecto remedio ad tollen
dũ aliquẽ defectũ frustra remaneret remediũ
min⁹ perfectũ ad tollendũ eundẽ defectũ. sed
ad tollendũ omnẽ culpã tã originalẽ q̃z actu
alẽ. ac etiã ad ꝓferendũ gratiã. baptism⁹ est ef
ficacioz circũcisione. ⁊ habet p̃fectã efficaciã.
ergo instituto baptismo frustra maneret cir/
cũcisio. Maioz patet. qz sicut in opib⁹ artis
vel nature nõ solet fieri p̃ plura qd̃ eque bene
p̃t fieri p̃ vnũ. sic nec in opib⁹ gratie. Minoz
patet ex fide ⁊ ex multis autoritatib⁹ sanctoz
Conclusio secũda ¶ Secundũ etiã dictũ. s. q̃ post diuulgatio
nẽ p̃cepti dñici d̃ baptismo. circũcisio sit mor
tifera eis q̃ spem salutis ponũt in circũcisione
p̃b⁹ sic. Illud est homini mortifer seu morta
le peccatũ qd̃ annihilat in hoie meritu xp̃i. ⁊
facit q̃ xp̃s homini nõ p̃dest. sz circũcisio mo
do p̃dicto est hmõi. Maioz patet. qz meritũ
xp̃i nõ efficit inutile alicui homini nisi p̃ cul/
pã mortalẽ Minoz p̃bat p̃ apl'm ad Gal. v.
vbi ait. Si circũcidemini xp̃s nihil vobis p̃
derit. ¶ Sz his nõ obstantib⁹ ex dictis ui/ Instantia
deoz ⁊ aliquoz falsoz xp̃ianoz p̃t argui ꝓtra p̃ ꝓclusio/
has ꝓclusiones. ¶ Cõtra primã sic. Sicut nẽ primã.
se habuit remediũ ꝓtra originale peccatũ legis 1
nature: ad remediũ legis moysi. sic remediũ le/
gis moysi se habere debet ad remediũ legis euã
gelice. sed remediũ legis nature nõ caruit sua
virtute ex eo q̃ supuenit lex mosaica. ergo nec
circũcisio carebit sua virtute ⁊ efficacia ex eo
q̃ supuenit baptism⁹. q̃ est remediũ i lege euã
gelica. Maioz patet. qz qualis est p̃portio p̃
cedentis extremi ad mediũ. talis videt esse p̃/
portio medij ad sequẽs extremũ. Sz lex mo/
saica mediat inter legẽ nature ⁊ gratie seu euã
gelij. Minoz etiã patet. qz fides ⁊ sacrificia ñ
min⁹ valuerũt gentilib⁹ q̃ dei cultores fuerũt
ꝓtra originale peccatũ tpe legis moysi. q̃z fece
rant ante legẽ. sicut patuit in ipo Job ⁊ alijs
pluribꝫ ꝓtuosis gentilib⁹. ¶ P. circũcisio da 2
ta fuit a deo abrae ⁊ semini ei⁹ ratõe eterni fe/
deris. vt patet Gen. xvij. ergo virt⁹ ei⁹ nõ ces
sabit p̃ ppter qd̃cunq̃z aliud supueniens sacrm̃
¶ P. circũcisio est signũ distinctiuũ ppli israe 3
elitici a ceteris nationib⁹. sz de⁹ voluit illũ po
pulũ ab alijs esse distinctũ. q̃ circũcisio i suo
robore debuit remanere. ¶ P. illud qd̃ nõ ce/ 4
pit esse cũ lege h̃ nõ debet desinere cũ lege. sz cir
cũcisio fuit ante legẽ. nã lex p̃ moysen data est
sz circũcisio viguit tpe abrae q̃ quingẽtis an/
nis ⁊ vltra p̃cessit moysen. ¶ P. Matth. v.
dicit. q̃ xp̃s nõ venit soluere legẽ: sz adimple/ 5
re. q̃ circũcisionis virt⁹ nõ cessauit p̃ aliqd̃ sa/
cramentũ a xp̃o institutũ. Cõsequẽtia patet.
qz circũcisio fuit sollẽnissimũ sacrm̃ legis. q̃ si
xp̃s p̃ suoz sacramẽtoz institutionẽ annihi/
lasset virtutẽ circũcisionis. tũc soluisset legẽ ⁊
nõ impleuisset eã. ¶ P. signũ mutabilis vo/ 6
lũtatis est destituere illud qd̃ p̃mo instituit.
sz institutoz circũcisionis est omnino ĩmutabi
lis. cũ sit ipe de⁹. apud quẽ nõ est trãsmutatõ
nec vicissitudinis obumbratio. vt dicit Jac.
i. ¶ P. p̃ceptũ nõ p̃t reuocari nisi per maiorẽ
vl' equalẽ seu p̃ eundẽ q̃ dedit p̃ceptũ. sz de⁹ de 7
dit p̃ceptũ d̃ circũcisione. vt patet Gen. xvij.
vbi h̃ p̃cepit abrae ⁊ posteris ei⁹. ⁊ nusq̃z in scri
pturis legit deũ h̃ p̃ceptũ reuocasse. Cũ q̃ de⁹
nec habeat maiorẽ n' eqlẽ. videt q̃ filij abrae
adhuc teneant circũcidi ¶ P. post mortẽ xp̃i 8
paul⁹ apostol⁹ circũcidit timotheũ. ergo post
mortẽ christi adhuc remãsit efficacia ⁊ virt⁹
circũcisionis. Antecedẽs patet actuum. xvi.

Probat ꝛsequentia. qz si rim other⁹ nullā gratiā ex illa circūcisione recepisset. tūc paul⁹ vane ⁊ inutiliter illū dilectū suū discipulū circūcidendo afflixisset. qd̄ nullo modo videt esse ponēdū. ¶ Cōtra secūdā ꝛclusionē sic. Act⁹ qui d̄ se nō est mal⁹. ille potest exerceri sine peccato. nisi fuerit ꝓhibit⁹. sed circūcisio de se nō est act⁹ mal⁹. qz tūc semp fuisset peccatū. cui⁹ oppositū patet ex pcedentib⁹. nec vsqz inuenitur a deo ꝓhibita. ¶ P. xp̄s fuit circūcisus. g̃ nos sine peccato possum⁹ circūcidi. Antecedens patz in euāgelio. Probat ꝛsequētia. qz fm beatū gregoriū. omnis xp̄i actio nostra est instructio. sz nul⁹ peccat sequēdo xp̄i instructionē. ¶ Forte dicet aliq̄s q̄ circūcisio xp̄i ñ est actio xp̄i. sed passio ¶ Resp̄ deo q̄ nō minus passiones xp̄i sunt nostra instructio. q̄z actiones ei⁹ ¶ P. legalia pcepta possum⁹ modo seruare sine peccato. g̃ ⁊ circūcisionē. Antecedens ꝓbat. qz seruādo illa ad q̄ tenemur ex statuto eccl̄ie ⁊ cōmuni decreto apl̄oz nō peccam⁹. imo poti⁹ talia ñ faciēdo peccam⁹. sz vt patz actuū. xv. apl̄i ꝛgregati in hirl'em ex cōi decreto sic scripserūt gētilib⁹ p d̄icatōez pauli ad fidē ꝛuersis. Ulsuz est em spūisancto et nobis. nihil vltra oneris imponere vobis q̄z hec necessaria. vt abstineat⁷ vos ab īmolatis simulacroz. ⁊ sanguine ⁊ suffocato ⁊ fornicatione. a q̄b⁹ custodiētes vos bene agetis. Sz planū est q̄ nō comedere de sanguine ⁊ ālali suffocato tantūmodo fuit pceptū legis moysi Patet etiā ꝛsequētia. qz vbi licent illa q̄ sunt minoris sanctitatis. ibi etiā licet illud qd̄ est maioris sanctitatis. sz circūcisio erat maioris sanctitatis omib⁹ alijs p̄ceptz legalib⁹. nā ipa circūcisio fuit p̄ncipalissimū sacrm legz ¶ Et ꝛfirmat etiā istud. Qz actuū. xxi. habet q̄ cū paul⁹ venisset hierosolumā. tūc iacob⁹ ⁊ ceteri seniores dicebāt paulo. Uides frater q̄ milia sunt ī iudeis q̄ crediderūt deo. ⁊ omēs emulatores sunt legis. Audierūt aūt de te qz discessionē doceas a moyse eoz q̄ p gentes sunt iudeoz dicēs nō debere eos circūcidere filios suos. neqz fm ꝛsuetudinē ingredi debere. Et sequit ibidē. Hoc ergo fac qd̄ tibi dicim⁹ Sūt nobis viri q̄tuor votū habētes sup se. Dis assumptz sanctifica te cū illis. ⁊ impēde ī illis vt radant capita sua. ⁊ sciāt omēs q̄m q̄ de te audierūt falsa sunt. sz ambulas ⁊ ipe custodiens legē. Et paucis interpositis sequit. Tūc paul⁹ assumptis viris postera die purificat⁹ cū illis intrauit templū. annūcians expletionem diez purificationis. donec offerret pro vnoquoqz eoz oblatio. Sz apl'i ista nō pcepissent. nec paul⁹ ea fecisset. nisi sine peccato fieri potuissent. ¶ Sz ista licet sint difficilia ⁊ valde apparētia. tamē nō ꝛcludunt ꝛtra p̄dicta. Dicit em beat⁹ augustin⁹ ī libro ꝛtra faustum. Sacramēta q̄ obseruabant in lege nūciatiua erāt christi venturi. que cū suo aduentu christ⁹ implesset. ablata sunt ⁊ alia instituta. virtute maioza. vtilitate melioza. actu facilioza. ⁊ numero paucioza. ¶ Ex quib⁹ verbis expsse patet prima ꝛclusio supius posita. ¶ Patet etiā secūda. Quia ad Gal. iij. sup illo verbo apl'i. qūo ꝛuertimini rursus ad egena ⁊ infirma elemēta. dicit glosa. q̄ nō distat modo lex post christū ab antiq̄ idolatria. sed planū est q̄ antiqua idolatria fuit mortifera. ergo post xp̄m sufficiēter denūciatū p d̄icationem apostoloz obseruātia legalū fuit mortale peccatū ¶ Ad primū igit dicendū q̄ maior nō est vera. Nā lex nature ꝛcurrebat cum alijs duab⁹ legib⁹. s. moysi ⁊ christi. qz illd qd̄ est de lege nature. nō delebat p legē moysi. nec p legē xp̄i. ideo remediū legis nature. s. fides quā dei cultores habuerūt de redēptore. ꝛcurrebat cū remedio dato tā in lege moysi q̄z etiā in lege xp̄i seu sancti euāgelij. Sz lex mosayca fuit lex pticularis rspiciēs vnū populū specialē. ideo nō debuit manere lex moysi vel ei⁹ remediū: cū remedio legis christi. q̄z cuis remedium legis nature remāserit cū remedio legis moysi. ¶ Ad pbationē dicendū q̄ maior nō est vera. quādo pcedens extremū est maioris ambit⁹ q̄z ipm mediū. ⁊ est stabilior ⁊ īmutabilius ipso medio. Et qz sic est in pposito. ideo maior ad p̄sens ppositū nō valet. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ eternū dicit ab e qd̄ est extra et terminū quasi extra terminū. Aliq̄d vero esse extra terminū pōt dupliciter intelligi. Uno modo simpliciter eo q̄ absolute nunqz cessabit. Alio modo eo q̄ termin⁹ sue cessatōis nō sit determinate expssus. Primo modo illa q̄ nūqz cessabūt dicunt eterna. Sz secūdo modo aliqua dicunt eterna. licet q̄nqz finiant et cessent. Isto secūdo modo dictū est q̄ aaron ⁊ filij ei⁹ deberēt ineternū fungi sacerdotio. et tamē ministerū sacerdotale lepi⁹ fuit interruptuz. Sic etiā dixit dñs. Ignis ī altari meo semp ardebit. Attamē modo nec ē altare. nec ignis de quo ibi locut⁹ est dñs. Et qz in antecedente isti⁹ rationis accipit eternū isto secūdo modo. ideo neganda est ꝛsequētia ¶ Ad tertiū dicendū ad minorē. q̄ quāuis de⁹ p tūc voluerit ppl'm hebreoz ab alijs esse distinctū

Instantia secundā ꝛclusionē.

1

2

Instantia Solutio.

3

Cōfirmat

Contra instantias.

Solutio Ad. 1.

Cōtra primā ꝛclozz

Ad. 2.

Ad. 3.

tñ postq̃ ꝛ⁹ misit filiũ suũ tanq̃ lapidẽ angu
lare vt faceret vtraq̃ vnũ. s. gentiles ⁊ iudeos
in vnũ xpianũ populũ copulãdo. tũc noluit
illos ꝛ circũcisione vlter⁹ p se manere distin
ctos. Et ideo h̃ signũ distinctiuũ. s. circũcisio
tũc cessare ꝛbuit. qñ ꝛi filius cõmune signũ
vniuersaliter omib̃ instituit dicẽs discipulis
suis. Ite docete omes gentes: baptizãtes eos
in noie patris ⁊ filij ⁊ spũssancti. Et ꝙ in isto
vniuersali signo. s. in baptismo sal⁹ ꝛinceps
esse ꝛbuerit. ⁊ nõ in illo pticulari signo iude
orũ a gẽtib̃ distinctiuo. Hoc idẽ saluator ꝛ/
clarãs ait. Nisi q̃s renat⁹ fuerit ex aq̃ ⁊ spiri/
tusancto. nõ intrabit ĩ regnũ celoꝝ. ¶ Ad q̃r
tũ dicendũ ꝙ q̃zuis circũcisio p̃cesserit legez.
tñ qꝛ fuit q̃dã pparatio disponẽs ad legẽ. ideo
nõ ꝛbuit manere cessante lege. qꝛ dispositio
cessat illo cessante ad q̃d disponit. ¶ Ad qui
tũ dicendũ ꝙ figura nõ soluit̃ ꝛz poti⁹ pficit̃ ĩ
eo q̃d figuratũ adducit̃. ꝛz ea q̃ fuerũt in vete/
ri lege fuerũt figura coꝝ q̃ xps instituit in no/
ua lege. omia em̃ illis ꝛtingebãt in figura. vt
ait apls. ideo xps instituẽdo sacra noue legis
ñ dicit̃ soluere legẽ ꝛz adimplere. ¶ Ad sextũ
dicendũ ꝙ qñ fm intẽtionẽ instituẽtis illud
q̃d instituit ñ ꝛbet semp manere. tũc si illud
ꝛstituit h̃ nõ arguit aliquã mutationẽ in in/
stituẽtis volũtate. Sz vt patet ex p̃dictis cir
cũcisio nõ fuit a ꝛo instituta vt semp ꝛberet
manere. ¶ Ad septimũ dicendũ ꝙ ꝛi fili⁹ q̃
est ver⁹ ꝛ⁹ equalis ꝛo patri sufficiẽter reuo/
cauit p̃ceptũ ꝛ circũcisione. qñ instituit ba/
ptismũ ꝛtra originale ꝛlictũ. teste apl'o q̃ ait
Cũ venerit q̃d pfectũ est. euacuabit̃ q̃d ex pte
est. ¶ Ad octauũ nego ꝛsequẽtiã. Ad pbati
onẽ dicẽdũ ꝙ h̃ nõ fecit paul⁹ vane. qꝛ h̃ fecit
ad tollendũ scandalũ d̃ cordib̃ iudeoꝝ ad fi
dem xpi ꝛuersoꝝ. ¶ Etiã licet ex virtute cir/
cũcisionis timothe⁹ nõ receperit grãz. tñ veri
simile est ꝙ ex ꝛeuotõe ⁊ patiẽtia sua ꝙ tantuz
patui voluit ne scandalizarent̃ ceteri infirmã
habẽtes ꝛscientiã. valde magnã a ꝛo recepit
gratiã. ¶ Ad primũ ꝛtra secundã ꝛclusionẽ
dicẽdũ ꝙ postq̃ sufficiẽter diuulgatũ fuit p
vniuersũ mundũ ꝙ ꝛi fili⁹ instituerat sacrm
baptismi. in q̃ hoies ꝛsequi ꝛberẽt oim peccatoꝝ perfectã remissionẽ. tũc act⁹ circũcisionis
appuit esse phibit⁹. ppter q̃d qui tũc vlterius
spem salutis in circũcisione posuit. ille morta
liter peccauit. qꝛ ꝛtra ꝛi statutũ iã p miracu/
la ⁊ pdicatões toti mũdo sufficiẽter ꝛclaratũ
sua temeritate facere plumpsit. Propter q̃d ĩ
glosa ad Gal'. iij. ait augustin⁹. ꝙ mr̃ lex cuz
honoꝛe erat ad tumulũ ꝛducẽda vsq̃z ad euã
gelij diuulgationẽ. ex tũc vero qui legẽ obser
uare voluerit. erit mrm̃i sepulchri violatoꝝ.

Ad.4. Ad.5. Ad.6. Ad.7. Ad.8. Ad.1. Contra se/ cundã con clusionẽ.

¶ Ad secundũ nego ꝛsequẽtiã. Ad pbatõez Ad.2.
dicẽdũ ꝙ licet omis xpi actio nostra sit instruc
tio aliq̃ modo. h̃ tñ nõ est semp isto modo ꝙ
nos hmõi actionẽ facere ꝛbeam⁹. Nã sic in/
telligẽdo opteret nos creare. mortuos suscita
re. cecos illuminare. sicut ipe fecit. q̃d nob̃ tñ
est impossibile. pẽsata nostra ꝛtute. Quãuis
q̃ nos corpe nõ circũcidamur. tamẽ si a vicijs
⁊ carnalib̃ ꝛcupiscẽtijs mẽte fuerim⁹ circũci
si. tũc xpi circũcisio nr̃a erit instructio ¶ Ad Ad.3.
terciũ nego antecedẽs. Ad pbationẽ dicẽdũ
ꝙ aliq̃d esse statutũ ab eccl'ia p̃ duplicit̃ intel
ligi. Uno modo p modũ p̃cepti simpliciter
⁊ absolute. Alio modo p modũ cõsilij rpalis
nõ absolute necessarij. ꝛz solũ in casu. Primo
modo inter illa q̃tuoꝝ sola fornicatio fuit p
hibita. qꝛ quãuis fornicatio sit mortale pec/
catũ. tñ vsq̃z ad illud statutũ gentiles simpli
cẽ fornicationẽ nõ putabãt esse peccatũ. Alia
vero tria secũdo modo fuerũt phibita. Licet
em̃ comedere carnes idolis ĩmolatas absolu
te nõ sit peccatũ. tñ qꝛ ante sui ꝛuersionẽ gẽti
les erãt cultoꝝ idoloꝝ. ideo ne hebꝛei ad fi/
dem ꝛuersi suspicarent̃ xpianos q̃ fuerũt gen
tiles adhuc idolis ꝛditos vel ad idola incli
natos. ideo phibiti erãt a comestione taliũ. q̃
fuerant idolis ĩmolata. Postq̃z g̃ gentes seu
gentiles adeo firmati erãt ĩ fide ꝙ talis suspi
tio merito cessare ꝛbuit apud hebꝛeos. tũc il
la phibitio vlter⁹ non obligabat. qꝛ cessante
causa cessat effect⁹. ¶ Sic q̃zuis comedere d̃
sanguine vel ꝛ aiali suffocato fm se nõ sit pec
catũ. tñ qꝛ illa in lege fuerũt phibita. ⁊ iudei
qꝛ nunq̃z ꝛ talib̃ comederũt hmõi cibũ ab/
ominabant̃. ideo ad ꝛseruandã pacẽ ⁊ societa
tẽ hebꝛeoꝝ cũ gentib̃. ordinauerũt apl'i ꝙ eti
am gentiles a talib̃ abstinerẽt. Uñ etiã nũc
videm⁹ ꝙ si vn⁹ hõ vult sodaliter viuere cuz
alio ppter pacẽ illi⁹ necesse ẽ eũ abstinere ab
ill'q̃ ille penit⁹ abhoꝛret seu abominat. ¶ Eti
am ista phibitio merito cessauit. qñ talis abo
minatio apud hebꝛeos ad fidẽ ꝛuersos cessa/
re cepit ¶ Ad ꝛfirmationẽ dicendũ ꝙ qꝛ illo Ad confir
xpe fides christi nõ fuit p mundũ sufficiẽter mationez.
diuulgata. ideo talia legalia ñ fuerũt adhuc
mortifera. Et qꝛ sine peccato poterãt exerceri.
ideo ne apostoli viderent̃ vitare legalia tanq̃z
idoloꝝ culturã. talia suaserũt paulo q̃ supꝛius
dicta sunt. volẽtes in h̃ mitigare seuiciã iude
orũ. ¶ Ad argumentũ principale dicendũ. ꝙ Ad princi
pale argu.

carētia visionis diuine dupliciter ꝑt accipi. Uno modo vt ē eterna. ⁊ sic circūcisio abstulit hmōi pēnā. qz nullus circūcisus vt sic fuit ad illā pēnā ꝓpetue obligat⁹. Alio modo vt tpalis erat. ⁊ sic nō abstulit eā. qz nondū fuit solutū recōciliatōis ꝑciū. qd a ꝓmo soluebat in morte saluatoris. Uñ nec baptisin⁹ abstulit ꝑdictā pēnā vt tpalis erat q̄ꝫ baptizati a culpa mundarent ⁊ diuina grā perficerent. Si em̄ aliq̄s baptizat⁹ fuisset mortu⁹ antecz ꝑdictū ꝑciū ꝑ mortē xpi solutū fuit. ipse eque caruisset diuina visione. sicut ⁊ circūcisus donec xps fuisset mortuus. ¶ Ex his ḡ patet q̄ maior istu⁹ rōnis nō est vsqꝫquaqꝫ vera. qz dimissa culpa ꝑt manere pena: tpaliter tñ. puta vsqz ad solutionē ꝑciī. ¶ Et ꝑ hꝰ etiā patet q̄ ꝓbatio illi⁹ maioris assumit falsum.

¶ Distinctio secunda.

Iam ad sacramēta noue legis.

Postqꝫ mgr̄ determinauit de sacrīs veter⁹ legis. hic incipit tractare de sacramētis noue legis. Et diuidit in duas ꝑtes. Quia ꝓmo ꝑmittit quedā ꝓambula aliq̄liter valētia ad sacramētoꝝ insinuatōez. Scdo de q̄libet sacro noue leg⁹ facit singularē determinatōez. Secūda ꝑs incipit ī ꝓncipio tercie distinctōnis. ibi. Post hꝰ videndū est. Prima ī duas. Nā ꝓmo mgr̄ ꝑmittit quedā cōmunia valētia ad noticiā oīm sacrōꝝ noue legis in vniuersali. Scdo adiūgit quedam deseruiētia ad sacrm̄ baptisimi ī ꝓcali. Scda ibi. Nūc vero de baptismi. Prima diuidit in tres ꝑtes. Nā primo oñdit sacramentoꝝ distinctōez penes corū numerꝝ ⁊ ꝑfectionē. Scdo innuit coꝝ inchoationem. Tercio excipit sacrm̄ mr̄imonij ab hmōi inceptōe oñdens ipm̄ ꝑ ceter⁹ sacrīs habuisse antiquiorē duratōnez. Scda ibi. Si vero querit. Tercia ibi. Fuit tñ diuiguz.

¶ Dic ergo q̄ro hanc q̄stionē.

Questio ꝓma.

Utrū sacra noue legis habeāt ī se aliquā ꝓpūalez virtutē ipis formal⁹ inherentē. ¶ Uidet q̄ sic. Qz illud qd est causa ꝓpūalis effect⁹. vl⁹ fm se est ꝓpūs. vel ī se habet ꝓpūalez virtutē. sz sacra noue leg⁹ sūt causa ꝓpūalis effectus. ⁊ nō sunt ꝓpūs fm se. ḡ ⁊c. Maior patet. qz da oppositū. tūc effectus esset ꝑstantior sua causa. qd est incōueniens. Minor etiā patet q̄ꝫtū ad primā eī⁹ partē. qz grā ē res simpliciter ꝓpūalis. ⁊ sacra sunt causa gratie. Patet etiā q̄ꝫtū ad scdaz partē. qz sacramēta sunt res corpales. ḡ nō sunt ꝓpiritus ¶ Cōtra. formalis ꝑfectio rei corpalis ē corpoalis. sz sacra sunt res corpales. ¶ Dic q̄ tuor sunt videda. ¶ Primo vtrū sacra noue legis sint causa grē ¶ Scdo vtrꝫ rōne hmōi causalitat⁹ necesse sit ponere aliquā virtutem ꝓpūalez sacrīs formaliter inherentē ¶ Tercō videndū est de tpe institutōis sacramentorū noue legis. ¶ Et quarto ō numero eorꝝ ⁊ suffiicētia.

Quantū ad primū

Articulus primus.

est aduertendū q̄ aliq̄d esse causaz alicui⁹ effectus ꝑt intelligi dupliciter. Uno modo q̄ ipsum sit causa ꝓncipal'. Alio mō q̄ sit causa instrumētalis. Et accipio causaz instrumētalē large put oīs causa secundaria dicit instrumētalis respectu cause ꝓmarie seu ꝓncipalis. Instrumētalis ꝓ̄o causa ē duplex. Qz q̄dam est instrumētalis q̄ attingit effectū ꝓncipalis agētis ꝓductiue. Sicut ī generatōe equi sol est causa ꝓncipal' loq̄ndo de causa corpali. et equ⁹ generās est causa instrumētalis cū equ⁹ generās vna cū sole ꝓducit formā equi geniti ꝓducēdo ipm equū genitū. ¶ Alia est causa instrumētalis q̄ attingit effectū ꝓncipal' agētis nō ꝓductiue. sz tm̄ dispositiue. Sicut in generatōe hoīs causa ꝓncipal' forme hūane ē sol⁹ de⁹. eo q̄ aīa hūana ꝑ creatōez ꝓducat. q̄ cōpetit soli deo. hō vero generās ⁊ sol etiā sūt cause hoīs geniti. qz hō generat hoīem ⁊ sol. vt dicit. ij. phisi. ⁊ ambo sunt cause instrumētales respectu dei. cū sint cause secūdarie respectu ei⁹. attamē nō ꝓducūt aīaz rationalē. quā nis ꝑfecte disponāt materiā seu corp⁹ humanū ad suscipiendū eā. Ideo hō generās ⁊ sol in generatōe hoīs nō attingūt effectū ꝓncipalis agētis ꝓductiue. sz solū dispositiue ¶ Huiusmodi aūt causa. s. instrumētalis dispositiua ꝑt adhuc ꝓbdiuidi. Qz q̄ñqz effect⁹ dispositiu⁹ imediate recipit in ꝓbiecto ꝑfectibili effectu ꝓncipalis agētis. ad cui⁹ receptōez disponit ⁊ tūc habilitat ꝓbiectū ex natura rei ad suscipiēdū effectū ꝓncipalis agētis. Q̄ñqz vero effect⁹ dispositiu⁹ nō recipit imediate in ꝓbiecto ꝑfectibili effectu ꝓncipalis agentis. nec habilitat subiectū ad recipiēdū effectū ꝓncipalis agētis ex natura rei. sz tantūmodo ex institutōe seu ordinatōe dei. Primo mō isaac ꝑactū natural' generatōis erat causa aīaꝝ esau ⁊ iacob q̄s genuit ei rebecca. Secūdo modo

idē isaac p ꝓces suas erat causa earūdē aiarū. Nā cū rebecca sterilis esset. ad ꝓces ipi⁹ isaac sterilitas rebecce virtute diuina fuit ablata et fecunditas ei cōmunicata. iuxta illud Gen. xxv. Deꝑcatusq; est isaac dñm. pvxore sua. eo q̄ sterilis esset. q̄ exaudiuit eū. ⁊ dedit ꝯceptū rebecce. ¶ His pmissis pono quattuor ꝯclusiones. Quaꝝ tres prime erūt negatiue. ⁊ q̄rta affirmatiua ¶ Cōclusio prima est. q̄ sacramenta noue legis nō possunt esse causa p̄ncipalis grē. Qz illud qd̄ est ppriū solⁿ dei. hoc nō pt cōmunicari sacramentis. sz esse causam p̄ncipalē grē est ppriū solⁿ dei. ergo ⁊c. Maior est p se nota. Probatio minoris. qz illi cōuenit ppie causare gratiā cui⁹ est impiū iustificare ⁊ remittere culpā. sz solⁿ dei est iustificare impiū. Qz fm augustinū maiⁿ est miraculū impiū iustificare q̄z celū ⁊ terrā creare. Etiā solⁿ deⁿ dimittit peccata. iuxta qd̄ ait deⁿ p ysaiā Isa. xliij. Ego sum ipe q̄ deleo iniq̄tates. Patet etiā maior istⁿ pbationis. qz nec peccatū delet. nec impi⁹ iustificat. nisi gra sibi ꝯferat. ¶ Et ꝯfirmat autoritate ppḣe q̄ ait ī ps. Gram ⁊ gloriā dabit dñs. ¶ Secda conclusio est. q̄ sacra nō sunt causa grē instrumētalis talis cui⁹ actio attingit effectū p̄ncipal' agentis pductiue. Quia illud cui repugnat viri⁹ creatiua. ḣ ñ pt attingere pductiue hūc effectū q̄ est gra. Sz virt⁹ creandi repugnat sacramētis. Maior patet. qz tantūmodo per actū creatōis gra est pducibilis. Minor p̄bata est superⁿ. dist. i. q. i. arti. i. ¶ P. nullū corpale est p se pductiuū realis effectus q̄ est simpliciter spūalis. sz sacra sunt res corpales. gra est effectⁿ realis simpliciter spūalis. ḡ ⁊c. Maior patet. qz agēs corpale nō pt aliq̄d p ducere nisi ipm educat de potētia materie. sed effectⁿ realis simpliciter spūalis non pt educi de potētia materie. ¶ Forte dicet ꝯtra maorē. q̄ colorātū corpⁿ pducit a se speciē sensibilem q̄ est effectⁿ spūalis. ¶ Imo fantasma est q̄d corpale. ⁊ tñ pducit in intellectu possibili speciē intelligibilē. ¶ Et si dicit q̄ hoc facit ī virtute intellectⁿ agētis. ¶ Dicet aduersariⁿ q̄ eodē modo sacramēta licet virtute ppria ñ possunt esse grē pductiua. tamē in virtute diuina hoc possunt. Nihil em repugnat quin causa instrumētalis ī virtute principalis agētis possit agere vltra suā speciē. ¶ Rñdeo ad primū q̄ species deriuata a corpe colorato. nō est effectⁿ realis: sz intentōalis ¶ Et eodē modo dicendū ad secundū de specie intelligibili. ¶ Et ideo iste instātie nō sunt ꝯtra illā maorem. qz illa maior loquit de effectu reali. ḣ aūt arguit de effectu intēctionali. ¶ Et cū addit q̄ nihil repugnat quin causa instrumētalis ⁊c. Respondeo q̄ licet aliqua possit causa instrumentalis in virtute cause principalis que nō potest in virtute ppria. tamē nulla virtute pt illud qd̄ implicat ꝯtradictionē. Sz q̄ ipa creatura pductiue se habeat respectu illⁿ qd̄ p solam creationē est pducibile. hoc implicat cōtradictionē. vt patet ex dictis in p̄ma q̄stione istius libri. Sacramēta aūt sunt creature. ⁊ gra nō est generabilis. sz solū creabilis ¶ P. si sacramēta essent causa pductiua grē. aut essent causa vniuoca aut eq̄uoca. Nō vniuoca qz illa est eiusdē speciei cū effectu. sz sacramenta ⁊ gratia differūt genere. Nec eq̄uoca. quia causa eq̄uoca est nobilior suo effectu. Et ideo licet spūale possit esse causa equiuoca rei corporalis. tamē ecōuerso fieri nō pt. ¶ P. bentⁿ terrī. in sermone de cena dñi ait. Sicut inuestit canonicⁿ p libz. abbas p baculū. eps per anulū. sic diuisiones graꝝ tradite sunt sacramentis. sz illa nō sunt cause pductiue eorū q̄ p inuestituram habent. ergo ⁊c. ¶ P. si sacramēta attingerēt pductiue gratiā. tūc inducerent graz ab extra. vel educerēt eā ab intra de potētia subiecti. Nō primo modo. qz tūc crearent gratiā. ppter hoc em aia rōnalis creat. qz ab extra inducit. Nec secūdo modo. qz si gratia educeret de potētia subiecti. tūc gratia esset cōnaturalis anime. qd̄ est incōueniēs dicere. ḡ ⁊c. ¶ Sz ꝯtra istā ꝯclusionē est quedā anti qua opinio quā etiā aliq̄ moderni tenēt. que ponit q̄ sacramēta noue legis sunt causa per se pductiua gratie ¶ Et hoc pbāt sic. Ab omnibus ꝯcedit q̄ sacramēta noue legis sunt causa gratie p se. illa aūt causalitas nō pt esse ī genere cause finalis: formalis: vel materialis: ergo p sufficientē diuisionē erit in genere cause efficientis. sz illud qd̄ est p se causa efficiēs alicuius effectⁿ illud pducit talē effectū. ḡ ⁊c. ¶ P si aliq̄d obstaret hoc maxime videret p tāto qz sacra sunt res corpales. gratia ꝯo res spūalis. Sz hoc nō obstat. Quia potior est regeneratio homis ad vonū. q̄z generatio hois ad malū. sz mediāte re corpali puta mediante semine peccatū originale qd̄ est defectⁿ spūalis trāffundit in generatōe homis. ergo in regeneratōe homis mediāte corpali sacro poterit trāffundi gra q̄ est spūalis pfectio ¶ Et ꝯfirmat. qz fm anſ. in libro de ꝯceptōe virginali. si primⁿ adā nō peccasset. tūc iusticiā suā originalē in filios suos trāffudisset. ⁊ ḣ mediāte

Conclusio prima
Ratio.
Cōfirmat
Cōclusio secunda.
1
2
Instantia
1
Solutio.
Ad. 1.
Ad. 2.
Tercia p̄batio ꝯclusionis.
4
5
Opinio q̄ sacra efficiant gratiā
Ratio io. de la.
1
2
Cōfirmat

re corpali. s. mediãte semine. ergo mlto magis secundꝰ adã. s. xps mediãte corpali sacramẽto trãsfundet ipaz gratiã. ¶ Cõfirmat hoc idez secũdo sic. Quãtis scĩtia sit pfectio spũalis. tũ acquirit in discipulo p ꝟba doctoris. q̃ tũ ꝟba sunt res corpales. g̃ ꝛc. ¶ P. si sacramẽta noue legis nõ attingerẽt gratiã pductiue. tũc respectu grẽ solũmodo essent causa sine q̃ nõ. Cõsequẽtia patz. Probat falsitas ꝛseqntis. q̃ tũc nulla maior dignitas cõpeteret sacramẽtis noue legis q̃z sacramẽtis veterꝭ legꝭ. Nã ipa circũcisio fuit causa sine q̃ non grẽ ꝛ salutis. Qz Gen. xvij. dicit dñs. Aĩa cuiꝰ pucij caro circũcisa nõ fuerit. peribit de populo suo. q̃ pactũ meũ irritũ fecit. ergo ꝛc. ¶ Et ꝛfirmat. q̃ illud qd̃ est p accidẽs nõ ponit in diffinitõe rei. sz esse cãz grẽ ponit in diffinitõe sacramẽti noue legis. vt patuit superiꝰ dist. i. Causalitas ꝟo sine q̃ nõ est causalitas p accidens. ergo sacramẽta noue legꝭ ñ solũ sũt causa grẽ sine qua nõ. ¶ P. illud qd̃ efficit alterꝫ hꝰ pducit ipm. sed sacramẽta noue legis efficiunt gratiã. q̃ efficũt qd̃ figurãt. vt dicit augustinꝰ. sed ipa figurãt gratiã. ergo ꝛc. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ falsuz assumit ibi cũ pmittitur. q̃ ab omnibꝰ sit ꝛcessuz sacramẽta noue legis esse causam grẽ p se. q̃ multi posuerunt q̃ solũ sint cause gratie sine qua nõ. sed causa p se nõ est tantũmodo causa sine qua nõ. sed est causa ꝓpter quã sic. ¶ Et etiã mino: falsa. q̃ causa disponẽs est de genere cause efficientis respectu illiꝰ ad cuiꝰ pductionẽ disponit. ꝛ tamẽ nõ pducit talẽ effectũ ad cuiꝰ pductionẽ disponit. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ñ maxime obstat corpalitas sacramentorꝫ ꝛ spiritualitas gratie. sz illud qd̃ maxime obstat ẽ q̃ gratia pduci nõ pt nisi actu creatõis. ꝛ per ꝛsequẽs virtute creatiua. que nõ potest cõpetere creature. ¶ Etiã pbatões minoris deficiunt. ¶ Prima quidẽ deficit. q̃ non est simile de peccato ꝛ grã. q̃ dato q̃ res corpalis possit esse causa peccati ꝓpter peccati vilitatem. ex hꝰ tamẽ nõ sequeret q̃ res corpalis possit esse cã gratie pductiua ꝓpter gratie dignitatẽ. ¶ Etiam peccatũ cũ sit quedã defectio ñ requirit p prie causaz efficientẽ vt efficiẽs est. sz magꝭ deficientẽ. gratia vero cũ sit quedã supnaturalis pfectio requirit causaz efficientẽ. ꝛ nõ qualẽcunqz. sed causam omnipotentẽ seu creantem.

¶ Ad secundã pbationẽ dicendũ q̃ si hõ nõ peccasset tũc transfusio originalis iusticie nõ fuisset ab adã efficiendo. sz solũ nõ impediendo. quia pater nõ pstitisset filio impedimẽtuz per infectionẽ seminis. Ideo deꝰ creando ꝛ infundẽdo animã in illã carnẽ mundã ꝛcreasset tali anime originalẽ iusticiã. ¶ Ad terciã pbationẽ dicendũ q̃ licet verba sint quedã signa coadiuuãtia ad scĩtie acquisitõez. tamẽ scĩtia nõ pducit p hmõi signa. ¶ Forte dicetur q̃ res materialis. put est obiectũ intellectus ꝛ subijcit in scĩtia: sic est causa scientie. ergo res corpalis potest causare effectũ spũalem in anima. qui vere est realis. q̃ scĩtia nõ ẽ forma intẽtionalis sz realis. g̃ ꝛc. ¶ Respõdeo q̃ obiectũ intellectꝰ causans scĩtiã ẽ vniuersale. q̃ sicut ait phs. i. methaphi. ex multis experiẽtijs generat vnũ vniuersale. qd̃ est principiũ artis ꝛ scĩtie. Sz vniuersale ẽ spirituale. cũ sit abstractũ virtute spũalis lumis ipsiꝰ intellectꝰ agẽtis. Nã intellectꝰ agẽs facit vniuersalitatẽ in rebꝰ. vt ait cõmentator. iij. de aĩa. Ideo effectꝰ spũalis q̃ est scĩtia. causat ĩmediate a ꝓncipijs seu causis spũalibꝰ. puta ab ĩtellectu agẽte. ac ab obiecto fm qd̃ vniuersale est. q̃ pticularũ nec est scĩtia nec diffinitio. vt dicit. i. posteriorꝫ. ¶ Ad terciũ patebit ex dicẽdis ĩ qrta ꝛclusione istiꝰ articuli. ¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ sacra noue legꝭ dicunt efficere grãz. eo q̃ ipis p rite pceptꝭ virtus diuina ĩmediate ꝛ ꝛcomitãter causat gratiã in aĩa pcipiẽtis. ¶ Cõclusio tercia est. q̃ sacramẽta noue legꝭ nõ sunt causa dispositiua grẽ. sic q̃ talẽ effectũ ĩmediate causent in aĩa q̃ ex sui natura ita sufficiẽter disponat aĩam ad susceptõnez grẽ q̃ necessario ipi aĩe infundat grã si nõ ponit obicẽ voluntarie. Qz talis dispositio vel erit forma naturalis aĩe. aut supnaturalis. Nõ primo modo. q̃ tũc homo ex puris naturalibꝰ posset gratiã cõseq̃. qd̃ fuit error pelagij. vt patet ex his q̃ dixi ĩ secũdo libro. Consequẽtia ista patet. q̃ hꝰ hõ pt ꝛsequi ex puris naturalibꝰ ad cuiꝰ susceptõez sufficienter disponit forma naturalis. Nec secũdo mõ. q̃ forma supernatural infusa aĩe rõnali nõ pt pduci nisi p creatõez. ꝛ p ꝛseqns a solo deo pduceꝰ sicẽ ꝛ ipa grã. ¶ Sz oppositũ istiꝰ ꝛclusionis ponit q̃dã venerabilis doctor dicens. q̃ sacra attingũt actõne sua ingꝫtũ sunt instrumẽta dei effectiue characterẽ. q̃ ad illa sacra q̃z susceptõe impmit character. vl ali quẽ spũalez ornatũ aĩe. q̃ ad illa sacra in q̃uz susceptõe nõ impримit character. grãz ꝟo nõ attingũt ĩmediate effectiue. sed solũ dispositiue. ingꝫtũ hꝰ ad qd̃ instrumẽtaliter effectiue p tingũt. s. ipe character vl ornatꝰ est dispositio q̃ est necessitãs q̃ꝫtũ in se est ad grẽ susceptõez

Cõfirmat secũdo.

Tercia rõ

Cõfirmat

Quarta rõ

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Instantia

Solutio

Ad. 3.

Ad. 4.

Tercia cõclusio.

Ratio.

Tho. iiij. sniaz. di. i.

¶ Et isto modo vt ait iste doctor velet intelligi dictū augustini cū ait. q̃ aq̃ baptismi corpus tangit ⁊ corabluit. Et sic etiā sacra efficiunt qd̃ figurāt. ¶ Et sbdit iste doctor q̃ hūc modū videt mgr tangere in lra dicens. q̃ hō non q̃rit salutē in sacris q̃ si ab eis. sed p illa a deo. q̃ hec ppositio a denotat principale agens ⁊ hec ppositio p denotat causa instrumētalē. ¶ Sz ista dicta nō vident posse stare. Q̃ character ⁊ hmōi ornat cū sint forme supnaturales. optet q̃ sint termin creatōis diuine: ⁊ p ꝯseqns actō sacri nō pt ad talia pductiue terminari. ¶ P. dispositio necessitans ad aliquā formā nō pt manere ī subiecto nisi maneat illa forma. sz mlti ī baptismo recipiūt characterē ⁊ grāz. q̃ postea perdūt gratiā manēte tñ charactere. q̃ character nō est dispositio ex se necessitās ad gratiā ¶ P. sacra nō possunt agere ī instanti. q̃ nō possunt efficere characterem in ipa aia. Antecedēs patet. q̃ platio verbꝝ req̃sita in sacro nō pt esse sine motu ipius aeris. Probat ꝯsequētia. q̃ cū character nec intēsiue nec extēsiue sit diuisibil'. ⁊ recipiat in sbiecto indiuisibili. optet q̃ tot inducat ī instanti. ¶ P. licet dispositiue possim cooperari deo ī aliqbꝫ effectib creatōis. tñ pductiue attingēdo effectū creatōis h̄ nll'a creatura pt. vt pbatū est supi lib. ij. Sed character est effectus creatōis. ¶ P. character pt esse sine grā. ⁊ grā sine charactere. q̃ character nō est dispositio necessaria ad grāz. nec necessitās ad eaz. Antecedēs patet. q̃ in quolibet baptizato in mortali peccato existēte character impssus in baptismo manet sine grā. nā mortale peccatū excludit gratiā. tñ ñ excludit characterē. Nā p characterē omes intelligūt formā indelibilē. ¶ Itē grā pt esse sine charactere. sic patz in vere penitētib anteq̃z baptizent. q̃ tñ ppositū habēt baptizādi. Isti em q̃z uis ꝛc a deo recipiāt gratiā. tñ nō habēt characterē. q̃ character a primo imprimit ī baptismo. ¶ Patet etiā de antiq̃s patrib. puta abraam isaac ⁊ iacob q̃ gratiā dei habuerūt q̃z uis characterē ñ haberēt. ¶ Cōsequentiā pbo. q̃ si character esset dispositō necessaria ad habēdū grāz. tūc nullꝰ posset habere gratiā sine charactere. ⁊ si essz dispositio necessitās ad habēdū grāz. tūc nullꝰ posset habere characterē q̃n etiā haberz grāz. ¶ Nec valet si dicit q̃ character est dispositio necessitans ad habendū grāz nisi habēs characterē ponat obicē grē. ¶ Quia ppt hoc dicit aliq̃ dispositio necessitare ad habēdū aliquā formā. quia tollit obicē ⁊ omē illd̃ qd̃ est incōpossibile in subiecto cū tali forma ad cuius receptionē necessitat ipm subiectū. Cū igitur character cōpatiatur secū obicem gratie. vt isti dicūt. ⁊ stet cū mortali peccato. qd̃ est formaliter repugnās gratie ⁊ incōpossibile cū ea. ideo character ñ potest esse dispositio necessitans ad habendū gratiā. Dicere em aliquid esse necessitantē dispositionē ñ spectu alicui forme. ⁊ qd̃ illud idē stet in eodez subiecto cū eo qd̃ est incōpossibile cū illa forma. videt esse oppositū in adiecto ⁊ cōtradictionis implicatio. ¶ Autoritates etiā quas iste doctor inducit p se. nō sunt cōtra me. vt patebit in sequēti ꝯclusione. ¶ Cōclusio q̃rta est. q̃ sacramēta noue legis sunt gratie diuine causa instrumētalis dispositiua dispositione extrinseca habilitante subiectū ad recipiendum gratiā nō ex natura rei. sz tantūmodo ex institutōne seu ordinatōe dei. ¶ Istud pbo sic. Illud qd̃ est causa per se de genere cause efficientis respectu alicui effect. hoc vl' est causa principalis. vel instrumētalis. Et hoc vel pductiue attingēs effectū principal' agētis. vl' dispositiue. Et iterꝝ h̄. vl' dispositōe intrinseca necessitāte sbiectū ad recipiendū pdictū effectū ex nata rei. vl' dispositōe extrinseca habilitāte sbiectū ad recipiēdū talē effectū ex ordinatōe dei seu ex institutōne cause superioris Sz sacrm noue legis ē genere cause efficiētis cā p se gre diuīe. ⁊ ñ pt esse triby pmis modis. q̃ q̃rto mō erit cā ipi gre. Maior ptz ex sufficiēti diuisiōe. Minorē pbo q̃ ad oēs suas ptes Primo quidē q̃ sacramentū noue legis sit cā gre. patet ex sanctorꝫ autoritatib adductis p mgrm circa principiū hui libri. Q̃ sit causa p se pbo. q̃ causa est ad cui esse sequitur alterū. vt patet. v. methaphisice. ⁊ causa per se est ad cui esse seu positionē in actu semp sequit effect in actu. vt patet. ij. phisicorꝫ. Sed ad actualē positōez seu vsuz sacramētorꝫ eo modo q̃ deꝰ instituit ipis esse vtendū nō soluz vt frequēter verꝫ etiā semp sequit effect gratie in aia ipsius vtentis seu suscipiētis sacrm. q̃ ꝛc. Q̃ ista causalitas sit de genere cause efficiētis patet. q̃ discurrēdo p singula genera causarꝫ. ī nullo alio genere pt poni. Q̃ nō possit esse causa gratie primis tribus modis. patet ex tribus conclusionibus precedentibus. ¶ Forte cōtra hanc rationem dicetur primo q̃ maior procedat ab insufficiēti diuisione. quia sicut patz. ij. phisicorꝫ. causa ꝯsilians ⁊ coadiuuās sunt de genere cause efficiētis. ⁊ tamen de his causis non fit mentio in maiori predicta.

Cōtra thomam. 1 2 3 4 5

Instantia

Solutio.

Cōclusio quarta.

Ratio.

Instantia 1

Aureolus

¶ Item causa applicatiua est causa efficiens.
2 Ideo dicit q̃ dã doctor q̃ sacramẽta sunt causa applicatiua ipi⁹ gratie. qz sicut incendiari⁹ ꝯiungẽs actiua passiuis applicãdo ignẽ ad domũ. dicit causa p se ipsi⁹ cõbustionis ⁊ ignis geniti. quãuis ab ipo nõ pfluat aliq̃ dispositio nisi q̃ coniũgit actiua passiuis. sic vt ait sacramẽta sunt causa applicatiua gratie. qz sacramẽta ꝯiungũt virtutẽ diuinã ipi anime q̃ virt⁹ anime applicata causat in ea gratiam
3 ¶ Item ꝯtra minorem potest argui sic. Causa dispositiua est de genere cause materialis. sed sacramẽtũ noue legis est causa dispositiua respectu diuine gre. Ista minor est nota ex pcedentib⁹. Maior similiter patet. qz dispositio se tenet ex parte subiecti qd̃ habilitat ad forme susceptionẽ.
4 ¶ Item causa q̃ nullã habet efficaciam respectu alicui⁹ effect⁹ nisi ex sola ordinatõe instituẽtis. illa nõ videt esse causa p se sz p accidẽs. sicut patet de denario plumbeo qui ex institutõe regis est causa vt q̃ cũ repre/sentat recipiat centũ marcas.
5 ¶ Item pbatio minoris videt deficere. qz ficti suscipientes sacramẽtũ nõ recipiũt gratiã q̃uis recipiãt veraciter sacramentũ. ergo nõ semp recipit grãz q̃ suscipit sacramentũ.

Solutio Ad. 1.

¶ Ad primũ dicendũ q̃ causa ꝯsiliatiua. adiutiua. dispcatiua. ⁊ que cũq̃z cetere hmõi. omẽs possunt comphendi sub causa dispositiua. qz omẽs disponũt ad effectum ꝯsequendũ. vel dispositõe intrinseca. vl dispositõe extrinseca.

Ad. 2. Cõtra aureolũ.

¶ Ad secundũ dicẽdũ q̃ iste doctor causalitatẽ sacramentoꝝ nõ bene ⁊ ordinate exprimit cũ dicit. q̃ sacramẽtũ sit causa applicatiua. quia si sic esset. tũc sacramẽta essent causa principalis. ⁊ virt⁹ diuina causa instrumẽtalis respectu ipi⁹ gratie. hãc aũt est impossibile. Consequentiã pb. quia q̃ncunq̃z due virtutes taliter respiciũt eundẽ effectũ q̃ vna applicat aliã ad pducendũ huiusmodi effectũ. tũc applicata videt esse sb potestate applicãtis. ⁊ p ꝯsequẽs videt esse secũdaria ⁊ instrumẽtalis respectu ei⁹. pprũ ei est instrumẽti q̃ p agens principale applicet ad ipm opus. Sz fm istũ doctorẽ sacramẽta p tanto dici debent causa applicatiua gratie. qz sacramẽta applicãt virtutẽ diuinã ad causandum gratiã. ergo ⁊c.

Opinio p pria.

¶ Videt ergo mihi si p prie loqui velim⁹. q̃ sacramẽta noue legis respectu gratie dici debẽt causa ꝯditionalis. qz sicut dicit huguitio. ꝯditio idẽ est qd̃ lex siue pactũ. Et dicit a con ⁊ ditio ditõnis qd̃ significat potestatẽ. Illud ergo cui⁹ potestas pcisse ꝯsistit in pacto seu lege ⁊ institutõne respectu alicui⁹. hoc debet dici causa ꝯditionalis illius. Sz omis potestas ⁊ causalitas sacramẽtorum respectu diuine gratie. est ex diuina institutõne ⁊ ex pacto qd̃ pepigit de⁹ cũ ecclesia. vt dicũt omẽs doctores tã moderni q̃z antiq̃. ergo sacramẽta merito poterũt dici causa cõditionalis respectu gre dei.

Ad. 3.

¶ Ad terciũ dicẽdum q̃ maior nõ est vniuersaliter ꝟa.

¶ Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ dispositio aliq̃n est ratio receptiua forme ad quã disponit. quãdoqz ẽ ratio recipiendi hmõi formã. Primo modo superficies est dispositio corpis ad colorẽ. Secundo modo color est dispositio corpis ad raritatẽ. Licet ergo dispositio primo modo reducat ad gen⁹ cause materialis. eo q̃ nõ solũ sit causa receptõnis forme ad quã disponit ĩ eo q̃ disponit per ipam. sz etiã ipa talis dispositio recipit hmõi formã in se. tamẽ dispositõ secũdo modo dicta. puta que ita est ratio recipiendi q̃ nõ est ratio receptiua. illa nunq̃z spectat ad gen⁹ cause materialis. sz solũ ad gen⁹ cause efficiẽtis. Cũ ergo sacramẽta nõ sint ratio receptiua ipi⁹ gratie. qz nõ possunt esse sb tectũ gratie. sz ex diuina ordinatõe sunt ratio recipiẽdi gratiã. de⁹ em̃ sic instituit vt cum sacramentũ corp⁹ tangit gratia animã pficiat. ideo respectu gratie debẽt dici causa efficiens.

Instantia

¶ Forte dicet q̃ dispositio q̃ est ratio recipiẽdi debet esse in eodẽ sbiecto primo ⁊ immediato cũ forma ad cui⁹ receptõnẽ disponit. Calor em̃ est in eodẽ subiecto primo ⁊ immediato cũ raritate ad quã disponit. Sz actio sacramentoꝝ cũ sit corpalis nõ attingit animã in qua recipit gratia. ergo nõ videt q̃ sacramẽta vel etiã actiones sacramẽtoꝝ sint talis dispositio q̃ sit ratio recipiẽdi gratiã.

Solutio

¶ Respondeo q̃ licet maior istⁿ ratõis sit ꝟa loqndo de tali dispositõe q̃ est ratio recipiẽdi formã ex sua pria natura. tm̃ nõ est vera loquẽdo de tali dispositione q̃ est ratio recipiẽdi formã ex infallibili ordinatõne diuina. sicut est in ppposito.

¶ Posset etiã dici ad eandẽ maiorẽ. q̃ etiam naturaliter nõ est semp necesse dispositionez que est ratio recipiendi formã esse in eodẽ primo subiecto cũ tali forma. sufficit em̃ q̃ sint ĩ eodẽ supposito. nã rectitudo ratõnis que est in intellectu est ratio habẽdi ordinatã voliti onẽ seu dilectionẽ ipi volũtati.

Ad. 4.

¶ Ad quartũ dicẽdũ q̃ maior nõ est vera. maxime quãdo hmõi ordinatio est ĩmutabilis ⁊ infallibilis pcedens ab instituẽte simpliciter omipotẽte. sic est in ppposito. Sic em̃ fm naturalẽ cursũ ignis ẽ p se causa incẽdij in corpe cõbustibili

sibi approximato. sic ex diuina ordinatõe aq̃ posset esse p se causa hmõi incẽdij. Nã sic patet. ij. machab. c. i. ipe neemias cũ aq̃ fecit aspgi sacrificiũ. tũc aq̃ supfusa accensus est ignis magn⁹. ita vt omẽes mirarent. pfusis etiã maioribꝫ lapidibꝫ cũ aq̃ accensa est ab eis flãma magna vt ibidẽ dicit. Item. iij. Reg. c. xviij. silr factũ est. Nã cũ helyas tm̃ de aq̃ fudisset sup sacrificiũ q̃ etiã fosse circa sacrificiũ repleret aq̃. tũc accẽsus est tant⁹ ignis q̃ sacrificium. ligna puluerẽ. ⁊ lapides ꝛsumpsit. Sic igit tũc factũ est. sic de⁹ infallibili statuto posset ordinare q̃ ome illud incenderet qd̃ aqua pfundit. q̃ facto aq̃ esset p se causa incendij. ⁊ h̃ ex ordinatõe dei. nõ ex natura rei. q: ex natura sua aq̃ magꝭ extigueret q̃z incẽderet. Rõ hui⁹ dicti posset assignari ex dictis cõmentatoris sup de celo ⁊ mũdo. vbi ostẽdit. q̃ q̃z ignis p se et ex nata sua habeat moueri sursuz tm̃ tota spera ignis mouet circulariter ad raptũ ipsi⁹ celi. ⁊ in illo motu circulari ignis pt ppetuari. licet nullũ violentũ ppetuũ esse possit. q: vt ipe ait. illo motu circulari ignis non mouet violẽter. nã quicq̃d inest rebꝫ inferioribꝫ p causaz superiorẽ. hoc nõ ꝛuenit eis violenter. Sic eodẽ modo nos dicere possumus q̃ quicq̃d est ĩmutabiliter institutũ ex ordiatione dei q̃ est sup̃ma oĩm causaz. h̃ ñ ꝛuenit rebꝫ p accidẽs ſz p se. Et p ꝛsequẽs sacra sunt p se causa gre. nõ ex natura ppria. ſz ex ĩmutabili ordinatõe diuina. Exemplũ de denario plũbeo nõ est ad ppositũ. q: illa ordinatõ est mutabilis. ⁊ a causa mutabili ⁊ multipliciter defectibili. Posset em̃ accidere q̃ anteq̃z habẽs hmõi denariũ plumbeũ aliq̃d reciper. q̃ etiã ipe rex psonaliter nihil haberet. Ad quintũ dicẽdũ q̃ ficte accedẽs ad sacrm̃ non vtit sacramẽto ꝓm volũtatẽ ⁊ intentõez dei instituẽtis sacrm̃. q: volũtas dei est q̃ null⁹ ficte accedat. Ipe em̃ saluator ⁊ sacroꝝ institutor ait. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit h̃ salu⁹ erit. Licet igit hmõi fict⁹ nõ recipiat grãz. tm̃ semp ille recipit gratiã q̃ vtit sacro co modo q̃ de⁹ vult nos vti sacro. De natura em̃ cause ꝛditionalis est q̃ nõ obseruata ꝛditõe nõ sequat effectus. ⁊ obseruata ꝛditõe infallibiliter sequatur effect⁹. Sed vt dixi superi⁹ sacramẽta sunt causa ꝛditionalis respectu gre q: efficaciã habẽt respectu gre ꝛferende ex pacto qd̃ pepigit de⁹ cuz ecclia. in quo quidẽ pacto est hec adiecta ꝛditio. vt nullus ficte accedat. ſz verã fidẽ habeat. maxime si est adult⁹. ergo ⁊c.

Ad. 5.

Quantũ ad secũdũ articulũ pono duas ꝛclusiones.

Articulus secund⁹

Prima ẽ. q̃ nõ videt esse ponendũ aliquã virtutẽ absolutã formaliter inherere sacramẽtis p quã virtutẽ sacramẽta sunt causa pductiua gre. Qz illa virt⁹ vel esset creata vel increata. Nõ creata. q: nulla virtus creata pt esse creatiua. ſz vt dictũ est in ꝓmo articulo. gra nõ pt pduci nisi virtute creatiua. Nec increata. q: licet virtus increata q̃ est gre creatiue efficaciter assistat sacramẽtis. tm̃ ipis formaliter nõ inheret.

Conclusio prima.

Ratio.

Forte dicet ꝛtra istud sic. Ome qd̃ est causa p se in genere cause efficiẽtis alicui⁹. necessario habet in se virtutẽ pductiuã illi⁹. sed sacramenta sunt causa p se gre in genere cause efficientis. vt dictũ est in pcedentibꝫ. g̃ ⁊c.

Instantia

Respondeo q̃ maior est falsa loquẽdo d̃ causa dispositiua ⁊ specialiter de ea q̃ disponit dispositione extrinseca habẽte efficaciã ex sola institutione cause supioris taliter instituẽtis. Nõ em̃ optet vt hmõi cause dispositiue virt⁹ q̃ est ipi⁹ effect⁹ pductiua formaliter inhereat. sed sufficit vt sibi efficaciter assistat.

Solutio

Secda cõclusio est. q̃ nõ est ponẽda virt⁹ talis absoluta in sacrm̃ ꝓpter pductionẽ caracteris. ⁊ h̃ ꝓpter eandẽ rationẽ q̃ pbat prima ꝛclusionez. q: ⁊ ipe caracter nõ pt pduci nisi virtute creatiua. q̃ ñ ẽ cõmunicabilis creature.

Secunda ꝛclusio

Sz oppositũ istoꝝ ponit quidã doctor solennis. ⁊ ml̃ti sui sequaces. Et hoc quidã eoꝝ pbant sic. Semp ad hoc q̃ aliq̃d sit efficax medicina necesse est ipm̃ in se habere virtutẽ q̃ sit morbi curatiua ⁊ sanitatis inductiua. sed ꝓm magistrũ dist. i. sacramẽta sunt efficax medicina ꝛ peccatoꝝ vulnera. g̃ ⁊c. Maior pbat. q: si esse signũ sanitatis sine inherẽte virtute sufficeret ad hoc q̃ aliq̃d diceret efficax medicina. tunc vrina deberz dici efficax medicina.

Tho. parte. iij. q. lxij. arti. iij. ⁊. iiij. sniarũ. dist. i.

1

2

P. noua relatõ nõ potest alicui aduenire sine nouo absoluto. sed aqua ⁊ verba vt sunt sacramentũ habent nouã relationẽ ad gratiã quã prius nõ habuerũt. ergo ⁊c.

3

P. taliter debemus loqui de sacramẽtis noue legis q̃ saluemus in eis maiorẽ dignitatẽ ⁊ efficaciam q̃z in sacramẽtis veteris legis. sed hoc nõ possumus nisi ponamus in eis hmõi virtutẽ respectu sacramentalis effectus. quia etiã in veteri lege deus dedit gratiam his qui deuote receperunt veteris legis sacramenta. quãuis huiusmodi gratiam non reciperent ex virtute sacramentis illis formaliter inherente.

4 ¶ P. autoritates sanctorꝫ videnꝯ esse ꝑ ista opinione vt isti dicũt. Nã aug⁹. sup iohãnẽ omel'. lxxxi. ⁊ habeꝯ in decretis. i. q. ij. ait. Que est virt⁹ aq̃ vt corp⁹ tangat ⁊ cor abluat. ¶ Itẽ in sermone de epiphania ait aug⁹. Aqua est subtilis. ſz subtilior ꝑ benedictõnẽ efficit. qz vsqz ad interiorẽ aĩe penetrat. ⁊ celesti rore perfundit. ⁊ occulte vias vite donat. ¶ Itẽ Beda sup Luc. dicit. q ipsꝰ tactu sue mũdissime carnis dedit vim regenerativã aq̃s. ¶ Itẽ hugo libro ꝓmo de sacris ait. Sacrã gre. primo ꝑ benedictionẽ virtutẽ in se sanctificatõis recipiũt. ac deinde quã obtinẽt in se sanctificatõẽ
5 oferũt. ¶ P. in quadã orõe petit eccl'ia sic dicens. Perficiat in nobis dñe sacra q̃ obtinet. ſz petim⁹ gratiã. q̃ sacra obtinet grãz. Cũ igit nõ obtineat eã formal'r. q̃ obtinet eã virtualiter ⁊ ꝑ ꝓsequẽs habet in se virtutẽ causatiuã gre saltẽ mediãte caractere quẽ causant per hmõi
6 virtutẽ. ¶ P. qñcũqz aliqd̃ agẽs agit mediãte instrumẽto. pri⁹ virtute sua attingit instrumentũ q̃z subiectũ in qd̃ ꝓducit suũ effectuz. ſz de⁹ mediantibꝫ sacris tanq̃z mediãtibꝫ suis instrumẽtis causat grãz in aĩa. q̃ pri⁹ attigit sacra eis aliqualẽ supnaturalẽ virtutẽ cõmunicãdo q̃z grã in aĩa ꝓducat. q̃ ꝛc. ¶ P. ignis
7 vt est instrumẽtũ diuine iusticie habet virtutẽ infusaz ad causandũ penã in aĩa. q̃ pari rõne sacra vt sunt instrumẽta diuĩe mificordie habẽt virtutẽ sibi a deo infusaz. mediãte q̃ poterunt in aĩa causare grãz vl' necessariã dispositionẽ ad eã. ¶ Ista opinio pt rõnabiliter impugnari. Primo sic. Ista virt⁹ infusa sacris
1 vl' est corpalis: vl' spũalis. Si corpalis. tunc mediãte tali virtute sacra nõ pñt ꝓducere caracterẽ vl' aliquẽ spũalez effectũ. qd̃ est ꝯ istorũ doctorꝫ positionẽ. Si est spũalis. tũc aut erit tota i q̃libet pte sacri. ⁊ hoc nõ. qz h̃ est ꝓpriũ aĩe rõnalis sm beatũ aug. in smone de imagine. aut tota erit i toto sacro. ⁊ ptes ei⁹ in ptibꝫ sacri. ⁊ tũc nõ esset spũalis. qz esset extẽsa. ⁊ per ꝓseqns corpalis. ⁊ sic esset spũalis. ⁊ nõ esset spũalis. qd̃ est ꝯdictio ¶ P. aut ista virt⁹ erit
2 vna i oibꝫ ptibꝫ sacri. ⁊ tũc cũ plura verba sint i q̃libet sacro q̃z semp primũ cessat esse qñ secundũ incipit esse. sequeꝯ q accidẽs maneat destructo sbiecto i q̃ pri⁹ erat. seq̃tur etiã q accidẽs migret de sbiecto i subiectũ. Aut ista virtus erit alia ⁊ alia. tũc q̃t ꝓcurrũt syllabe verbꝫ i q̃libet sacro. tot erũt virtutes. qd̃ videꝯ incõueniens. ¶ P. sicut ille q̃ sequit rõnez naturalẽ in
3 naturaliũ rerꝫ causalitate nõ debet ponere pluralitatẽ nisi ratio natural' h̃ dictet ⁊ ꝓcludat. sic ille q̃ innititur lumini fidei non debet ponere pl'a q̃ virtus fidei nõ req̃rit. Sz virtus fidei ñ req̃rit q ponam⁹ hmõi virtutes i sacris. qz oia q̃ de sacris saluare debem⁹. eq̃ bñ saluam⁹ sine positõe isti⁹ ifuse virtutꝫ. ⁊ forte meliꝰ q̃z ponẽdo hmõi virtutẽ. Nã virt⁹ diuĩa sacris assistẽs eq̃ pfecte ⁊ ordinate pt causare caracterẽ. ornatũ spũalẽ. gratiã. ⁊ virtutẽ i aĩa suscipiẽtꝫ sacrm sine virtute ifusa sacramẽtis. sicẽ si esset tal' vir⁹ ¶ Multa etiã alia essent tangẽda circa modũ ponẽdi quẽ ponũt isti doctores q̃tũ ad pdictã sacrorꝫ virtutẽ. q̃ oia ad psens dimitto. ne nimis plixe teneã hãc q̃stionẽ. ¶ Ad primũ Ad.1.
q̃ motiuũ eorꝫ dicẽdũ q maior ñ est ratio loqndo de medicina hñte efficaciã nõ ex natura ꝑ pria. ſz solũ ex institutõe diuĩa. Tal' em medicina ad h̃ vt oferat sanitatẽ nõ optet q habeat virtutẽ inherentẽ. ſz sufficit q habeat virtutẽ omipotẽtẽ imutabilit sibi assistentẽ. ⁊ effectũ sanitatꝫ efficaciter inferentẽ. sic est i ꝓpsito. ¶ Ex q̃ patet q exẽplũ ñ est ad ꝓpositũ de vrina. qz vrina ñ habet talẽ virtutẽ sibi ꝓtinue assistentẽ q̃ ei cui⁹ est vrina oferat sanitatem. ¶ Etiã vrina ẽ signũ fallax. qz mortal'r infirm⁹ q̃ñqz habet bonã vrinã. ¶ Ad secm nego Ad.2.
maiorẽ. qz si vn⁹ sol⁹ hõ esset albꝫ. post quẽ fieret alt hõ albꝫ. tũc pm⁹ hõ acq̃reret nouã relationẽ sine mutatõe facta circa ipm i aliq̃ absoluto. ¶ Pot etiã dici q vsus sacri vl' applicatio sacri ad illũ q̃ suscipit sacrm fundat illã nouã relatõẽz q̃ sacrm refert ad grãz cui⁹ dicit esse cã. nã hmõi vsus est infallibil' ⁊ efficax dispositio ꝑ illa grã cõmunicãda. ⁊ h̃ ex diuina institutõe. ¶ Ad terciũ patz ꝑ ea q̃ dicta Ad.3.
sunt in pcedenti questione articulo tercio i solutione prime instantie. ¶ Ad quartũ dicendum q autoritates sanctorꝫ videnꝯ oppositũ sonare illius qd̃ isti intendũt. Nã vt patet in decretis de sacramẽtis. dist. ij. ambrosi⁹ sic ait. Spiritussanct⁹ manens in sacramẽtis latenter opatur. Et subdit ibidẽ. q effectus sacramentorum facit solũ virtus diuina. Cum ergo li solum sit dictio exclusiua. et significet idem quod non cum alio. vt patet primo physicorum. ergo pter virtutẽ diuinã non erit aliqua virt⁹ formaliter inherens sacramentis. q̃ sit ꝓductiua caracteris vl' grẽ q̃ sunt effect⁹ sacramentorꝫ. ¶ Ad primã ergo autoritatez quã isti ꝑ se adducũt dico q si bene intelligũtur ea q̃ ibidẽ post illa verba sequunt tũc autoritas est ꝓtra eos. Sequit em ibi. Hoc nõ facit son⁹ transiẽs: ſz virt⁹ manẽs. Modo planũ est q ista virt⁹ manẽs ñ est illa q̃ formalit

Ad.4. Ad autoritates.

Cõtra thomam.

fuit in sono verbor. quia cū ille sonus trāseat. si maneret virtus formalis sibi inherēs. tūc destructo sbiecto accidēs maneret sine subiecto. qd in solo sacramēto eucharistie ponit. et i nullo alio sacramēto. Nec pt illa virtus manere i aq baptismi. qz ibidē dicit. Detrahe verbū. qd ē aq nisi elementū. Quasi dicat. Postqz trāsiuit verbū. tūc in aq nō manet virtus pductiua sacramētalis effectus. ¶ Et qsi eandē sentētiaz ponit augus. in libro ctra faustū dicēs. Trāseunt verba et ablutio et actio corpalis. et manet virtus q operat. ¶ Ex his ergo et multis alijs q possent adduci patet q nō est intētio augustini q aliqua virtus spūalis formaliter inhereat sacramētis. q sit pductiua sacramētalis effectus. ¶ Ad omes alias autoritates dicendū q modus est sacre scripture ac etiā sanctorū q qn alicus effectus semp vl frequēter comitatur alterz. dato q nlla virtus formaliter sibi inhereat q sit pductiua illius. tamē pcedēs dicit habere vim respectu illius q ipm semp vl freqnter comitat. Unde dicit in ecclīastico q sic aq extinguit ignē. sic elemosina extinguit pctm. tn nulla virtus formaliter inheret elemosine q extinguat peccata. sz sola virtus diuina q comitat opa misericordie delet et extinguit pcta. sic in ꝓposito ꝛc. ¶ Unde omes ille autoritates loquunt de virtute diuina q sacramētis coexistit. ac etiā in ipis existit. quāuis ipis formaliter nō inhereat. et nō loquunt de aliq virtute creata q sacramētis sit formaliter cōmunicata. ¶ Ad quintū dicendū q sacramenta ꝛtinent causaliter gratiā. nō ex aliq virtute ipis formaliter inherēte. sz solū ex diuine instituti onis imutabili ordinatōe modo q superius dictū est. ¶ Ad sextū dicendū q licet de attingat sacra institutiue et ordinatiue. vt dictū est tn ipis nō influit aliquā virtutē formalit inherentē. sz cōmunicat eis virtutē omipotētē q efficaciter sacris coexistit ad pducēdū in aia quēlibet sacramētalē effectū. ¶ Ad septimuz nego antecedēs. modus aūt quō pena ifernalis causet in aia patebit circa finē istius quarti libri cū tractauero de pena damnatorū.

Solutio ad oēs alias autoritates.

Ad. 5.

Ad. 6.

Ad. 7.

Articulus tercius.

Quantū ad terciuz

articulū breuiter dico q omia sacra noue legis a christo et tpe xpi sunt instituta aliq modo. puta vel simpliciter et absolute. vl aliq modo approbatiue. De baptismo patet. qz ante mortē christi discipuli baptizabāt. vt patet Joh. iij. Et d hꝰ faciēdo pceptū habuerūt a christo post suā resurrectōez Mat. vlti. vbi xps ait. discipul suis Euntes g docete oes gētes baptizātes eos in noīe pris et filij et spūssancti. De sacramēto eucharistie patet i cena nouissima vbi xps corpus et sanguinē suū ꝛsecrauit. et hoc discipul suis faciēdū cōmēdauit dicēs. Hoc facite i meā cōmemorationēz Luc. xxij. De sacramēto ꝛfirmatōnis patet Joh. xx. vbi xps ait discipul. Accipite spūmsanctū. De sacro penitētie ibidē cū sbdit. Quoz remiseritis pcta remittunt eis ꝛc. De sacro vnctōnis extreme patet Marci. vi. vbi dicit de discipul qs xps misit binos et binos ad pdicādū. q vngebāt oleo multos egros. et sanabant. qd ñ est dubiū eos fecisse ex xpi iussione. De sacro mrimonij patet q a xpo sit saltē approbatiue. qz Mat. xix. ꝛ illos q vxores suas dimittebāt dando illi libellū repudij. ait xps. Qd g de ꝛiugio hō ñ sepet. De sacro ordinis patet ex ia dictis. qz ordo sacerdotalis ad quē ceteri ordines disponūt habet duplicē ptātez. s. ptātez absoluēdi. et hāc tradidit xps sacerdotibus cū sacrm pnie instituit dicēs. q̃z remiseritis pcta ꝛc. et ptātez ꝛsecrādi. et hāc tradidit cū sacrm eucharistie instituit dicēs. Hoc facite i meā cōmemorationē. et sic saluator instituēs illa duo sacra. s. penitētie et eucharistie. siml cuz illis instituit sacramentū ordinis.

Articulus quartus.

Quātuz ad quartū

articulū est aduertēdū q hō ad duo naturaliter obligat. Primū est q a malo recedat. Secundū q ad bonū accedat. Propter qd p ps. pcipit de homi dicēs. Declina a malo: et fac bonū. Sz postqz vulnerata fuit hūana natura p primi parētis peccatū. hō hec duo ex suis puris naturalibus ñ potuit adiplere. iō de post lapsuz primi hoīs nunqz restitit iuuare hoīez medicinalibus sacris. ordīate tn. Nā sic videm q i cura corpalis infirmitatis ppt infirmi debilitatē q fortia ñ pt sustinere primo adhibēt ī media lenia et cōmunia. postea fortiora. et vltimo pfecta. sic primo post lapsuz imediate in lege nature ordinauit de sacra cōmunia et leuia. in lege moysi aliqliter fortiora. sz in lege euāgelica pfectissima ordinauit septē sacra. q rum āminiculo hō pt vitare malū. et facere bonū. ¶ Et iō vtroqz istoz modoz possum assignare sufficientia istoz sacroz ¶ Primo. s. inqztum a deo sunt data homini in remediū quo ad fugā maloz. Secūdo put data sunt homi i adiutoriū quo ad psecutionē bonorū.

duplex sufficiētia sacramentoz.

Duo ad primũ sciendũ q̃ duplex est malũ. s. culpe ⁊ pene. Culpe triplex. Qz malũ culpe vel est originale. vel actuale mortale. vel est veniale. Et fm hẹ habem⁹ tria sacramenta. Nã ppie loquẽdo baptism⁹ dat in remediũ culpe originalis. penitẽtia in remediũ actual' mortalis. ⁊ sacra vnctio in remediũ peccati venialis. Maluz aũt pene qd̃ nobis accidit ex malo culpe est quadruplex. Nã sicut ait venerabilis Beda ppter peccatũ patimur ignorantiã: malitiã: infirmitatẽ: ⁊ ex his ꝛsiatam malã ꝛcupiscentiã. Primũ in ratõe Scdm in volũtate. Terciũ in irascibili. Et quartũ ĩ ꝛcupiscibili. In adiutoriũ ḡ ꝛtra primũ dat sacrm ordis. qz vt dicit Malach. ij. Labia sacerdotis custodiũt scientiã. ⁊ legẽ requirũt de ore ei⁹. angel⁹ em̃ dñi exercituũ est. Cõtra secundũ sacrm eucharistie. hẹ em̃ est sacrm toti⁹ bonitatis pstans remediũ ꝛtra omnẽ malitiã volũtatis. Cõtra terciũ sacramentũ cõfirmationis. Et ꝛtra quartũ sacrm matrimonij.

Sz q̃ ad plecutionẽ bonoz sufficientia sacramentoz sic haberi pt. Omnia em̃ bona plequẽda aliq̃ modo attingunt actibz septẽ virtutũ. quaz tres sunt theologice ⁊ q̃ttuoz cardinales. Baptism⁹ ḡ pstat adiutoriũ actibz fidei. eucharistia actibz charitatis. ⁊ sacra vnctio actibz spei. Ordo actibz prudẽtie. penitẽtia actibz iustitie. ꝛfirmatio actibz fortitudinis. ⁊ matrimoniũ actibz tpantie.

Ad principale argu.

Ad argumentũ principale dicendũ q̃ licet maioz sit vera loq̃ndo de eo qd̃ est causa effect⁹ spũalis ex natura ppria. tm̃ nõ est vera loquẽdo de eo qd̃ ẽ causa effect⁹ spũalis ex institutõe diuia.

Hinc vero d̃

hinc baptismi. Postq̃z mgr pmisit q̃dã pambula respectu sacramentoz in vniuersali. hic adiũgit vnũ pambulũ respectu sacri baptismi in speciali. Et diuidit in duas. Primo em̃ ostẽdit baptismi iohis a baptismo xpi differẽtiã. Scdo declarat baptismi iohãnis insufficientiã. ibi. Hic ꝛsiderãdũ est. Prima ĩ duas. Qz primo ondit baptismi xpi respectu baptismi iohis excellentiaz et perfectionẽ. Scdo circa baptismũ iohis mouet duplicẽ q̃stionẽ. ibi. Ad qd ḡ. Et hec in duas fm q̃ duas mouet q̃stiones. quaz vtri q̃z adiũgit suã responsionẽ. Scda ibi. Sz q̃ redict⁹ est.

Circa hoc q̃ro.

Questio secunda.

Trũ baptism⁹ iohãnis fuerit sacrm. Videt q̃ nõ. Qz sacra posteriora sũt prioribz pfectiora. sz baptism⁹ iohis fuit posterioz circũcisione. ⁊ tm̃ nõ erat pfectioz ca. g̃ ⁊c. Maioz patet. qz p tanto sacramẽta noue legis sunt pfectiora. imo pfectissima sacramẽta. qz sunt oim̃ sacramentoz postrema. Et cõfirmat. qz q̃ sunt prioza generatõe sunt posterioza pfectõe. vt patet. ij. de aĩa. Patet etiam minoz. qz p sacrm circũcisiõis ꝛferebat grã. p baptismũ aũt iohis nõ cõferebat grã. g̃ ⁊c.

Cõtra. augustin⁹ super iohannẽ ait. Accedit verbũ ad elementũ ⁊ fit sacrm. sz ĩ baptismo iohis accessit verbũ ad elemẽtũ. qz vt patet Act. xix. iohãnes baptizabat ĩ aq̃ eos q̃ venturi⁹ est. Hic q̃ttuoz sunt videda. Primo vtz baptism⁹ iohis ꝛtulerit grãz. Secundo vtz grã sacramẽtalis ⁊ grã virtutũ sit eadẽ realiter. Tercio de eo qd̃ q̃rit. Et q̃r to vtz baptisati baptismo iohis fuerint rebaptizandi baptismo xpi.

Quantũ ad primũ

Articulus primus.

est aduertendũ q̃ ĩ baptismo iohis possumus duo ꝛsiderare. puta vl' op⁹ opatũ qd̃ fuit illa ablutio vl' intinctio facta p iohannẽ. ⁊ op⁹ ipsius opantis. qd̃ fuit iohis deuotio ac illu⁹ q̃ baptizabat ordinata affectio. Et fm hẹ pono duas cõclusiones.

Pria ꝛclo

Prima est q̃ ex ope opato baptism⁹ iohis nõ ꝛferebat grãz ipsis baptisatis. Quia nulli ꝛferẹ grã sine spũsancto. sz baptismo iohis nõ ꝛferebat spũsctũ pẽsato ope opato. g̃ ⁊c. Maioz patet.

Ratio.

Probat minoz. qz ex balneatõe corpis nõ ꝛfertur spũsanct⁹ nisi ex diuina ordinatõe hẹ esset institutũ. Sz licet tale statutũ seu pactũ sit in baptismo xpi. tm̃ nõ fuit ĩ baptismo iohãnis. Propter qd̃ ait xps discipulis suis actũ. i. Johes quidẽ baptizauit aq̃. vos ẹo baptizabimini spũsancto nõ post m̃ltos hos dies Et Joh. i. dixit iohes ad phariseos. Ego baptizo in aq̃. medi⁹ aũt vestz stetit quẽ vos nescitis. Et subdit infra. Hic est q̃ baptizat in spũsancto.

Cõtra cõclusionem I

Sz ꝛtrariũ isti⁹ ꝛclusionis aliq̃ vident pbare p hunc modũ. Viri pfecti nihil inutiliter debẽt opari. Sz si baptizat⁹ baptismo iohis nõ ꝛsequebat grãz. tũc inutilit iohes euz balneasset ⁊ frustra. Maioz patet. Probat minoz. qz tũc op⁹ alicui⁹ est frustra ⁊ inutile q̃n̄ nullũ finẽ ꝛsequit ipo ope. modo planũ est q̃ iohes baptizãdo nõ intẽdebat exteriorẽ lotionẽ corpis ipi⁹ baptizati tãq̃z finẽ. qz tũc iohes fuisset vnus balneator. Si ḡ ad

baptizationē illā nō sequebat aliqs finis in/
trinsec⁹ ⁊ spūalis. tūc talis opatio erat sine fi/
2 ne. ⁊ p ꝯsequēs frustra ⁊ inutilis. ¶ P. circū/
cisio cōferebat gratiā. ḡ ⁊ baptism⁹ iohānis.
Antecedēs patet ex p̄cedentib⁹. Cōsequētia
pbat. qz q̄zto aliq̄d est pfectiori ppinqui⁹. tā
to videt esse pfecti⁹. ⁊ p cōsequēs debet habere
effectū pfectiorē. sz baptism⁹ iohānis erat p/
pinquior baptismo xpi q̄z circūcisio. qui qui/
dē baptism⁹ xpi est sacramentū pfecti⁹ oībus
3 sacrāmētis ipm p̄cedentib⁹. ḡ ⁊c. ¶ P. omne
sacramentū ad ꝗ instituit vt vel gratiā signi
ficet vel ꝯferat. sz gra sufficiēter fuit significa/
ta p sacramentū veteris legis. ḡ si baptismus
iohānis non ꝯtulit gratiā. tūc frustra fuit in/
4 stitut⁹. ¶ P. fm augustinū in libro ꝯtra do/
natistas. iohānes baptizauit in remissionez
peccatoz vt ab eo baptizatis in spe remitteret
peccata. sz spes de peccatoz remissione nō pōt
haberi nisi p gratiā. ḡ baptism⁹ iohānis ꝯtu
5 lit gratiā. ¶ P. Marci. 1. dicit. erat iohānes
baptizās ⁊ pdicans baptismū penitētie in re/
missionē peccatoz. sz remissio peccatoz nō fit
6 sine gra. ergo ⁊c. ¶ P. dam. dicit. purgat io/
hānes spūm p aquā. sz purgatio spūs est per
gratiā. ḡ ⁊c. ¶ Ad primū nego minorez. Ad
Solutio. pbationē dicendū q iohānes p baptismū in
Ad. 1. tendebat p̄figurare baptismū xpi. Intēdebat
etiā ppl'm assuefacere p suū baptismū. ne ba
ptismus xpi tanq̄z factū extraneū ⁊ alienū ho
mines refutarēt ⁊ fugerēt. Et qz hos fines in
tendebat ⁊ ꝯseq̄bat. ideo ñ fuit frustra. q̄zuis
Ad. 2. ex opere opato nō ꝯferret gratiā. ¶ Ad secun/
dū nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicendū
q maior nō est vera loq̄ndo de his q̄ efficaciā
solū habēt ex ordinatōe instituētis. ⁊ maxime
qñ illud qd̄ est pfectiori ppinquius instituit
ĩmediate ab eo q̄ est limitate pfectionis. illud
aūt qd̄ est remoti⁹ instituit ab eo q̄ est ultimi/
Ad. 3. tate pfectōis. sicut est in ppōsito. ¶ Ad terci
Ad. 4. um patet p ea q̄ dicta sunt ad primū. ¶ Ad
quartū dicendū q sicut baptizati p iohānez
habebāt spem de futura remissione peccatorū
fienda p baptismū xpi ad qd̄ iohānes redu/
xit sua pdicatōe dicēs. ille baptizabit in spiri
tusancto. sic etiā habebāt spem d̄ futura gra p
Ad. 5. xpm ꝯferēda qua delerent peccata. ¶ Ad qui
tū dicēdū q q̄zuis ĩ illa autoritate li baptizās
referendū sit ad baptismū iohānis. tñ li pdi/
cans debet referri ad baptismū xpi. ⁊ sic ñ pl⁹
ꝯcludit. nisi q baptismo xpi peccata remitte/
bant. Si q̄s tñ vtrūq̄z voluerit referre ad ba/
ptismū iohānis. tūc dico q baptism⁹ iohis p
paratiue fecit ad remissionē peccatoz in q̄z tū
populū pparabat ⁊ assuefaciebat ad baptis/
mū xpi. quo vere remittebant peccata ⁊ ꝯfere
bat gra. ¶ Ad sextū dicendū q baptism⁹ io/ Ad. 6.
hannis purgabat spūm nō effectue ĩmedia/
te. sz pparatiue seu dispositiue. ¶ Secda con Cōclusio
clusio est. q ex opere opantis puta ex deuotōne secunda.
⁊ incitamēto virtutis ipsi⁹ baptizātis sepius
de⁹ ꝯferebat gratiā ipis baptizatis. Nā iohā
nes hortabat eos ad fidē ⁊ ad deuotōez. ⁊ ad
digna opa penitētie faciēda. ⁊ qz talia q̄ agūt
a deo gratiā recipiūt. ideo verisimile est q taz
baptizātis exēplo incitati. q̄z verbo pdicatōis
instructi gratiā receperūt iohāne baptizante

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū est aduertendū. q put cōmuniter di
stinguit duplex est gra. Una q̄ dicit gratū fa
ciens. Alia nō gratū faciēs q̄zuis sit grat⁹ da
ta. ¶ De prima pcedit p̄sens inq̄sitō. qz tam
gratia sacramentoz q̄z gra virtutū. loquēdo
de infusis virtutib⁹. est gratia gratū faciens.
¶ Et hec. s. gratia gratū faciēs p̄t dupliciter
ꝯsiderari. Uno modo fm suā essentiaz. Alio
modo fm redūdātiā. Primo modo pficit es
sentiā aīe. Secūdo modo pficit potētias aīe.
Et istud adhuc pōt dupliciter fieri. Qz vno
modo redūdat gra ab essentia aīe in potētias
ipas sanādo p̄stans medicinā ꝯtra peccatoz
vulnera. Alio modo redūdat in potētias ip/
sas inclinādo p̄stans adiumentū q̄ ad virtu/
osa opa. ¶ Primo modo gratia est causa q̄/
rundā sacramentaliū effectuū quib⁹ potentie
destructe p peccatū reformant. q̄ cū ppio no
mine careāt dicunt gra sacramentoz. ¶ Se
cundo modo gra est causa virtutū q̄ ab ipsa
gra perfluūt fm q gra ab essentia redūdat in
potētias. Et he etiā virtutes pdicatōe causa/
li dicunt gratia virtutū. ¶ His p̄missis sic p
cedā. Primo ponā duas ꝯclusiones. Secō
recitabo quasdā opiniones pdictis ꝯrarias.
⁊ eoz motiuis rñdebo. ¶ Prima ꝯclusio est Conclusio
q gratia gratū faciēs ꝯsiderata fm suā essen/ prima
tiā. put pficit essentiā aīe. est vna ⁊ indistin/
cta. Qz sicut se habet aīa ad corp⁹ qd̄ viuifi/ Ratio
cat. sic se habet gra ad animā cui vitā spūalez
p̄stat. sz vni⁹ corpis vna est aīa ipm viuificāt
ergo vni⁹ aīe vna erit gratia gratū faciēs que
sibi p̄stat vitā spūalē. ¶ Secūda ꝯclusio est Secunda
q accipiēdo gratiā fm sui redūdantiā modo ꝯclusio
pdicto. tūc in gra p̄t esse realis distinctio. Qz
non est minoris efficacie lux spiritualis ad

principiandū diuersos effect⁹ q̃z lux corpalis
sz a luce corpali resultāt diuersi effect⁹ nō ob
stāte vnitate siue essentie. puta ab eodē radio
solis simul resultat liq̃factio cere. ⁊ exiccatio
seu arefactio terre. ergo nō obstante vnitate es
sentiali ipi⁹ gre q̃ est lux spūalis rōnalis aie.
poterūt ab ea resultare diuersi effect⁹. quoruz
aliq̃ sint potētiaꝝ aie a malo sanatiui. aliq̃ ab
his realiter differētes sint ad bonū iclinatiui.
¶ Et qz fm doctores p gratiā sacramentoꝝ ⁊
gratiā virtutū intelligunt isti distincti effect⁹
scilicet sanatiui ⁊ inclinatiui. ideo correlarie
infero ex p̄dictis q̃ grā sacramētalis ⁊ gratia
virtutis differūt realiter. ¶ Et hꝰ ꝛ firmo tali
medio. Illa quoꝝ vtrūq̃z dicit aliq̃d absolu
tū seu entitatē absolutam. ⁊ vere ab inuicem
poterunt separari. illa realiter differunt. sed
gratia sacramentalis et gratia virtutis sunt
huiusmodi. Maior patet. Probo minorem
Nā q̃ vtraq̃z dicat entitatē absolutā patz. qz
respect⁹ seu relatio nec p̄t esse principiū actōis
nec termin⁹. vt patet. v. phisi. sz isti effectus q̃
dicunt gratia sacramentoꝝ ⁊ grā virtutū. ve
re termināt actionē dei qua p̄ducunt in esse.
Q, etiā vere possint ab inuicē separi patet. qz
quilibet iustificat⁹ anteq̃z de facto recipiat sa
cramenta habet i se gratiā virtutū. attn nō dū
habet gratiā sacramentoꝝ. qz talis grā p hu
iusmodi effectib⁹ sanatiuis a p̄mo ꝛferk cū ip
sis sacramētis. ¶ Sz ꝛtra p̄dicta primo est
quedā opinio q̃ dicit q̃ ista distinctio nulla ē
qua dicit q̃ quedā est grā gratū faciēs. alia ē
gratia gratis data. Quia qn̄ vnū memb⁹ di
stinctōis claudit in alio. tūc distinctio nulla
est. sz sic est in p̄posito. Maior patet. qz in
clusum coincidit cū includēte. ideo vbi vnū
memb⁹ claudit in altero. illi mēbra distincti
onis necessario coincidūt. Minor etiā patet
qz omis grā gratū faciēs est grā gratis data.
Propter qd̄ apls loquēs de grā gratū faciēte
ait. q̃ si ex opib⁹ iā nō est grā. g̃ ⁊c. ¶ P. si p
dicta distinctio esset bona. tūc distinctōe ordi
nata ps distinguerek ꝛtra totū. species cōtra
gen⁹. ⁊ vnūqd̄q̃z inferi⁹ cōtra suū sup⁹. q̃ oia
videnk satis abusiua. ¶ Respō deo q̃ iste in
stantie nō sunt ꝛtra me. qz ego distinguo gra
tiā p extrema ꝛtradictōis. puta p faciēs gratū
⁊ nō faciēs gratū. hmōi aūt mēbra nunq̃z co
incidūt. sicut nec extrema ꝛtradictōis coinci
dere possunt. Sed doctores cōmunes q̃ sim
pliciter diuidūt gratiā in gratū faciētē. ⁊ gra
tis datā. ad istas instātias habēt respōdere.
¶ Ideo dicta istoꝝ venerabiliū doctoꝝ de
clarādo. dico q̃ illud idē qd̄ ego in p̄dicta di
stinctione explicite pono. extrema ꝛtradictio
nis explicando. hoc ipi ponūt iplicite. ¶ Ad
cui⁹ intellectū est aduertendū q̃ fm ph̄m in li
bro topicoꝝ. q̃ncunq̃z aliquib⁹ duob⁹ ē vnū
nomē cōmune. si vnū illoꝝ habet nomē ppri
um ⁊ ñ alteꝝ. tūc ei qd̄ caret noīe ppio rema
net illud nomē cōmune tanq̃z ppriū. Exēplū
de hꝰ nomīe ppriū. qd̄ q̃uis sit cōmune ppio
substātiali ⁊ ppio accidētali. tn̄ qz ppriū sb
stantiale habet nomē p se ⁊ dicit diffinitio. g̃
hoc nomē ppriū p se. platō solū intelligit d̄ p
pio accidētali. puta de ppria passione. Sic i
pposito posito q̃ esse gratis datū sit cōmune
omi gre. tn̄ qz quedā est grā q̃ formaliter facit
nos gratos deo. ⁊ p ꝛsequēs ex suo effectu for
mali vendicat sibi nomē ppriū. ⁊ dicit gratia
gratū faciēs. ideo hꝰ n nomē cōmune quo dicit
grā gratis data. remanet tanq̃z ppriū p alte
ro extremo ꝛtradictōis. puta p omi gra q̃ nō
facit formaliter deo gratū. ¶ Et p hꝰ patet ad
instātias p̄dictas: qz nec mēbra coincidunt.
vt p̄tendit prima instātia. nec inferi⁹ distin
guit ꝛtra suū superi⁹. vt p̄tendit secūda. sz ex
tremū ꝑdictionis distinguit ꝛtra alteꝝ extre
moꝝ. ⁊ si nō explicite. tn̄ implicite sicut p̄dixi
¶ Secdo ꝛtra p̄dicta est quedā opinio q̃z tū
ad illud qd̄ dixi gratiā gratū facientē pficere
essentiā aie. qz ponit gratiaz imediate pficere
potētias aie. Qd̄ pbat sic. Illud qd̄ est p̄nci
piū meritorie opatōis imediate pficit poten
tiā aie. grā est hmōi. Maior patet. qz potētia
est imediatū principiū opandi. ¶ P. opposi
ta apta nata sunt fieri circa idē. sz culpa ime
diate inficit potētiā. g̃ grā q̃ est culpe ꝛtraria
imediate pficit potentiā. ¶ P. id quo primo
ꝛuertimur ad deū est imediatū subiectū gre.
sz potētia volitiua seu libero arbitrio p̄mo cō
uertimur ad deū. ¶ P. illud qd̄ supaddit na
turalib⁹ hꝰ nō mediat inter naturalia. sed grā
est donū supnaturaliter additū. ⁊ potētia aie
est ꝛnaturalis siue essentie. g̃ grā nō p̄t imedia
te pficere essentiā. qz tūc mediaret inter essen
tiā ⁊ potentiā. ¶ P. libro secundo dist. xxvi.
mgr ꝛcludit ex dictis beati augustini sic di
cens. Volūtas hois p̄parat ⁊ p̄uenit grā dei.
vt bonū velit. ⁊ adiuuat ne frustra velit. ¶ P.
grā est idē realiter qd̄ charitas. g̃ imediate p
ficit voluntatē. Antecedēs patet p quendaz
doctorē. s. scotū. Consequētia patet qz chari
tas sbiectiue est i ipsa volūtate. g̃ ⁊c. ¶ Et qz
ista opinio est ꝛtra doctrinā cōmunē. ideo ar
guā ꝛtra eā sic. Si grā gratū faciēs ñ fūdarek

Correlarium.

Ratio.

Opinio ꝑ primaz distinctionē. 1

2

Solutio.

Opinio q̃ grā nō pficiat essentiam aie mediātepotentia.

2

3

4

5

6

Scotus.

Cōtra opinionem.

1

imediate in essentia aīe. tūc vl' fundaret ī vna
potētia tantū. vel in pluribꝫ. Nō in vna tan/
tū. qꝛ gratia cōmuniter respicit opatōes oīm
potentiaꝝ. Nec in pluribꝫ: qꝛ vnū accidēs ñ
potest esse ī pluribꝫ subiectis. sz grā fm essen/
tiā suā est vnū accidēs in vno hoīe. eo ꝙ vnꝰ
hō p vnā gratiā gratū facientē fit gratꝰ. nūqz
em̄ mltiplicat forma vno existēte actuali for/
2 mali. ¶ P. illud qd dat aīe vitā spū. alez. hoc
imediate fundat in essentia aīe. sz grā spūali/
ter viuificat aiaz. Maior patet. qꝛ esse ime/
diate respicit essentiā. sicut opari potentiam.
Sz viuere viuentibꝫ est esse. vt dicit. q. d aīa
Patet etiā minor. qꝛ ñ solū grā viuificat ani/
mā. sz ppter eius viuificatiōē ppriētē dicit
ipa vita. Iuxta illud apli ad Ro. vi. Gratia
dei vita eterna. s. in via initiata z in patria cō/
3 summata. ¶ P. fm beatū augustinū esse re/
spicit essentiā. sicut posse potentiā. sz vt dictū
est esse spūale est a gratia. iuxta qd ait apls. i.
4 ad Choꝛ. xv. Gra dei sum id qd sum. ¶ P.
sicut in generatōe naturali prꝰ res genita ac
cipit esse qz opari possit. qꝛ agere naturalit p/
supponit esse. sic in generatōe spūali z supna/
turali necesse est ipaz animā prꝰ in sua essen/
tia capere esse supnaturale p infusionē gratie
qz potētia possit supnaturaliter agere supna/
Solutio. turali sibi infusa virtute ¶ Ad primū alterꝰ
Ad. 1. opinionis dicendū. ꝙ licet formaliter grā dr
esse gratū deo pmo essentie aīe z p ꝛsequēs po
tentijs z oīmbꝫ meritorijs opationibꝫ elicitz
a potētijs. tamē hmōi opatōnes nō sunt effe
ctiue ab ipa grā nisi mediantibꝫ virtutibꝫ pfi
cientibꝫ ipas potētias. ideo nō oportet gratiā es
se imediate ī potētia ad hoc vt modo pdicto
Ad. 2. sit principiū meritorie operatōis. ¶ Ad secū
dū dicendū ꝙ nō est simile de culpa z de gra/
tia. nā culpa nō est a deo sz innascit ab inordi
nata opatione hoīs. ideo imediate culpa re/
spicit potentiā a qua pcedit hmōi opatio qn
tum ad sui inordinatōez. hec aūt principali/
ter est mala volūtas. ergo culpa habet esse in
mala volūtate loquēdo de culpa actuali. secꝰ
em̄ est d culpa originali. q̄ homini aduenit si
ne ppio suo actu. illa em̄ primo inficit essen
tia anime. z mediāte essentia inficit potētias
Ad. 3. sicut dixi lib. ij. dist. iij. ¶ Ad terciū dicēdū
ꝙ sicut in naturali generatōne dispositio ad
formā substātialē imediate fundat in ipso cō
posito. qꝛ forma accidētalis ē cōpositioni cō/
tingens. vt ait autoꝛ. vi. principiorū. forma
aūt disponēs est accidēs. ipa tm̄ forma substā
tialis recipit imediate in essentia materie. eo
ꝙ hyle sit ppriū subiectū generatōis. vt dicit
aresto. i. d generatōe. Sic quāuis quidā im
petus a deo facti qui sunt grā gratis data di/
sponētes ad gratiā gratū facientē fiāt a deo in
libero hoīs arbitrio. quibꝫ mediātibꝫ homo
cōuertit ad deū per ipm̄ libez arbitriū. tm̄ gra/
tia ad quā disponūt hmōi impetꝰ recipit ime
diate in ipsa essentia aīe. ¶ Ad quartū dicen Ad. 4.
dū ꝙ licet maior sit vera loquēdo de eo qd su/
peraddit naturalibꝫ p nostrā operatōez. tale
em̄ nō potest imediate fundari in essentia. eo
ꝙ semp potētia mediat inter opationē z essen
tiā. tamē nō est vera loquēdo de his que sup/
addunt naturalibꝫ ex infusione diuina. qꝛ ta
lis infusio imediate attingit oīa. Attingit
em̄ a fine vsqz ad finez fortiter: z disponit oīa
suauiter. vt dicit Sap. viij. ¶ Ad quintum Ad. 5.
dicendū ꝙ li pueniē nō debet referri ad volun
tatē respectu essentie anime. sz tantūmodo re/
spectu aliaꝝ potentiaꝝ. Nā oīm operationuz
humanaꝝ voluntas est causa. vel elicitiue. s.
qztū ad suas ppias operatōes. vl' saltē impa
tiue qztū ad opatōes aliaꝝ potentiaꝝ. q̄ gra/
tia put respicit opationes imediatꝰ respicit
voluntatē qz qualcūqz alias potētias. z ppt
hoc dicit puenire voluntatē pparādo z adiu
uando. ¶ Ad sextū patet ex his q̄ dixi lib. ij.
dist. xxvi. arti. ij. ꝛclusione secūda. ¶ Ad ercō Ad. 6.
cōtra pdicta qztū ad illud qd dixi gratiā esse Opio au/
causam virtutū q̄ ab ipa pfluunt. est q̄dā mo reoli.
dernꝰ doctoꝛ q̄ ponit ꝙ gratia ñ sit causa vir/
tutū. nec virtutes pfluūt vt ipe ait a grā. sz po
tius ecōuerso gratia pfluit a virtutibꝫ Qd p
bat sic. Si virtutes fluerēt a gratia. vel h̄ esz 1
tanqz a subiecto. vel efficiente. vl' forma. Nō
potest dici primū. qꝛ gratia cū sit qualitas ñ
pt esse subiectū. Et ꝛfirmat. qꝛ virtutes sunt
subiectiue in potētijs aīe. sed gratia nō est po
tentia. Nec secundū. qꝛ fm augustinū solus
deꝰ operat in nobis virtutes. itē si gratia effice
ret virtutes. vel hoc esset p infusionē. z tūc cre
aret eas. qd est falsuz. cū creatura nō possit cre
are. aut educeret de subiecto. z h̄ nō. qꝛ cū vir/
tutes solū possint esse p creationē. ideo ñ sunt
educibiles de subiecto. Nec terciū. qꝛ effectus
formalis ñ differt formaliter a forma fm aui/
cennā. v. methaphisice sue ¶ P. nihil pfluit 2
a seipo. sed virtutes z dona sunt formaliter ipa
met grā. ergo nō pfluunt ab ea. Probat mi/
norē. qꝛ vel dicit gratia quia gratis dat. vl' qꝛ
gratū faciēs. sed virtutes z dona z sunt gratz
data. z faciūt animā deo gratā. ¶ P. si virtu 3
tes pfluunt a gratia. vel hoc fit libere. vel ex

necessitate nature. Nō primo modo. qz gra
cū sit qualitas fm istos non poterit esse dna
sui actus. Nec secūdo modo. qz virginitas ⁊
pauptas sunt virtutes. ⁊ tñ nō insunt cuili/
bet cui inest gratia. ¶ P. gratia est quedā si/
4 militudo diuinaꝝ pfectionū. ergo non est q̄
dā qualitas in aia existēs deo gratū faciēs. vt
aliqui imaginant. ¶ P. sicut gratia corpalis
5 se habet ad corpus. ita gratia spūalis se habet
ad animā. sed gratia reddēs corp⁹ gratū non
est vna qualitas. sz est aliq̄d ꝓsurgens ex di/
uersis. puta ex figura. color. mālsuetudine. ve
recundia ⁊ honestate. ergo gratia spūalis cō/
surget ex multis virtutib⁹ in aia ¶ Et addit
iste doctor ꝙ gratia nō est nisi quedā extrin/
seca denominatio ab actu acceptātis. funda/
mentū aūt denominatōis sunt virtutes ⁊ do
na ¶ Iste doctor assumit multa dubia. que
causa breuitatis tangā in soluēdo. ¶ Ad pri
Cōtra au/ mū ergo dicēdū ꝙ causalitas gre respectu vir
reolū. tutū est aliquo modo de genere cause efficien
Solutio. tis. qz vt superi⁹ dixi dispositio q̄ est ratio reci
Ad.1. piendi aliq̄d. ⁊ nō ratio receptiua. reducit ad
causam efficientē respectu illi⁹. sed de⁹ per gra
tiā quā infundit essentie anime taliter eā qua
lificat ⁊ disponit ꝙ potētie naturaliter funda/
te i essentia anime actualiter erūt capaces vir
tutū ⁊ de facto recipiūt eas. sic tamē ꝙ gratia
nō est ratio receptiua virtutū. cū nō sit subie/
ctum eaꝝ. ergo solū erit ratio recipiēdi. ⁊ p cō
sequēs aliquo modo gra est causa efficiēs re/
spectu ipsaꝝ virtutū quas de⁹ infundit poten
tijs mediante gra pinfusa ipi essentie. ¶ Ad
ambas pbationes dicendū ꝙ bene cōcludūt
nihil aliud a deo esse causaꝝ efficientē princi/
paliter pductiuā ipsaꝝ virtutū. loquendo de
virtutib⁹ infusis. tamē nō pbant quin dispo
sitiue aliud possit esse causa etiā in genere cau
Instantia se efficientis respectu talū virtutū ¶ Forte di
cetur cū gratia sit in essentia anime. nō videt
esse dispositio ad virtutē q̄ est in potentia ani
me. qz forma q̄ est in vno subiecto non dispo
nit ad formā que est in alio subiecto. qz soluz
Solutio qualificat subiectū in quo est. ¶ Respō deo
ꝙ quādo duo subiecta sic se habēt ꝙ vnū na
turaliter fundat in altero. tūc nihil repugnat
quin illud q̄d formaliter est dispositio fundā
tis possit redundanter ⁊ p ꝓsequens q̄dāmo/
do efficiēter facere ad dispositionem fundati.
Bona em dispositio oculi formaliter existēs ī
oculo. redundāter facit ad bonitatē virtut⁹ vi
siue que fundat in oculo. ppter q̄d ait aristo.
ij. de aia. si senex haberet oculū iuuenis vide/
ret vtiez sicut iuuenis. Unde si de⁹ tales dispō
sitiones quales sunt in pupilla aquile pone/
ret in pupilla vespertilionis. tūc vespertilio vi
deret sicut aquila. Cū ergo potētie anime na/
turaliter fundent in essentia anime. sequit ꝙ
gratia perficiēs essentiā aīe dando sibi esse su/
pernaturale p sui redundantiā aliquā dispo/
sitiuā efficaciā habeat respectu virtutū p quas
ipis potentijs cōpetit supnaturaliter operari.
¶ Ad secundū nego minorē. Oppositū em Ad.2.
eius pbaui libro secūdo. dist. xxvi. Ad pbati
onē dico ꝙ gratia perficiēs essentiā aīe subie/
ctiue p tanto dicit gratia. qz formaliter dat es
se gratū. ⁊ hoc nō ꝓuenit alicui virtuti. qz for
malis effect⁹ virtutis nō est esse gratū. sed est
esse virtuosuz. Uū si virtutib⁹ dicimur grati
deo. hoc habēt originaliter ipe virtutes a gra
tia. que primo dat esse gratū ipi essentie. ⁊ per
ꝓsequēs omib⁹ que fundant in essentia. siue
imediate sicut potētie. siue mediate sicut ꝓtu/
tes ⁊ dona. ¶ Ad tertiū dicendū ꝙ pfluxus Ad.3.
virtutū a gra pt dici necessari⁹ fm ordinē quē
credim⁹ a deo institutū. qz de⁹ nulli infundit
gratiā nisi eidē infundat virtutes. ad q̄s di/
sponit gra modo supradicto. ¶ Ad pbationez
dicendū ꝙ virginitas ⁊ pauptas nō sunt vir
tutes infuse. nos aūt loquimur de infusis vir
tutib⁹ ¶ Ad q̄rtū nego antecedēs. qz illō q̄d Ad.4.
imediate terminat actionē realē hoc nō pt es/
se relatio. nec p ꝓsequēs similitudo. sz gra im
mediate terminat actionē dei. Maior patet
v. ⁊. vij. phisi. Minorē pbo p dictū augusti
ni. qui vt allegat mgr lib. ij. dist. xxvij. super
illo verbo apli. Bra dei sum id q̄d sum. sic aut
Recte gratiā noīat. primū em solā gratiā dat
de⁹. ⁊ nō nisi gratiā. cū nō pcedunt nisi mala
merita. sz post p gratiā incipiūt bona merita.
Et sequit infra. plane cū data fuerit gratia in
cipiūt esse nostra merita bona p illā. tū qz si il
la defuerit cadit homo. Sz q̄d primo datur a
deo. hoc imediate terminat actionez dei. g. ⁊c.
¶ Ire iste doctor negando gratiā esse quali/ Cōtra au/
tatem ꝓtradicit sibipi. qz in secūda ratōe di/ reolum.
xit virtutes esse formaliter ipam gratiā. cū er/
go virtutes sint qualitates. iuxta illud augu
stini. virtus est bona qualitas mētis. ergo ⁊c.
¶ Ad quintū dicendū ꝙ similitudo nō cur/ Ad.5.
rit per omes pedes. ⁊ specialiter in eo ꝙ iste tra
hit similitudinē ad ppositu est dissimile. qz
vt patuit ex dictis augustini. gratia spiritua/
lis datur primo a deo inter omia que spectant
ad meritoriā actionē vt meritoria ē. Sz gra/
tia corpalis nō dat primo a natura ¶ Et per

hoc patet q̃ iste falsum assumit cũ ait q̃ gratia nõ sit nisi quedã extrinseca denominatio. qz sicut in mẽ glorie in patria nõ denominat animã extrinsece sed formaliter ⁊ intrinsece. sic nec lumẽ gratie denominabit extrinsece ipsam animã in statu vie. sz denominabit eã formaliter ⁊ intrinsece. ¶ Quarto est q̃dam opinio ꝓtra primã ꝓclusionẽ que ponit q̃ i eodẽ hoie sint plures gratie gratũ faciẽtes. Quia quicũq̃z homo d̃uote ⁊ nõ ficte accedit ad baptismũ pr̃ habet gratiã q̃z baptizat. aut ergo in baptismo nullã recipit gratiaz. aut recipit eandẽ quã p̃mo habuit. aut recipit aliã. Sz prima duo dari nõ possunt. ergo dabit̃ terciũ ⁊ p ꝓsequens simul habebit plures grãs gratum faciẽtes. ¶ Dicendũ q̃ nec recipit eandẽ gratiã nec aliã. sed recipit augmentũ eiusdez gratie. sicut ꝓtingit in ceteris formis recipiẽtibꝫ intensionẽ. iuxta ea q̃ dixi libro p̃mo dis. xvij. ¶ Et dato q̃ gratia illi⁹ homis post baptismũ nõ recipet magis intẽsiue. tamẽ recipet magis extẽsiue. qz extẽderet se ad effect⁹ sacramẽtales ad quos se pr̃ nõ extẽdebat. naz ante baptismũ talis gra solũ extẽdebat se ad virtutes ⁊ effect⁹ virtutũ.

Opinio 3 primã conclusionem

Solutio.

Quantũ ad terciuz

Articulus tercius.

articulũ dicendũ q̃ baptism⁹ iohãnis potest dici sacramentũ. Quia illud cui⁹ tot⁹ vsus ⁊ institutio ꝓsistit in hoc q̃ est sacre rei signũ. illud est sacramentũ. sed tot⁹ vsus ⁊ institutio baptismi iohãnis fuit ad significandum baptismũ christi. ⁊ p̃parandũ populũ ad ipz recipiendũ. ergo ⁊c. ¶ Forte dicet q̃ omẽ sacramentũ aut est legz nature. aut moysi. aut euãgelij. Sz baptism⁹ iohãnis nõ est de lege nature. vt de se patet. nec de lege moysi. qz vt patet Matth̃. xi. lex terminata fuit vsqz ad Johannẽ. nec de lege euãgelica. qz p̃uenit p̃dicationem xpi. ¶ Dicendũ q̃ baptism⁹ iohãnis q̃uis quo ad temp⁹ mediauerit inter sacramẽta veteris ⁊ noue legis. tamẽ reducit̃ ad sacramẽta noue legis. sicut p̃paratoriũ reducit̃ ad gen⁹ illi⁹ ad qd̃ disponit ⁊ p̃parat.

Instantia

Solutio.

Quãtuz ad quartũ

Articulus quartus.

articulũ dicendũ q̃ quãuiscũq̃z aliquis esset baptizat⁹ baptismo iohãnis. tamẽ adhuc debuit baptizari baptismo xpi. Qz baptismus
1 xpi fuit de pcepto vniuersali. ergo omẽs tenebant ipm suscipere ¶ P. baptizat⁹ baptismo
2 iohãnis non recipiebat characterẽ. ergo fuit rebaptizand⁹ baptismo xpi. Antecedẽs patz Probat̃ ꝓsequẽtia. quia ipe character baptismalis est primũ fundamẽtũ omniũ sacramẽtaliũ effectuũ. ergo null⁹ potest rite suscipere aliqd̃ sacramentũ. nisi pr̃ baptizatus sit baptismo xpi. in quo ꝓferẽt character sacramẽtalis. ¶ P. ista cõclusio patet autoritate augusti. qui sup iohannẽ sic ait. Baptizauit iudas ⁊ est baptizatũ. baptizauit iohãnes ⁊ nõ est baptizatuz. ¶ Forte dicet q̃ aplꝰ nihil de his omisserũt que spectãt ad salutẽ. sz ipi post baptismũ iohãnis nõ videnẽ baptizati fuisse nisi in spiritusancto. iuxta qd̃ ait xps ipis discipulis Act. i. Johãnes quidem baptizauit aqua. vos vero baptizabimini spũsancto nõ post multos hos dies ¶ Dicendũ q̃ sicut dicit glosa Joh̃. xiij. sup illud. q̃ lot⁹ est nõ indiget ⁊c. aplos esse baptizatos baptismo xpi credendũ est. quãuis hoc nõ legat̃. Nec oppositũ isti⁹ habet̃ p autoritatẽ adductã i argumẽto. qz solũ intendit ibi christus baptismũ flaminis cõparare denes excellentiã ad baptismũ iohãnis ¶ Ad argumentũ principale dicendũ q̃ quãuis baptism⁹ iohãnis nõ fuerit perfectioz circũcisione in essendo ⁊ causando gratiã. fuit tm̃ pfectioz in significãdo ⁊ disponendo ad baptismũ xpi vt patet ex p̃dictis.

3

Instantia

Solutio.

Ad principale argu.

¶ Distinctio tercia.

Post hec vidẽ

dũ est. Postq̃z magister p̃misit quedã p̃ambula valentia ad tractatũ de sacramentis noue legis. in ista parte incipit tractare de eis. ⁊ diuidit̃ iste tractatus in septẽ partes fm q̃ noue legis septẽ sunt sacramẽta. Primo em determinat de baptismo Secũdo de ꝓfirmatõe. dist. viij. ibi. Nunc de sacramẽto ꝓfirmatõis. Tercio de eucharistia dist. viij. ibi. Post sacramentũ. Quarto d̃ penitentia. dist. xiiij. ibi. Post hec de penitẽtia Quito de extrema vnctõe. dist. xxiij. ibi. Preter p̃missa. Sexto de sacramẽto ordinis. dist. xxiiij. ibi. Nũc ad ꝓsiderationẽ. Septimo d̃ matrimonio. dist. xxvi. ibi. Cũ alia sacramenta. Prima diuidit̃ in duas ptes. Nã primo magister determinat de baptismo fm se. Secundo d̃ eius vsu seu frequentatõne. dist. vi. ibi. Nunc quib̃ liceat. Prima in tres. Naz primo ostendit quid sit baptism⁹. ⁊ determinat quasdã ꝓditiones ad ipm necessario ptinẽtes. Secũdo determinat de baptismo q̃tũ

ad baptismũ suscipiẽtes. dist. iiij. ibi. Hic dicendũ est. Tercio quantũ ad baptismũ cõferentes. dist. v. ibi. Post hoc sciendũ. Prima pars est ꝑsentis lectionis. Et diuidit in duas. Nã primo ostẽdit quid sit baptism⁹ ⁊ ex quibus integrat. ¶ Secũdo ostẽdit quo tẽpore baptism⁹ fuerit institut⁹. ⁊ in qua materia instituebat. ibi. De institutõne. Prima in tres. Quia ꝓmo ponit baptismi ꝛescriptões. Secundo ꝛescriptõnis explanatõnes. Et tercio circa ꝑdicta mouet ⁊ ꝛeterminat vnã incidẽtem questionẽ. Secũda ibi. Sz qd̃ est illud verbũ. Tercia ibi. Hic querit. ¶ Tũc sequit illa pars. De institutõe baptismi. Et diuidit in tres. Nã primo ꝛeterminat ꝛe baptismi institutõne. Secũdo ꝛe circũcisionis cessatõe. Tercio ꝛe ꝑdicte institutõis causa ⁊ ratõne. Secunda ibi. Solet q̃ri. Tercia ibi. Causa vero. ¶ Hic quero.

Vtrum vocalis verborũ exp̃ssio sit ꝛe necessitate baptismi. ¶ Et videt q̃ nõ. Quia illud qd̃ nõ erat in baptismo quo christ⁹ baptizabat. hoc nõ videt esse ꝛe necessitate nostri baptismi. sz Luc. iij. xp̃s legit baptizat⁹. ⁊ in eius baptismo nulla legitur fuisse verborũ exp̃ssio. ergo ꝛc. Maior patet. quia cũ omis christi actõ nostra sit instructio. videt q̃ illud qd̃ in christi baptismo ñ extitit hoc nec in nostro necessariũ sit. ¶ Cõtra illud est ꝛe necessitate baptismi sine q̃ forma baptizãdi a christo tradita nõ potest obseruari. sed sine vocali verborũ exp̃ssione forma tradita a christo nõ ꝓt obseruari. ergo ꝛc. Maior patet. Probat minor. quia christ⁹ ꝓcepit discipulis baptizare in nomĩe patris et filij ⁊ spiritussancti. vt patet Matth. vlti. ¶ Hic quattuor sunt videda. ¶ Primo videndũ ẽ quid sit baptism⁹. ¶ Secũdo q̃ forma verborum requirat in baptismo. ⁊ per idem patebit ad illud qd̃ hic principaliter queritur. ¶ Tercio videndũ est vtrũ quelibet mutatõ facta circa verba in baptismo req̃lita impediat sacr̃m. ¶ Et q̃rto ꝛe materia baptismi.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

respondet mgr̃ hic in littera dicẽs. Baptism⁹ est ablutio corpis exterior. facta sb̃ forma verbor ꝑscripta. ¶ Sz ab ista ꝛescriptõne videt dissentire hugo ꝛe sancto victore. qui baptismũ nõ dicit esse ablutionẽ sed aquã. sic dicẽs

Hugo de sancto victore.

1 Baptism⁹ est aqua abluendis criminibꝫ sanctificata. ¶ P. arguit cõtra magistr̃. sic. Quãcunq̃z aliqua sic se habẽt q̃ vnũ manet altero nõ manẽte. tunc vnũ nõ potest in recto ꝯ altero ꝑdicari. sz baptism⁹ manet ⁊ ablutio ñ manet. Maior patet. Probat minor. qz q̃ ablutio trãseat. hoc ꝛe se patet. sz q̃ baptism⁹ maneat hoc patet ꝑ augustinũ. qui ait. Sacramento semel impposito nunq̃z eo quis carebit.

¶ P. illud cui collata est vis regeneratiua h̃ 3
sacramentũ baptismi ꝛebet appellari. sz aque est hmõi vis collata. qz dicit Beda in gloſa. Luc. iij. q̃ dñs ꝓtactu mũdissime sue carnis vim regeneratiuã cõtulit aquis. ¶ P. illud 4
qd̃ est ꝛe ꝑdicamẽto relatõnis nõ recipit ꝑdicationẽ ei⁹ qd̃ est ꝛe ꝑdicamento actõnis. vel passionis. vel substãtie. ergo baptism⁹ nec ꝛebet dici ablutio. nec aqua. qd̃ est cõtra vtrãq̃z ꝛescriptões. Antecedẽs patet. Probat ꝓsequtia. Nã baptism⁹ cũ sit sacramentũ ⁊ ꝑ cõiequẽs signũ. necessario erit in ꝑdicamẽto relationis. ablutio aũt est ꝛe ꝑdicamẽto actionis vt ꝓcedit ab abluẽte. ⁊ est ꝛe ꝑdicamẽto passionis vt recipit in abluto. aqua ꝓo vt ꝛe se patet est ꝛe ꝑdicamẽto substãtie. ¶ Ad intellectum ergo ꝑdictor̃ est aduertendũ. q̃ licz baptism⁹ formaliter dicat respectũ. sicut vnũq̃d̃ q̃z alior̃ sacramentor̃. put ꝛeclaraui superius dist. i. q. ij. tamẽ includit essentialiter res corporales sup quibꝫ ĩmediate fundat hmõi respect⁹. tales aũt partes fundamẽtales licz oẽs sint ꝓtes materiales cõparate ad ꝑdictũ respectũ. tamẽ ad invicẽ cõparate vna dicit materialis respectu alteri⁹. ꝓm q̃ est ꝓior ea. ⁊ ꝛeterminabilis ꝑ eã. ⁊ alia ecõtra dicit formalis. eo q̃ partem ꝓiorẽ faciat ꝛeterminate stare ꝑ ipso sacramẽto. Verbi gr̃a. In ꝓposito tã ablutio q̃z etiã verba triũ diuinar̃ ꝑsonar̃ exp̃ssiua. dicunt ꝓtes fundamẽtales seu materiales vt fundãt baptismũ formaliter sumptũ. puta vt baptism⁹ est signũ efficar̃ respectu gratie ꝛei. tamẽ cũ baptizat hõ. verba ꝑdicta ꝛeterminant illã ablutionẽ. ⁊ faciũt eã ꝛeterminate stare ꝑ sacramẽto baptismi. ideo talia ꝓba dicunt formalis ꝑs respectu ip̃t⁹ ablutõis cõtracte ⁊ ꝛeterminate ꝑ hmõi ꝓba. ¶ Itez̃ est aduertendũ q̃ licet aq̃ ⁊ ablutio facta ꝑ aquã ꝛeterminant ꝑ ꝓba ꝑdicta ad standũ ꝑ sacramento baptismi. qñ recta intentõe dicuntur hmõi ꝓba. ⁊ ꝓ ꝓsequẽs tã aqua q̃z ablutio dicant ꝓtes materiales respectu hmõi ꝓbor̃. nã aqua se habet vt materia remota. ablutio vero se habet vt materia propinqua. quia ablutio ĩmediate fundat r̃spectũ ꝑdictũ q̃ est sacramentũ baptismi formaliter. aqua aũt nõ fun

dat hmōi respectū nisi mediāte ablutōne. qa nec ante ablutionē nec post ablutōez est ī aq baptism⁹ formaliter. sz solū p mēsura ipi⁹ ablutionis. ¶ Hinc est q̄ distinctio data p magistrū ordinatio⁹ esse videt. q̄z illa q̄ est data p hugonē. Qz in rebꝫ artificialibꝫ materia p pinq̄ pdicat essentialiter d̄ eo cui⁹ est materia sz materia remota dato q̄ pdicet ꝛc hmōi rebus causaliter. tm̄ nō pdicat essentialiter. Ista em̄ est essentialis pdicatio. statua ē lignū. supposito q̄ ppinqua materia īmediate ī forma/ta forma statue sit lignū. tm̄ ista nō est essentialis pdicatio: sz solū causalis q̄ dicit. statua ē hyle seu materia ꝓma. ¶ Et qz illa q̄ sunt signa volūtarie instituta se habēt ad modū artificialiū. ideo ablutio q̄ ponit in diffinitōne magistri essentialiter pdicat ꝛc baptismo. quia formaliter sumendo est signū a deo voluntarie institutū. Sz aqua q̄ ponit in diffinitōe hugonis cū sit materia remota baptismi. nō pdicatur essentialiter ꝛc baptismo. sz solū causaliter. ¶ Ex quo vlteri⁹ sequit q̄ in diffinitōne magistri meli⁹ exprimit gen⁹ ꝛ differētia. qz ī diffinitōne hugonis. quia gen⁹ essentialit pdicat ꝛc specie diffinita p ipm. Sz sicut iā declaratū est ablutio pdicat essentialiter ꝛc baptismo ꝛ ñ aqua. Et iā differētia accipit a parte formali. sz verba psonas diuinas exprimentia sunt forma baptismi in ordine ad ablutionē que determinat per ipa. ideo ꝛc. ¶ Et p hꝫ patet ad instantiā ꝛc hugone. ¶ Ad secūdū dicendū q̄ in baptismo poterim⁹ tria cōsiderare. Nā aliq̄d est ibi qd̄ est sacramentū tm̄. puta ablutio ꝛ ꝓba. Aliq̄d qd̄ est sacramētū ꝛ res sacramētī. s. character. Tertiū qd̄ nō est sacrm̄ sed tantūmodo res sacri. s. grā ex susceptione sacri collata. Igit ꝛc medio. s. d̄ charactere est intelligenda autoritas augustini. qz character est indelibilis ꝛ semp manet. ¶ Ad tertiū dicēdū q̄ si aliq̄ vis regenerativa est in aq̄. illa tm̄ īmediati⁹ est ī ablutōe. qz in aq̄ est habitualit. in ablutōne ꝓo actualit. Quo tm̄ illa autoritas bede ꝛ cetere ꝓsil'es sint intelligēde. iuxta ea q̄ teneo. dixi supi⁹ dist. ij. q. i. arti. ij. in solutōe q̄rti argumēti. ¶ Ad q̄rtū dicendū q̄ sic ī rebꝫ artificialibꝫ forma p artē inducta pcise ꝛ fm se sūpta nō recipit pdicatōez essentialē ppinq̄ sue materie. Ista em̄ est falsa figura statue ē lignū. qz sba nō pdicat essentialiter ꝛc accidēte. tm̄ si nō pcise sumit. tūc rōne implicatōis rei natural' prima materia pdicat essential'r ꝛc re artificiali. puta cū dicit. statua ē lignū. Sic in ꝓposito. dato q̄ ꝛc baptismo vt p respectu pcise sumit cū actuali exclusione fundamēti. ablutō ñ pdicet essentialit. tm̄ vt baptism⁹ sumit sine hmōi pcisione. tūc tal' ablutio ꝓe ꝛ essential'r pdicat ꝛc baptismo.

Corolari/um.

Corolari/um.

Solutio Ad. 1. Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Quantū ad secūdū

Articulus secund⁹

articulū est aduertēdū q̄ cū forma sit necessario req̄sita ad esse illius cui⁹ dicit forma. ō talia ꝓba sūt ꝛ forma baptismi q̄ sūt necessario req̄sita ī baptizādo. Duplicē ḡ poterim⁹ attēdere necitatē in his ꝓbis. Nā qdā sunt necessaria necitate se tenēte ex pte baptismi seu sacramēti. Alia sūt necessaria necitate se tenēte ex pte baptizātis seu mīstri. Primo mō sunt necessaria ī sacro baptismi illa q̄bꝫ exprimunt tres diuīe psone. ꝛ act⁹ baptizandi. cū psona baptizata in quā trāsit hmōi act⁹. aliter tm̄ et aliter. Nā noia diuina ꝫ psonaꝫ sunt absolute ꝛ simpliciter necessaria ad hꝫ q̄ sit veritas sacramēti. ppter qd̄ nll'o modo licet variare talia noia. nec i se. nec in mō exprimendi. Sz ea q̄ significāt actū baptizatōis ꝛ psonā baptizatā. licz q̄ztū ad expssionē act⁹ ꝛ psone sint simplicit necaria p ꝓtate sacri. tm̄ q̄ztū ad modū exprimēdi nō sunt simpl'r necaria necitate se tenēte ex pte sacri. Nā greci actū pferūt optatiue. ꝛ baptizatū ī tercia psona. dicentes. baptizet fil⁹ xpi. Latini ꝓo ī vnū sa romana ecclia actū pferūt īdicatiue. ꝛ baptizatū in secda psona. puta. ego baptizo te. Attm̄ credit q̄ greci ꝓe baptizet. cui⁹ signū ē q̄ romana ecclia grecos ad se ꝓuersos ñ solz rebaptizare. qd̄ vtiqz facerz ꝗ eos ñ rputaret fore baptizatos. ¶ Iste tm̄ mod⁹ exprimēdi īdicatiue ꝛ ī secda psona est necessari⁹ necitate se tenēte ex pte baptizātis ī oibꝫ latinis ecclijs. qz cū tal' mod⁹ sit d̄ pcepto romane ecclie. saltē q̄ztū ad oēs ꝛgētes ī latinis ecclijs. ō ī hmōi ecclijs mortal'r peccaret q̄ hmōi modū ñ obseruaret. maxīe si tal' hō est cui ex officio cōpetit baptizare. illū em̄ ig̃rantia iurz ñ excusat. cū d̄ iure q̄libet teneat scire illud qd̄ ad suū officiū dinoscit ptinere. ¶ Et eodē mō sentiēdū ē d̄ hꝫ ꝓnoie ego. qd̄ exprimit psonā baptizātis. qz greci ipm ñ ponūt. ꝛ tm̄ ꝓe baptizāt. Mortal'r tm̄ peccaret latin⁹ si ipsū obmitteret. ¶ His pmissis pono q̄ttuo⁹ cōclusiones circa formā ꝓbꝫ baptismi. d̄ q̄ ad pñs pertīt ī isto articulo. ¶ Prīa ē q̄ ppa noia triū diuinaꝫ psonaꝫ necio spectāt ad formaz baptizādi. Qz xps ver⁹ ꝛ⁹ sb expssiōe istorū noiz pcepit baptismū ꝓferri. ḡ tlia noia sūt d̄ necia forma ipi⁹ baptismi. Ans pz mat. vlti.

Cōclusio prima. I

Patet etiā ꝛsequentia. quia illud cui⁹ vigor totaliter dependet ex ordinatōne instituentis hoc nullū habet vigorē nisi forma ab instituente posita obseruet. ⁊ per ꝛsequens forma huiusmodi instituta dicit necessaria. Sz vigor omniū sacramentoꝝ ex institutōne ⁊ ordinatione dei totaliter dependet vt declaratum est
2 superi⁹. dist. i. ⁊. ij. ergo ⁊c. ¶ P. verba que sic se habent ad baptismū ꝙ sine eorū expressione baptizatus nullo modo ꝛsequitur mysterium redemptionis. illa sunt de necessaria forma baptismi. sed nomina diuinarū personaꝝ sunt huiusmodi. Maior patet. Probat minor autoritate fulgentij qui ait. Mysteriū redemptōnis nullo modo habet. si patris aut
Cōfirmat filij aut spiritussancti nomē subtrahit. ¶ Et hoc cōfirmatur autoritate zacharie pape. qui ait. Firmissime preceptū est in synodo anglorum. vt quicūqz sine inuocatōe trinitatis mersus fuerit. sacramentū regeneratōnis nō ha-
Instantia beret. qd omino vez est. ¶ Forte cōtra istud dicetur si ꝓpria nomina diuinarū personarū distincte expressa sunt de necessaria forma baptismi. tūc quicūqz baptizatur sine huiusmodi expressione ille esset rebaptizand⁹. Consequens est falsuz. Consequētia patet. Probatur falsitas cōsequentis primo autoritate sacre scripture. quia vt patet Actuū. i. ⁊. ij. c. alii qui fuerunt baptizati in nomine christi. ⁊ tamen apostoli nō fecerāt eos rebaptizari. imo reputabant eos baptizatos. ¶ Secūdo autoritate ambrosij qui ait. Si vnū sermōe apprehenderis. fide aūt nec patrē nec filiuz nec spiritūsanctum abneges. plenū est fidei sacramentum. ¶ Tercio autoritate bernardi. qui in quadā sua epistola quendā qui fuit baptizatus in nomine dei ⁊ sancte crucis vere reputat esse baptizatū. ¶ Quarto autoritate nicolai pape. qui ait. Si profecto si in nomine trinitatis. vel in nomine christi baptizentur
2 baptizati sunt. ¶ P. forma tradita a christo Matth. vlti. c. nō dicit in nominibus. sed ī nomine patris ⁊c. ergo videtur ꝙ debeat poni
3 tantū vnum nomen trinitatis. ¶ P. vbi nō est maior virtus in tribus ꝗ in vno. ibi tantum valet inuocatio vnius sicut trium. sed patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti vna est deitas: equalis glia ⁊ coeterna maiestas. vt ait athanasius in simbolo. ¶ P. quādo nomina sunt
4 synonyma. tantuz valet positio vnī⁹ quātum alterius. sed pater ⁊ genitor. filius ⁊ genitus. sunt synonyma. ergo eque bene poterit dici. in nomine genitoris ⁊ geniti. sicut dicit in noīe patris ⁊ filij. ¶ Ad primū dicendū ꝙ nomina diuinaꝝ personarū esse necessario requisita ad formā ⁊ efficaciā baptismi potest dupliciter intelligi. Uno modo per cōparationem ad diuinā potentiā. Alio modo ad humanā. Primo modo est sensus falsus. Secūdo modo est verus. Quia hoc dicitur necessariū in cōparatione ad aliquā potentiā. cui⁹ oppositum illa potentia fieri nō potest. sed planum est ꝙ de⁹ posset facere quādocūqz sibi placerz ꝙ sacramentū baptismi esset verum ⁊ efficax sine illis ⁊ quibuscūqz alijs verbis. licet nulla humana autoritas ad hoc se extendat. puta ꝙ mutando vel nō ponendo illa nomina: baptismus maneat in sua efficacia. Et ratio quo ad hoc est. quia qd institutū est autoritate superioris. hoc mutari nō potest autoritate inferioris. Sz expressio illozū nominū ꝓ baptismo. instituta est a christo Matth. vlti. ergo ⁊c. ¶ Ad formā igit argumenti dicendum ꝙ isto secundo modo accipiendo necessarium in ꝓposito tunc cōsequens nō est falsum. Ad primā probationē dicendū ꝙ in primitiua ecclesia baptizabant aliqui in nomine christi ex diuina dispensatōe ⁊ spiritussancti reuelatōne. Et hoc vt cōmuniter dicit ꝓ tanto vt nomē christi laudabili⁹ ⁊ celebri⁹ diuulgaret. Cessante ergo hac causa. puta cum hoc nomē christ⁹ fuit vniuersaliter diuulgatum. tūc in hoc solo nomine nō debuit aliqs vlteri⁹ baptizari. Et ideo semp manet necessitas istius forme in ordine ad humanā potētiam a qua nō potest ꝓcedere hmōi dispensatio. ¶ Ad autoritatē ambrosij dicendū ꝙ illo casu posito plenū esset fidei sacramētū quo ad baptizantē. hoc est dictum. ꝙ baptizans plenam fidem haberet. sed non quo ad baptizatum. quia baptizatus verum sacramentū non reciperet. ¶ Ad bernardū dicendū ꝙ ibi per nomē dei intelliguntur nomina triū personarum. quorū quodlibet est nomē dei. sicut ⁊ quelibet persona est verus deus. Unde solū videt ibi esse questio de nomine crucis. vtrū illa additio viciauerit sacramētū. Ille igitur merito putabat baptizatus. quia dūmodo cetera verba que sunt de sacramenti necessitate plene et ordinate ꝓferantur. addicio facta ex deuotione nō irritat sacramentum. ¶ Ad dictū nicolai pape dicendū. ꝙ hoc est intelligendum in casu vbi alicui constaret per diuinam reuelationem pro tunc esse a deo dispensatum modo q̄ extitit tpe apl'oz Ad scōm dicēdum ꝙ sicut xp̄s dixit in nomīe ⁊ non in

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

nominibus. sic ⁊ nos dicimus. ⁊ sicut christus ad li nomen singulariter sumptū adiūxit nomina tria. s. patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti sic ⁊ nos illa tria nomina adiungere debem⁹.

Ad.3. Ad tertiū dicendū q̄ ibi assignat nō causa p causa. quia p expressionē triū nominuz nō attendit maioritas virtutis. sed euidētia christiane pfessionis. quia magis euidenter pfitemur mysteriū sanctissime trinitatis exp̄mendo illa tria nomina q̄z vnū tantū.

Ad.4. ¶ Ad quartū nego minorē. qz inter nomīa synonyma tantūmodo est variatio vocalis. ⁊ nō significatōnis. sed hic est variatio significationis vel saltē ratōnis a qua imposita est significatio. Nā hoc nomē pater significat pſonā diuinā. ⁊ impositū est a ꝓprietate pſonali. sz hoc nomē genitor cū sit nomē verbale significat actū pſone. vl saltē principaliter est impositū ab actu generatōis.

Instantia Forte dicet q̄ cuz in diuinis act⁹ generatōnis. ⁊ pſon alis ꝓprietas generātis sint idē realiter. ergo ab eodez impositū est hoc nomē pater ⁊ hoc nomē genitor. ⁊ per ꝯsequēs erūt synonyma.

Solutio ¶ Respōdeo q̄ ad hoc q̄ nomina sint synonyma ñ sufficit q̄ imponant ab eodē. nisi illud idē accipiat sub eadē ratōne. Propter qd̄ ait cōmentator. xij. methaphisice. q̄ vita ⁊ scētia nō dicuntur synonyme de deo. ⁊ hoc p tanto. quia quāuis sint idē in deo realiter. tamē differunt fm rationē. Sic in ꝓposito quāuis in diuinis generatio actiua ⁊ paternitas sint idē fm rez. differūt tamē fm rationē ⁊c.

Cōclusio secunda. Cōclusio secūda est q̄ exp̄ssio actus baptizādi ⁊ pſone baptizate est necessaria p integritate forme baptismi.

1 Quia illa exp̄ssio est de necessitate forme baptismi. sine qua ille qui in aqua baptizando mergit nō est baptizat⁹. sed p̄dicta exp̄ssio est hmōi. quia extra de baptismo ⁊ eius effectu. dicit alexander papa. si quis puerum ter ĩmerserit in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritus sancti. ⁊ nō d. xerit. ego te baptizo in nomine patris ⁊ filij ⁊ spūssancti amē. nō est puer baptizatus.

2 ¶ P. illa exp̄ssio ponit in forma tradita a christo. nā p hoc q̄ dicit. baptizantes. exprimit actus. p hoc vero q̄ dicit eos. exprimunt pſone baptizāde.

Instantia 1 Sz ꝯtra istud arguitur a quibusdā sic. Illa oratio cū dicitur. ego baptizo te ⁊c. si spectat ad formā baptismi. vel hoc cōuenit sibi vt est falsa. vel vt est vera. Ista patet p sufficientē diuisionē. Nō vt falsa. quia falsitas oratōnis nō potest esse causa veritatis que est in sacramētis. Nec vt vera. quia veritas oratōis est posterior significato per eā. Nā ab eo q̄ res est vel non est. oratio dicit vera vel falsa. vt patet primo peri hermenias. sed causa nō est posterior eo cui⁹ est causa.

2 P. sicut christus p̄cepit baptizare. sic etiā precepit docere dicens. Ite ⁊ docete omēs gentes baptizantes eos in nomīe patris ⁊c. sed ad hoc q̄ aliquis satisfaciat precepto christi docendo. nō est necesse q̄ exp̄mat actū ⁊ eū quē docet dicens. ego doceo te. ergo a simili ad hoc q̄ satisfaciat pcepto christi baptizando nō videtur esse necesse q̄ dicat. ego baptizo te. ergo ⁊c.

3 ¶ P. arguūt greci sic. Frustra dirigūtur verba ad euz qui nullo modo potest appēdere vel intelligere ea. sed parvulus qui baptizatur nullo modo est capax sermonis. ergo frustra dicit baptizans. ego baptizo te dirigendo sermonē ad parvulum

4 P. qd̄ ipo facto sufficiēter exprimit. hoc ñ est necesse verbis exprimi. sed actus baptismi sufficienter exprimit ipo facto. ergo ⁊c.

5 ¶ P. qd̄ sine prolatōne intelligitur. hoc inutiliter profert. ⁊ per cōsequens si proferat videt esse nugatio. sed verbū prime persone semper dat intelligi pronomē prime pſone. ergo sine necessitate premittit li ego. cū dicitur ego baptizo ⁊c.

Sz anteq̄z respondeā ad hec pono alias duas cōclusiones. quia aliqualiter faciunt ad horū solutionē.

Tercia cōclusio. ¶ Est igitur tercia cōclusio. q̄ licet expressio actus ⁊ persone baptizate necessario requirat ad formaz baptismi. tamen modus exprimēdi vnus ⁊ determinatus non est de necessitate talis forme. quia siue pferatur participialiter. sicut ego sum baptizans te in nomine patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. siue verbaliter optatiue. sicut dicunt greci. baptizetur seruus christi in nomīe patris ⁊ filij ⁊ spiritussancti. siue verbaliter indicatiue. sicut dicitur ĩ romana ecclesia. ego baptizo te ⁊c. nihil refert quantū ad veritatem baptismi. ⁊ per cōsequens quantū ad necessitatem forme sine qua nō potest esse verus baptismus. Multū tamen refert quantum ad baptizantem. vt superius dixi. quia propter huiusmodi nouas adinuentōnes. ⁊ propter hoc q̄ nō obediret statuto sacrosancte romane ecclesie. ille qui aliter pferret q̄z ecclesia instituit grauissime peccaret. ⁊ merito puari deberet officio ⁊ beneficio.

Cōclusio quarta. Quarta conclusio est. q̄ hoc pronomen ego non est necessario requisitum ad predictam formā baptismi. peccaret tamen qui ipsum omitteret. sicut iam predictum est. Et quia iste due conclusiones patent ex dictis in primo articulo. ideo

Solutio. Ad.1. causa breuitatis hic transeo. ¶ Ad primum argumentũ ꝯtra secundã ꝯclusionẽ dicẽdũ ꝙ p accidẽs est hãc orationẽ. ego baptizo te ꝛc. cõsiderare q̃ztũ ad veritatẽ vl' falsitatẽ. vt spectat ad formã baptismi. sz p se est ꝯsiderare hꝰ qd̃ ꝛc⁹ sic instituit. Si ẽm ꝛc⁹ instituisset ꝙ tota forma baptismi ꝯsisteret in hac sillaba ba. ita vere baptizaret aliq̃s aliũ ĩmergẽdo dicẽs ba. sicut modo dicẽdo formã p nũc a ꝛeo institutã. q̃ztus ba nec significet veꝝ nec falsuz

Ad.2. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ qz in collatõne sacramẽti requirꝝ intẽtio ministri ꝯferentis sacramẽtũ. ꝛ baptism⁹ est sacrm̃ necessitatꝭ. iõ sic est institutũ ꝙ oia exprimanꝝ in baptismo q̃ intentionẽ ministri ꝛeterminant ad actũ q̃ ꝯferꝝ sacrm̃. Nõ est aũt hoc necesse in alijs fieri in quibꝫ nõ est tm̃ periculũ si ꝛefuerit intẽtio agẽtis. ideo nõ est simile ꝛe docere ꝛ baptizare. ¶ Ad terciũ dicendũ ꝙ posito maiorez

Ad.3. esse verã loq̃ndo ꝛe ꝟbis q̃ pferunꝝ tantũmodo causa significatõis. tm̃ nõ est vera loquendo ꝛe verbis q̃ proferunꝝ causa sanctificandi vel benedicẽdi. Ut sic ẽm q̃ñqz pferunꝝ ꝟba etiã ad creaturas insensibiles. dicim⁹ ẽm. Exorcizo te creatura salis. ¶ Ad quartũ dicen-

Ad.4. dũ ꝙ ad maiorẽ ꝛeterminatõez intentõis ministri ille act⁹ nõ ꝛebet solũ exprimi facto. sed etiã verbo. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝙ maior ñ

Ad.5. est vera. qz sepe ad maiorẽ euidentiã aliq̃d exprimꝝ. qd̃ tamẽ posset intelligi dato ꝙ nõ exprimeret.

Articulus tercius.

Quantũ ad terciuz

articulũ est aduertẽdũ. ꝙ sicut in rebꝫ corpalibꝫ fm quattuor genera ꝯtingũt mutatões. puta in substãtia: q̃ztitate: qualitate: ꝛ vbi. sic circa verba baptismi fieri mutatõez pt intelligi quattuor modis. Uno modo fm substantiã. s. ꝙ illa ꝟba oĩa vel aliqua dimittanꝝ. ꝛ alia ponanꝝ. Et hoc dupliciter. Uno mõ ma-

Prim⁹ mod⁹ mutationis. nente eadẽ significatõe ꝛ eodẽ modo significandi. sicut fit cũ forma ꝟbꝫ ꝛe latino trãsfertur in gallicũ. vl' in verba alicui⁹ alteri⁹ idiomatis. ꝛ tunc nulla fiet mutatio circa baptismũ. qz ĩ quacũq̃z lingua forma verbꝫ a ꝓpo tradita ꝛ ab eccl'ia ꝛterminata pferaꝝ. vere cõferꝝ baptism⁹. qz tũc nõ mutaꝝ forma intelligibilis. sed solũ forma vocalis seu sensibilis. Alio modo significatõe mutata. puta si aliq̃s baptizaret in noĩe ꝛei ꝛ sancte marie virginis. vel mutato modo significãdi. vt si baptizarz in nomie genitorꝫ ꝛ geniti ꝛ paracliti seu flaminis almi. tũc nõ est baptism⁹. Et istud est veꝝ q̃ztũ ad noĩa diuinaꝝ ꝓsonaꝝ. sz q̃ztũ ad ꝟba exprimẽtia actũ ꝛ ꝓsonã baptizatã sufficit ꝙ maneat eadẽ significatio nõ obstante ꝙ mod⁹ significandi muteꝝ. sicut dictũ est ĩ articulo secũdo. ¶ Secõdo modo pt fieri mutatio modo q̃ztitatis. puta aliq̃d addẽdo ꝛ nihil subtrahẽdo. vel aliq̃d subtrahẽdo ꝛ nihil reponẽdo. Primũ pt fieri triplicit. Uno modo sic. ꝙ illud additũ implicat ꝯditionẽ non astantẽ. puta si simplex sacerdos diceret. ego baptizo te si sum ẽps. vel implicat aliq̃d distrahẽs vel diminuẽs diuĩe ꝓsone dignitatẽ. seu tollẽs diuinarũ personaꝝ equalitatẽ. sicut arriani baptizabãt in noĩe patris maioris. et filij minoris. Tercio modo ꝙ illud additu nec sit distrahẽs nec diminuẽs. tamẽ ille qui addit intẽdit nouã formã introducere. nõ credens formã acten⁹ obseruatã esse sufficientez ꝛ efficacẽ. Et his tribꝫ modis semp tollit veritas baptismi. ꝛ p ꝯsequẽs sic baptizat⁹ ẽ rebaptizand⁹. Si aũt hmõi additio fit ex addentis simplicitate vel ꝛeuotõne. tũc ver⁹ est baptism⁹. puta si aliq̃s sine fraude dicerz. ego baptizo te in noĩe patris oñipotẽtis ꝛc. Si aũt mutaꝝ quãtitas subtrahẽdo ꝛ nihil reponendo. vel tũc subtrahit aliqua dictio necessario requisita ad verã formã baptismi. vel ñ necessario requisita. Primo modo nõ est verus baptism⁹. Secõdo modo est verus baptismus. licet grauiter peccet q̃ subtrahit. vt superius est ꝛeclaratũ Nota tm̃ ꝙ si subtractio filij vel spũsanctꝰ plato noĩe patris nõ esset volũtaria. puta vel qz baptizat⁹ moꝛit. vel baptizans nõ pt vlteri⁹ loqui. tunc dicũt multi doctoꝛes ꝙ ver⁹ est baptism⁹ nõ obstãte predicta omissione. Et in hoc casu dicunt esse intelligendam autoꝛitatẽ ambrosij superi⁹ adductaz articulo secũdo. argumẽto primo ꝯtra primam ꝯclusionẽ. Tamẽ forte tuti⁹ esset impedimento sic interueniẽte ex parte baptizãtis. ꝙ illud ꝯsiliũ teneꝝ qd̃ traditur extra ꝛe baptismo ꝛ eius effectu. vbi dicit. De quibꝫ est dubium an sint baptizati baptizenꝝ his verbis premissis. Si baptizat⁹ es non te baptizo. sed si nondũ baptizatus es. ego te baptizo in nomĩe patris ꝛ filij ꝛ spiritussancti amẽ

Secõdo modus mutationis.

¶ Tercio modo potest fieri mutatõ modo q̃litatis. puta verba in correcte pferẽdo. vel frãgẽdo vl' corrũpẽdo. Et hꝰ dupliciꝭ. s. vl' volũtarie ꝛ maliciose. tũc nõ teneꝝ tal' facẽs formã ab eccl'ia obseruatã. ꝛ p ꝯsequẽs ñ baptizaret. Uel ex ignoꝛãtia siue ex impotentia. Et hꝰ

Terci⁹ modus mutationis.

adhuc dupliciter. qz vel tanta est corruptio verbi vel verboꝝ. q̃ mutat̃ significatio. vl' nõ mutat̃ significatio. Si nõ mutat̃. tunc verũ est sacramẽtũ. debent tamẽ tales qui ꝓpter lingue impedimentũ quãdoqz balbutiẽdo sincopant verba sacramẽti cauere q̃ztũ possunt. qz si hoc non fecerint grauiter delinquũt. Si autẽ mutat̃ significatio. verbi gratia. cũ debet dicere patris dicit patria. tunc vel est tanta corruptio q̃ nõ solũ mutat̃ significatio q̃ntum ad primã nominis impositionẽ. sed etiã quantũ ad vsus accõmodationẽ. vel dato q̃ mutet̃ significatio quantũ ad nominis impositionẽ. manet tamẽ quantũ ad vsũ accõmodationẽ. puta qz adhuc cõmuniter intelligit̃ quid intendit ille qui loquit̃. Primo modo nõ est ver⁹ baptism⁹. sed secũdo modo est verus baptismus. qd̃ patet de cõse. dist. iiij. c. retulerũt. vbi dicit̃ de quodã sacerdote q̃ cũ graecus ess̃ z officiaret latinã ecclesiã. baptizauit in nomine patria z filia z spũsancta. Et respõdet ibidẽ zacharias papa dicẽs. q̃ si hoc fecit ex imperitia lingue latine nõ intendẽs aliquẽ errorẽ inducere. nõ erant rebaptizãdi q̃s baptizauit. ¶ Quarto modo potest fieri mutatio ad instar localis mutationis. Et h̃ duplicit̃. Uno modo p̃ trãspositionẽ. Alio modo ꝑ interpositionẽ. Primũ potest fieri dupliciter. Uno modo ex certa malicia. z taliter faciens nõ baptizat. Alio modo ex simplicitate. z hoc dupliciter. qz vel est talis trãspositio que mutat sententiã orõnis. puta si diceret aliquis. ego patris baptizo te z filij. z in nomine spũsancti. tunc nec talis baptizat. Si autẽ ex huiusmodi transpositõne non mutat̃ sentẽtia orationis. tũc ver⁹ est baptism⁹. puta si diceret. ego baptizo te in nomine filij z patris z spũsancti. Si autẽ fit interpositio puta dicendo. ego baptizo te. ista aqua ẽ nimis frigida. in nomine patris z filij z spũsancti. hoc potest fieri dupliciter. qz vel ita longa fit interpositio q̃ modo humano merito iudicatur q̃ actio baptismalis sit penitus discõtinuata. tũc forma verboꝝ debet reincipi. alias non esset verus baptism⁹. vel nõ interponit̃ tanta mora q̃ fm humanã ꝛsuetudinẽ act⁹ baptizandi dicat̃ vel sit discõtinuatus. tũc nõ obstante huiusmodi interpositõne verus esset baptism⁹. dũmodo talis interpositio nõ fiat in fraudẽ vel ex certa malicia. ¶ Veritas in istis clausulis expssa cõmuni⁹ tenet̃. quãuis in multis hic positis aliqui teneãt oppositũ. quoꝝ motiua quia nõ videnẽt̃ alicui⁹ ponderis. ideo causa breuitatis ea nõ adduxi.

Quartus modus mutationis.

Quãtuz ad quartũ articulũ dicendũ q̃ talis debet esse materia sacramenti q̃ fm suã naturã aliquo modo significet siue repsentet effectũ sacramẽti. sz effectũ baptismi maxime repsentat aqua. ergo elemẽtum aque est ꝛgrua ei⁹ materia. Maior patet. Probatio minoris. qz triplex videt̃ esse effectus gratie baptismalis. Nã per gratiã baptismi fomes peccati aliqualiter refrenatur. culpa expurgat̃. z mens illuminat̃. Aqua vero ex sui natura habet triplicẽ ꝓprietatẽ tribus p̃dictis aliquo modo correspondentẽ. s. frigiditatẽ: humiditatẽ: z diaphanitatẽ. Per primã ꝓprietatẽ aqua baptismi significat cõcupiscẽtie mitigationẽ. ꝑ secundã culpe purgationẽ. z ꝑ terciã mẽtis illuminationem. Et forte ratõe istoꝝ triũ effectũ gr̃e baptismalis tribꝰ vicibꝰ mergit̃ in aqua q̃ baptizat̃ ad honorẽ sancte trinitatis a qua hos tres effectus ꝛsequit̃ ipse baptizat⁹. ¶ Utꝝ aũt de necessitate baptismi sit illa trina ĩmersio. dico q̃ nõ. Ubi tũ ꝛsuetudo est q̃ baptizand⁹ ter ĩmergat̃. ibi grauiter peccaret q̃ illã ꝛsuetudinẽ ñ obseruaret. In casu tũ pt excusari. puta si baptizand⁹ est adeo debilis q̃ periculosiꝝ ess̃ totiens ipm ĩmergi. tũc em̃ sufficit vna ĩmersio. vl' etiã sola aque aspersio sup ipm baptizãdũ. ¶ Ad argumentũ p̃ncipale dicendũ. q̃ forma illa verboꝝ nõ debebat in baptismo xpi ex primi. qz si fuisset expssa. tũc xps fuisset baptizat⁹ in noĩe suij p̃ri⁹. ¶ Etiã nõ fuit ꝛsonũ rõi q̃ trinitas ibi hũana voce exp̃meret̃. qz euidẽtius ibi apparuit q̃z si vocaliter fuisset expssa. Nã pater ibi apparuit in voce. filij⁹ in carne. spũsanct⁹ in colũbe specie. vt scribit̃ in euãgelio Luc̃. iij. c.

Articulus quartus.

Ad principale argu.

¶ Distinctio quarta.

Hic dicenduz

Postq̃z mgr̃ oñdit q̃d sit baptism⁹. z declarauit quasdã ꝛditões ad baptismũ necessario ꝑtinentes. in ista ꝑte determinat de baptismo q̃ztũ ad baptismũ suscipiẽtes. Et diuidit̃ in duas ꝑtes. Qz ꝑmo determinat d̃ oĩbꝰ vniũsaliter recipiẽtibꝰ baptismũ. Secõo spẽaliter circa puuulos baptizatos mouet vnũ dubium. ibi. Solet etiam queri si parnulis. Prima in tres. Quia primo tractat de hꝭ qui simul recipiunt sacramentuz

⁊ rem sacramẽti. Secũdo de quibusdã qui recipiũt sacramentũ ⁊ rem sacramẽti licet nõ simul. eo q̃ prius recipiãt rẽ sacramenti ⁊ postea sacramentũ. Tercio q̃rit cui⁹ rei baptism⁹ in talib⁹ hoĩb⁹ sit signũ seu sacrm. Secũda ibi. Solet q̃ri de illis. Tercia ibi. Si queriť cui⁹ rei. Prima ĩ tres. Qz p̃mo mgr̃ ostendit qũo aliq̃ recipiũt sacrm baptismi ⁊ rem sacri. Secundo qũo aliq̃ recipiũt sacrm ⁊ non rẽ sacramenti. Tercio qũo aliq̃ recipiũt rẽ sacramẽti ⁊ ñ sacrm. s. illi q̃ dicunť baptizati baptismo sanguinis vl flaminis. Secda ibi. Qui ꝓ si ne fide accedũt. Tercia ibi. Sunt ⁊ alij. Et hec diuidiť in tres ꝑtes. Qz p̃mo mgr̃ determinat veritatẽ quã intẽdit. Scdo ꝓtra suaz determinationẽ obijcit. Et tercio hmõi obiectionẽ dissoluit. Secũda ibi. Sz dicũt aliq̃ Tercia ibi. Sz q̃ in his min⁹ dixit. Vic q̃ro

Vtrum effect⁹ baptismi equaliter cõueniat oĩb⁹ baptizatis. ¶ Et videť q̃ sic. Quia ad equalitatẽ ⁊ vniformitatẽ cause sequiť eq̃litas ⁊ vniformitas ĩ effectu. sz tanta est eq̃litas baptismi ad omnes baptizatos q̃ diciť oĩm vn⁹ baptism⁹. Juxta illud apli. Vna fides. vnũ baptisma ¶ Cõtra. res baptismi nõ se habet eq̃liter ad omẽs baptizatos. g̃ nec effect⁹ baptismi. Cõsequẽtia patet. qz effect⁹ baptismi est res baptismi. Antecedẽs etiã patet p mgr̃m in lr̃a. qz vt ipse dicit. quidã recipiũt sacrm ⁊ rẽ sacramenti. quidã sacramentũ ⁊ nõ rẽ. quidã vero rem et nõ sacramentũ. ¶ Vic quattuor sunt videnda. Primo q̃d hic in ꝓposito dicať res sacri. ¶ Secũdo q̃ sint hi q̃ recipiũt sacrm ⁊ rẽ sacri ¶ Tercio q̃ sint hi q̃ recipiũt sacramentũ ⁊ ñ rẽ sacri. ¶ Quarto videndũ est de his q̃ recipiunt rẽ sacri ⁊ nõ sacrm. ¶ Et ex his patebit ad principale q̃situ.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

est sciendũ q̃ res sacri q̃ñq̃z accipiť magis large. q̃ñq̃z magis stricte. ¶ Primo modo res sacramẽti diciť omẽ illud q̃d ꝓferť ex diuina institutõe seu ordinatõe homini p tpe q̃ suscipit sacrm ipi⁹ baptismi. siue sit gratis datuz. siue gratũ faciẽs ¶ Secũdo modo res sacramenti restringiť ad illud tantũ q̃d est gratuz faciẽs. ¶ Primo nõ accipiť hic res sacramẽti. qz vt sic etiã ipe character diciť res sacramẽti. quẽ omis hõ suscipit q̃ vere baptismi suscipit sacrm. vt infra patebit dist. vi. Cũ igitur mgr̃ in lr̃a dicat aliq̃s recipe sacramentũ ⁊ ñ rem sacramẽti. planũ esse videť q̃ secũdo modo hic accipiť res sacramẽti. Vñ p̃mo ⁊ principaliter p rem sacramenti. hic debet intelligi gratia gratũ faciẽs. ex ꝓsequẽti vero p rẽ sacramenti hic debet intelligi omis culpe priuatio. eterne pene remissio. ⁊ virtutũ infusio. hec eĩ infallibiliter ꝓsequunť gratiã baptismalẽ intantũ q̃ si aliq̃s ꝓfectum mozereť postq̃z mediante sacramẽto baptismi recepit gratiã baptismalẽ. talis ĩmediate ad vitã eternaz euolaret absq̃ omi purgatorio. Qd q̃uis rõne ꝓbare nõ possim⁹. tñ sanctoꝝ autoritatib⁹ patet ĩ litera isti⁹ distinctõis. ⁊ ĩ multis aliis locis.

Articulus secund⁹

Quãtum ad secundũ

articulũ pono duas ꝓclusiões. ¶ Prima Cõclusio prima.
est. q̃ omẽes paruuli qui baptizanť recipiunt sacramentũ ⁊ rem sacramẽti. Qz quicũq̃z intrat vitã eternã. necesse est q̃ habeat gratiaz et virtutes. ⁊ sit emundat⁹ a culpa ⁊ absolut⁹ a pena. que sunt res sacramẽti. vt patet ex p̃dictis. Sed paruuli q̃ ĩmediate moriunť post baptismũ sine omi interuallo purgati intrãt vitã eternã. vt fide tenem⁹. ¶ Sz ꝓtra istud Opio hereticã. 1
sunt p̃mo aliq̃ heretici q̃ dicũt puulos nõ esse capaces baptismi. Quia q̃ nõ creditnon baptizať. sz puer paruul⁹ nõ credit. Maior patet. qz diciť Marci vlti. Qui crediderit ⁊ baptizat⁹ fuerit hic salu⁹ erit. Ex q̃ patet q̃ credere p̃supponiť ad baptismũ. Sz minor etiam patet. Quia q̃ nõ habet vsum liberi arbitrij ñ ꝑt credere. Nã fm augustinũ null⁹ credit nisi volens. Sz paruuli nõ habẽt vsum liberi arbitrij. ¶ P. obligatio nõ ꝑt fieri nisi ab eo 2
q̃ est sue volũtatis arbiter ꝓstitut⁹. vt iura dicunt. sed in baptismo homis fit obligatio ad ea q̃ sunt fidei xp̃iane seruãda. cũ ergo puer ñ sit sue volũtatis. sequiť q̃ nõ possit baptizari ¶ P. si paruuli baptizarenť. vel hoc fieret vt 3
purgarenť a culpa. vel vt pficerenť virtutib⁹ ⁊ gratia. Nõ ꝑt dari primũ. qz nullã culpam habẽt. Nõ eĩ habent culpã actualẽ. vt de se patet. cũ nõ habeãt vsum liberi arbitrij. sine q̃ nunq̃z cõtrahiť culpa actualis. Nec habent culpã originalẽ. vt ꝓbat Julian⁹ hereticus. cui⁹ rationes adduxi lib. ij. dist. xxx. arti. i. cõclusione p̃ma. Nec ꝑt dari secundũ. qz puuli nõ habẽt fidẽ. ergo nõ sunt capaces gr̃e. Probať ꝓsequẽtia. qz quicũq̃z habet gratiã placet deo. sz sine fide impossibile est placere deo. vt ait apl's ad Heb. ¶ Probať etiã antecedẽs qz habẽs aliquẽ habitũ cũ puenerit ad ãnos

discretōis pt exire in actū fm illū habitū. habitū em vtimur cū volum⁹. vt dicit. ij. d aia
sz paruul⁹ cū venerit ad annos discretōis nō
pt exire in actū credēdi nisi doceat d nouo sic
vn⁹ ali⁹ q̄ fuisset pagan⁹ vel iudeus. g cū erat
4 paruul⁹ nō habuit habitū fidei. ¶ P. qn̄ par
uuli attingūt annos discretōis pniores sunt
ad act⁹ vicios̄ q̄z virtuosos. g nō receperūt
virtutes i baptismo. Antecedēs patet hēn.
viij. vbi dicit. Sensus em z cogitatio hūani
cordis pna sunt ad malū ab adolescētia sua.
Cōsequētia etiā patet. qz habit⁹ inclinat ho
minē ad tales actus q̄ sunt fm illos habitus.
¶ Propter qd dixit aresto. i. methaphi. ⁊ tra
platonē. q impossibile ē habere nobilissimos
habit⁹ z latere nos. Et. ij. ethicoz dicit. q si
gnū est adq̄siti habit⁹ habere delectatōnez in
ope. ¶ Sz ⁊tra istos hereticos dyonisi⁹ li.
Cōtra opinionem. de ecclīastica hierarchia. c. vlti. allegat ipsos
1 apl̄os dicēs. Diuini nostri duces. s. apl̄i pba
2 uerūt infantes recipi ad baptismū. ¶ P. cir
cūcisio dabat infantibz. sz baptism⁹ dat loco
circūcisionis. g si pueri nō possent baptizari.
tūc essent i peiori statu in noua lege q̄z in vete
Solutio. ri. qd est absurdū dicere. ¶ Ad primū g dicē
Ad. 1. dū q licet pueri paruuli nō habeāt actū fidei.
habēt tm̄ habitū fidei z ceteraz virtutū q̄ ipis
infundunt in baptismo. sicut expsse ponit no
Instantia ua decretalis i septimo libro. ¶ Forte dicet he
retic⁹. q text⁹ euāgelij loquit de actu. Cū seq̄
tur ibidē. Qui vero nō crediderit ⁊ demnabit.
Solutio. ¶ Rndeo dupliciter dicimur credere. Uno
modo actualiter. Alio modo habitualit. Et
isto secūdo modo intelligend⁹ est textus ille.
Qd patet. qz alias si existēs in charitate dor
miens moreret. tūc damnaret. qz dormienti
nō cōpetit credere actualiter. sz solū habitua
liter. Et hmōi credere habitualit cōpetit par
uulis. z vniuersaliter oīb̄z habentibz habitu z
fidei. ¶ Ad pbationē minoris dicēdū q ad
credere habituale nō requirit actualis vsus
liberi arbitrij. Et cū augustin⁹ dicit q nullus
credit nisi volēs. vez est de credere actuali. ha
bituale tm̄ credere pt habere etiā hō dormiēs
q̄uis ei⁹ volūtas actualiter nullū actū eliciat
Ad. 2. ¶ Ad secundū dicendū q duplex est obliga
tio. Una p quā homo obligat ad talia ad q̄
rum obseruantiā tenet dato q talis obligatō
nō fieret. Alia per quā obligat ad talia ad q̄z
obseruantiā nō teneret si nō fieret hmōi obli
gatio. Tūc ad formā argumēti dico q maior
est vera loquēdo de obligatōne secūdo modo
accepta. z nō primo. sz minor in q̄z tū est ad p
positū pcedit de obligatōe p̄mo modo dicta.
qz nō obligat paruul⁹ in baptismo nisi ad ea
ad q̄ quilibet homo tenet qui sic ordinate vi
uere voluerit vt finē vltimū eternā. s. beatitu
dinē ⁊sequat. Patet ergo q mutat medīū in
rōne pdicta. z p ⁊sequēs nihil ⁊cludit. ¶ Ad Ad. 3.
terciū nego minorē. Ad pbationē dico q par
uuli nascunt cū originali peccato. z h pbaui
in secūdo libro. z rationibz hereticoz ibidēre
spondi. z a tali peccato mundant i baptismo.
¶ Ad illud qd arguit d fide quānis pateat
ex dictis ad primū argumentū. tm̄ ppter illd
qd addit de ānis discretōis dico q cū pueneritad ānos discretōis. tūc idiget doctrina. n̄ p
pter defectū fidei. qz habet lumē fidei. sz ppter
ignorantiā terminoz ad quos deberet applica
ri hmōi habit⁹. Et cū dicit. habitibz vtimur
cū volum⁹. vez est loquēdo de habitibz acq̄si
tis in quoz acquisitōe semp p̄supponit noti
cia terminoz. alias nō possent acq̄ri. sed n̄ est
vez loquendo de habitibz infusis. qui nec ab
obiecto nec ab intellectu dependēt effectiue. sz
solū ab ipo deo q̄ tales habit⁹ infundit. ¶ Fo Instantia
te dicet q deus est obiectū fidei. ergo dicere q
habit⁹ fidei sit effectiue a deo z nō ab obiecto
videt esse oppositū in adiecto. ¶ Rndeo q li Solutio.
cet de⁹ sit obiectū fidei. tm̄ deus nō est causa fi
dei sub ratōne obiectali. sz sub ratōne ideali.
nā omis virt⁹ infusa est p creationē. z ideo ra
tio fm quā pducit nō est obiectalis sz potius
idealis. Nec est etiā causa quare sine noticia
terminoz potest talis habit⁹ infundi. qd neq
q̄z fieri posset si crearet sub ratōne obiectali.
¶ Ad quartū nego ⁊sequentiā. qz fomes pec
cati qui inclinat in act⁹ vicios̄. licet aliquo Ad. 4.
modo virtute baptismi debilitet. tamē n̄ ple
ne ligat. nec totaliter extirpat. Et ideo etiam
adulti qui valde sunt virtuosi quādoq̄z pati
unt difficultatē in resistēdo peccatis. sicut se
pius fatet d seipo ille gloriosus apl̄s qui erat
vas diuine electōis. ¶ Ad pbationē dicen
dū q hmōi autoritates omes sunt intelligen
de de habitibz acquisitis. nō aūt d infusis. qz
em cōsuetudo inclinat ad modū nature. vt ait
cōmentator. i. phisicoz. ideo omis habit⁹ ac
quisit⁹ p assuefactionē opez inclinat habentē
talē habitū. ¶ Forte dicet si habit⁹ infusus n̄ Instantia
inclinat ad actū. tunc habit⁹ morales frustra
infunderent homini baptizato. qz talū ha
bituū. s. moralū perfectio z vtilitas ⁊sistit in
hoc q inclinat ad opa virtuosa. ¶ Rndeo q Solutio.
fm phm. iij. ethi. habit⁹ morales habent du
plicē modū circūstantionandi actū. Quorū

modoꝫ vnꝰ se tenet ex parte agēntis. alius se tenet ex parte ipiꝰ actꝰ. Circūstantie se tenentes ex parte operātis ꝛsistunt in hoc q̄ operāt faciliter. agiliter. ac ꝛelectabiliter. ꝛ ad hmōi. circūstantias faciūt virtutes acq̄site ꝓpter inclinationē ex cōsuetudine ꝛelicta. Sz circūstātie se tenētes ex parte actꝰ ꝛsistūt in hoc q̄ actꝰ elicit in ordine ad ꝛbitū finē. vt oportet. vbi oportet. quādo oportet. ꝛ sic ꝛ alijs ad actuz virtuosiz necessario requisitis. Licet g̃ virtutes morales infuse nō faciāt ad circūstantias ꝑmo modo dictas. tamē faciūt ad circūstantias isto secūdo modo dictas. ꝛ h̄ ꝑfectiori modo q̄z quecūq̄z virtutes acq̄site facere possint. ꝛ ideo nō sunt frustra. ¶ Secūdo cōtra ꝑdictā ꝛclusionē est quedā opinio antiq̄ que ponit q̄ i baptismo puuls solū remittit originalis culpa. gr̃a aūt nō dat. ¶ Quia fm ber. in lib. ꝛ li. arbi. duo sunt ad salutē necessaria scilicet dans. ꝛ libꝫ arbitriū. Et subdit. q̄ tā nō ꝑt esse salꝰ nostra sine volūtate ꝛsentiētis. q̄z nō ꝑt esse sine gratia dantis. Sz paruulus nō ꝑt elicere ꝛsensuz volūtatis. ergo nō ꝑt recipere gratiā ꝑ quā saluet. ¶ Et h̄ ꝛfirmat ꝑ augustinū dicentē. Qui creauit te sine te. nō iustificabit te sine te. Ergo paruulꝰ nō ꝑt recipere gratiā ꝑ quā homo iustificat. cū sue voluntatis motu nihil possit ad h̄ facere. ¶ Sz nec istud valet. Quia si ista opinio esset vera tūc posito q̄ paruulꝰ baptizatꝰ moreret. interduo sequeret vnū. s. q̄ vel talis paruulꝰ dānaretur sine omī culpa. vel saluaret sine gr̃a. q̄z primū repugnat diuine bonitati. secundū repugnat ordinatōi diuīe ac etiā iusticie. ¶ P. in naturali generatōe puer sine actuali ꝛsensu sue volūtatis maculat ꝑ culpā. ergo i spirituali regeneratōe que fit in baptismo sine sue volūtatis actuali cōsensu potest iustificari ꝑ gratiā. Cōsequentia patet. qz nō apparet q̄re in receptōe gratie magis requirat actualis cōsensus q̄z in receptōne culpe. ¶ Ad illas duas autoritates bern̄. ꝛ augu. dicēdū q̄ sunt intelligende ꝛ adultis ꝛ nō ꝛ puuls ¶ Forte dicet q̄ ad minus in paruulis talibꝫ qui nō sunt electi ad vitā eternā. augustinꝰ est cōtra tuā ꝑdictā ꝛclusionē. qz vt allegat mgr̃ hic in littera augustinꝰ dicit. q̄ sacr̃a in solis electis efficiūt qd̄ figurāt ¶ Per istud ꝓbū augustini mota fuit quedā falsa opinio ad h̄ q̄ posuit paruulis parituris nec peccatū dimitti. nec gratiā infundi. ¶ Sz hanc opinionē exp̄sse refellit augustinꝰ in libro enchiridion dicēs. A paruulo vsq̄z ad ꝛcrepitū senem vt nullꝰ phibet a baptismo. ita nullꝰ est qui nō peccato moriat. ¶ Cū ergo ait augustinꝰ q̄ sacramenta in solis electis efficiūt qd̄ figurāt. ꝛz est actualiter ꝛ finaliter. sz in nō electis licz sacramenta efficiāt actualiter qd̄ figurant. hoc tamē nō efficiūt finaliter. qz nō electi finaliter perdēt gratiam. ꝛ in peccatis suis morientur ¶ Quarto ꝛtra ꝑdictā ꝛclusionē est quedaz opinio q̄ dicit q̄ quāuis paruulis baptizatis remittat culpa ꝛ ꝛcē gratia. tamē virtutes ipis nō infundunt. Quia virtutes respiciūt potētiam in ordine ad operatōnez. sz paruuli habent ligatas potētias. ꝛ nō possunt exire suis potētijs in aliquas opatōes. ¶ P. si paruuli aliquā virtutē haberet. hoc magis videret ꝛ fide. cū fides sit fundamentū omniū ceterarū virtutū. Sz fidē nō habet. qz dicit augustinus libro ꝛ baptismo paruuloꝝ. Paruulos ꝛ si nōdū fides q̄ in credētiū volūtate ꝛsistit. iam tamē ipsiꝰ fidei sacramentū fideles facit. ¶ P. dicit in ethicis. q̄ virtꝰ est q̄ habentē ꝑficit. ꝛ opꝰ suū bonū reddit. sz paruuli nec bn̄ nec male poterūt opari. ¶ P. paruuli n̄ sunt capaces virtutū intellectualiū. ergo nec moraliū. Antecedēs patz. qz paruuli nec habēt habitū scientie. sapientie vel artis. ꝛ sic ꝛ alijs q̄s enumerat ph̄s. vi. ethico. Cōsequētia patet. qz potētia q̄ est origine prior primo ꝛbet perfici. sz intellectꝰ est origine prior ipa voluntate. ergo ꝛc. ¶ Sz nec ista opinio stare potest Quia ex ꝛterminatōne sancte matris ecclie habemꝰ q̄ gratia ꝛ virtutes infundunt puuls baptizatis. ¶ P. sicut superiꝰ dictū est ex virtute baptismi reformant potētie anime q̄ ex originali peccato fuerāt vulnerate. sz h̄ nō potest fieri sine virtutibꝫ. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ virtutes nō solū infundunt potētijs ꝓpter operationē. sed etiā ꝓpter potentiarum ꝛcorē ꝛ perfectionē. ¶ Itē virtutes infundunt potentijs nō solū vt actualiter operationē eliciant. sed etiā vt suo tēpore possint elicere. ¶ Ad secundū nego minorē. Ad prōbationē dicendū q̄ fides quādoqz sumit prō habitu fidei. quādoqz ꝑ actu quo quis actualiter credit. ꝛ hoc secūdo modo negat augustinꝰ fidē esse in paruulis. nō autē primo modo. ¶ Ad tertiū dicendū q̄ in illa ꝛscriptōe virtutis sunt due clausule. Vna q̄ habentē ꝑficit. ꝛ hec semp ꝛuenit sibi actualiter. siue sit in paruulis. siue in adultis. Alia q̄ opꝰ suū bonū reddit. hec nō semp cōuenit sibi actualiter. sed solū ꝑ eo tēpore quādo habet opus. sicut apparet in dormientibꝫ ꝛ freneticis. qui

Opio antiqua.

1

2

Cōtra opinionem.

1

2

Solutio autoritatū Instantia

Alia opio

Solutio.

Alia opio

1

2

3

4

Cōtra opinionem.

1

2

Solutio. Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

quāuis cūq; multas habeant virtutes. tamen
p tunc quādo durāt hmōi passiones virtu/
tes eoꝝ nō reddūt aliqd opus bonū actualiť
sed solū habitualiter. sic ꝛc pueris ꝛc. ¶ Ad
Ad.4. quartū dicendū q antecedēs nō est vlqq qua
q vez. qz si ꝛeus infunderet paruulo virtutes
intellectuales anima ei⁹ esset capax huiusmo
di virtutū. Unde sicut salomoni dormienti
ꝛeus infudit perfectū habitū sapiētie. vt patz
iij. Regū. iij. sic potest etiā paruulis infunde
re. sicut apparuit ꝛe anima christi. q ab instā
ti primo sue creationis perfecta fuit habitib⁹
Dubium. intellectualib⁹. ¶ Forte dices Si aīa parua
li est capax sapiētie ꝛ sciētie quare ꝛeus nō in/
Respōsio. fundit sibi istos habit⁹. ¶ Respōdeo q vir/
tutes saltē theologice sunt paruulo magꝭ ne/
cessarie. quia sine ipis nō poterit ꝛeo esse cha/
rus. ¶ Etiā habit⁹ morales qui sunt ad finē
ꝛebitū cōsequendū ꝛ ad obtinendū salutem.
Opio.5. magꝭ sūt necessarij q̄z habit⁹ cognitiui. Sūt
etiā quidā alij qui dicūt q paruulis in baptis
mo dant virtutes in sua radice. puta ī gratia
in qua virtutes radicaliter cōprehendunť. sz
nō dant in sua ppria specie ꝛ natura. Nā cuz
potentie anime in paruulis sunt ligate. ideo ñ
influit gratia ad habilitationē potentiaꝝ do
nec fuerint solute ad vsū ꝛ operationē. ¶ Sz
Cōtra eā. nec istud valet. quia vt patet ex p̄cedentib⁹ li
gatio potentie nō impedit habitū virtutis. li
cet impediat actū virtutis seu vsum. vt appa
Opio.6. ret in dormiēte ꝛ furioso. ¶ Alij dicūt q vir
tutes possunt accipi duob⁹ modis. Uno mo
do fm suū esse incōpletū. puta vt sunt quedā
dispositōnes p̄uie ipis habitib⁹. Alio modo
fm suū esse cōpletum. puta vt sunt habit⁹ ꝛe
p̄ma specie qualitatis. Primo modo infun
dunť paruulis in baptismo. sz nō secūdo mo
Cōtra eā. do. ¶ Sz nec istud valet. quia dona ꝛei nō
sunt impfecta. ¶ Etiā qua ratōne anima par
uuli esset capax illi⁹ dispositōis seu impfecte
virtutis. eadē ratōne esset capax ipi⁹ habitus
Cōclusio secūda. seu pfecte virtutis. ¶ Cōclusio secūda est. q
omis adult⁹ qui baptizať non ponens obicē
gratie ꝛei. recipit sacramentū ꝛ rē sacramenti.
Ratio Quia si illud qd min⁹ videť inesse in est. ꝛ il/
lud qd magis. Sed min⁹ hoc videť ꝛe par/
uulis q̄z ꝛe adultis obicem nō ponentib⁹. Et
paruuli vt ꝛeclaratū est recipiunt sacramen/
tum ꝛ rem sacramenti. ergo ꝛc. Qui autē sunt
adulti obicem nō ponentes. patebit in sequē
ti articulo ex opposito sensu cū dicet ꝛe his q̄
obicē ponunt gratie ꝛei.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius. Nota.

articulū est aduertendū q duo possunt acci/
dere impedimēta circa baptismū: que quādo
q̄z impediūt sacramentū ꝛ rem sacramēti. quā
doq̄z impediūt rem sacramēti licet nō impedi
ant sacramentū. Unū impedimētū est dissen
sus ipsi⁹ baptizati ab his que fiunt circa eum
in baptismo. Aliud impedimentū est fictio
eiusdē baptizati. Quo ad primū est sciendū
q nō consentiens potest dupliciter se habere.
Uno modo tantūmodo negatiue. puta quia
n p̄ter cōsensiuz. Alio modo cōtrarie. puta
quia actualiter dissentit. ꝛ vult actu positiuo
oppositū illi⁹ ꝛe quo agiť. Primū adhuc du
pliciter. quia vel talis nō cōsentiens prius q̄z
baptizať cōsensit. licet pro tūc nō eliciat actū
cōsensus quādo actu baptizať. qd̄ potest acci
dere ppter inaduertentiā. vel ppter impedi/
mentū supueniēs. puta qz forte dormit quā/
do baptizať. vel furiosus. seu frenetic⁹ effect⁹
est. Uel nunq̄z ante cōsensit. Et istud secūdū
adhuc dupliciter. qz talis qui nec tūc nec ant
e ꝛsensit. vel est capax rōnis. vel nō. Si est
capax. tūc nec recipit sacramentū nec rē sacra
menti. qz null⁹ qui est capax rationis sine suo
actuali vel saltē habituali cōsensu recipit sa/
cramentū baptismi. Si nō est capax ratōis.
hoc dupliciter. qz vel ante fuit capax ratōis.
tūc nō recipit sacramentū. eo q tūc nō cōsen/
tiat ppter impedimentū. nec ante ꝛsensit q̄m
nō habuit impedimentū. Uel nunq̄z fuit ca/
pax ratōnis. sicut sunt illi qui sunt nati natu
rales fatui. tūc ꝛe tali iudicandū est sicut iudi
catur ꝛe paruulis. qz eo ipso q ipe non est nec
fuit cōpos suūpsi⁹. fides ꝛ cōsensus parentū
vel patrinoꝝ vel sancte matris ecclesie sufficī
unt illi ad hoc q̄ percipiat sacramentū ꝛ rē sa/
cramenti. licē etiā hec sufficiūt paruulo. ¶ Si
autē prius q̄z veniret ad baptismū cōsensit ad
hoc vt baptizaret si ille cōsensus nō interrū/
pit per aliquē dissensuz. tūc virtute p̄cedentis
cōsensus talis baptizat⁹ recipit sacramentū ꝛ
rem sacramēti. Propter reuerētiā tamē sacra
menti dormiens vel frenetic⁹ nō ꝛebet bapti/
zari. quāuis cōstet ꝛe cōsensu eoꝝ. quē p̄bue/
runt anteq̄z dormirent seu frenesim incideret
nisi vrgeat extrema necessitas. puta si freneti/
cus est in periculo mortis. vel etiā dormiēs sit
in mortis periculo. Quandoq̄z enim littargica
passio tantū inualescit q homo dormit vsq̄z
ad mortē. Etiā lesus a serpente q̄ dicit dipsas

mortē dormiendo. Hmōi igit casibꝫ euenientibꝫ tales homies cōgrue poterūt baptizari. quādo cōstat eos prꝰ voluntatē habuisse ad hoc q̄ baptizarent. Si autē talis qui baptizatur habet actū contrariū puta qꝛ dissentit ab his que fiūt circa ipm. hoc potest esse dupliciter. Quia vel dissentit omino. ita q̄ nullo modo cōsentit. ⁊ tunc quāuiscūqꝫ baptizet nec recipit sacramentū nec rem sacramēti. Vl' simul ꝛsentit ⁊ dissentit. aliter tamē ⁊ aliter. puta cōsentit timore pene. tamē si posset trāsire impune. ipe nō ꝛsentiret. tūc dicit ꝛsentire quia si nō esset ibi plus de volito q̄ꝫ de nolito prꝰ sustineret omnē penā q̄ꝫ cōsentiret. Expē plū de pijcientibꝫ merces in mari ne submergant. Et hoc casu posito talis recipit sacramētum. licet nō recipiat rē sacramēti. Sicut patet extra de baptismo ⁊ eiꝰ effectu. c. maiores. vbi sic scribit. Qui terroribꝫ atqꝫ supplicijs violēter attrahit. ⁊ ne detrimentū iuri incurrat baptismi suscipit sacramentū. talis ⁊ is qui ficte accedit ad baptismū characterem suscipit xpianitatis impssum. ⁊ ipe tanq̄ꝫ ꝛditionaliter volēs licet absolute nō velit cogendꝰ ē ad fidei obseruationē. ¶ Quo ad secundū. s. de fictōne est sciendū q̄ circa baptismū duplex pt esse fictio. Una quantū ad receptōez ipsiꝰ baptismi. puta aliquis accedēs ad sacramentū baptismi exteriꝰ simulat se velle recipe baptismum. interiꝰ tamē omino nō vult recipe baptismū. Et talis fictor nec recipit sacramentū nec rē sacramēti. Alia quantū ad dispositōez puta exteriꝰ simulat se sufficiēter esse dispositum ad sacramēti susceptionē. tamē interius nō est dispositꝰ. Qd̄ dupliciter cōtingere pōt Uno modo qꝛ deficit in fide. Alio modo qꝛ intendit aliqd̄ mortale peccatū nō dimittere Et ista fictōne nō obstante. dūmodo non sit ficꝰ quo ad ipam receptōem. talis recipit sacramentū quāuis nō recipiat rē sacramenti. Et de isto secūdo modo ficto intelligēda est illa decretalis superiꝰ allegata. Cessante aūt huiusmodi fictōe. puta quādo talis homo qui ficꝰ erat ad verā fidē reducit. ⁊ debitā penitētiā egerit d̄ tali peccato in q̄ pertinaciter manere ꝓposuit. tūc veraciter recipiet rem sacramēti. Quia cessante causa cessat ⁊ effectꝰ. sz tota causa quare talis homo nō recepit rem sacramenti fuit fictio. ⁊ infidelitas. seu mortale peccatū. ergo ⁊c. ¶ P. augustinꝰ dicit ⁊ habet ḥ in littera. tūc baptismꝰ valere incipit. quādo fictio veraci ꝛfessione recesserit ¶ Forte dicet q̄ ad ꝓductionē effectꝰ in actu requirit causa in actu. sed baptismꝰ quo baptizabat iste homo nō est in actu. trāsiuit enim iā in nō esse. ergo res sacramēti que est effectꝰ baptismi n̄ pt cessante fictōne isti homini ꝛuenire. ¶ P. cessante fictōe. aut talis homo virtute sacramēti absolutit ab omni culpa ⁊ ab omni pena. aut n̄ Si sic: tūc fictꝰ ex sua fictōne seu malicia reportaret cōmodū. quia si sine fictōne recepisset baptismū. tūc modo teneret ad satisfactionē illorū peccatorū que cōtraxit postq̄ꝫ fuit baptizatꝰ. Si nō. tūc deus dimidiaret veniam ¶ Ad primū dicendū ad minorē q̄ licet actꝰ baptismi. s. ipa baptizatio trāsierit in nō esse. tamē effectꝰ baptismi. s. character qui ē dispositio ad ea q̄ superiꝰ dicta sunt res sacramēti. ⁊ virtꝰ diuina que operat effectꝰ sacramētales nō trāsierūt. sz pēsentes sunt ad causandū gratiā baptismalē ⁊ cetera que hmōi gratiā cōsequunt. ¶ Ad secundū dicendū q̄ cessante fictione remittit absolute omis culpa pcedens receptionē baptismi. ⁊ omis pena satisfactoria p tali culpa. Remittit etiā p penitētiā culpa sequēs baptismū. ⁊ manet ille homo obligatus ad faciendū cōfessionē de talibꝫ culpis quas post baptismū ppetrauit. ⁊ ad satisfaciēdū p eisdē fm cōsilū ꝛfessoris. quāuis ad cōfessionē ⁊ satisfactionē earū culpaꝝ q̄ baptismū pcesserūt minime teneat. Et sic patet q̄ talis hō ex sua fictōne nullū reportat cōmodū.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus. Nota.

articulū est aduertendū q̄ fm magistꝝ hic in littera triplex est baptismꝰ. s. fluminis. flaminis. ⁊ sanguinis. Quid sit baptismus fluminis patet p pcedentia. Baptismꝰ autē sanguinis est quādo aliq̄s mortit p fide catholica. Sz baptismꝰ flaminis est quādo aliq̄s p dei misericordiā iustificat vel sanctificat. siue ḥ fiat in vtero materno. sicut legit de virgine gloriosa. de iohāne baptista. ⁊ de hieremia. siue postq̄ꝫ cōuersatꝰ est in hoc mūdo sanctificet p sancti spiritus infusionē. sicut fuerūt sanctificati apostoli. ⁊ alij multi sancti. siue mediante virtute penitētie iustificet sicut fit in cōuersione cuiuslibet peccatoris. omes enim isti dicunt baptizari baptismo flaminis. ⁊. baptismo spiritus. quia omes isti quāuis tamē fm magis ⁊ min̄ recipiūt iustificationē ⁊ sanctificationē a spiritusancto. ¶ Inter hos vero baptismos solus baptismus fluminis de quo facta est mentio superiꝰ dicit sacramentū. ¶ Istis pmissis pono duas cōclusiones. ¶ Prima ē

Conclusio prima

Instantia 1

2

q̃ omis homo baptizat⁹ baptismo sanguinis vel flaminis. ⁊ nō baptismo fluminis. habet rem sacramēti licet nō habeat sacramētū. Qz omis qui habet gratiā gratūfacientē habet rē sacramēti. sz baptizatus baptismo flaminis vel sanguinis nondū baptizat⁹ baptismo fluminis. habet gratiā gratūfacientē. ergo habet rem sacramēti ⁊ nō sacramentū. qz nō est baptizat⁹ baptismo fluminis. qui sol⁹ dicit sacramentū. ¶ Secūda cōclusio est. q̃ quāuscunqz aliquis homo sit baptizat⁹ baptismo flaminis. tamē ipe tenet quantū in se est suscipere baptismū fluminis. Quia quilibet tenet ad illud sine quo salutē cōsequi nō potest. sed sine baptismo fluminis null⁹ potest cōsequi salutē. si potest hmōi baptismū suscipe ⁊ non suscipit. Maior patet. Minor etiā habet io hā. iij. vbi ait saluator. Nisi quis renat⁹ fuerit ex aqua ⁊ spūsancto nō introibit in regnū celoz. Cū em̄ logice loquēdo ad veritatē copulatiue ꝓpositōis necesse sit ambas ptes esse veras. ergo ad introitū regni celozū necesse est hominē nō solū esse renatū spiritusancto. qd̄ est esse baptizatū baptismo flaminis. sed oportet eū renasci etiā ex aqua. qd̄ est esse baptizatū baptismo fluminis. ¶ P. ad obseruātiā diuini pcepti nō solū peccatores. vez etiā iusti tenent. sed baptism⁹ fluminis est de pcepto dei. vt patet ex iā dicta autozitate. quia sine illo potest quis saluari qd̄ nō est de dei pcepto. sz sine baptismo fluminis nō potest aliqs saluari. supposito q̃ in sua potestate sit suscipere talē baptismū. ¶ Et ista est expssa intentō augustini qui ait. Illis solis ꝓdest baptism⁹ flaminis. in quibz sacramentū excludit necessitatis articul⁹. nō ꝓtempt⁹ religionis. ¶ Sz cōtra hanc cōclusionē potest argui sic. Iusto nō est lex posita. sicut ait apls. i. ad Thi. i. sed baptizat⁹ baptismo flaminis est iust⁹. ergo ñ obligat ad preceptū seu legē de baptismo fluminis. ¶ Ū. iohā. xi. ait saluator. Omis qui viuit ⁊ credit ī me ñ morietet in eternū. sz adultus baptizat⁹ baptismo flaminis viuit ⁊ credit in christū. ergo ꝛc. ¶ P. Matth. ix. dicit Nō est opus valentibz medic⁹. sed baptizatus baptismo flaminis est iustificat⁹ ⁊ valēs ergo nō indiget medico. nec p ꝛsequēs sacramento. qd̄ est ipa medicina. ¶ P. mundatus ab actuali peccato nō indiget penitētia. ergo mundat⁹ ab originali peccato nō indiget baptismo. Antecedēs patet. qz curato morbo ñ indiget quis medicina. sed penitētia est medicina actualis peccati. Probat ꝛsequētia. qz sicut penitētia est remediū ꝓtra peccatū actuale. ita baptismus est remediū ꝓtra originale. Sed quilibet baptizat⁹ baptismo flaminis est mūdat⁹ ab originali peccato ⁊ etiā ab actuali. ergo nō solū nō indiget baptismo. verum etiā nec penitētia ¶ P. si baptizat⁹ baptismo flaminis necessario esset obligat⁹ ad suscepti/onē baptismi fluminis. tūc si baptizatus baptismo flaminis moreret antecz baptizaret baptismo fluminis ipe damnaret. Consequns est falsum. qz null⁹ decedēs in gratia gratūfaciente damnari potest. sz baptizat⁹ baptismo flaminis habet gratiā gratūfacientē. Consequentia patet. quia null⁹ potest saluari sine illo ad qd̄ necessario obligat. ¶ Sz ecōtra est quedā heretica opinio. que dicit heresis georgiana. que ponit q̃ ad salutē nulli ꝓdesse potest baptism⁹ flaminis sine baptismo fluminis ⁊ sanguinis. Existimant em̄ isti georgiani q̃ baptism⁹ sanguinis flaminis ⁊ fluminis sint tria baptismata necessario ad salutē cuiuslibz homis requisita. Propter qd̄ vt paruul⁹ baptizand⁹ recipiat baptismū flaminis primo signāt eū in fronte cū igne. Deinde vt recipiat baptismū sanguinis tollūt de spatulis eius vnā corrigiā. Et vltimo baptizāt eū baptismo fluminis. ¶ Sz isti heretici primo peccant in hoc. q̃ credūt tria baptismata necessario esse requisita ad salutē. cū ad hoc sufficiat vnū baptisma in quo renascit homo ex aqua ⁊ spiritusancto. Propter qd̄ ait apls ad eph. iiij. Un⁹ de⁹: vna fides: vnū baptisma ¶ Deficiunt etiā secūdo in hoc. q̃ nō credūt in articulo necessitatis sufficere baptismū flaminis sine baptismo fluminis. dūmodo nō stet per hominē quin libēter vellet baptizari baptismo fluminis si posset. quia hoc casu posito deus acceptat voluntatē ꝓ facto. Unde sup illo verbo ps. Etenim ī corde iniquitates operamini. dicit glosa. qd̄ nō potes facere ⁊ vis. deus factū reputat. ¶ Etiā tercio deficiūt. qz in hoc nō cōsistit baptism⁹ sanguinis q̃ sanguis alicui⁹ effundit. sed in hoc q̃ morētē pro fide patit. siue moriat in igne. siue in aqua. siue quocūqz altero modo patiendi. ¶ Ad primum argumentū dicendū q̃ duplex est lex. s. puniens ⁊ pcipiens. Prima nō est posita iusto. quia ipe nō tenet ad penā fm q̃ iustus est sed secūda bene est posita iusto. qz ad obseruātiā legis diuine tenet obligat⁹ omis iust⁹ viuens in hoc mūdo. ¶ Ad secundū dicendū q̃ ille qui posset baptizari baptismo fluminis ⁊ suo sponte dimitteret. iam nō esset viuens.

Cōclusio secūda.

1

2

Cōtra cōclusionem secūdā.

1

2

3

4

5

Heresis georgiana.

Cōtra eā.

1

2

3

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

nec fide formata in christū credēs. qz ratōne
ꝓtempt⁹ diuini ꝑcepti qd̄ posset implere ⁊ nō
impleret gratiā qua spūaliter viuebat ꝑderet
⁊ ꝑ ꝓsequēs fidē informē haberet que nō suffi
Ad.3. cit ad salutē. ¶ Ad terciū dicendū q̄ in iusti/
ficatis ⁊ baptizatis baptismo flaminis licet
cesset indigētia medicine seu remedij. tamen
manet obligatio ꝑcepti. Propter qd̄ tenet q̄li
bet taliter baptizat⁹ baptizari baptismo flu/
minis. vt satisfaciat ꝑcepto saluatoris. qd̄ in
Ad.4. nuit cū ait. Nisi q̄s renat⁹ fuerit ⁊c. ¶ Ad q̄r
tum patet ꝑ iā dicta. ¶ Uel dicendū q̄ ante
cedēs nō est verꝫ. qz iustificat⁹ ꝑ ꝓtritōnez de
peccato actuali. adhuc ratōne ꝑcepti tenet ad
pœnitentiā quantū ad ꝓfessionē ⁊ satisfactōez
Sic iustificat⁹ baptismo flaminis a peccato
originali. adhuc tenet ratōe ꝑcepti ad baptis/
mū fluminis. vt ibi recipiat characterē q̄ est
signū distinctiuū populi dei ab his qui non
Ad.5. sunt popul⁹ dei. ¶ Ad quintū dicendū q̄ ꝓse
quens nō est fallum. hoc posito q̄ ipse posset
baptizari baptismo fluminis ⁊ nō baptizare
tur eo. Ad ꝓbationē dicendū q̄ ratōne ꝓtem
ptus quo negligeret implere ꝑceptū dei ipe ꝑ
deret gratiā. ⁊ per cōsequēs nō decederet ſ gra
tia. ¶ Ex ꝑdictis patet ad principale quesi/
Ad princi tum. Quia vl' querit de paruulis: vl' de adul/
pale q̄sitū. tis. Si de paruulis baptizatis. tūc omib⁹ cō
uenit effect⁹ baptismi equaliter quantū est de
cōmuni lege. quāuis de priuilegio singulari
vni de⁹ possit pl⁹ infundere de gratia ⁊ virtuti
Instantia bus q̄z alteri. ¶ Forte dices q̄ bona ⁊ ordina
ta natura est cōgrua dispositio ad gratiā. sed
vn⁹ paruulus habet meliora naturalia q̄z al/
ter. ergo cōgruū esse videt q̄ etiā de lege cōmu
ni vni plus infundat de gratia ⁊ virtutib⁹ q̄z
Solutio. alteri. ¶ Respōdeo q̄ bonitas humane natu
re potest dupliciter intelligi. ſ. quantū ad cor
pus. ⁊ q̄tū ad aiam. Primo modo vn⁹ puer
lus est melioris nature q̄z alter. fm q̄ vn⁹ est
melioris cōplexionis q̄z alter. Sz nō secūdo
modo. qz sicut ostēdi lib. ij. dist. xxxij. arti. ij.
omēs aīe ratōnales sunt equales in sui ꝓmo
dio quātū ad essentiā ⁊ ꝓprietates ipaz essen
tiā naturaliter ꝓtes. ¶ Respōdi etiā ibidez
duob⁹ articulis parisiēsib⁹. qui aliq̄ modo vi
dent oppositū sonare Ad formā igit argu
menti dico q̄ bonitas ipi⁹ habit⁹ nō sequitur
dispositionē remotā sed ꝓpinquā. sed nūc est
ita q̄ bona dispositio volūtatis est dispositio
ꝓpinqua ad gratiā. corꝑalis vero cōplexio ē
dispositio remota. Unde sepe ꝓtingit q̄ illi q̄
habent meliorē cōplexionē corꝑalē min⁹ ha/
bent de gratia ꝓpter malā dispositōez volūta/
tis quā ex malo vsu bone cōplexionis acq̄rūt
Ergo nō obstāte varietate cōplexionis ī par/
uulis. cū sit in eis equalitas volūtatis. equa/
lē recipiūt gratiā quantū est ex cōmuni lege.
¶ Si vero querit de adultis. tūc inter illos
qui recipiūt sacramentū ⁊ rē sacramenti vnus
quisq̄z de hoc effectu baptismi q̄ est gratia dei
recipit pl⁹ vl' min⁹ fm q̄ī sua volūtate est me
li⁹ vel min⁹ bene disposit⁹. ¶ Ad principale Ad princi
argumentū dicēdū q̄ maior nō est vera. nisi pale argu.
illa q̄ recipiūt influxū ipi⁹ cause sint eq̄liter di
sposita. Idez em̄ sol eodē modo agēs q̄z tū est
ex pte sui vnā rē denigrat ⁊ aliā dealbat. vnaz
humectat: ⁊ aliā exiccat. fm q̄ res sunt aliter
⁊ aliter disposite. Modo ita est q̄ licz paruu
li sint equaliter dispositi tamē adulti sunt ine
qualiter dispositi.

¶ Distinctio quinta.

Post hec scien
dū. Postq̄z mgr determinauit
de baptismo in ordine ad ipm
suscipiētes. h̄ determinat d̄ baptismo ī ordine
ad ministros baptismū ꝓferētes. Et diuidit ī
duas ꝑtes. Qz ꝑmo ondit quo ptātez bapti
zādi xps ipis ministris tribuit. Secdo ondit
q̄ maiorē ptātem ipis cōmittere potuit quā
tū nō cōmisit. ibi. Hic q̄rit q̄. Prima ī duas.
Qz ꝑmo ostēdit quo xps equalē baptizandi
ptātez cōmisit bonis ⁊ malis. Secūdo assi/
gnat rationē hui⁹ cōmissionis. ibi. Qz mini/
sterū tantū habet. ¶ Hec est sentētia illi⁹ di
stinctōis in generali. circa quā quero.

Utrū ex malicia baptizātis impediat
baptismi sacramētū. ¶ Uidet q̄ sic
Quia q̄ in se maculat⁹ est nō ꝑt ꝓfer
re illud q̄ ali⁹ emundet. sz ꝑ baptismū ipe ba/
ptizatus emūdat. ḡ ⁊c. Minor patet ex fide.
Maior ꝓbat ꝑ gregoriū q̄ ait. Man⁹ q̄ sor/
des abluit debet esse mūda alias reuera n mū
daret. sed potius inquinaret. ¶ Cōtra. quā/
do virtus principalis agentis est omipotēs.
tunc malicia ministri nō potest effectū impe/
dire. sed virt⁹ dei que est principale agens in
baptizando est omipotēs ⁊ infinita. ergo ⁊c.
¶ Hic q̄tuor sunt videda. ¶ Primo de q̄sti
to. ¶ Secdo vtꝫ nō habēs ordinē possit ba/
ptizare. ¶ Tercio a q̄ baptism⁹ habeat effica
ciā. ¶ Et q̄rto vtꝫ xps potuerit mīstris tra/
dere ptātez dimittēdi peccata.

Articulus primus.

Quantũ ad primũ

sic procedã. Primo ponã duas conclusiones. Secũdo faciã duas incidẽtes inquisitiones.

Cõclusio prima.

¶ Cõclusio prima est. Supposito q̃ minister i baptizãdo vtãt debita materia ⁊ forma verborũ superi⁹ expssa. ⁊ intendat baptizare eo modo quo intẽdit ecclesia catholica. tunc nõ impedit sacramentũ quacũq̃ etiã malicia minister sit infect⁹. Quia omissio illi⁹ qd̃ nõ est de substãtia sacramẽti. ⁊ admissio ei⁹ oppositi nõ impedit sacramẽtũ. sz bonitas ministri dato q̃ sit d̃ cõgruentia. tamẽ nõ est de substantia sacramẽti. Maior patz. Minorẽ ꝓb⁹. qz ea q̃ sunt de sbstãtia sacramẽti debẽt esse certa.

Instantia 1

sz bonitas mistri est valde incerta. ¶ Forte cõtra istam ꝓbationẽ diceꝯ q̃ maior nõ sit vera. qz recta intẽtio ministri est de substãtia sacramenti. ⁊ tñ est incerta. quia de certa sol⁹ de⁹ cognoscit intentionẽ homis.

Cõtra cõclusionẽ.

¶ P. cõtra cõclusionẽ potest argui sic. Illud qd̃ nõ est erroneũ hoc videꝯ esse verũ. maxime loquẽdo de his q̃ spectant ad sacramẽta. sz dicere q̃ malicia heresis vel scismatis impediat sacramentũ ñ est erroneũ. ergo videꝯ esse verũ. Maior patz. qz ꝓpositio falsa circa ea que credẽda sunt est erronea. ergo a destructõne cõsequẽtis ꝓpositio talis si nõ est erronea nõ est falsa. ⁊ si ñ est falsa. tunc est vera. Minor ꝓbat. qz hoc nõ est erroneũ qd̃ sanct⁹ ab ecclia approbat⁹ tenuit vsq̃ ad mortẽ. nec vnq̃ in uenit reuocasse. sed sanct⁹ Cypria⁹ tenuit vsq̃ ad mortẽ q̃ hereticus ⁊ scismatic⁹ si baptizaret sacramentũ ñ

3 conferret. ergo ꝛc. ¶ P. materia idebita vl' forma indebita euacuat sacramentũ baptismi. ergo ⁊ minister indebit⁹. Antecedẽs patet ex pcedentib⁹. Probat cõsequẽtia. quia nõ min⁹ necessario requirit minister ad baptismuz q̃z materia vel forma. sed planũ est q̃ mal⁹ homo est indebitus minister. qz sicut ait aug⁹.

4 iustos optet esse tanti iudicis mistros. ¶ P. membr mortuũ aliq̃s mẽbris nõ potest influere vitã. qz nihil dat qd̃ nõ habet. sz minister mal⁹ in ecclia est membr mortuũ. ⁊ p sacramentũ baptismi vita influit baptizato. q̃ ꝛc.

5 ¶ P. null⁹ potest simul duob⁹ dñis seruire. vt dicit in euãgelio. maxime si illi dñi sint cõtrarij ⁊ inimici. sed ver⁹ minister baptismi est minister dei. mortalis autẽ peccator est mister dyabli. qui sunt duo domini maxime cõtra

6 rij. ¶ P. augustin⁹ li. de baptismo paruulorũ habet. i. q. i. ait sic. Separati. s. ab ecclesia for mam habere possunt. virt⁹ tamẽ in eis esse nõ potest. quẽadmodũ sensus nõ sequit membr quãdo amputat a corpe. ¶ Itẽ ambrosi⁹ in lib. de initiandis rudib⁹. ⁊ habet. i. q. i. non sanat. ait. Baptism⁹ perfidor nõ mũdat sz pol luit. ¶ Hz ista nõ cõcludunt. Intentio cm̃ sanctor expssa est p ipsa cõclusione pri⁹ posita. vt patet per autoritates i littera hic adductas. Unde etiã ait augustin⁹ sup ioh. omel'. v. Baptism⁹ talis est qualis est iste in cui⁹ potestate dat. nõ qualis est minister a quo dat. ¶ Itẽ augustin⁹ cõtra crescentiũ ait. Si non est melior baptism⁹ qui p meliorẽ dat. nullo modo mal⁹ est qui per malũ dat. ¶ Itẽ augustin⁹ ad orosiũ. q. l. dicit. q̃ ecclesia illos ñ rebaptizat. qui ab hereticis foris ecclesiã baptizati sunt in nomine patris ⁊ filij ⁊ spũssancti.

Cõtra.

Solutio Ad. 1.

¶ Ad primũ dicendũ q̃ intentio dupliciter potest accipi. Uno modo vt clausa est intra cordis secreta. Alio modo vt relucet in exterior apparentia. Et isto secũdo modo sufficit ad h̃ q̃ aliq̃s nõ sit rebaptizand⁹. vt. s. mister pẽdat extrinsec⁹ se habere rectã intentionẽ.

Ad. 2.

¶ Ad secundũ dicendũ q̃ nõ qd̃libet dictuz falsuz de sacramẽtis est erroneũ. nisi vel dirẽte sit cõtra fidẽ. vel saltẽ ei⁹ oppositũ aliq̃ modo sit p ecclesiã determinatũ. Ergo dictũ Cypriani p tũc nõ fuit erroneũ quãdo vixit Cypria⁹. qz ab ecclia nõ fuit oppositũ illi⁹ dicti determinatũ. nec ipe asseruit cũ tali temeritate quin dicta sua supposuerit correctõi ecclesie.

¶ Et ista videꝯ esse intẽtio beati augustini in libro de vnico baptismo. vbi recitat opinionẽ Cypriani.

Ad. 3.

¶ Ad terciũ dicendũ q̃ debitũ dupliciter dici pt. Uno modo debitũ necessitatis. Alio modo debitũ cõgruitatis. Primo modo aqua etiã si ĩmunda sit est debita materia baptismi. Nã i necessitate cũ aqua mũda haberi non pt. etiã turbida ⁊ ĩmunda aq̃ sufficit ad baptismũ. Nõ est tamẽ debita materia loquẽdo de debito cõgruitatis. qz ad reuerentiã tãti sacramẽti decẽs ⁊ cõgruũ eẽ videꝯ. q̃ p ei⁹ materia aq̃ mũda accipiat. Sic licet hõ peccator nõ sit debit⁹ minister loquẽdo de cõgruitate. p necessitate tñ sufficit.

Ad. 4.

¶ Ad quartũ dicendũ q̃ nõ est simile de mẽbro corpali. ⁊ ministro baptizãte. qz q̃uis a corde alialis nõ deriuentur ad mẽbra remotiora spũs vitales nisi trãseant mẽbra ꝓpinq̃ora. tñ gra quã dat de⁹ baptizato ipm vitificando nõ trãsit ipm ministrũ. sz ĩmediate causat a deo in ipo baptizato ideo q̃uiscũq̃ minister sit mẽbr aridũ. tñ vita spiritualis transit a deo in ipsum baptizatũ.

Ad.5. ¶ Ad quintũ dicendũ q̃ aliq̃s p̃t dici verus minister dupliciter. Uno modo veritate se tenente ex pte illi⁹ qd̃ ministrat. puta: qz illd̃ vere sit respectu cui⁹ dicit esse minister. Alio modo veritate se tenẽte ex pte meriti ministrantis. puta. si dign⁹ z meritori⁹ est minister. Modo licet isto secũdo modo minister baptismi sit minister dei. tm̃ nõ semp p̃mo modo. qz nul⁹ peccat i eo q̃ est minister dei. sz aliq̃s ver⁹ minister baptismi veritate se tenẽte ex pte baptismi. puta qz illud qd̃ ꝯferk p ipm est ver⁹ baptism⁹. qñq̃z peccat mortaliter. ideo q̃ indign⁹ z peccator existẽs sine necessitate p̃sumit ministrare. ideo vt sic minor illi⁹ ratõis est falsa. ¶ Ad

Ad.6. sextũ dicendũ q̃ q̃zuis in talibꝫ q̃ ab eccl'ia sũt p̃cisi nõ sit virt⁹. tm̃ si aliq̃s sine fraude ab ipis baptizek fm ꝯsuetã formã eccl'ie. tũc i ipo baptizato p̃t esse virt⁹. sicut patebit in seqnti cõclusione. ¶ Secũda ꝯclusio est q̃ baptizatus p hmõi malũ ministr̃ nõ solũ recipit sacramẽtũ. vez etiã recipit rẽ sacri. dũmodo baptizat⁹ ñ ponat obicẽ. Nã fm beatũ augustinũ. sic p canale lapideũ trãsit aq̃ ad arcolas aromatũ. sic ad op⁹ factuz etiã p malũ ministrũ. de⁹ trãsfũdit irriguũ gratiaz. Sicut em malus seru⁹ nõ tollit vtilitatẽ elemosine trãsmisse p bonũ dñm. quinimo eque vtilis est recipiẽti sicut si trãsmitteret p fuũ bonũ. sic ꝛc.

Secunda ꝯclusio

Instantia 1 ¶ Forte dicek. qñcũq̃z est mal⁹ mediator intercedẽs p seruo apud iratũ dñm. tũc dñs nõ placak. sz ad maiorẽ iracundiã puocak. teste grego. q̃ ait. Cũ is q̃ displicet ad intercedẽdũ mittit irati animꝫ ad veteriora puocak. sz minister sacramẽti est mediator iter deũ z eũ cui ãministrat sacramẽtũ. ergo malo ministro baptizãte. de⁹ nõ dat gratiã baptizato. ¶ 2 P. ecclesiastici. xxxiij. dicit. Ab imundo q̃s mundabit? q̃si dicat. nul⁹. Sz mal⁹ minister est imund⁹. ergo ipo baptizãte nõ mũdabit baptizat⁹. ¶ 3 P. augustin⁹. ij. de libero arbi. ait. Nulla res p̃t dare illud qd̃ nõ habet. q̃ mal⁹ minister nõ p̃t dare effectũ seu rẽ sacramenti. puta gratiã dei. cũ ipe eã nõ habeat. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ q̃zuis maior sit vera. loquẽdo de mediatõe p modũ meriti. tm̃ nõ est vera loquẽdo de mediatõe p modũ simplicis ministerij. sz baptizãs nõ est mediator p̃mo mõ. nã de⁹ nõ dat gratiã suã baptizato ꝓpter merita baptizãtis. sz ꝓpter infallibile pmissuz sue ordinatõis. sic em ordinauit de⁹ q̃ baptizat⁹ in noĩe patris z filij z spũssancti gratiã ꝯsequat.

Solutio. Ad.1.

Ad.2. ¶ Ad secũdũ dicẽdũ q̃ minister nõ mũdat p prue loqn do. sz de⁹ sol⁹ est qui facit mundũ de imundo ꝯceptũ semine. vt patet in libro iob

¶ Ad tertiũ dicendũ q̃ licet nul⁹ possit dare qd̃ nõ habet. tm̃ aliq̃s p̃t facere ministeriuz rõe cui⁹ alter recipit qd̃ ñ habet ille q̃ facit ministeriũ. Posset em aliq̃s mihi portare lr̃am papẽ vl'imperatoris. rõne cui⁹ lr̃e magnũ recipere beneficiũ. licet illi⁹ lr̃e trãsportator bñficium hmõi nec haberet nec vnq̃z habitur⁹ essz Hic in ꝓposito ꝛc. ¶ Istis q̃ ꝯclusionibꝫ p suppositis merito dubitak vtz recipiens baptismũ a mistro quẽ scit esse malũ peccet mortaliter. ¶ Dic est distinguendũ. qz aut malicia talis mistri est tãta q̃ ipe est ab eccl'ia persniaz excõmunicatõis pcisus. aut nõ est ab eccl'ia pcisus. Si primo modo h̃ dupliciter. Qz vl'est articul⁹ necessitat̃. puta si baptizãdus est i mort̃ piculo. vl'nõ. Si p̃mo modo tũc vel p̃t habere aliũ mistr̃. vel nõ p̃t habere aliũ ministr̃. Si existẽs in hmõi piculo põt habere aliũ q̃ baptizet eũ. tũc videk si baptizatur voluntarie a pcisso q̃ mortal'r peccet. qz cõmunicare excõicato i actibꝫ sacr̃alibꝫ videk esse mortale peccatũ. nisi excusek aliq̃ legitima necessitate. q̃ tm̃ in ꝓposito non appet. ¶ Si aũt ipe baptizãd⁹ est i extrema necitate. z nõ p̃t hr̃e aliũ. tũc fm opinionẽ magr̃ cõmunẽ sine pcto baptizari p̃t a pcisso. Et ista ẽ intentõ beati augustini de baptismo ꝯ donatistas li. vi. Tali nãq̃z casu posito p̃t q̃s licite etiã a pagano baptizari. vt expsse habek d̃ ꝯse. dist. i. c. Roman⁹. ¶ Sz ꝯtra istud est q̃dã opinio q̃ ponit q̃ i nll'o casu p̃t aliq̃s baptismuz recipe ab eo q̃ pcisus est ab eccl'ia sine mortali pcto. ꝓpter pceptũ eccl'ie q̃ phibek cõmunio cũ excõmunicatis. z maxie in actibꝫ sacramẽtalibꝫ ¶ Et si dicit istis q̃ ille morereek sine baptismo. z p ꝯsequẽs decederet i piculo ꝓpetue dãnatõnis ¶ Rñdent q̃ hoc nõ est vez. Quia ille baptizand⁹ vl'est adult⁹: vel parvul⁹. Si est adult⁹. tũc saluabit baptismo flaminis. qz ipe est in tali casu in q̃ nõ p̃t habere baptismũ fluminis ꝓpter defectũ mistri. cũ nullũ possit habere sine mortali pcto. In tali em casu in q̃ nõ p̃t haberi minister tunc sufficit baptism⁹ flaminis ad salutẽ. Si ꝗo baptizãdus ẽ puul⁹ tũc ille q̃ offert eũ siue sit layc⁹ siue cleric⁹. siue vir siue mlier debet eũ poti⁹ psonaliter baptizare q̃z offerat eũ excõicato vt baptizek ab eo. ¶ 2 P. arguit p ist̃ sic. Quicũq̃z ẽ alicui causa mortal' pcti ille mortal'r peccat. sz recipiẽs baptismũ a pcisso ẽ sibi cã mortal' pcti. qz cũ ipse sit phibit⁹ a sacrorꝫ collatõe. q̃ sacrm ꝯferẽdo peccat mortal'r. ¶ Sed ꝯ istud dicũt docto res cõmunes q̃ pl⁹ ligat mãdatũ dei q̃z mãdatũ iudic̃ eccl'iastici. sz mãdatũ dei ẽ q̃ oẽs ba

Ad.3.

Inquisitõ prima.

Dpio contrana.

Instantia

Solutio. 1

2

Cõtra opinionem.

ptizentur baptismo flumis. ⁊ mãdatũ iudicis
ẽnõ cõicare excõicato. g ⁊c. Propt qd ait au
gustin⁹ sup io⁹. omel. v. Nõ exhorreat colũ
ba misteriũ malor. ¶ Ad rõez istor dicẽdũ.
q mior nõ ẽ ꝓa. illo em casu posito excõicatus
ñ peccaret homiez sine solẽnitate baptizãdo.
Hic em ñ peccaret si alicui cõicaret ipm liber
rãdo a morte ꝑuante vitã corpalẽ. sic nec hic
peccaret liberãdo hoiez a morte ꝑuante vitaz
eternalẽ. ¶ Si aũt hmõi mister ẽ mal⁹ mali
cia mortalis pcti. ita tñ q nõ est pcisus ab ec
clesia. tũc vl illud pctm ñ ẽ notoriũ. puta nõ
dũ induxit scãdalũ i ppl'o. tũc ñ debet vitari.
maxie si baptizand⁹ ẽ sbdit⁹ su⁹. qr ppt pctm
qd ñ ẽ notoriũ nõ debet aliqs i actib⁹ notorijs
vitare primũ. ⁊ p ꝯseqns ml'to min⁹ supiorẽ
seu platũ suũ. Si ẽo pctm ẽ notoriũ. adhuc
ñ peccat sbdit⁹ petẽdo p se ⁊ p puulo suo ba
ptismũ a tali ministro. ⁊ etiã recipiẽdo ab eo.
Qr null⁹ peccat i eo q debitũ petit ⁊ recipit ab
eo q tenet. Sz sacerdos prochialis vel vicẽ
ei⁹ gerẽs tenet sbdit⁹ suis mistrare ecclĩastica
sacra. g ⁊c. ¶ Forte dicet q autoritas ambro.
huic dicto videt repugre. Nã in li. de initian
dis rudib⁹. loqns d mal' mistris. ⁊ d his q ab
eis baptismũ recipiũt ait. Jpis q faciũt ⁊ qd⁹
faciũt nihil pdest. sz ad iudiciũ eis ẽ. ¶ P. si
iste sacerdos teneret baptizare pretentẽ. tũc ipe
essz pplex⁹. qr baptizãdo peccaret. eo q mani
fest⁹ pctor ñ possit sacra mistrare sine pcto de
nouo ꝯcto. nõ baptizãdo iterꝫ peccaret. qr nõ
faceret qd teneret facere. ¶ Ad pmũ dicẽdũ
q autoritas amb. nõ ẽ ad ppositu z. qr ipe ibi
loquit d heretic⁹ ⁊ d his q illa intentõe bapti
zant ab eis q heresiz eorꝫ tenere ⁊ defensare p
ponũt. ¶ Ad scõm dicẽdũ q tal' sacerdos ñ ẽ
pplex⁹. qr de mifeet oib⁹ inocãtib⁹ eũ i ꝓitate
⁊ iõ tal' sacerdos debet penitere d pctis suis. ⁊
tũc licite poterit baptizare. ¶ Si ãt baptizã
d⁹ petit ⁊ recipit baptismũ ab aliq notorio pec
catore q ñ habet iurisdictõez sup ipm sine ne
cessitat⁹ articl'o. ⁊ qñ pt hre meliorẽ. tũc mor
talit peccat. Sz si ẽ i articl'o necessitat⁹. ⁊ ñ pt
hre meliorẽ. tũc ñ peccat. vt ptz ex pcedentib⁹
¶ Insup pt dubitari circa istã materiã posi
to q diabol⁹ apperet alicui baptizãdo i specie
sacerdot⁹. ⁊ baptizaret eũ i aq. dicẽdo cõsuetã
formã ꝓbor. vtꝫ tal' ꝓe sit baptizat⁹. ¶ Rñ
deo q ñ essz baptizat⁹. qr qñ ꝯstat d certo q il
le q baptizat ñ habet intentõez rectã. nec intẽ
dit salutẽ baptizati. sz magis pditõez. tũc p eũ
baptizat⁹ iterꝫ ẽ baptizãd⁹. sz ex scripta sacra
d certo nob ꝯstat q dem ñ hz intentõez faci
endi ea q spectãt ad hoiis salutẽ. sz solũ ea que
faciũt ad hoiis perditionẽ.

Solutio ad rõnem.

Altera ps inq̃sitõis.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Inq̃sitõ secunda.

Articulus secund⁹

Quantũ ad secũdũ

articulũ dicẽdũ. q cũ baptism⁹ sit sacramẽtũ
maxie necessitatis. ideo istud sacrm ⁊ qztũ ad
materiã ⁊ qztuz ad minist⁹ ẽ oib⁹ alijs sacris
min⁹ limitatũ. Un ñ sicut i necessitat⁹ articulo
oiis aq est ꝓa materia baptismi. tñ nõ in gruẽ
te necessitate ad reuerentiã sacri hõ non debet
baptizari nisi i aq bñdicta seu p bñdictionez
sctificata. sic eodẽ mõ qztũ ad mist⁹ i necessi
tat⁹ articl'o q̃libet hõ pt baptizare. sz ñ iminen
te necitate. tunc ad honorẽ sacri sol⁹ sacerdos
dz baptizare. qr tm modo sacerdoti ꝯueit ba
ptizare ex officij autoritate. licz alijs ꝯueniat
ex pmissione iuris. ¶ Posito tñ casu q aliqs
baptizet i aq ñ bñdicta. ⁊ a mistro ñ sacerdo
te. cũ tñ ꝯgrue possz hre sacerdotẽ q eũ bapti
zaret i aq sctificata. ille qdẽ essz baptizat⁹. nec
essz rebaptizãd⁹. qzuis baptizãs guit peccarz
ac etiã baptizat⁹. si fuerit rõis capax. ⁊ noue
rit statutũ ecclie.

Articulus tercius. Nota.

Quantũ ad terciuz

articulũ ẽ adũtẽdũ q efficacia ipsi⁹ baptismi
ac ceteroꝫ sacroꝫ noue legis i hꝫ ꝯsistit. q medi
antib⁹ sacris nob ꝯferet gra. illud g ẽ cã effica
cie sacroꝫ qd ẽ cã gre. ¶ Hec ãt cã pt itelligi
dupl'r Uno mõ pncipal' ⁊ effectiua Alio mõ
meritoria ⁊ dispositiua. Prio mõ sola volun
tas diuia ẽ cã efficacie sacroꝫ. qr ab ipa pnci
palit effectiue dependet oẽ bonũ nrm. ¶ P. a q
sacra sũt istituta ab illo pncipal' dependet eo
rũ efficacia. sz a solo deo sacra noue legis sũt in
stituta. vt pbatũ ẽ supi⁹. g ⁊c. ¶ Sz secdo mõ
passio xpi ẽ cã hui⁹ efficacie. qr xps sua passio
ne merebat nob graz i pñti. ⁊ gliaz i futo. Et
istd patet p glosã ad Ro. v. vbi ait glosa. Ex
latere xpi dormiẽt⁹ i cruce fluxerũt sacra p q salu
nata ẽ ecclia. ¶ Ista etiã ẽ expssa intẽtio aug.
xv. de ci. dei. c. xvi. vbi ait. Postiũ in latere ar
che pfecto est vuln⁹ quo lat⁹ sacrificij vulne
ratũ est lancea. hꝫ quippe ingrediunt viuẽtes.
qr inde sacramẽta manarũt quib⁹ credentes
viuũt. ¶ De his etiã tetigi superi⁹ li. iij. dist.
xix. arti. i. ꝯclusione secũda. ¶ Sz ꝯtra istd
pt argui sic. Xps post mortẽ ñ erat causa meri
toria alicui⁹ gre. sz vuln⁹ i latere fuit sibi in
flictũ post mortẽ. vt patz Joh. xix. ¶ P. si sa
cramẽta noue legis habẽt efficaciã ex passione
xpi. aut hꝫ esset vt illa passio puisa erat. aut vt
executõni mandata. Nõ primo modo. quia
tũc pari ratõe sacramẽta veteris legis habu/

Instantia 1

2

ssent efficaciā ex xpi passione. cū ab eterno hu
iusmodi passio a deo fuerit puisa. ⁊ sequēs aūt
est falsuz. qz sacramēta legalia figurabāt grazz
sz nō habuerūt efficaciā dandi grazz. Si secū
do modo tūc baptismus ⁊ eucharistia nō ha
buissent efficaciā. cuz fuerint instituta añ xpi
3 passionē. ¶ P. nihil pt esse causa grē p modū
meriti. ergo passio xpi nō pt esse causa merito
ria efficacie sacramētoz. Cōsequētia patz. qz
efficacia sacramētoz cōsistit in collatōne grē.
Antecedēs patet p apl'm ad Ro. xi. vbi dicit
4 Si em ex meritz iā nō est gratia. ¶ P. effect⁹
in actu requirit causaz i actu. sed efficacia sa/
cramētoz est modo in actu. ⁊ passio xpi trāsi/
uit ⁊ nō est in actu. ergo ꝛc. Maior patet. q̄. phisicoz. Minor est de se nota. qz pteritū nō
est psens. ¶ Ad primū dicendū q̄ sacramen
ta dicunt fluxisse de illo vulnere nō ratōne in
cisionis facte in mortuo corpe xpi. sz ratione
passionis pcedentis. ex cui⁹ acerbitate ⁊ violē
tia sanguis ⁊ aqua congregabantur circa cor
dñi ihesu xpi. que postea effluxerūt apto late
re xpi vulnere supradicto. ¶ Ad secundū di
cendū q̄ sacramēta noue legis īmediate post/
q̄z a deo instituta erāt habuerūt efficaciā meri
torie ex passione xpi. put passio illa actu inte/
riori volūtatz christi exhibebat ⁊ offerebatur
deo patri pro nobis. Isto em actu christus a
primo instanti sue cōceptionis potest dici ali
quo modo habuisse merituz passionis sue. qz
sua sanctissima anima ab illo primo instanti
semp hoc obtulit deo patri qd volūtarie pati
vellet p humane nature liberatōe. ¶ Ad for
mam ergo argumēti dicendū q̄ passio xpi est
causa meritoria efficacie sacramentoz respe/
ctu gratie initiate que est gratia vie nō soluz
vt puisa. nec solū vt executōi mandata. sz vt
volūtarie exhibita ⁊ oblata. Mādata ꝯo ex
ecutōni est causa efficacie sacramentoz respe/
ctu gratie ⁊ summate q̄ est gratia patrie. Sic
em deus incōprehensibili sua disposuit sapiē
tia vt christ⁹ pri⁹ pateret q̄z ianua vite eterne
homini aperiret. ¶ Ad terciū dicendū q̄ licz
carens gratia nō possit mereri gratiā de cōdi/
gno. ⁊ ad hunc intellectū vadūt illa ꝯba apo/
stoli. tamē existēs in gratia potest mereri gra/
tiam nō habenti gratiā. Cū igit christ⁹ a pri/
mo īstāti sue ⁊ceptōnis fuerit plenissimus
gratia. ideo nō mirū si nobis nō habentibus
gratiā potuit mereri gratiā. ¶ Ad quartū di
cendū q̄ licet christ⁹ modo actu nō patiat. ta
mē sua passio est actualiter psens in accepta/
tione diuina. ratōne cui⁹ actualis gratitudis
qua illā passionē deus gratāter acceptat p no
bis. passio christi est etiā nunc actualiter me/
ritoria. ⁊ posset ī infinitū esse meritoria. si mū
dus duraret in infinitū. eo q̄ ineternuz deus
acceptaret hmōi passionē pro peccatis oīm
q̄ rite perciperēt sacramēta. ⁊ sic sacramēta ine
ternū haberēt efficaciā p christi passionē pro
peccatis nostris a deo semp actualit acceptā.

Ad.1.

Solutio.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Quātuz ad quartū

Articulus quartus. Nota.

articulū est aduertendū q̄ vt cōmuniter dici
tur triplex ē potestas dimittēdi peccata. s. au/
toritatis: excellētie: ⁊ ministerij. Potestas au
toritatis est qua aliquis sic agit q̄ nulli⁹ supe
riorīs innitit potestati. Potestas excellentie ē
qua aliquis sic potest q̄ quāuis innitat pote/
stati seu autoritati alicui⁹ superiorīs. tm̄ vsus
illi⁹ potestatis sibi cōuenit cū quadā prōgati
ua respectu ceterozū quib⁹ eadē potestas aliq̄
modo dicit ⁊uenire. Sz potestas ministerij
dicit ī ꝓposito talis potestas qua quis dispo/
nit ad effectū principalis agētis nō ex ꝓpro
suo merito. sed ex eo q̄ aliq̄d institutū a prin/
cipali facit. quo facto sequit effect⁹ ipsi⁹ prin
cipalis agētis. ¶ His pmissis pono tres cō/
clusiones. ¶ Prima est q̄ ptās autoritatz di
mittendi peccata nō pt ⁊uenire alicui creatu/
re. Quia ptās que est ꝓpria soli⁹ dei nō pt cō/
petere alicui creature. sz ptās autoritatz est p/
pria soli⁹ dei. ḡ ꝛc. Maior patz. ex b̄ em dicit
aliquid ꝓprū. qz solū illi ⁊uenit cui⁹ dicit p
prū. ⁊ sequit suā naturā. Minor etiā patet.
qz sol⁹ deus cū sit agens omino primū ex sua
natura habet q̄ in nulla sua actōe innitit vir
tuti cuiuscūq̄z alteri⁹. ecōtra ꝯo omia alia cū
sint secūdaria agētia innituntur virtuti diuine
tanq̄z virtuti pmi agētis. Sz habēs ptātem
autoritatz nō innitit alteri. vt dictū est ¶ Fo
rte dicet q̄ istud est ⁊tra glosaz. i. ad Thoz. i.
c. vbi dicit glosa. q̄ de⁹ potuit dare autoritatē
baptismi quib⁹ cōtulit ministerū. ¶ Respō
deo q̄ nō loquit ibi de autoritate prima ⁊ sim
pliciter. sz solū de sub autoritate. puta d̄ auto/
ritate delegata vel sb̄delegata. q̄ spectat ad au
toritatē excellentie. que cōmunicabilis est cre
ature. ¶ Secda ⁊clusio ē. q̄ ptās excellētie re
spectu sacroz ac etiā sacramētalū effectuū licz
cōicabilis fuerit mīstris ecclie. tm̄ nō est ipis
cōmunicata. qz qd̄ soli xpo est cōmunicatuz
fm q̄ homo. hoc alijs n̄ est cōicatū. licz ipis
sit cōicabile. sz hēre hmōi ptātez excellētie soli
xpo ē cōicatū fm q̄ est hō. ḡ ꝛc. Maior patz

Conclusio prima Ratio.

Instantia

Solutio

Cōclusio secunda.

qz solū idē est qd ñ cū altero. vt patz ī topicis
2mo physicoz. ergo illud qd soli xpo est cō-
municatū. ℍ nulli alteri est cōmunicatū. sz co
xpo q sibi est cōmunicatū fm q hō est. sequit
q ceteris homib sit cōmunicabile. alias nec
xpo posset cōpetere fm q hō est. Minor pba
tur. qz ptās excellētie idē est q ptās mīsterij
cū quadā excellētia. ¶ Hec aūt excellētia at-
tendit in q̄tuor. q d facto soli xpo credunt es
se cōmunicata. Primū est q merito alicuius
hois sacramēta habēt efficaciā. Secōm q sti
ne sacramēto ad simplex verbū suū de alicui
2ferat effectū sacri. Tertiū est q sibi liceat in-
stituere baptismū 7 cetera sacra. Et q̄rtum q
sui nois invocatōe aliqs ve baptizet. Et hec
omia cōpetebāt xpo. ¶ Et licet hmōi ptātez
de alīs hoib posset cōmunicare. ℍ tm nō fe-
cit. 7 ℍ ppter duo. Primo ne ceteri hoies in
aliq puro hoie ponerēt spem sue salutis. Se-
cundo qz decuit vt sol ille hō q a verbo diui-
no ī vnitatē suppositi est assum pt hāc habe-
ret prōgatiuā p ceteris hoib. ¶ Forte dicet
si xpo fm q est hō 2uenit pdicta excellentia.
tūc 2uenit omī homini. qz coipo q isocheles
habet tres angulos equales duob rectis in-
quantū est triangul seu fm q est triangulus.
ideo sequit q ois triangul habeat tres angu-
los 7c. Sic in pposito 7c. ¶ Respōdeo q li
fm h in pposito nō est nota reduplicatōnis.
sz solū est insinuatio q cōmunicatō illi excel
lentie nō excedit capacitatē humanā. nec tra
hit hoiez cui cōmunicat extra limites huma
ne speciei. Sz cū dicit isocheles in q̄tū trian-
gul habet tres angulos. ibi in q̄tū est nota re
duplicatōis. ideo nō est sile. ¶ Et dato q in
pposito li fm accipiat reduplicatiue. tunc nō
pl posset 2cludi. nisi q a deo omī homini posset
pdicta excellētia cōmunicari. sicut de facto
xpo est cōmunicata. Qd etiā 2cessuz est in p-
cedentib. ¶ Tercia 2clusio est q ptās mini
sterij est 2cessa ministris ecclie. Quia ipi āmi
nistrādo sacramēta. talia opant circa hoies q
ex diuina institutōe sufficiēter disponunt ho
mines p remissione culpe 7 receptōne gratie.
¶ Ex his ergo omib corelarie possuz infer
re q̄tū ad quartū istī q̄stionis articulū. q nul
li creature absolute 7 simpliciter pōt cōpetere
ptās dimittēdi peccata. Quia ad ℍ solū se ex-
tendit potestas autoritatis. que vt exp dictis
patuit soli deo pt 2uenire. ¶ P. potētia creati
di ñ potest cōmunicari creature. ergo nec po-
tentia dimittendi peccata. Antecedēs pbatū
est superi dist. i. q. i. Cōsequentia patet. Pri
mo qz nō minoris potētie est recreare q̄z crea-
re. sed ex dimissiōe peccati recreat anima. Se
cundo qz nō dimittit peccatū nisi dē gra que
est peccatoz formaliter expulsiua. sed sol cre
ato: simpliciter potest dare gratiā 7 nulla cre
atura. ¶ Forte dicet q istud corelariū sit cō-
tra augustinū qui sup illa d Johā. i. hic est q̄
baptizat air. Johānes dicitur q ptātem mū-
dandi a peccatis xps dare potuit. sz ñ tedit.
¶ P. dyonisi de ecclīastica hierarchia. c. vi.
air. q ad ministros ecclie pertinet illuminare
purgare 7 pficere. hoc autē vt videt ñ possent
nisi ad eos etiā pertineret a peccatis mūdare
¶ P. actio cui principiū est aliq forma sim
pliciter debz attribui habēti talē formā. sz gra
tia est principiū istī actōnis que est expulsio
peccati. ergo homo habens gratiā p se expel-
lit peccatū. 7 per 2sequens habet potestatē di
mittendi peccata. Habēs em̄ formā q est pn
cipium alicui. habet potestatē respectu eius
nā ipa forma est ipa potestas. ¶ Pcui datur
potestas expellendi maius. eidez potest dari
potestas expellendi minus. sed homib puta
apostolis data fuit potestas expellēdi dēmo-
nem. qui magis videt posse resistere q̄z ei se
minariū qd est ipz peccatū. ergo 7c. ¶ Et cō
firmat. quia cuicūqz datur potestas sup ali-
quā causam. eidē videtur esse data vel saltez
potest dari potestas super effectū illi cause.
sed dēmon est causa peccati. 7 plurib homi-
nib data est potestas super dēmonē. ergo 7c.
¶ P. saluator dixit discipulis. Accipite spi-
ritū sanctū: quoz remiseritis peccata remittū
tur eis. ergo dedit eis potestatem dimittendi
peccata. ¶ P. christus fm q homo fuit ha-
buit potestatē dimittendi peccata. ergo talis
potestas fuit alīs hominib cōmunicabilis.
Consequētia tenet ex dictis in secūda 2clusio
ne istī articuli. Antecedēs prob quadrupli
citer. ¶ Primo sic. Qz de xpo scribit Matt.
ix. Ut autē sciatis quia filī homīs habet po
testatē dimittēdi peccata dixit paralitico. sur
ge 7 ambula. ¶ Secūdo qz ad invocatōem
nominis xpi in primitiua ecclesia dabat ver
baptismī. 7 per cōsequēs remissio peccatorū.
ergo christī habuit potestatē dimittendi pec
cata. ¶ Tercio quia iohā. i. dixit iohannes
baptista de christo. Ecce agnus dei. ecce qui
tollit peccata mūdi. ¶ Quarto qz nō minus
est esse deū. q̄z habere potestatē dimittēdi pec
cata. sz p̄mū cōicatū est xpo homī g 7 secūdū
¶ Sz ista ñ 2cludūt. Qz aug. lxxxiij. q. air.
Quedā de p creaturā facit. quedaz vero sibi

Instantia

Solutio.

Tercia cō-
clusio.

Corelari-
um.

1
2

Instantia
1

2

3

4

5

6

Contra.
1

retinuit vt illuminare animas. sz eiusdem est
animas illuminare ⁊ tenebras peccatorꝫ expel/
2 lere. ¶ P. illud qd nō potest illabi anime. nō
potest sua actōe ĩmediate peccata dimittere.
qz illud qd peccata sua ptāte diluit. hoc optz
q̃ sua actione ꝑtingat interioza anime. Naz
sicut illa que corpaliter nō tangūt etiā corpa
liter nō agūt. vt patet in libro de generatōe. sic
illa que spūaliter nō tangūt spūaliter ñ agūt.
Agens em ⁊ patiēs oportet q̃ sint simul. Sz
vt patet ex dictis sanctorꝫ nulla creatura sed
Solutio. solus deꝰ illabit anime ratōnali. ergo ⁊c. Ad
Ad.1. primū dicendū q̃ illud intelligendū est de po
testate excellentis ministerij. ⁊ nō de ptāte di/
Ad.2. mittēdi peccata absolute ⁊ simpliciter. ¶ Ad
secundū dicēdū q̃ licet ministri ecclie possint
dispositiue illuminare ⁊ purgare puta docen
do. sacramēta ministrādo. ⁊ ad penitentiā ho
mines ꝓuocando. sicut intēdit dicere dyoni/
siꝰ. tamē nō possunt ꝓpter hoc peccata dimit
tere. ⁊ gratiā illuminantē dare directe talia ef
Ad.3. ficiendo. ¶ Ad terciū dicendū q̃ duplex est
actus forme. s. primꝰ ⁊ secundꝰ. vt patet. ij. de
aia. Modo licet maior sit vera loquendo de
actōe sumpta ꝑ actu secūdo. qui est vsus for
me seu agere mediāte forma quo modo acci/
pit actio forme ꝓprie. tamē nō est vera large
accipiēdo actionē forme ꝑ ipō actu primo q̃
est informare vel dare esse. Licet em habēs al
bedinē disgreget. tñ habēs albedinē nō dat es
se albū. ipm em recipit esse albū. Sz grā non
expellit peccatū actu scdo. sz tantūmodo actu
primo. i. dando esse gratū. qd habet formalez
repugnantiā ad mortale peccatū. Et ideo ta/
lis actꝰ nō ꝑuenit effectiue habēti vel recipiē
ti gratiā. sz soli deo qui dat gratiā. Sicut em
dans albedinē est causa effectiua expulsionis
ipsiꝰ nigredinis. qz dando albedinē effectiue
dat esse in cōpossibile cū nigredine. sic in ꝓpo/
Ad.4. sito ⁊c. ¶ Ad quartū dicēdū q̃ aplis erat col
lata potestas expellendi demonē a corpibo ne
lederet hoies vexatōne corpali. ⁊ hoc nō fuit
maius: ĩmo multo minꝰ q̃z expellere peccatū.
qd expelli non potest nisi ꝑ collationē gratie.
Ad confir ¶ Ad ꝓfirmationē dicēdū q̃ nō solꝰ demon
mationē. est causa pēti. qz ꝑncipalis causa peccati ē ipa
volūtas. Peccatū em tantū est peccatū q̃ztuz
volūtariū. sicut dicit beatꝰ augustinꝰ in libro
enchiri. Et ideo ille habet potestatē sup causā
peccati. qui habet potestatē sup liberā volūta/
tē. ⁊ h̄ est solꝰ deꝰ. Ipe em est cui omne cor patz
ꝛois volūtas loquit. vt ait aplis ad Hebre.
Ad.5. ¶ Ad quintū dicendū q̃ saluator dicēdo il/
la verba. dedit discipulis ptātez misterialē. de q̃
dictū est supra. ¶ Ad lextū negandū est an/ Ad.6.
tecedēs. nisi ꝑ quāto accipit ptās ministerij
cū excellētia iupradicta. ¶ Ad primā ꝓbati/
onē dicendū q̃ nō loquit ibi xps de ptāte q̃m
habuit inq̃ztū hō. sz de ptāte autoritatis quā
habuit inq̃ztū erat verꝰ deꝰ. qz ꝑ illa verba vo
lebat ostēdere q̃ nō erat tantūmodo hō sz q̃
erat ⁊ deꝰ. ¶ Ad secundā dicendū q̃ ꝑ hoc nō
arguit nisi q̃ habuit ptātem excellētis miste/
rij. ⁊ h̄ potuit etiā deꝰ ꝓferre mistris ecclesie. si
cut expsse habet in glosa. i. ad Chor. i. vbi di
citur. q̃ potuit deꝰ petro vel paulo dare vt ad
inuocationē nominis eiꝰ baptisma ꝓsecrarēt.
¶ Ad terciā dicendū q̃ iohānes ꝑ illa verba
volebat deitatē domini ihesu dēclarare. ⁊ ideo
loquebat ibi d ptāte autoritatis q̃ ꝑueniebat
ei nō vt homo erat. sed vt verꝰ deꝰ erat. Pro/
pter qd augustinꝰ sup iohānē ait. Christus
fm q̃ est filiꝰ dei est vita viuificās aias. ¶ Ad
quartā dicendū q̃ quāuis esse deū ꝑ naturaz
non sit minꝰ q̃z habere potestatē absolutā seu
ptātem autoritatis dimittēdi peccata. tñ esse
deū ꝑ gratiā vnionis ⁊ dici deꝰ ꝑ cōmunicati
onē idiomatū. est minꝰ q̃z habere ꝑdictā pote
statē. q̃ licet xps vt erat filiꝰ dei haberet hmōi
ptātez. qz vt sic erat deꝰ ꝑ naturā. tñ nō habu
it eā vt hō erat. ¶ Ad argumentū principale Ad princ
dicēdū dato q̃ ille q̃ maculatꝰ est nō possit ali pale argu.
um mūdare ꝗ tute ꝓpria. ꝑt tñ facere tale mi
misterīū ad cuiꝰ executōez virtꝰ diuina ĩmun
dū emūdabit. Sicut em medicꝰ infirmꝰ qñ
q̃z administrat aliq̃ homini infirmo. ad q̃ rū
ãministratōez ꝗtꝰ nature sanat illū homiez.
medico tñ manēte infirmo. sic ĩ ꝓposito ⁊c.

¶ Distinctio sexta.

Hinc quibus

licet. Postq̃z mgr determiauit
d baptismo fm se ac etiā compa
tiue. h̄ ꝓsequit d baptismi ꝓgruo vsu seu fre/
quētatōe. Et diuidit ĩ duas ptes. Qz primo
tāgit q̃dā ipedimēta accidētia circa ea q̃ sunt
de baptismi necēitate. Secdo tāgit q̃dā existē/
tia de baptismi solēnitate. ibi. Et gnoscēdū est
etiā. Prima ĩ tres. Qz ꝑmo tangit aliq̃ impe
dimēta ꝑtingētia ex ꝑte baptizātis. Secūdo
ex parte baptizati. Tercio ex ꝑte modi bapti
zandi. Secūda ibi. Illud etiā ignorādū nō
est. Tercia ibi. Queri etiā solet. Pria ĩ duas
Quia ꝑmo ꝑmittit quedā q̃ sunt de baptismi

honestate. Secūdo tangit qd dā dubiū euenens ex baptizātis p̄uitate. ibi. De illis etiā qui ab hereticis. Et hec in duas. Quia p̄mo mgr ex dictis sanctor ostēdit q baptizat⁹ ab heretico seruata tamē forma quā tenet ecclia nō est rebaptizand⁹. Secūdo recitat opinionem ꝓtrariā quā tenuit sanct⁹ Cypria⁹ ⁊ respondet ad eā. ibi. Sūt tamē nonnulli doctorum. ¶ Tūc sequit illa ps. Illud etiā ignorandū nō est Ubi primo mgr ostēdit q puer nō baptizat existens in vtero materno. dato etiā q mater baptizet. Secūdo inducit quādam obiectionē ⁊ respōdet ad eā. ibi. Si vero opponit. ¶ Tunc sequit illa pars. Queri etiā solet. Et diuidit in tres partes. Primo em ostēdit magister qd faciendū sit cū forma verbor aliqualiter corrumpit. Secūdo cum baptizator alicui⁹ hois p̄nit⁹ ignorat. Tercio cū aliquis in nomine trinitatis iocose ⁊ sine intentōe baptizat. Secūda ibi. Preterea sciendū est. Tercia ibi. Solet etiā q̄r. ¶ Sequit illa pars. Agnoscendū est etiā. Et diuiditur in tres ptes. Quia primo ostēdit de baptismi solēnitate esse tēporis determinationē. Secūdo fidei pfessionē. Et tercio cathecizationē ⁊ exorcizationē. Secūda ibi. Porro cū cti. Tercia ibi. Illa autē interrogatio. ¶ Nota q cathecizatio idē est qd instructio. Et dicit a cathesis grece qd est doctrina latine. Et inde cathecumin⁹ dicit ille qui de articulis fidei instruit priusq̄ baptizet. Exorcizatio idem est qd adiuratio. Et dicit ab exorcismus grece qd est increpatio vel adiuratio latine. Et inde dicit exorcista ille qui facit adiuratōnes sup demones ad hoc vt ab homīs vexatōne desistant. ¶ Hec est sentēcia illi⁹ sexte distinctōnis in generali. circa quā quero hāc q̄stionē in speciali.

Vtrum baptizata muliere prēgnāte puer existēs in vtero recipiat characterem. ¶ Et videt q sic. Quia toto signato quelibet pars vt habet ordinē ad totū videt esse signata. Sed puer existēs in vtero est pars matris. ⁊ mater etiaz baptizata tota charactere signat. ergo et puer signabit. Maior patet. quia totū non est aliud q̄z omēs sue partes. Minorē fide tenem⁹. ¶ Cōtra. nullus recipit characterē nisi vere baptizet. sz puer in vtero manēs nō potest baptizari. vt probat magister in littera. ergo ꝛc. ¶ Hic quatuor sunt videnda. ¶ Primo em videndum est de charactere qd sit in se entitatiue. ¶ Secundo in quo sit subiectiue. Tercio a quo sit effectiue. ¶ Et q̄rto de questio p̄ncipali.

Quantū ad primū

Articulus primus.

primo videndū est de charactere an sit. ¶ Secūdo qd sit. ¶ Et tercio ppter qd sit. ¶ Quo ad primū dico q charact̄ est quēda indelebilis entitas quā hō ꝓsequit quādo suscipit sacramentū ecclie qd nō licet iterare. sicut est sacramentū baptismi. ꝓfirmatōis. ⁊ ordinis.

Inquisitō prima.

1 Quia si talia sacramēta q̄ nō licet iterare non derelinq̄rēt aliquē effectū indelebilē in suscipiente hmōi sacramēta. tūc p taliū sacramētor suscepto ez nō maneret ppetua distinctio ciuſ q̄ suscepit talia sacramēta ab his qui hmōi sacramēta nunq̄z susceperūt. Cōsequētia patet. Sz ꝓseqūs est incōueniēs. vt infra patebit.

2 ¶ Pois vere baptizat⁹ ꝓsequit aliquē realē effectū ex baptismi rēceptōe. sz recipiēs baptismū cū ppōsito peccādi mortaliter vere baptizat. vt patuit supe⁹ dist. iij. arti. iij. ⁊ nullū ꝓsequit effectū pter characterē. ergo ꝛc. Maior patet. q̄z si nullū realē effectū ꝓsequit. tunc nō vere baptizat⁹ esset. nec posset ꝓsequi salutem nisi rebaptizaret cessante illo malo ppōsito in q̄ erat cuz primo baptizabat. Minor similiter patet. q̄z ppter illud mortale ppositū nec recipit gratiā. nec charitatē. nec aliq̄m aliā gratuitā virtutē. ¶ Sed cōtra istud est quēdā opinio ātiqua que ponit q charact̄ nō dicat aliquā entitatē realez. Quia omia q̄ saluanda sunt circa sacramēta eque bene saluari possunt sine charactere sicut cuz eo. ergo character nō est ponend⁹. Cōsequentia patz q̄z frustra fit p plura qd eque bene vel fieri vl saluari potest p paucioza. vt patet. 1. phisico. Antecedēs pbat. q̄z isti qui ponūt characterem. p tāto vident eū ponere. vt deo ꝓformemur. ꝓpo ꝓfiguremur. fidelib̄ assimilemur. ab infidelib̄ distinguamur ⁊ sepemur. ad vsuz virtuosorū actuū deputemur. ⁊ vt mediante charactere ad receptionē gratie disponamur ⁊ pparemur. Sed ad omia precedentia pter vltimū sufficūt fides gra ⁊ charitas q̄ de⁹ nobis infundit cū suscipim⁹ sacra. Nec etiā vltimū est necessariū. q̄z dispositio vel requirit p pter indispositōez sbiecti. vl ppter impotētiam agētis. sz ppter neutz istor ponēd⁹ ē character. q̄z aia est sūme disposita ad gratiaz ex se. ⁊ in deo qui efficit gratiā nulla est impotentia. ¶ P. omne donum dei supernaturale aut est gratis datum. aut gratū faciens. Sz character nō est donū supnaturale gratis datū.

Opio contraria.

1

2

qz talia dona numerat apls.i.ad Thoz.xij. z inter ea nō cōnumerat characterē. Nec gratū faciens. quia etiā ponētes characterē dicūt q̄ character potest stare cū mortali peccato.

3 ¶ P. si character esset aliquid reale. vel cōferret homini naturaliter. vel esset supnaturale donū dei. Nō potest dari primū. vt etiā illi ꝯcedunt qui ponūt characterē esse aliquid reale. Nec secundū. qz nullꝰ recipit supnaturale donū dei per illud quo mortaliter peccat. Sed accedēs ad baptismū cū intentōe mortaliter peccandi. ille mortaliter peccat ratōne irreuerētie quā exhibet sacramento. z ipe recipit characterē. vt illi dicūt qui ponūt characterē esse aliquid reale. ergo character nō potest esse supnaturale donū dei.

4 ¶ S. illud qd nō inuenit expssum in sacra scriptura. nec i articulis fidei. nec in dictis sanctoz. hoc nō est necesse ponere. sed character est hmōi. quia i scriptura sacra nō inuenit de charactere sacramentali. sed de charactere bestie solū vt patet Apocal. xiij. qui quidē character bestie ꝯonat in viciū z peccatū. Nec in articulis fidei. vt de se patet. Nec i dictis sanctoz. qz etiā augustinꝰ qui plus ceteris laborauit circa declarationem sacramentoz videt magis negare characterē q̄z ponere. cū ipe dicat fictos recipe sacramentū z nō rem sacramēti. qd nō esset vez si cū sacramēto reciperēt characterē. ¶ Ista opinio a nullo catholico videt esse tenenda. Quia sicut dicit extra de hereticis. abolēda. de sacramētis ecclie sentiendū est sicut sentit romana ecclesia. sz romana ecclesia expsse ponit characterē impzimi ipis baptizatis. ¶ Unde innocētius terciꝰ extra de baptismo z eius effectu. maiores. sic ait. Qui ficte accedit ad baptismū. characterē suscipit xpianitatis impressum. Et subdit ibidē. Tūc characterē sacramentalis impmit opatio. cū obicē voluntatis cōtrarie nō inuenit obsistentē. ¶ Ex q̄ patet q̄ predicta opinio expsse videt esse ꝯtra determinationē ecclesie. z per cōsequens nullatenus tenēda. ¶ Ad primū dicendū q̄ minor nō est vera. quia multi baptizati sunt qui a nō baptizatis distinguunt. qui tamen nec habent fidē nec gratiā nec characterē. sicut patet de his qui post baptismū labunt in heresim. quozū distinctionē a ñ baptizatis saluare nō possemus si characterē nō poneremus. ¶ Etiā falsum assumūt cū dicunt q̄ anima rationalis sit summe disposita ex se ad receptionem gratie. quia omis illa forma naturaliter inducit in subiectū ad quā subiectū ex se est summe dispositū. z sic gratia esset forma naturalis humane anime. qd est inconueniēs ¶ P. anima infecta originali peccato nō solum nō est disposita ad gratiā. sed est disposita ad oppositū gratie z est in opposita dispositōne respectu gratie. sed ante baptismi perceptionē anima est infecta peccato originali. g z. ¶ Ad secundū dicendū q̄ characterē donū gratis datū. Ad pbationē dicendū q̄ multa alia sunt dona gratis data. puta sine meritis p̄cedentibꝰ data. p̄ter illa que apostolꝰ ibi enumerat. ¶ Ad terciū dicendū q̄ character est supnaturale donū dei. Ad pbationē dicēdum q̄ si minor acciperet debite sub maiori tūc esset falsa. Ista em esset minor. aliqs recipit characterē p illud quo mortaliter peccat. Peccatū em nō est alicui ratio recipiēdi characterē. si em reciper baptismū sine fictōne z sine peccato nihil minꝰ reciperet characterem. ¶ Forte dicet q̄ isti doctores nō accipiūt h̄ p causaliter. sz solū coexistēter. puta vt sit sensus. q̄ deus nulli dat donū supnaturale p illa mēsura duratōis p qua mortaliter peccat. ¶ Si sic glosat. tūc maior illꝰ pbationis nō est vera. qz sicut patet Numeri. xxij. deꝰ dedit donū pphetie ipi balaam p illa duratōe tpis quādo mortaliter peccauit. puta quādo motus auaricia iuit ad regē balach vt maledicere filios israel. Multi etiā pphete baal prophetauerūt z tamē mortaliter peccauerūt. vt patet. iij. z. iiij. Regū. ¶ Ad quartū dicendū q̄ maior est insufficiēs. qz licet aliqd nō inueniat expsse in sacra scriptura. vel in articulis fidei. vel in dictis sanctoz. si tamē est p ecclesiā romanā determinatū. tūc nulli licet tenere oppositū. Multa em sunt ab ecclia determinata q̄ alias nō inueniunt expssa. a quibꝰ dissentire nō carez erroze. Propter qd ait augustinꝰ in libro de moribꝰ manicheoz. Euāgelio nō crederē nisi ab ecclia esset approbatū. ¶ Etiā falsū assumūt. qz sancti sepiꝰ faciunt mentionē de charactere. Qz beatꝰ augꝰ. expsse ponit characterē i lib. d baptismo puuloz dicens. Character dñicꝰ cū ouis errās ad xpianā vnitatē rediēs ab erroze liberat agnoscit ñ impbat. Et eodē lib. ait augꝰ. characterē multi lupi impmūt q̄ vident esse oues. verū ñ ad ouile dñi ñ ptinere moz suoz fructibꝰ agnoscunt. ¶ Item mgr sniaz i ista p̄senti dist. c. i. ex dictz augu. acceptz de libro ꝯ maximinū cōcludit sic dicēs. Ex his apte colligit. q̄ q̄ etiā ab hereticis baptizati sunt fuato characterе xpi rebaptizandi nō sunt. ¶ Ad dictū augu.

Cōtra opinionem.

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Instantia

Solutio.

Ad. 4.

qd̄ isti ꝑ se adducūt dicendū est ꝙ augustin⁹ p rē sacri intelligit gratiā dei ⁊ remissionē pec/ catoꝝ. q̄ nō recipit fict⁹ nisi cessante fictione. qua cessante imediate est p ipm characterem quē in baptismo recepit sufficiētei dispositus ad p̄dictoꝝ receptōeꝝ. ¶ Quo ad secūdā in q̄ sitionē isti⁹ p̄mi articuli p̄mo pono ꝛclusionē quā intēdo tenere ¶ Scō̄o plures opiniōes oppositas illi ꝛclusioni adducā cū suis moti uis ⁊ ipis rn̄deo. ¶ Cōclusio est hec ꝙ cha/ racter p se dicit rē absolutā reducibilē ad pri/ mas duas species qualitatis ¶ Hec ꝛclusio virtualiter cōprehēdit tres ꝛclusiōes ¶ Pri ma est ꝙ character dicit entitatē absolutam. Et hāc ꝑbo sic. Illud qd̄ imediate terminat actionē realē de necessitate est ens absolutū. sz character imediate terminat actionē realem. Maior patet. v. et. vij. phisi. Minorē ꝑbo. qz virt⁹ diuina agit actōne reali in aāz cuius libet hois qui vere baptizat. sz in eo q̄ ficte ac cedit talis actō nullū habet terminū nisi cha racterē. vt patet ex p̄dictis. ḡ ⁊c. ¶ Sz cōtra istudj sunt multi q̄ ponūt ꝙ character forma liter sit q̄dā respect⁹. Quia illud qd̄ est essenti aliter signū h̄ formaliter est respect⁹. sz chara/ cter est essentialiter signū. qz signū ponit p ge nere i sua diffinitōe. Maior patet. qz signuz relatiue dicit ad signatuz. Minor etiā patet p dyonisiuz in de ecclesiastica hierachia. vbi ex ꝓbis ei⁹ trahit ista diffinitō. Character est si gnū sanctū cōmunionis fidei ⁊ sacre ordina/ tionis traditū a hierarchia accēdenti. ¶ P. omē accidēs absolutū est delibile a sbiecto. sz character nō est delibilis Maior patet. qz ac cidēs est qd̄ adest ⁊ abest p̄ter sbiecti corrupti onē. Minor etiā est nota p̄m omēs q̄ loquūt de characterē. ¶ P. illud qd̄ est signū distin/ ctiuū ⁊ ꝛfigurātiuū h̄ formaliter dicit respe/ ctū. sz character est hmōi. qz character bapti/ zat⁹ ꝛfigurat ⁊ assimilat baptizato. ⁊ distin/ guit a nō baptizato. ¶ Ite isti doctores. iu/ xta alia sua principia respōderent ad rationē factā p ꝛclusione negādo maiorē. qz vt ipi di cunt respect⁹ extrinsec⁹ adueniens pt esse ime diat⁹ termin⁹ mot⁹ ⁊ actōis. qz vbi dicit for/ maliter respectū ex corpe circūscribente de reli/ ctū in corpe circūscripto. ⁊ tamē est imediat⁹ termin⁹ mot⁹ localis. Sz character est respe ctus extrinsec⁹ adueniēs. qz nō sequit naturā fundamēti sui. sed inducit seu inn ascit ex acti one dei. ergo ⁊c. ¶ Sz ista opinio nō videt esse vera. vt patebit in seqnti ꝛclusione. Ergo ad primū dicendū ꝙ character p̄t dupliciter ꝛsiderari. Uno modo q̄ztū ad illud qd̄ nōie characteris importat quidditatiue. puta qd̄ est de suo primario intellectu. Alio modo cō/ notatiue. puta q̄ztū ad illud qd̄ est d̄ suo coni tellectu. Primo mō character dicit rē absoluta. Secūdo modo dicit nō solū vnū respectū sz plures respect⁹. puta respectū signi: qz signi ficat gratiā. respectū ꝛfigurationi in q̄ztū ꝛfigu rat baptizatū baptizato. ⁊ respectū distinctiū in quantū distinguit baptizatū a nō bapti zato. ꝛfirmatū a nō ꝛfirmato. ⁊ ordinatuz a nō ordinato ¶ Ad formā igit argumēti dicē dum ꝙ minorē falsa. qz character nō est essen tialiter signū sz solū ꝛnotanter. Ad ꝑbationē dicēdū est ꝙ signū nō est genus characteris. Est em̄ illa diffinitio data p additamēta. sicē sep⁹ solēt dari diffinitōes accidētū. Un̄ li si/ gnū ꝑprie nō est gen⁹ characteꝛs. q̄ztuis possit dici gen⁹ illi⁹ relatōis quā fundat ipe chara/ cter. ¶ Forte dicet si character isto modo di/ cit absolutū ⁊ respectū. tūc videt esse ens p ac/ cidens. qz illud qd̄ dicit res diuersoꝝ p̄dica/ mentoꝝ. h̄ est ens p accidēs. vt patet. iij. me/ thaphi. ¶ Rn̄deo ꝙ character nō dicit ꝑpe loquēdo absolutū ⁊ respectū. sz dicit absolu/ tum sub respectu. ita ꝙ nō dicit hoc ⁊ hoc. sed dicit hoc sub hoc. Sicut em̄ scientia dicit ve ram rē absolutā. ⁊ tamē ita ꝛcernit respectum ad scibile. ꝙ nec potest esse nec cōcipi sine illo respectu. ⁊ nihilomin⁹ nō est ens per accidēs. quia nō dicit absolutū ⁊ respectū formaliter ⁊ quidditatiue. sed poti⁹ dicit absolutū sub re/ spectu ipm inseparabiliter ꝛnotando ⁊ ꝛcernen do. sic in ꝓposito ⁊c. ¶ Ad secundū dicendū ꝙ maior nō est vera loquēdo de natura rei. qz multa sunt accidētia q̄ naturaliter nunq̄z delē tur de suis subiectis. Si aūt loqueris de potē tia dei. tūc plane ꝛcedo ꝙ character est delibi/ lis. qz deus posset omnē characterē delere quā do sibi placeret. De ista tamē indelibilitate in fra magis patebit. ¶ Est etiā ista ratio ꝛtra faciētes eā. Quia dato ꝙ character esset respe/ ctus. tamē ꝑpter h̄ nō esset min⁹ delibilis. q̄z si esset ens absolutū. cū respectiua entia nō sint magis permanētia q̄z absoluta. ¶ Ad terciū patet. qz illos respect⁹ fundat ipe character. et nō dicit eos principaliter ⁊ formaliter sz solū ꝛnotanter. Sicut em̄ per albedinē aliquis est similis albo ⁊ dissimilis nigro. ⁊ tamē ꝑpter h̄ ipa albedo nō est formaliter ipa similitudo. sic p characterē baptizat⁹ assimilat seu ꝛfigurat baptizato. ⁊ dissimilat ñ baptizato. tm̄ ꝑpt h̄ character nō est ipa relatio seu respect⁹. sed est

Inq̄sitō se cunda.

Cōclusio prima.

Ratio.

Opio anti q ⁊ scot⁹ tenet eā.

1

2

3

4

Solutio Ad. 1.

Instantia

Solutio.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4. ſpm fundamentū hmōi reſpect⁹. ¶ Ad quartū dicendū cū dicūt q reſpect⁹ extrinſec⁹ adueniens ꝛc. iſta ꝑt negari. Ad ꝓbationē dicēdū q vbi nō dicit mere reſpectū. ſicut nec alia ſex principia. Nullū em̄ ꝑdicamentū dicit mere reſpectū niſi ſolū ꝑdicamentū relationis. Tria em̄ ſunt ꝑdicamēta dicēta entitatē abſolutā ſcilicet ſubſtātia. q̄ntitas. ꝛ q̄litas. vnū dicēs reſpectū. ſ. ad aliq̄d. ſeu relatio. cetera vero ſex ꝑdicamenta dicūt abſolutū ſub reſpectu. hoc eſt abſolutū cū ꝛnotatōe reſpect⁹. a qua ꝛnotatione etiā ꝑ intellectū nequaq̄ poſſunt abſolui. In ceteris etiā ꝑdicamētis abſolutē puta ſubſtātia q̄ntitate qualitate ſepe inueniunt hmōi ꝛnotatōes. licet hmōi ꝛnotatio nō ſequat totū ꝑdicamentū ſeu vniuerſalē rationē ipius ꝑdicamenti. ſicut in iſtis ſex videmus.

Cōcluſio ſecunda. ¶ Cōcluſio ſecūda eſt q character dicit entitatē abſolutā ꝛ ꝑdicamēto qualitatis. Qz ꝑ prīū fundamentū ſilitudinis eſt ꝛ ꝑdicamēto qualitatis. ſz entitas characteris vere ꝛ ꝑ prie fundat ſimilitudinē. Maior patet in ꝑdicamētis. vbi dicit. q ꝓprīū eſt qualitat⁹ ſm eā ſimile vel diſſimile dici. Et. v. methaphi. dicit. q vnū qualitate ē ſimilitudo. Minor etiā patet. qz ꝑ characterē baptizat⁹ aſſimilat baptizato. ¶ Forte dicet ꝛtra iſtud ſic. Omne exiſtēs in aliquo genere oportet q ſit ī aliqua ſpecie illi⁹ generis. ſz character vt aliq̄ ꝓbant in nulla ſpecie qualitatis eſt. ḡ ꝛc. Maior nota eſt. Probat minor. Nō em̄ ꝑt eſſe in ꝓma ſpecie. Quia nec eſt diſpoſitio. cū diſpoſitō ſit ꝛ facili mobilis. character ꝓo eſt indelibilis. nec habit⁹. qz omis habit⁹ vel eſt naturalis. vel intellectualis. vel moralis. Sz character nec eſt habit⁹ naturalis. cū nō inſit ꝑ naturā nec inſit omib⁹ hoib⁹. Nec intellectualis. cū nō ſit habit⁹ cognitiu⁹. Nec moralis: qz oīs habit⁹ moralis vel facit opationē hoīs eſſe bonā. vel malā. ſz character nec facit opationez eſſe malā. cū ipe maneat in bonis homib⁹ cū grā ꝛ charitate. nec facit opationē eſſe bonaz. cū maneat in mortali peccatore ¶ Nec ꝑt eſſe ī ſecūda ſpecie. cū nec ſit naturalis potētia nec impotētia. ſz ſit donū dei ſupnaturale ¶ Nec in tercia ſpecie: qz nec eſt paſſio nec paſſibilis qualitas. Paſſio quidē non eſt. qz paſſiones pinēt ad partē ſenſitiuā. vt dicit. vij. phiſic. Paſſiones etiā anime ꝛtingūt cū quadā trāſmutatōe corpali. vt dicit. iiij. ethico. ſz character nec pertinet ad partē ſenſitiuā. nec fit cuz corpali trāſmutatōne. Etiā paſſibilis q̄litas nō ꝑt dici. qz character illi ſenſui ingerit paſſionē. ſicut faciūt paſſibiles q̄litates ¶ Nec ꝑt poni in q̄rta ſpecie. cū nō ſit corpalis figura ſeu forma. ¶ Ad tollendū igit hāc inſtantiā. pono ꝑ tercia cōcluſione. q character baptiſmi reducit ad primā ſpeciē qualitat⁹. character vero ꝛfirmatōis ꝛ character ordinis reducunt ad ſecundā ſpeciē qualitatis. ¶ Primā partē iſti⁹ ꝛcluſionis ꝓbo ſic Illud qd eſt realis ꝛ imediata ac ſufficiēs diſpoſitō ad habitū grē. h̄ eſt in ꝓma ſpecie qualitatis. character baptiſmalis eſt realis imediata ꝛ ſufficiens diſpoſitio ad gratiā. niſi baptizat⁹ voluntarie ponat obicē. ḡ ꝛc. Maior patet. qz imediata diſpoſitio ad habitū ꝛ ꝓma ſpecie qualitatis eſt ī prima ſpecie qualitatis. ſz grā gratumfaciēs eſt habit⁹ ꝛ ꝓma ſpecie qualitatis Minor patet ex p̄cedentib⁹. ¶ Ad inſtantiam qua dicūt doctores ꝑdicti q diſpoſitō eſt ꝛ facili mobilis ꝛc. dico q ꝛ diſpoſitōne poſſum⁹ dupliciter loq̄. Uno mō vt diſpoſitio eſt realitas ipi⁹ habit⁹ imperfecta tendēs ad perfectionē. ſicut imperfecta grāmatica p̄cedit via generatōnis grāmaticā perfectā. Alio modo accipit diſpoſitio ꝓut aliq̄s habit⁹ ſtabilis et perfect⁹ in ſua ſpecie diſponit ꝛ ꝓparat aīam ad aliū habitū perfectionis ſpeciei. ſicut videmus in moralib⁹ q liberalitas diſponit ad magnificentiā. Et iſto ſecūdo modo character dicit diſpoſitio. Inſtantia aūt p̄cedit ꝛ ꝓmo modo. ideo nō eſt ad ꝓpoſitū. ¶ Ad illud ꝛ habitu dico. q aliq̄ habit⁹ ſunt illi⁹ ꝛditōis q q̄uis ſint ſtabiles ꝛ ꝑmanētes ac ī ſua ſpecie perfecti. tm̄ nō ſufficiūt ad operari ꝑ ſe niſi req̄ſito quodā alio. Quāuis em̄ lumen ꝛnatū ſeu ꝛnaturale oculo ipi⁹ aquile ſit quidā habit⁹ naturalis perfect⁹ in ſua ſpecie. tm̄ illud lumē nō ſufficit aquile ad hoc vt videat ſine exteriori lumine. Sic in ꝓpoſito quāuis character baptiſmi ſit quidā habit⁹ indelibilis. tm̄ non ſufficit homini ad bene ꝛ meritorie operari ſine grā dei ad quā diſponit. ¶ Secūdaz ꝑtē ꝛcluſionis ꝓbo ſic. Illud qd eſt ꝑtās a deo tradita ad principandū ſpūales operatōes. h̄ videtur pinere ad ſecundā ſpeciē qualitatis. ſed character tradit⁹ in ſacramēto ꝛfirmatōis et ordinis eſt hmōi. ḡ ꝛc. Maior patz. qz ſicut virtutes ſupnaturaliter infuſe ſunt eiuſdē ſpeciei ſubalterne cū habitib⁹ naturalib⁹ ꝛ acq̄ſitis. puta ſunt ꝛ prima ſpecie qualitatis. ſic ꝑtās ſupnaturaliter infuſa eſt eiuſdez ſpeciei cū ꝑtāte ſeu potētia naturali. ¶ Forte dicet q naturale ꝛ ſupnaturale neceſſario differūt ſpecie. ¶ Reſpondeo poſito q differant ſpecie

Tercia cōcluſio.

Prima pꝛ ꝛcluſionis ꝓbat.

Solutio inſtantie.

Altera pꝛ ꝛcluſionis ꝓbatur

Inſtantia

Soluto.

Ad. 4. Cōcluſio ſecunda. Inſtantia

specialissima. cōuenire tamē poterūt in specie sbalterna. Isti aūt quattuor modi ipsi⁹ qlitatis assignati p arestotelē nō sunt species specialissime sz port⁹ sbalterne. ¶ Minorē pbo. q: vt cōmuniter cōcedūt doctores character ꝛfirmatōis tradit homini tanq̄ quedā prās ad fidei defensionē. sz character ordinis traditur tanq̄ prās ad fidelū multiplicationem.

¶ Ad instantiā superi⁹ factā cōtra hāc partē ꝛclusionis patet p ea q̄ iā dicta sunt i pbatōe maioris. ¶ Sz ꝛtra istā terciā ꝛclusionē sūt multe opiniones. Quidā em̄ dicunt q̄ q̄zuis character sit de genere qualitatis. tm̄ in nulla istaꝝ specieꝝ est. sz quintā ponūt speciē in qua collocāt characterē ¶ Nec istud vt dicūt est ꝛtra intentōez aresto. q: ipemet in lib. pdicamentoꝝ. ca. de qualitate. postq̄ enumerauit istas q̄tuor species q̄litatis sbdit dicēs. Fortassis ⁊ alij apparebunt pter hos q̄ dicti sunt q̄litatis modi ¶ Sz istud nō valet. q: dato q̄ alij modi possint apparere. tm̄ nōdū apparuerūt. ¶ Etiā frustra ppter characterē fingerēt quīta species qualitatis. cū character sufficienter possit reduci ad istas species q̄s posuit arestoteles ¶ Alij dicūt q̄ pertinet ad terciā specē qualitatis. q: vt ipi dicūt character est q̄dā passibilis q̄litas. ¶ Et si dicit istis q̄ passibilis qualitas est apta nata passionē inferre sensui. character aūt nō est sensibilis. ¶ Respondēt q̄ sicut character est passibilis q̄litas spūalis. sic etiā infert passionē spūalem. ⁊ si ñ sensui hūano. tm̄ sensui angelico. Infert em̄ intellectui angelico cognitionē seu intellectōez q̄ est q̄dā pati. vt patet. iij. de aīa. ¶ Sz nec istud valet. q: si ppt causare obiectiue cognitionē i angelico intellectu aliq̄d esset passibil' qualitas. tūc omne illud q̄d intellect⁹ angelic⁹ cognosceret esset passibilis q̄litas. ⁊ p ꝛsequens tā de⁹ q̄z creatura siue sit substātia siue accides essent de tercia specie q̄litatis. eo q̄ vt cognite sunt ab intellectu angelico essent passibiles q̄litates. ¶ Alij dicūt q̄ character sit de quarta specie qualitatis. q: character vt dicūt est quedā spūalis figura. ¶ Sz nec istud est bene dictū. Quia character nō dicit figura proprie sz solū metaphorice. Impossibile em̄ est figurā ppie dictā esse vel intelligi sine q̄zuita te corpali. character aūt nō fundat in aliqua corpali q̄zuitate. Sz nulla res reponit i genere vl in specie p illud q̄d metaphorice dicit d̄ ea. alias ꝓps esset in specie leonis. agni. vel lapidis. cū metaphorice dicat leo. agn⁹. ⁊ lapis angularis. ¶ Tercio vt dixi in isto primo articulo videndū est de characterе ppter q̄d sit.

Opio prima ꝛ tercia ꝛclusionem.

Cōtra opinionem.

Opio secūda.

Instantia

Solutio

Contra.

Opio tercia.

Cōtra opinionem.

Inquisitō tercia.

¶ Ubi ceteris ptermissis tres possumus assignare causas seu vtilitates baptismalis characteris. ¶ Primo em̄ dat nobis character ppter dispositionē. Secūdo ppter assimilationē. Et tercio ppter distinctōez. Nā character disponit ad gratiā. assimilat fidelē fideli. seu baptizatuz baptizato. ⁊ distinguit fidelē ab infideli. seu baptizatū a nō baptizato. ¶ Sz ꝛtra assimilationē pdictā dicūt quidā q̄ character nō sit act⁹ assimilatiu⁹. q: si characteri cōpeteret assimilare. tūc maxime deberet hoīem deo assimilare a q̄ imprimit ipi homini. sed h̄ nō facit. Quia illud nō facit ad similitudinē q̄d cōpatit secū maximā dissimilitudinē. sed character cōpatit secū mortale peccatū. p q̄d homo maxie efficit dissimilis ipi deo ¶ Respondeo q̄ pter similitudinē creatōnis. iuxta quā dixit deus. Faciam⁹ hoīem ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. possum⁹ adhuc triplicē similitudinē hois ad deū attēdere q̄zū ad aīe recreatōez. Quaꝝ prima pt dici similitudo perfecta. alia sufficiēs. ⁊ tercia ad sufficientiā disponēs. Prima habet esse in patria p gloriaz. Secūda in via p gratiā. Et tercia p ipm characterē. Prima p tanto dicit pfecta. q: excludit dissimilitudinē nō solū culpe sz etiā miserie. Secūda nō est pfecta q̄zuis sit ad salutez sufficiens. q: q̄zuis excludat dissimilitudinē culpe. tamē admittit dissimilitudinē miserie. Tercia nec est pfecta nec sufficiēs. licet q̄zū d̄ se est ad sufficientiā sit disponēs. q: p necessitate sui esse nec excludit dissimilitudinē culpe nec miserie ¶ Habēs igit characterē est similis deo. habēs gratiā similior. sz habēs gloriam deo similim⁹ dici debet. Tāta est em̄ i gloria beatoꝝ similitudo cū ipo deo. q̄ quilibet beatus q̄si i ipm deū videt trāsformari. iuxta q̄d ait ap'lus. Nos aūt reuelata facie gloriā dn̄i speculātes in eandē imaginē trāsformamur a claritate in claritatē. Et beat⁹ iohānes prima sua canonica ait Filij dei sum⁹. sz nōdū apparuit q̄d erim⁹. scim⁹ aūt q̄ cū apparuerit gloria ei⁹. similes ei erim⁹: q̄m videbim⁹ eū sicuti ē.

Instantia quorundā

Solutio.

Quātum ad secundū articulū sic pcedā.

Primo ponā vnā ꝛclusionē. Secō adducā aliq̄s instātias recitando oppositas opiniones. ¶ Cōclusio est. q̄ character baptismalis subiectiue est in ipa essentia aīe. Quia q̄n̄ due qualitates sic se habent q̄ vna imediate disponit ad alteram. ille

Articulus secund⁹

Cōclusio.

sunt in eodē sbiecto. sz character ĩmediate dispōnit ad grāz q̃ ĩmediate fundat in essentia aīe. g̃ character baptismalis subiectiue erit in essentia aīe. ¶ Forte dicet q̃ maior nō sit ꝟa. qz fides q̃ est i intellectu disponit ad dilectionē q̃ est i ipa volūtate. g̃ ꝛc. ¶ Itē egomet dixi superi⁹ q̃ ordinatū rationis iudiciū facit ad ordinatā volitionē. ¶ P. ꝯtra primā ptē minoris ꝑt argui sic. Entitas respectiua nō ē dispositiua. sz vt magni doctores dicūt charactēr dicit entitatē respectiuā. Maior patz. qz illud qd̄ disponit. h̄ ꝑm ppriā suā rōez habet esse. sz respect⁹ ꝑm suā ppriā rationē habz ad aliud esse. Minorē ꝓbat quidā doctor a sili qz p characterē aīa ꝯsecrat deo ꝛ efficit tēplū dei. Sicut igit ecclia material qñ ꝯsecrat nō acq̃rit aliqd̄ absolutū sz solū rspectū ad sacros vsus fundatū sup actu ꝯsecratōis ĩmediate. sic ex eo q̃ aīa deo ꝯsecrat in baptismo nō acq̃rit aliqd̄ nisi quendā respectū ad ipm deū fundatū ĩmediate sup actu baptizādi seu sup ipsa baptizatōne. ¶ Et si dicit istis q̃ respect⁹ nō manet nisi manēte ꝓximo ꝛ ĩmediato fundamēto. sz act⁹ baptizatōis trāsit. g̃ nō maneret character. ¶ Ipi dicūt q̃ iste respect⁹ non fundat sup actu ꝑdicto vt ꝑsens est. sz vt ꝑterit⁹ est. Sicut paternitas nō fundat sup generare vt ꝑsens est. sz sup genuisse. Et qz act⁹ ꝑterit⁹ semp est ꝑterit⁹. ideo rōne primi fundamēti character est indelibilis. ¶ P. cōtra secūdā ptē minoris sunt omēes illi q̃ ponūt q̃ grā sit ĩmediate ĩ potētia aīe. Quorū motiua cū rnsis datis ad ea reōre superi⁹ dist. ij. q. ij. arti. ij. ꝯclusione secūda ¶ P. ꝯtra ꝯclusionē in se sunt aliq̃ solēnes doctores q̃ ponunt characterē baptismalē ꝓmo ꝛ ĩmediate esse in intellectu. Qd̄ ꝓbāt sic. Imago ꝓncipaliter cōsistit in potētia cognitiua. g̃ character principaliter habet esse in pte intellectiua siue intellectu. Antecedēs ꝓbant. qz tota imago habet esse in pte intellectiua sicut in radice. nā volūtas orit ex memoria ꝛ intellectu. Cōsequētia etiā ꝓbari ꝑt ex dictis coz sic. Quia omē illd̄ qd̄ attribuit homini rōne imaginis h̄ ĩmediate habet esse in illa potētia in q̃ principaliter ꝯsistit imago. sz character principaliter debet homini rationē imaginis. qz character ꝯfigurat trinitatē creatā trinitati increate. ¶ P. ꝯ istā ꝯclusionē sunt aliq̃ ponētes characterē esse in volūtate sicut in subiecto ꝓximo ꝛ ĩmediato. qz vt ipi dicūt dispositio est in eodē sbiecto cū pfectōe ad quā disponit. sz character est dispositio ad grāz q̃ est subiectiue ĩ volūtate. cū sit realiter idē cū charitate q̃ est ĩmediata pfectio volūtatis. ¶ Ad primū dicendū q̃ licet fides sit dispositō ad dilectionē. tm nō est dispositio ĩmediata. qz nō disponit sbiectū dilectōis nisi mediāte subiecto cognitionis sz maior mea ꝓcedit de dispositōe ĩmediata. ¶ Et p idē patet q̃d sit dicendū ad scōm. ¶ Ad terciū nego minorē. Ad ꝓbationē dicendū q̃ nō est simile ĩ ꝓposito. qz ecclia ñ est capax grē sicut est aīa rōnalis. ideo nō est necesse vt in ꝯsecratōe sibi infundat aliq̃ absoluta qualitas q̃ ipam disponat ad receptionē grē sicut indiget ipa aīa rōnalis ¶ Patz etiā ex alio q̃ nō est simile. nec ad ꝓpositū. Quia violata ecclia tollit ille respect⁹ ad vsus sacros. violato vero tēplo dei qd̄ est aīa p mortale peccatū q̃tūcunq̃ enorme. semp tm manet character. ¶ Etiā nō valet rnsio ad instantiā. qz respect⁹ nō ꝑt esse maioris entitatis q̃z suū fundamentū. sz act⁹ vt ꝑterit⁹ est nō dicit aliq̃m realē entitatē. g̃ character nihil esset nec diceret aliquā realē entitatē. ¶ Et cū dicit q̃ paternitas fundat sup genuisse. nego. qz paternitas fundat sup potētia generatiua qua gignens genuit. ¶ Ad quartū patet ex dictis in dist. ij. ¶ Ad quintū nego antecedēs. qz ĩ potētia dignioꝛi ipius aīe principali⁹ ꝯsistit imago sanctissime ac dignissime trinitatis. sz voluntas est dignior ꝛ nobilior intellectu. vt intēdo ꝓbare infra dist. xlix. ¶ Ad ꝓbatōez dicēdū q̃ accipiēdo partē intellectiuā p ipso intellectu. tūc assumpta ꝓpositio est falsa. qz tota imago est in essentia aīe sicut in radice. ꝛ nō in intellectu vt isti assumūt. Ibi em̄ sunt ꝑtes imaginis sicut in radice vnde oriunt. sz ab essentia oriunt tanq̃z ꝓpria accidētia de sbiecto. sic etiā isti doctores alibi ponūt. ¶ Nec etiā volūtas orit ab intellectu vel memoria. vt isti assumūt. sz tā intellect⁹ q̃z volūtas amb oriunt ab essentia aīe. licet origine ĩtellect⁹ ꝓcedat volūtatē. Nec h̄ derogat pfectōi volūtatis. sz magz attestat. qz q̃ sunt prioꝛa generatōe sunt posterioꝛa pfectōe. vt patet. ix. metaphisi. ¶ Ad sextū nego minorē q̃tū ad h̄ q̃ dicūt grāz esse ĩ volūtate. causa negatōis patuit supra dist. ij. ¶ Ad ꝓbatōez dicendū q̃ grā non est idē qd̄ charitas. vt ꝓbatū est libro. ij. dist. xxvi.

Instantia 1 2 3 4 5 6

Instantia

Solutio

Tho. liij. sniarꝝ dist. iiij. ꝛ pe. distincti. v.

Scotus dist. vi.

Solutio Ad. 1.

Ad. 2. Ad. 3.

Ad. 4. Ad. 5.

Ad. 6.

Quantū ad terciū

Articulus tercius.

articulū pono duas ꝯclusiones ¶ Prima est q̃ character ꝓductiue ē a solo deo Qz termin⁹

Cōclusio prima.

creatōnis a solo deo pt poni in esse pductiue. vt patuit superi⁹ dist. i. sz character est terminus creatōnis. vt declarau superius dist. ij.

Secunda ꝛclusio ¶ Cōclusio secūda est. q̃ dispositiue causat a sacris q̃ nō licet iterari. q̃ sunt baptism⁹: ꝛfirmatio: z ordo. Qz exq̃ talia sacra nō debēt iterari. ordinauit diuia clemētia vt effectū stabilē z indelibilē habrāt in ipa aia. Hic aūt effectus nō pt eis cōpetere pductiue z pncipaliť. q̃ cōpetit eis dispositiue z instrumētaliter.

Articulus quartus. # Quātū ad quartuz

articulū est aduertēdū q̃ triplex est baptism⁹ scilicet flamis: sanguinis: z fluminis. Et fm hc possunt poni tres ꝛclusiones ¶ Prima est q̃ puer in vtero matris pt baptizari baptismo flaminis. Qz p quacūq̃z mēsura duratōis fetus human⁹ habet animā rōnalē q̃ est capax grē spūssancti. p eadē mēsura duratōis pt baptizari baptismo flamis. sz puer anteqz sit natus extra vterz habet aiaz rōnalez q̃ est capax grē spūssancti. q̃ z c. ¶ Sz ꝛtra istud sunt q̃dā doctores dicētes q̃ puer non pt baptizari baptismo flamis. eo q̃ nō possit hre vsuz liberi arbitrij. q̃ vt dicūt necessario reqrit ad hoc q̃ q̃s baptizet baptismo flamis. q̃ z c. ¶ Propter qd est aduertēdū q̃ duplicit pt q̃s baptizari baptismo flamis. Uno mō cū verā z sufficientē habet ꝛtritionē de oīb⁹ peccatis suis. Alio modo cū ad liberalē infusionē spūssancti peccatū originale alicui dimittit. z p collationē grē aia ei⁹ sanctificat. Primo modo requirit vsus liberi arbitrij. sz nō secūdo modo sicut patet de hieremia. de iohāne baptista. et de virgine gl'iosa. q̃ ante fuerūt sanctificati qz nati. ¶ Patet igit q̃ dictū istoz doctoz ē insufficiēs. z peccat per fallaciā ꝛseqntis. qz pcedit a destructōe inferioris ad destructōez superioris ¶ Secūda ꝛclusio est q̃ puul⁹ adhuc existēs in vtero mris pt baptizari baptismo sanguinis. Quia q̃ mortē patit rōne fidei catholice. dato q̃ nō sit baptizat⁹ baptismo fluminis. pie tm credendū est q̃ baptizet baptismo sanguis. Sz paruul⁹ existēs i vtero pt occidi rōne fidei catholice. qz heretici z infideles possent extinguere fetū anteqz nasceret. ne ppls xpian⁹ multiplicaret. q̃ z c. ¶ Forte dicet q̃ maior istī⁹ rōnis solū tenet qn aliq̃s voluntarie patit mortē in obsequiū fidei. sz i talib⁹ puulis nō est aliq̃d de volūtario. cū ipi nō habrāt vsuz liberi arbitrij ¶ Ñdeo q̃ q̃z uis in illo qui habet vsum liberi arbitrij requirat actualis ꝛsensus volūtatis in ipaz passionez ad hc vt martirij coronā recipiat. tm hc in puulis nō requirit. alias infantes occisi ab herode nō deberent p martirib⁹ coli. Ulm puto saluo tm semper meliori iudicio. q̃ ad hc vt aliq̃s coronā martirij i vita beata recipiat. nō reqritur vt in hora passionis habeat actualez motū volūtatis. qz tunc si aliq̃s bon⁹ homo dormiēs occideret ab infidelib⁹ p fide xpi. ille nō pcipet coronā martirij. cui⁹ oppositū pie credendū est. Ad hc q̃ vt aliq̃s vere putet martir xpi. nō est tm respiciendū ad actū voluntatis quē habet i hora passionis. nec ad mortē quā patit. sed ad causaz mortis p q̃ patit. puta si patit ppter fidē ¶ Forte dicet q̃ exēpla quib⁹ me iuuo i ppositō nō sunt ad ppositū. qz infantes occisi ab herode fuerūt innocētes. qz p circūcisionē purgati fuerūt ab originali peccato. Etiā iste q̃ dormiēs occideret pūsupponitur esse bon⁹ hō. Sz infans i vtero materno est infect⁹ originali peccato. ¶ Ñdeo q̃ pie credendū est talē infantē q̃ rōne fidei catholice i mris vtero occideret purgari a deo baptismo flamis anteqz ab hac vita decederet p baptismū sanguinis ¶ Etiā est possibile q̃ multi de infantib⁹ ab herode occisi nō fuerint circūcisi. eo q̃ puer fm legē octauo die a primo circūcidebat. z tm omes illi pueri sunt vi martires coram deo. ¶ Conclusio tercia est q̃ puer manēs i materno vtero ñ pt baptizari baptismo flumis. Quia q̃ p ministrz baptismi flumine nō pt attingi ille nō pt baptismo flumis baptizari. sz puer manēs i mrno vtero a ministro baptismi flumine nō pt attingi. ¶ Isidor⁹ in lib. de sūmo bono ait. Qui nat⁹ nō est ille renasci nō pt. ¶ Itē augustin⁹. Quādiu puul⁹ ad maternū vterz ptinet baptizari nō pt. ¶ Itē augustin⁹. Sicut q̃ nō vixit ñ pt mori. ita q̃ nat⁹ nō fuerit nō potest renasci ¶ Istā etiā ꝛclusionē quidā doctores pbāt q̃z uis imptinēti medio. Arguūt em sic. Quādiu aliq̃d est ꝛiunctū cause sue corruptōis. tādiu curari seu mūdari nō pt. sz puer q̃z diu est i vtero mris tādiu est ꝛiunct⁹ cause sue corruptōis. q̃ z c. ¶ Quāuis ꝛclusio sit ꝛa. tm ista ratio est invalida. Nā si ista ratio esset sufficiens. tūc q̃z diu aia maneret i ppio corpe. tamdiu nō posset a peccato mūdari. qz caro ppria est immediata causa infectōis aie q̃ infundit tali carni. mater em nō est causa infectōis aie ipsi⁹ paruuli. nisi mediāte corpe qd accipit paruul⁹ a mre. Cōsequētia patet. quia q̃z diu aia manet in ppio corpe. tādiu manet cōiuncta

Secunda ꝛclusio

Conclusio prima

Cōtra cōclusionē.

Nota.

Cōclusio secunda.

Instantia

Solutio

Instantia

Solutio.

Tercia cōclusio.

1

2

3

4

Ratio nō ꝛcludens.

Cōtra rationē.

1

2 cause sue corruptōis. ¶ P. originale peccatū
trāsfundit p patrē in prolē p se loquendo. q̄ si
aliud nō obstat ꝯiunctio ad matrē nō ipedit
quin puer possit ab originali mūdari. Ante/
cedēs patet. qz ppter h̄ dicūt doctores cōmu
niter q̄ postq̄z eua peccauit. si adā nō peccasset
set⁹ nō ꝯtraxisset originale peccatū ppter mū
3 diciā paterni seminis. ¶ P. si puer ꝯiunctus
matri non posset ab originali peccato curari.
tūc nullꝰ posset in vtero sanctificari. cuiꝰ op/
4 positū patet de iohāne Luc. i. ¶ P. effectꝰ grē
non respicit suū susceptiuū vt loco distinctū.
sz vt supposito distinctū a principio sue corru/
ptionis. sz licet puer in vtero nō sit a mre di/
stinctus localiter. tamē est ab ea distinctꝰ rea
Instantia liter z suppositaliter. ergo zc. ¶ Ex dictis ali
1 quoz doctoz pt argui ꝯtra istā ꝯclusionē sic
Quādiu puer est in vtero. tūc mater videt es
se q̄si q̄dā radix. cuiꝰ radicis puer pt dici ramu
seulꝰ. Sz ad Ro. xi. ait apls. si radix sancta z
rami. ergo si mater sanctificat baptismo flu/
2 minis. videt q̄ z puer sanctificet ¶ P. nō est
maioris efficacie peccatū ade in maculādo q̄z
gratia baptismalis i sanctificādo z a peccato
mundādo. sz peccatū ade ificit paruulū i vte/
ro. vt patet ad Ro. v. ergo gratia baptismal'
3 potest eū mūdare in vtero. ¶ P. pnioz est de
us ad miserendū q̄z ad ꝯdemnandū. sz ex cō/
demnatōne dei trāsit peccatū originale in par
uulū adhuc existentē in vtero. ergo ex dei mi/
seratōne etiā debet medicina in ipm transire.
4 ¶ P. paruulꝰ in vtero est susceptiuꝰ culpe ori
ginalis. ergo est susceptiuꝰ gratie baptismal'.
Antecedēs patet ex pdictis. Probatio ꝯseq̄n
tie. qz culpa originalis z grā baptismalis sūt
opposita. sz opposita apta nata sunt fieri cir/
5 ca idē. ¶ P. sicut penitētia est remediū cōtra
peccatū adultoz. ita baptismꝰ ꝯtra peccatum
paruuloz. sz nullus statꝰ adultoz excludit a
remedio penitentie. ergo a remedio baptismi
6 nullꝰ statꝰ puuloz debet excludi. ¶ P. nō mi
nus diuina puidētia subuenit homini q̄z tū
ad vitā spiritualē. q̄z q̄ntū ad vitā corporalē.
sed mediāte matre possunt paruulo existenti
in vtero ministrari necessaria quo ad vitā cor
poralē. ergo zc. ¶ P. si mlier pregnās manu/
7 mittit. hoc est libertati donat z a seruitute libe
ratur. tūc fm leges ciuiles puer liber nascit. er
go si mater a seruitute peccati per gratiā diui/
nā in baptismo liberat. puer liber a peccato na
scetur. Cōsequētia patz. qz fauorabilioz est li
bertas spūalis libertate corpali. z etiā clemen
tioz est lex diuina q̄z quecunq̄z lex humana.

¶ Ad primū dicendū q̄ apostolꝰ loquit ibi Solutio.
mystice. Sz fm dyonisiū mystica theologia Ad. 1.
nō est disputatiua. ¶ Etiā potest dici q̄ p ra
dice apostolꝰ intelligit rectā intentōē. per ra/
mos intelligi debēt cogitatōnes locutōnes z
operatōes. que omnia sancta esse dicunt si intē
tio sancta est. sicut patet ex glosa sup illo ꝗ̄ tu
euāgeliū. si oculꝰ tuꝰ simplex fuerit: totū corpꝰ
tuū lucidū erit ¶ Ad secundū dicendū q̄ pu Ad. 2.
er inficit in vtero peccato ade. z q̄ nō mundat
gratia baptismali loquēdo de baptismo flu/
minis. hoc nō est p tanto q̄ peccatū sit maio
ris efficacie q̄z gratia. sz p tanto q̄ instrumen
tū peccati ade puta ipa infecta caro i vtero at
tingit animā rationalē qua hmōi caro infor/
mat. sz ablutio seu sacramentū baptismi flu/
minis qd̄ est instrumentū quo grā baptisma
lis trāsfundit. nō pt attingere paruulū q̄diu
manet in vtero. ¶ Ad terciū dicendū q̄ licet Ad. 3.
deus q̄z tū est ex pte sui. pnioz sit ad miserēdū
q̄z ad ꝯdemnandū. tm q̄z diu paruulꝰ est i vte
ro nō est ita attingibilis ab instrumēto reme
dij. sic ab instrumēto morbi. ¶ Ad quartū Ad. 4.
nego ꝯsequentiā. Ad pbationē dicendū q̄ li
cet opposita apta nata sint fieri circa idem. tm
q̄n q̄z vnū oppositoz determinate respicit suū
subiectū. ita q̄ alteoz nō pt inesse tali subiecto
fm cōmunē cursuz. z h̄ vl' p semp vt calor re/
spicit ignē. vl' p tpe determinato sicut nō vi/
dere respicit canē ante nonū diē. nā fm natu/
ram videre nō pt cōpetere cani ante nonū diē.
Et isto sēdo modo culpa determinate respicit
aiaz puuli. q̄z diu manet i vtero. ita q̄ nō libe/
rat ab ea fm cursuz cōmunē. Et appello hic
cursuz cōmunē remediū a deo institutū p ba
ptismū fluminis. Et sic videm⁹ q̄ i naturali/
bus q̄n q̄z fit aliq̄d p potētiā dei pter cursū cō
munē. posset em canis p potentiā dei omī tpe
videre. sic etiā per singularē clementiā dei z ex
pūilegio spēali pt puulꝰ in vtero adhuc ma/
nens a peccato toraliter mūdari. z spūsanci
flamine copiose sanctificari ¶ Ad quintū di Ad. 5.
cendū q̄ minoz nō est vera. qz posito q̄ aliq̄s
existēs in peccato mortali ex antiq̄tate vl' quo
cūq̄z alio euētu. toraliter p deret vsū rōnis. tal'
hō p illo statu toraliter excluderet a penitētia
¶ Ad septū dicendū q̄ q̄z puuls sbuenia Ad. 6.
tur p matrē quo ad vitā corporalē. tamē h̄ nō
potest fieri quo ad vitā spiritualē. qz puer in
vtero ꝯiunctꝰ est matri quo ad corpꝰ. sz nō q̄
ad animā. Nec tamē ex hoc sequit q̄ deꝰ mi/
nus puiderit paruulo q̄ ad vitā spūalez q̄z q̄
ad corporalē. qz dato q̄ puer morere i vtero

matris. adhuc ala sua haberet magis delectabilez vitā q̄z aliq̄s homo in isto mūdo posset habere q̄z tū ad vitā corporalē. Si aūt supuixerit donec nascat ex vtero. tūc poterit baptizari ⁊ ꝛsequi vitā eternā. ¶ Ad septimū dicēdū q̄ puer fm corp⁹ dependet a matre ⁊ ñ fm animā. ⁊ ideo q̄z uis fm libertatē corpalē sequtur matrē. tamē nō sequitur eā fm libertatem spūalem. ¶ Ex his igit patet quantū ad pnncipale quesitū q̄ puer in vtero baptizata matre nullū recipit characterē. Quia q̄ non recipit characterē baptismalē nullū characterez potest recipe. sz puer in vtero nō recipit characterē baptismalē. ergo nullū recipit characterem. Maior patet. q̄z character baptismalis est fundamentū ceterorz characterz. q̄ ipo nō recepto alij recipi nō possunt. Minor etiam patet ex p̄dictis. ¶ Ad argumentū principale dicendū q̄ licet puer in vtero q̄z ꝛsiuncrus est matri corpaliter aliq̄ modo dicat ꝑs ei⁹. tamē q̄z suppositaliter est distinct⁹ a mre. vt sic nō est ꝑs matris ¶ Etiā fm animā nō est ꝛsiunct⁹ mri. ⁊ ideo nō est necesse vt illa cōueniāt puulo q̄ mri ꝛsuenūt fm animā.

Ad. 7.

Ad principale q̄stū. Ratio.

Ad principale argu.

¶ Distinctio septima.

Nunc d̄ sacramento ꝛsfirmatōis.

Postq̄z magister determinauit d̄ sacramēto baptismi. hic determinat d̄ sacramēto ꝛsfirmationis. ⁊ diuidit in duas ꝑtes. q̄z ꝑmo tractat de ꝛsfirmatōis sacramēto. Secūdo de ei⁹ vsu ꝛsgruo ⁊ idoneo. ibi. Hoc sacramentū tantuz a ieiunis. Prima ī duas. q̄z ꝑmo ostēdit istius sacramēti perfectionē ex causaz suaz assignationē. Secūdo facit hoc idē ex sim ad baptismū compatōne. ibi. Scitote vtrūq̄z esse. Prima in q̄tuor. Nā ꝑmo tangit istī⁹ sacramenti causaz formalē. Secūdo materialem. Tercio efficiētē mīnisterialē. Et quarto finalē. Secūda ibi. Cū baptizatos in frontibus Tercia ibi. Qd sacramētū. Quarta ibi. Virtus ꝯo hmōi. ¶ Sequit illa ꝑs. Hoc sacramentū. Et diuidit in duas. Quia ꝑmo ostēdit qualiter se debēt habere illi quibz ⁊ a q̄bus sacramentū ꝛsfirmatōis debet dari. Secūdo ostēdit q̄ istud sacrm nō debet iterari. Secda ibi. Nec debet iterari. ¶ Hic ergo quero.

Vtrū sacramēto ꝛsfirmatōis ꝛferat gra ipi ꝛsfirmato. ¶ Et videt q̄ non Quia aut illa gra ess alia ab ea que ꝛfert in baptismo. aut eadē cū illa Nō ꝑt esse alia. q̄z tūc duo accidētia solo numero differētia essent simul ī eodē subiecto. Nec ꝑt esse eadē. q̄z aut esset eadē fm eundē gradū. aut esset eadē fm gradū intensiorē. Non primū. q̄z sicq̄d genitū est itez generari nō ꝑt. sic q̄d collatū est amplī⁹ ꝛferri nō ꝑt. Nec secūdo modo q̄z in forma simplici inherēte subiecto simplici nō possunt diuersi grad⁹ dari. sz gra est forma simplex ⁊ inheret sbiecto simplici. s. essentie ipsi⁹ aie. ergo ⁊c. ¶ Cōtra. in quolibet sacramēto noue legis rite suscepto ⁊ ministrato ꝛfert gra. vt patet ex dictis sanctorz adductis p mgrm dist. 1. sz ꝛsfirmatio est sacramentuz noue legis. ergo ⁊c. ¶ Dic q̄tuor sunt videda. ¶ Primo de eo qd q̄rit. ¶ Secūdo vtrū sacramēto ꝛsfirmatōnis imprimat character ipi ꝛsfirmato ¶ Tercio q̄s sit idone⁹ minister isti⁹ sacramēti. ¶ Quarto videndū est de necessitate isti⁹ sacramēti. s. vtz ei⁹ susceptio sit necessaria ad salutē.

Quantū ad primū

Articulus primus.

primo pono duas ꝛclusiones. Deinde moueo vnū dubiū ortū habens ex illis ꝛclusionibus. ¶ Prima ꝛclusio est. q̄ gratia gratūfaciens ꝛfert in ꝛsfirmatōne. Quia cuicūq̄z dat spūssanct⁹ illi dat gra gratūfaciēs. sz ordinate suscipienti sacramentū ꝛsfirmatōis dat spiritussanct⁹. Maior patet ex dictis in ꝑmo libro dist. xiij. arti. iij. ꝛclusione secūda. sz minor habet p rabanū q̄ dicit sic. Per impositionē manuū summi sacerdotz spūssanct⁹ tradit baptizato. ¶ P. null⁹ ꝛsfirmat in bono nisi p gratiā qua est grat⁹ deo. sz p istud sacramētū cōfirmat homo in bono. Propter h̄ cm dicit sacramentū ꝛsfirmatōis. Vñ etiā ait mgr. q̄ gra ꝛsfirmatōnis est cōpletiua ⁊ cōfirmatiua gre baptismalis. q̄ ⁊c. ¶ Forte dicet q̄ illo sacramēto nō ꝛfert gra gratūfaciens sine q̄ vere habet esse gratū. sz baptizat⁹ sine fictōe vere ē grat⁹ puulq̄z cōfirmet. q̄ ⁊c. ¶ P. aliq̄s exñs in mortali pcto libere ⁊ audacter ꝛfitet fidem xpi. q̄ ꝛsfirmatio nō ꝛfert gra gratūfacientez Ñcedēs patet. Probatō ꝛseqntie. q̄z sacrm cōfirmatōis ad h̄ dat vt aliq̄s bñ ⁊ audacter psumat fidē xpi ꝛsfiteri. ¶ Ad primū dicēdū q̄ maior nō est vera. q̄z q̄z uis ei qui habet esse gratū nō det gra qua fiat de nō grato gratus. tamē ꝑt ei dari quo fiat de grato magis grat⁹. ¶ Ad secundū dicendū q̄ ꝛsequtia nō valet. Ad pbationē dicēdū q̄ sacrm ꝛsfirmatōis

Conclusio prima 1

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

nō dat ad ꝓfitendū qualiter cūq;. sed dat ad ꝓfitendū vtiliter ⁊ salubriter. ¶ Nūc aūt ita est ꝙ licet aliq̄s existēs in peccato mortali fidem q̄nq; audacter ꝓfiteat. tm̄ hoc non facit cū ita bona fiducia. nec ita salubriter ⁊ meritorie seu vtiliter. sicut si esset sine peccato. ¶ Secūda ꝓclusio est ꝙ gratia gratūfaciēs data in cōfirmatōne nō est alia p essentiā a grā data in baptismo. Quia sicut se habet charitas ꝓfirmati ad charitatē baptizati. sic ⁊ grā ad gratiā. loquēdo de gratia gratūfaciēte. sz charitas cōfirmati nō est alia p essentiā a charitate baptizati. ergo ⁊c. Maior patet. qz sicut charitas dat esse charē. sic grā dat esse gratū. ⁊ sicut charitas est forma suscipiēs magis ⁊ pt augeri. sic ⁊ grā. Minor patet ex his q̄ dixi libro ꝑmo dist. xvij. vbi declarau ꝙ in omnib̄ formis intensionē suscipientib̄ eadē est essentia formē intēse ⁊ remisse. ¶ P. eadē est grā ꝑueniens ⁊ subsequēs. ḡ eadē p essentiā est grā baptismi ⁊ ꝓfirmatōnis. Antecedēs ponit magr̄ lib. ij. dist. xxvi. Cōsequētia patet. qz grā ꝓfirmatōnis sequit gratiā baptismi. ¶ Sz ꝓtra istud est quedā opinio q̄ ponit ꝙ grā q̄ dat i baptismo. ⁊ grā q̄ dat in ꝓfirmatōe. est essentialiter alia ⁊ alia gratia. Quia virtutes ⁊ dona essentialiter differūt. ergo grā baptismi ⁊ grā cōfirmationis essentialiter differūt. Antecedēs patet. Probat ꝓsequētia. qz grā baptismalis est causa virtutū. ⁊ gratia ꝓfirmatōnis est causa donorē. ¶ P. sicut morbi distinguunt. sic medicine morborē debēt esse distincte. sed morbi peccati mortalis cui⁹ medicina est grā baptismi est essentialiter distinct⁹ a morbo pusillanimitatis cui⁹ medicina est grā ꝓfirmatōis. Maior patet. qz sicut ait Cassiodor⁹. varius poscit remediū diuersa q̄litas passionū. nō eī idē sanat oculū ⁊ calcaneū. ¶ P. quecūq; sic se habēt ꝙ vnū p̄cedit alterē tpe ⁊ natura. illa necessario differūt essentialiter. sz grā baptismi natura ⁊ tpe p̄cedit grāz ꝓfirmatōis. ḡ ⁊c. ¶ P. si dareť eadē grā in ꝓfirmatōe ⁊ nō alia q̄z illa q̄ data est i baptismo. tūc frustra cōfirmareť hō. ¶ P. signa debēt esse ꝓformia suis sig̃tis. sz baptismus ⁊ ꝓfirmatio q̄ sunt signa gratiarē datarē baptizato ⁊ ꝓfirmato differūt essentialiť. Maior patet. Probat minor. qz differūt in materia ⁊ in forma. qz materia baptismi est aq̄. ⁊ forma. ego baptizo te ⁊c. materia vero ꝓfirmatōis est chrisma. forma: signo te signo crucis. cōfirmo te chrismate salutis. ¶ Alij ponūt ꝙ nou⁹ grad⁹ essentie ipius grē supuenit in ipa ꝓfirmatōne. q̄ tm̄ facit cū grā baptismali vnā integrā essentiā. Hāc aūt opinionē ⁊ plēs alias cū suis motiuis recitaui ⁊ i suo sil'i impugnaui lib. i. dist. xvij. ideo d̄ his nihil ad p̄sens. ¶ Ad primū ḡ prime opinionis dicēdū ꝙ ꝓseqntia nō valet. Ad pbatōez dicēdū ꝙ nō est necesse tantā diuersitatē dare i causis sicut i causat'. idē em̄ calor numero pt simil' causare liq̄factionē ⁊ molliciē i cera. ⁊ exiccationē ⁊ duriciē i terra. ¶ Ad secūdū nego maiorē. qz q̄uis q̄nq; sit realis distinctio ⁊ essentialis i morbis ⁊ morborē curatōib̄. tm̄ in medicina ñ est distinctio essential' sz solū modalis. Una em̄ ⁊ eadem medicina alio ⁊ alio modo accepta diuersos curat languores. Ad pbatōes dicendū ꝙ in vtraq; pbatōe est fallacia ꝓsequētis. puta varū. ḡ varū p essentiā nō sequit. qz m'ti alij possunt esse modi varietatis ꝑter modū varietat'; i essentia. Et sil'r nō sequit. nō idē. ḡ nō idē p essentiā. qz q̄t modis dicit vnū oppositorē tot modis dicit ⁊ alterē. ergo sicut sunt m'ti modi identitatis ꝑter illū modū q̄ aliq̄ sunt idē p essentiā in essentia. sic sunt multi modi nō identitatis ꝑter illuz modū q̄ aliqua sunt nō idē in essentia. ¶ Ad terciū z nego maiorē. qz forma remissa p̄cedit seipam tpe ⁊ natura vt efficit ſb esse intenso. ⁊ tm̄ ꝓpter h̄ nō differt essentialiter a seipa. ¶ P. fundamentū tpe ⁊ natura q̄nq; p̄cedit relatō nē quā fundat. ⁊ tm̄ fm cōmunior̄ opinionē relatio compata ad fundamentū non differt realiter a fundamēto. ¶ Ad quartū nego cōsequentiā. licet em̄ det eadē fm essentiā. dat tm̄ alia fm esse ⁊ sz modū essendi. qz intēsior erit ⁊ pfectior. etiā aliū effectū habebit in ꝓfirmato ꝓpter suū pfectionē quē nō habuit i baptizato. puta facit eū fortē ⁊ ꝓfidentē. ꝓpter qd̄ non dat frustra. Et qz isti effect⁹ grē sacralis q̄nq; appellant grā. q̄ quidē effect⁹ sunt essentialiter diuersi fm diuersa sacra. hinc ē ꝙ aliq̄ antiq̄ doctores dicebāt ꝙ alia ⁊ alia grā per essentiaz dat in alio ⁊ alio sacro. ¶ Ad quintū dicendū ꝙ ad veritatē signi sufficit aliqlis ꝓformitas ad signatum. ⁊ nō est necesse ponere omnē modū ꝓformitatis. Tm̄ signa essentialiter distincta possunt significare idem fm essentiā. differēs fm esse ⁊ habēs diuersos effect⁹ essentialiter distinctos. ⁊ hoc maxime cū talia signa sunt signa illi⁹ i ordine ad illos diuīsos effect⁹. Sic eī ꝓposito. Nā baptism⁹ ē signū grē i ordie ad remissionē culpe. sz cōfirmatō ē signū grē i ordie ad r̄missionē pene. puta ad remissionē pusillanimitat'; q̄ n ē culpa. sz pena ex culpa derelicta. ¶ Ex his p̄missis me

Cōclusio secūda.

Oplo contraria.

Forma cōfirmatōis.

Alia opio

Solutio.

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Ad.5.

Dubium.

rito pt dubitari. vtrũ gra data ĩ ꝛfirmatõe sit dignior seu pfectior ea gra q̃ dat ĩ baptismo. Et quelibet pars ꝛtradictois isti⁹ quesiti habet suos defensores. ¶ Arguũt em quidã pro gratia cõfirmatõis ꝙ sit pfectior. ⁊ hꝰ sic. Gra ordinata ad excellẽtiores effect⁹ est excellentiores effect⁹ q̃ gra baptismi. Maior patz. Probat minor. qr effect⁹ gratie cõfirmatõis ẽ esse ꝛfirmatũ ĩ iusticia. ⁊ fidẽ publice ꝛfiteri mortis periculo nõ obstãte. Sz effect⁹ gre baptismalis est esse iustificatũ: ⁊ articulos fidei credere. Sz esse firmũ in iusticia ⁊ fidẽ publice ꝛfiteri est excellenti⁹ q̃ esse iustũ ⁊ simpliciter credere. ¶ P. gratia illi⁹ sacramẽti est excellẽtior cui⁹ dispensatio dignioribꝫ ministris est cõmissa. sz dispensatio ꝛfirmatõis est cõmissa epis. baptismi vero pbiteris ⁊ ĩ necessitate omnibꝫ hominibꝫ. ergo ⁊c. ¶ P. isti⁹ intentionis vt dicũt videt fuisse raban⁹. q̃ ait. In baptismo spũsanct⁹ descẽdit ad habitatõez deo ꝛsecrandã. in ꝛfirmatõe vero eiusdẽ septiformis gra cũ omni plenitudine sanctitatis ⁊ virtutis venit in hoiez ¶ Ecõtra quidã arguũt ꝙ gra baptismali sic. Illa gra q̃ dat cõtra peccatũ originale ⁊ ꝛtra omnes ei⁹ seqlas est excellentior q̃ illa que dat ꝛtra vnã sequelã tm. sz gratia baptismalis dat ⁊c. ⁊ gratia ꝛfirmatõnis cõtra pusillanimitatẽ tm. ergo ⁊c. ¶ P. gratia q̃ facit amicuz de inimico est efficacior q̃ illa que de amico iã facto facit magis amicũ. sz gratia baptismalis facit amicũ de inimico. ⁊ gratia cõfirmatõis facit ⁊c ¶ P. gratia q̃ morientẽ ĩmediate facit ad beatitudinẽ euolare ⁊ aperit portas celi est excellẽtior ea q̃ hoc nõ facit. sz si baptizat⁹ moreret statim iret ad celũ. ⁊ nõ ꝛfirmat⁹. ergo ⁊c. ¶ Pro ꝛcordantia igit isto⁊ est aduertendũ ꝙ gratia ꝛfirmationis pt dupliciter cõsiderari. ¶ Uno modo put icludit gratiã baptismalẽ. puta si vn⁹ homo hodie baptizat⁹ retẽta gra baptismali illesa statim postea cõfirmat. ⁊ sic gra ꝛfirmationis est excellẽtior q̃ sola gra baptismalis. Quia loquẽdo de his que sunt de genere bonorũ semp includẽs perfecti⁹ est incluso. sz illo casu posito tũc gra cõfirmatõis includeret gratiã baptismalẽ. sicut forma intẽsa includit formã remissaz quã psupponit. ergo ⁊c. Maior patet. qr qd in pfectõe est tantũdem ⁊ ampli⁹. hoc est in perfectõe mai⁹. sz pfectio includens respectu inclusi dicit tantũdẽ ⁊ ampli⁹. Minor de se patet. ¶ Alio modo pt ꝛsiderari gra cõfirmatõnis vt pscindit a gra baptismali. puta accipiendo pcise gradũ illã quem addit ipa confirmatio. sic gratia baptismalis videt esse pfectior. Qz pcise loqndo virt⁹ que a morte viuificat est efficacior illa q̃ viuũ cõfortat. sz gra baptismalis mortuũ p pctm viuificat. quẽ postea gra cõfirmatõis supueniens ĩ vita ꝛfortat. q̃ ⁊c. ¶ Et sic ꝑmo mõ pcedũt rões ꝑme ptis. secdo mõ rões alteri⁹ ptis.

Pro vna parte. 1 2 3

Pro oppõsita parte. 1 2 3

Cõcordãtia.

Ratio.

Quantũ ad secũdũ

Articulus secund⁹

articulũ pono tres cõclusiones ¶ Prima est ꝙ in sacramẽto cõfirmatõis realis character imprimit. ¶ Et q̃uis ista cõclusio pbata sit q̃stione prima pcedente. tm adhuc pt sic luaderi. Quia in exercitu bene ordinato nõ solũ his q̃ sunt de exercitu dat signũ cõmune quo omis pariter distinguunt ab adũsariis ĩ ꝛtrario exercitu existẽtibꝫ. vez etiã ĩ eodẽ exercitu distinguunt milites a ppl'aribꝫ. ⁊ duces ab vtrisq̃. Sz exercit⁹ militãtis ecclie est bn ordinat⁹. q̃ existẽtes ꝺ hꝰ exercitu nõ solũ sunt signati charactere baptismi q̃ distinguunt ab aduersariis ⁊ a nõ baptizatis. vez etiã ad pugne militiã pelecti signãt charactere cõfirmationis. ⁊ duces exercit⁹. puta ordiati ⁊ magie sacerdotes signant charactere ordinis ¶ P. nõ solũ diuie clemẽtie vez etiã potẽtie ⁊ sapiẽtie debem⁹ cõformari seu cõfigurari. sz sic charactere baptismi cõfiguramur diuie clemẽtie sic charactere cõfirmatõis cõfiguramur diuine potẽtie. ⁊ charactere ordis diuie sapientie.

Cõclusio prima.

1

2

Instantia

¶ Forte dicet ꝙ pugna spũalis debz esse cõis omibꝫ fidelibꝫ. q̃ character cõfirmatõis q̃ ꝙ signat ad spũalem pugnã nõ erit distinctiu⁹ fidelis a fideli. nec p cõsequẽs differt a charactere baptismi q̃ ẽ cõis oibꝫ fidelibꝫ ¶ Rndeo ꝙ spũalis pugna q̃ ad psens dupliciter pt accipi. Uno mõ put pugnare debem⁹ ꝺ oia q̃ nos inducunt ad vicia seu pcta. Alio mõ put pugnare debem⁹ spẽaliter ꝺ eos q̃ fideles conant seducere false fidei psuasione: ⁊ de fidei impugnatõne. Et isto secdo mõ signat fidel'ad pugnã spũalẽ charactere cõfirmatõis. Instãtia aũt pcedit de ꝑmo mõ pugnãdi. iõ ñ est ad ꝙ positũ.

Solutio

¶ Cõclusio secda ẽ ꝙ character q̃ ĩ ꝛfirmatõe recipit sbiectiue hz esse ĩ volũtate put volũtas ꝟtualit cõprehẽdit pfectõez ꝟtutis trascibil'. Quia cui⁹ ẽ potẽtia ei⁹ ẽ ⁊ act⁹ ⁊ ecõuerso. vt dr ꝑmo de somno ⁊ vigilia. sz character ꝛfirmatõis est q̃dã potẽtia seu prãs ordinata ad actũ bellãdi ꝛtra aduersarios catholice fidei. q̃ quidẽ act⁹ cõpetit ꝙ ꝓprie voluntati

Cõclusio secũda.

Ratio.

Instantia 1

fm q virtualiter cōprehēdit virtutē irascibilē. ideo ꝛc. ¶ Forte dicet q sicut se habet habitus naturalis ad habitū supnaturalē. sic potentia naturalis ad potentiā supnaturalē. sz habit⁹ naturalis nō est subiectū habit⁹ supnaturalis. g potētia naturalis nō erit subiectū potētie supnaturalis. nec p ꝯseqns character ꝯfirmatōis q̄ est quedā potētia supnaturalis poterit subiectiue fundari in volūtate q̄ est potentia aīe naturalis. ¶ P. ppriū est potentie imediate fundari in essentia. g character ꝯfirmatōis sbiectiue erit in essentia aīe. ꝛ nō i voluntate. Cōsequētia patet. qz character ꝯfirmatōis est quedā potētia. ¶ Ad primū dicēdū q nō est simile de habitu naturali ꝛ de potentia naturali. qz habit⁹ ppie loquēdo nulli⁹ pt esse subiectū. sz potētie naturali nō repugnat esse subiectū. ꝛ ideo q̄ꝫnis habit⁹ supnaturalis nō possit subiectiue fundari in habitu naturali. tm̄ potētia supnaturalis pt subiectiue esse i potētia naturali ¶ Ad secundū dicendū q licet maior sit vera loquēdo de potentia naturali. tm̄ nō est vera loquēdo de potentia supnaturali. ¶ Sicut aūt hic pbatū est characterē cōfirmatōis esse subiectiue in potentia volitiua. sic sili ratōne pt pbari characterē ordinis esse subiectiue i potētia intellectiua. qz character ordinis dat homini p fidelium multiplicatōē p doctrinā sanā. sz act⁹ doctrine cōpetit homini fm intellectū. g character ordinis q̄ est quedā ptās homini collata p hmōi doctrīe exercitio debet esse i intellectu ¶ Tercia cōclusio est q quilibet istoꝝ characteꝝ suo subiecto indelibiliter inest. puta character baptismi essentie aīe. character ꝯfirmationis volūtati. ꝛ character ordīs intellectui. Quia si character deleret. vl' h̄ fieret destructione subiecti. vl' approximatōe cōtrarij. vl' sbtractōe sui effectiui principij. Non p̄mo modo. qz tā essentia aīe. q̄ potētie. s. volūtas ꝛ intellect⁹ q̄ sunt subiecta characteꝝ sunt simpliciter incorruptibilia. Nec secundo modo. qz tale cōtrariū vl' esset culpa. ꝛ h̄ nō. qz tūc malus sacerdos pderet characterē ordinis. ꝛ per cōsequēs esset reordinand⁹. ꝛ mal⁹ xpian⁹ esz rebaptizand⁹. vl' ignorātia. ꝛ h̄ nō. qz tūc paruli cū sint ignorātes nō reciperēt characterē Nec tercio modo. qz de⁹ nullū bonū spūale destruit in nobis nisi in quātū tale bonū est incōpossibile cū culpa vel ignorātia. sz vt iā patuit ipe character non habet repugnantiā ad culpā nec ad ignorantiā. ¶ P. sicut in pfectione matrimonij cōtrahit vinculū indissolubile. sic in pdictis triby sacramētis in q̄by xpi anus singulariter deo sponsat impримit signū indelibile ¶ Forte cōtrā istud dicet q character bestie ñ potest siml' stare cū characterē sacramenti. sed multi sunt signati characterē bestie. vt patet apoc. xiij. g ꝛc. ¶ P. quicq̄d subest humane volūtati hoc est variabile. sz character subest humane volūtati. qz recipit voluntarie ¶ P. si character esset indelibilis. vl' h̄ esset rōne efficiētis a q̄ pducit. vel rōne sbiecti in quo recipit. Nō primū. qz deus pducit charitatē ꝛ gratiā que tamē delent ab ipo peccatore. Nec ratōne secūdi. qz tūc omia q̄ recipiunt in aīa rationali essent inuariabilia ¶ P. character aliq̄ modo habilitat ad gratiā. sed in dānato nulla manet habilitas ad gratiā. g saltē a dānatis ablebit ipe character ¶ Ad primū dicēdū q maior nō est vera. qz character bestie est mortale peccatū cū aliquali obstinatione qua aīa qdāmodo disponit ad quādā perpetuitatē. sz vt iā dictū est p nullū mortale peccatū deleꝯ sacramentalis character. ¶ Ad secundū dicendū q licet passiue character voluntarie recipiat. tamē actiue ñ dependet character ab hūana volūtate Nec etiā aliq̄s act⁹ hūane volūtatis habet formalē repugnantiaz ad characterē. iō deletio characteris nō subest hūane volūtati ¶ Ad terciū dicendū q diuisio est insufficiēs. qz p tāto character est indelibilis. qz nullā repugnantiā patit in suo subiecto nō obstāribу quibuscūqz actibу hūanis variābу humanā voluntatē. ¶ Ad quartū dicendū q licet character habiliter ad gratiā hoiez existentē i via. tm̄ nō habilitat existentē extra viā ¶ Forte dices ad q̄d g manet character i ipo dānato ¶ Dico q manet ad maiorē cōfusionē dānati vt in ppetuū appareat q q̄ꝫnis de⁹ inter oues suas ipm signauerit. ipse tm̄ ppter suā malicīā a dñico ouili recessit ꝛ hmōi signationē inutilē sibi fecit.

De chara/ctere ordīs

Tercia cō/clusio.

Instantia 1

2

3

4

Solutio Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Ad.4.

Interroga tio.

Respōsio.

Quantū ad terciuz

Articulus tercius.

articulū pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima ē q fm cursum cōmunē nō q̄libet sacerdos sed solⁿ eps debet cōferre sacramentū cōfirmatōis Quia qd̄ in primitiua ecclia solū licuit aplis h̄ modo solū licet epis. Qz sicut simplices p̄sbiteri sunt successores. lxij. discipl'oꝝ. sic epi sunt successores ipoꝝ apl'oꝝ. vt patet in decretis dist. xxi. c. in nouo. Sz i primitiua ecclia soli apostoli dabāt sacramentū cōfirmatōis qz vt patet i actibу apl'oꝝ. philipp⁹ dyacon⁹

Ratio.

nõ ꝓfirmabat eos quos baptizabat. ſz reliq̃t eos aplis ꝓfirmãdos ¶ Secũda ꝛclusio est q̃ de priuilegio ⁊ dispensatõe singulari sum⁹ pontifex pt simplici sacerdoti dare autoritatẽ ꝓferẽdi sacramentũ ꝓfirmatõis. Q: autoritate pape sacerdoti pt cõmitti autoritas ꝓferendi ordines. ergo ⁊ ꝓfirmãdi. Antecedẽs patz q: sacerdos cardinalis potest ꝓferre minores ordines. Patet etiã ꝓsequẽtia. q: cui potest cõmitti maiꝰ eidẽ potest cõmitti etiã minus. ſz maius ⁊ excellentiꝰ esse videt ꝓferre ordinẽ q̃z cõfirmare. ¶ P. de facto papa grego. autoritatẽ ꝓfirmandi simplicibꝫ sacerdotibꝫ ꝛtulit sicut patet de ꝓse. dist. v. pueri. vbi gregoriꝰ papa ianuario epo sic scribit. Peruẽit ad nos quosdã lcãdalizatos fuisse q̃ pſbiteros tãgere eos chrismate q̃ baptizati sunt, phibuimꝰ. Et sequit ibidẽ. Si omino de hac re aliq̃ cõtristant. vbi epi dicunt vt pſbiteri baptizatos etiã tangere chrismate in frontibꝫ debãt ꝓcedum⁹. ¶ Sz ad istã autoritatẽ dicũt quidaz q̃ isti sacerdotes autoritate pape nõ ꝓferebãt sacrm ꝓfirmatõis. ſz solũ dabãt aliq̃d sacrãle sicut q̃nq̃z alicui dat panis benedictꝰ p eucharistia. ¶ Sz istud nõ valet. q: papa gregograuiter peccasset si hmõi simulatõez ⁊ decepticnẽ populi admisisset. Valde em dãnabilis fuisset illa deceptõ. Nã hoies credidissent se recipe sacramentũ ꝓfirmatõis ⁊ nõ recepissent. ¶ Et ideo alij dixerũt q̃ tanta est autoritas pape. q̃ vnicuiq̃ homini papa pt dare potestatẽ ꝓferendi illud q̃d habet. puta si hõ est ꝓfirmatꝰ. tunc autoritate pape potest aliũ ꝓfirmare. si est sacerdos potest autoritate pape ordinẽ sacerdotij alteri dare. si dyaconꝰ pt ordinẽ dyaconij ꝓferre. ſz nõ ordinẽ sacerdotij. q: eoipo q̃ illũ nõ habet nõ potest eũ alteri dare etiã autoritate pape. ¶ Sed nec istud valet. ⁊ est ꝛtra dicta sanctoꝝ doctoꝝ qui ponunt q̃ sacer ordo non potest dari nisi ab epo. nec ꝓfirmatio pt dari a laico quãuiscũq̃z ꝓfirmato. ¶ Forte dicet q̃ vnũq̃d q̃z potest agere fm formam quã habet. q: vnũq̃d q̃z agit fm q̃ est in actu. ſz laicus cõfirmatꝰ habet characterẽ ꝓfirmationis. ergo potest agere fm hmõi characterẽ ⁊ p ꝓsequens pducere sibi simile. ¶ Rndeo q̃ ad hoc vt aliquis possit ꝓfirmare necesse ẽ vt habeat talẽ characterẽ quo characterem ipse cõstituit minister ecclesie. sed p characterem cõfirmationis nõ constituit quis minister ecclesie. ergo quãuis aliq̃s sit in actu fm characterem cõfirmatõis nõ habens characterẽ ordinis quo ꝓstituit minister ecclie. nõ poterit alteri characterẽ ꝓfirmatõis ꝓferre.

Cõclusio secũda.

1

2

Instantia

Cõtra.

Dictũ aliorum.

Contra.

Instantia

Solutio

Quãtũ ad quartuz articulũ pono duas ꝓclusiones.

¶ Prima ẽ q̃ suscepticio istius sacramẽti nõ est absolute ⁊ simpliciter loquẽdo necessaria ad salutẽ. Q: illud sine quo pt quiꝫ saluari. hoc simpliciter loquẽdo nõ est necessariũ ad salutẽ. ſz nõ ꝓfirmatus potest saluari. iuxta illud Mar. vlti. Qui crediderit ⁊ baptizatꝰ fuerit hic saluus erit. ¶ P. omis decedens in gratia dei saluat. ſz imediate decedẽs post baptismũ decedit in gratia dei. vt patet ex pcedentibꝫ. q̃ ꝛc. ¶ Forte dicet q̃ nullus potest saluari nisi sit plene christianꝰ. ſz sine sacramẽto ꝓfirmatõnis nõ est aliquis plene christianꝰ. q̃d patet de ꝓse. dist. v. vbi dicit. Omes fideles p manus impositionẽ epoꝝ post baptismũ spiritũ sanctuz suscipere debent. vt plem christiani inueniant.

¶ Ad tollendã istã instantiã pono p secũda ꝓclusione q̃ susceptio cõfirmatõnis homini adulto necessaria est ad salutem. suppositio q̃ plenariã habeat opozunitatẽ ipsam suscipiẽdi priusq̃z moriat. Quia nullꝰ ꝓtemnens sacramentũ potest saluari. sed habens plenaz ⁊ omnimodã opozunitatẽ suscipiendi ꝓfirmationem ⁊ non suscipit ac moriꝫ sine ea videt ꝓtemnere sacramentũ. ergo ꝛc. ¶ Et per hoc patet ad instantiã. quia ꝓtemnens nõ est plenus christianus. vt dicit in glosa extra d̃ sen. excõmunicatõnis. Decretũ autẽ allegatũ loquit de adultis sufficientẽ opozunitatẽ habẽtibꝫ suscipiendi istud sacramentũ. qui si morerentur sine eo. ratione contemptꝰ nõ essent pleni christiani. ¶ Ad argumentũ principale dicendũ q̃ gratia data in cõfirmatõne quãuis sit eadẽ fm essentiã cum gratia data i baptismo. tamẽ dupliciter differt ab ea. Primo quidẽ q: addit ad gratiã baptismi gradũ intensiozem. nõ quidẽ gradũ fm essentiã ſz fm esse. sicut dictũ ẽ de charitate libzo p̃mo. dist. xvij. Secũdo quia gratia ꝓfirmatõis aliquẽ habet effectũ quẽ non habet gratia baptismi. vt patet ex p̃dictis.

Articulus quartꝰ.

Cõclusio prima.

1

2

Instantia

Cõclusio secũda.

Ad principale argu.

¶ Distinctio octaua.

Post sacramẽtũ baptismi. Postq̃z magister determinauit d̃ duobꝫ sacris. s. de baptismo et confirmatione.

hic psequit de tercio. s. de eucharistia seu sacra cōmunione. Et diuidit in duas ptes. Quia primo determinat de isto sacro qtū ad ea q ipz integrāt et pficiūt. Secdo qtū ad eos qui ipz sumūt et ꝓficiūt. dist. ii. ibi. Et sicut due sunt Prima i duas. Qz primo mgr innuit dictorū cū dicēdis ꝓtinuatōez Secdo ponit dicēdoꝝ ordinē et distinctōez. ibi. Hic etiā ante alia. Prima i duas. Qz primo pmittit isti⁹ sacri dignitatē et efficaciā. Secdo ostēdit ei⁹ pcessisse multiplicē figurā. Secda ibi. Cui⁹ figura pcessit. ¶ Tūc sequit illa ps. Hic etiā aīī alia. Et diuidit i duas ptes. Qz primo pmittit qtuor hic esse dicēda. s. de isti⁹ sacri institutōne. forma. sacro: et re sacri. Secūdo prosequit de his. ibi. Sacrm dñs instituit. Et hec in tres Nā primo determinat de isti⁹ sacri institutōne Secdo de forma. Tercio simul de sacro et re sacramēti. Secūda ibi. Forma ꝯo est. Tercia ibi. Nūc qd ibi sit sacramentū. ¶ Circa istā distinctionē qro.

Vtrum eucharistia sit dignissimū sacramentū. ¶ Videt q nō. Qz qd ñ est sacrm h̄ nō est dignissimū sacrm. eucharistia nō est sacrm. vt videt. g ꝛc. Maior patet p locū a toto i modo ad suā ptē i modo negatiue. Minor pbat. qz qd nō est vnū sacrm h̄ nō est sacrm. sz eucharistia nō ē vnū sacrm. g ꝛc. Maior patz. qz p idē est aliquid ens et vnū ens. vt dicit. iiij. metha. Et eadem ratio est hoīs et vni⁹ hoīs. vt dicit. i. elenchoꝝ Minor etiā patet. qz vnitas rei vl est ex vnitate materie. vl ex vnitate forme. sz in eucharistia est duplex materia. s. panis et vinū. et duplex forma huic duplici materie correspōdēs ¶ Cōtra. tāto sacrm est dignio qto ꝓtentuz sub sacrāmēto et exhibitū p sacramētū est nobilio. sed sub eucharistia ꝓtinet christ⁹ deus et homo. quo nihil potest esse nobilio. ergo ꝛc.

¶ In ista questione quattuor sunt videnda ¶ Primo d isti⁹ sacrāmēti institutōe ¶ Secundo de ei⁹ forma et ꝓsecratōne. ¶ Tercio d ei⁹ sumptione et dispensatōe. ¶ Et quarto de ei⁹ eminētia et dignificatōe.

Articulus primus. Pria ꝓclo

Quantū ad primū

pono duas ꝓclusiones ¶ Prima est q istud benedictū sacramentū nō debuit institui ante
1 aduentū christi. Quia sacramētū nō debebat institui priusq̄z esset res q̄ sub sacramento debuit cōtineri. sed hmōi res nō fuit ante aduētū christi. vt de se patet. quia corp⁹ christi est res principaliter ꝓtenta i isto benedicto sacramento ¶ P. sacramentū plenitudinis gratie nō debuit institui anteqz veniret temp⁹ grē. 2
sz eucharistia est sacramentū plenitudis gratie. Ideo ēm dicit ab eu qd est bonū et charis qd est gratia. quasi bona gratia. Et temp⁹ gratie nō erat ante xpi aduentū. vt patet p apl'm ad Gal'. iiij. vbi ait. At vbi venit plenitudo tpis misit deus filiū suū. ¶ Forte cōtra istaz cōclusionē diceret aliqs infidelis sic. Medicina ꝓfortatiua debet dari debilib⁹ vt ꝓfortentur. sz istud sacramētū specialiter dicit esse medicina ꝓfortatiua. et homines cōmuniter ante xpi aduentū dicunt fuisse debiliores q̄z post aduentū. ergo ꝛc. ¶ P. omis viator indiget 2
viatico. sz ante christi aduentū nō min⁹ fuerunt homies viatores q̄z post aduentū eius. et istud sacramentū est viaticū viatorū. g ꝛc.

¶ P. nullo tpe boni fideles priuari debuerūt 3
alimento spūali. sz ab exordio mūdi semp fuerunt aliqui boni fideles. et istud sacramētū est spūale fidelū alimētū. ergo ꝛc. ¶ Ad primū dicendū q maior nō est semp vera. qz debilibus debet dari medicina pparatiua priusq̄z ipsis det medicina cōfortatiua. alias ipi pericli tant. eo q fortitudinē fortis medicine eoz debilitas nō poterit sustinere. Ideo pcesserūt in veteri lege multe figure isti⁹ sacramēti tanq̄z medicina a remotis pparās et disponens homines ad istud sacramentū Deinde pdicatō xpi successit tanq̄z pparatio prima ad recipiēdum istā fortē medicinā. Et tamē istis nō obstantib⁹ quidā fortitudinē isti⁹ medicine nō poterāt sustinere. Dicēte ēm xpo Joh. vi. nisi mādūcaueritʒ carnē filij hoīs. et biberitʒ ei⁹ sanguinē. nō habebitʒ vitā in vobis. dicebāt quidā. Dur⁹ est h̄ sermo. q̄s eū poterit audire. et abierūt retro. q̄si abhorrētes fortitudinē isti⁹ medicine. ¶ Ad secundū dicendū q duplex est viaticū. Unū sustentās trāseuntes p viā. Aliud pducēs vsq̄z ad patriā. Primū viaticū fidelib⁹ nūq̄z defecit. qz h̄ erat scriptura sacra. vel aliqua reuelatio vel ꝓsolatio diuina. Secundū vero viaticū est ipa eucharistia. et ideo dari nō debuit nisi eo tpe q̄ patri celestis patrie placuit nos ad patriā puenire. ¶ Ad tertiū dicendū q vt patet ex iq̄ dictis ipi non fuerūt priuati omi alimēto. licet non habuerint istud forte et solidū alimentū. qd nō congruebat paruulis existentib⁹ in statu impfecto. Unde ipis p tunc sufficere debuit lac qd sugere poterant de figuris et exemplis scripturarum. ¶ Secunda ꝓclusio est. q aptissimū

Instantia 1

Solu. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

temp⁹ instituēdi istud sacrm̄ erat ꝓxime ꝑce-
1 dens xpi passionē. Quia xps erat caput fide-
liū. ⁊ ipi mēbra ei⁹. ⁊ ideo licet nō esset necessa-
riū istud sacramentū eo tpe qn̄ corpali sua p̄-
sentia istud caput suis membris iūgebat. tn̄
qn̄ p passionē ista corpalis p̄sentia tolli debe-
bat. tūc istud sacramentū erat necessariuz. vel
saltē valde ꝯgruū. quatenⁿ sublata corpali p̄-
sentia capitis ipsoꝝ fideliū. adhuc ipi fideles
vniti manerēt suo capiti p̄sentia sacramētali.
2 ¶ P. vt patz in euāgelio saluator noster isto
sacramēto voluit nobis iugē ac fidelē memo-
riā sue passionis imprimere. ergo ꝯgruissimū
fuit istud sacramentū instituere in vltima ce-
na postq̄z indilate mediante passione disci-
Instantia pulos decreuit relinquere. ¶ Forte dicet q̄ si
gnū memoriale debet sequi ⁊ nō p̄cedere illud
p cui⁹ institutū memoria seu recordatōe. ergo
si istud sacramentū est institutū p memoria
passionis. tūc debuit institui post passionez ⁊
nō ante. ¶ P. signū p̄cedens aduentū rei cu-
ius est signū. cessat postq̄z res aduenit. ergo si
istud sacramentū est signū passionis ⁊ p̄cessit
Ad.1. eā. tūc peracta passione debuit cessare. ¶ Ad
primū dicendū ad maiorē q̄ licet tale signuz
quo ad significationē debeat sequi rem quā si-
gnificat. tamē quo ad institutionē potest p̄ce-
dere. Potest em̄ anteq̄z res fiat institui signū
qd̄ hmōi rem significet ⁊ reducat ad memori-
am. nō p tūc quādo instituit. sz p illo tpe qn̄
hmōi res facta est. Uū etiā saluator dixit di-
scipulis suis. Et nunc dixi vobis anteq̄z fiat.
vt cuz factū fuerit reminiscamini qz ego dixi
Ad.2. vobis. ¶ Ad secundū patet p iā dicta. qz li-
cet signū p̄cedens qd̄ p̄cise institutū est signi-
ficare ipam rē vt est futura cesset p aduentū si-
gnificati. hoc tn̄ nō est vez de illo signo qd̄ li-
cet ante instituat. tamē sic instituit vt rem si-
gnificare debeat postq̄z facta fuerit. Potest ei
amic⁹ dū p̄sens est cū amico dare aliqd̄ signū
dicēs. p illud recorderis mei cū a te recessero.
sic in ꝓposito ꝛc.

Articulus secund⁹

Quantū ad secūdū

articulū ꝓmo videndū est de forma ꝯsecratio-
nis corpis xpi. Secūdo de forma ꝯsecratōis
De forma corpis xpi sanguinis ei⁹. ¶ De primo est plana cōcor-
dia q̄ hec est forma. quā sanct⁹ petr⁹ credit tra-
didisse romane ecclesie qua dicit. hoc est em̄
Cōtra. corp⁹ meū. ¶ Sz cōtra istud multipliciter
1 dubitat. Primo qz xps nō videt vsus fuisse
hac forma. ergo nec alij debent ea vti. Cōseqn-
tia patet. qz nulla verba sacramētalia poterūt
habere efficaciā nisi ex institutōe xpi. Proba-
tur antecedēs. qz anteq̄z diceret ista verba be-
nedixit panē ⁊ fregit. ⁊ postea porrigēdo disci-
pulis corp⁹ suū a ꝓmo dixit ꝗba ꝑdicta. Sz
anteq̄z porrexit benedicēdo ꝯsecrauit. ergo ver-
bis p̄dictis nō fuit vsus p forma ꝯsecratōis.
¶ P. eusebi⁹ ⁊ ambrosi⁹ addūt p forma ꝯse- 2
crationis. accipite ⁊ comedite. q̄ p̄cise in ꝗbis
p̄dictis nō ꝯsistit forma ꝯsecratōis. Cōseqnē-
tia patet. Probat antecedēs. dicit em̄ eusebi⁹
sic. Invisibilis sacerdos visibiles creaturas ī
suū corp⁹ ꝯuertit dicēs. accipite ⁊ comedite:
b̄ est corpus meū. Et quasi eadē verba ponit
ambrosi⁹. ⁊ habent de ꝯse. dist. ij. ¶ P. nihil 3
debet poni in forma ꝯsecratōis qd̄ nō est d̄ sb̄-
stantia forme. sz omēs doctores ꝯcedūt q̄ hc
cōiunctio em̄ nō sit de substātia forme. ¶ Et Cōfirmat
ꝯfirmat. qz dicit dyonisi⁹ in primo lib. de di-
no. Nō est audendū dicere aliqd de diuinis
p̄ter ea q̄ nobis ex sacris eloquijs sunt expssa.
sz additio p̄dicte ꝯiunctōnis nō videt esse in
euāgelio. ¶ P. istud pnomē hoc est pnomē 4
demōstratiuū. aut q̄ demōstrat corp⁹ xpi. aut
aliqd aliud differēs a corpe xpi. Nō primū. qz
tūc ex vi verboꝝ nō fieret ꝯsecratio corpis xpi.
eo q̄ anteq̄z verba pferrent esset ibi corp⁹ xpi.
Nec secundū. qz tūc esset ibi locutio falsa. nā
qd̄ est aliud a corpe xpi. b̄ ñ est corp⁹ xpi. For-
ma aūt sacrm̄ nō pt ꝯsistere in falsa locutōne.
¶ P. vl' demōstrat illud qd̄ est p̄sens vl' pteri- 5
tū vl' futuz. Nō pt dari primū. qz cū actu p-
fert illud pnomē demōstratiuū. tūc nihil est
ibi p̄sens nisi sb̄stantia panis ⁊ accidētia ei⁹ ⁊
alie res circūstantes. quaz nulla est corp⁹ xpi.
nec secundū nec terciū. qz b̄ verbū est cū sit p̄-
sentis tpis ipo mediāte nec demōstrat pteri-
tū nec futuz. ¶ Et ꝯfirmat qz qd̄ pteritū est Cōfirmat
b̄ nō est. licet qn̄q̄z fuerit. ⁊ qd̄ futuz est b̄ nō
est. licet qn̄q̄z fiat vl' possibile sit fieri ¶ P. qn̄ 6
virtute aliquoꝝ ꝗboꝝ fit trāsubstātiatio vl' q̄
cunq̄z alia trāsmutatio. tūc talia verba debēt
expmi cū ꝗbo significāte actū practicū. ⁊ non
cū ꝗbo substantiuo p̄sentis tpis. Sz virtute
p̄dictoꝝ verboꝝ fit trāsubstātiatio. ergo in il-
la locutōe nō debet poni hoc verbū est. cū nō
sit significatiuū alicui⁹ transitus vel actōnis
¶ Ad primū dicendū q̄ circa hanc materiā Solutio.
quā implicat ista ratio scilicet de modo conse- Ad.1.
crationis quo christ⁹ cōsecrauit quādo cor-
pus suū discipulis tradidit sunt tres opinio-
nes. Quaz prime due negarēt ꝯseqntiā. an-
tecedēs ꝯcedēdo. Una em̄ istaz opinionum Opio pri-
ma.

dicit q̃ xp̃s cũ habuerit ptãtem excellẽtie. iõ sine verbis z absq̃ forma verbor̃ ꝛsecrauit sola virtute diuina. z postea verba ptulit quibꝫ alij formã ꝛsecrãdi tradidit. Quia sicut xp̃s sine verbis baptizat⁹ fuit. z postea nobis formã baptizãdi p verba tradidit. sic in ꝓposito zc. ¶ Cõfirmat h̃ ex dictis innocẽtij tercij q̃ ait. Sane dici pt q̃ xp̃s virtute diuina ꝛfecit z postea formã exp̃sit sub qua posteri benedicerẽt. ¶ Sz istud nõ valet. Quia fm cõmunẽ locutionẽ benedictõ nõ fit sine ꝗbis. sz xp̃s dicit bñdixisse. vt patet Mat. xxvij. ¶ Nec est simile qd assumit de baptismo. qz xp̃s non instituit baptismũ qñ baptizat⁹ fuit. sz istud sacramẽtũ instituit qñ ꝛsecrauit. ¶ Nec valet qd dicit de innocẽtio. qz talia verba nõ dicit diffinitẽdo. vel tanq̃z sua verba ꝓferendo. sz tanq̃z verba iã dicte opinionis recitando.

Cõtra eã.

Opinio secunda.

¶ Est alia opinio q̃ sil'r ꝛcederet antecedẽs supradicte ratõis. Dicit em̃ q̃ christ⁹ verbis ꝛsecrauit. tñ sb alia forma verbor̃ q̃z nos modo ꝛsecramus. ¶ Et si dicit istis q̃ fuerit illa verborũ forma qua vsus est xp̃s. ¶ Rñdent q̃ illa verba nõ reuelauit xp̃s. z ideo nob̃ sunt ignota. ¶ Sz istud dictũ cũ nec rationi nec autoritati innitat. ideo ea facilitate pt negari qua affirmat. ¶ Etiã valde videt esse dictu z piculosu. qz sacerdos corp⁹ xp̃i ꝛficiẽdo profert hec verba tanq̃z a xp̃o prolata. ergo si xp̃s his verbis nõ ꝛfecit. tũc nec sacerdos ꝛficeret.

Cõtra eã.

Opio tercia.

¶ Est insup tercia opinio. q̃ iuxta ea q̃ ponit si debet rñdere ad supradictã rationẽ tunc habet ꝛcedere ꝛsequentiã: z negare antecedens. Ponit em̃ ista opinio q̃ xp̃s eisdẽ verbis ꝛsecrauit quibꝫ z nos ꝛsecram⁹. Sz ꝓpter pbationẽ antecedẽtis supradicte rõnis dicunt q̃ eadẽ verba bis dixit. Primo em̃ vt dicũt qñ xp̃s ꝛfecit tũc hec verba dixit sub silẽtio. Secundo qñ corp⁹ suũ discipulis tradidit. tunc eadẽ verba dixit apte tradẽdo eis formã ꝛficiendi. ¶ Sz nec istud valet. qz frustra fit p plura qd eque bñ fieri pt p paucioza. vt dicit ꝑmo phisicor̃. sz vtrũq̃z. s. ꝛficere z formã ꝛficiendi tradere eque bñ potuit christus facere dicẽdo hmõi verba semel. sicut si bis dixisset. Cũ ergo deus z natura nihil faciãt frustra. vt patet ꝑmo celi z mũdi. q̃ xp̃s q̃ erat ver⁹ de⁹ p̃ dicta verba frustra nõ iterauit. ¶ Etiã sacerdos nũc ꝛficiendo nõ ꝓfert p̃dicta verba tanq̃z sub silẽtio a xp̃o plata. ¶ Ad formã igit supradicti argumẽti rñdendo dicendũ q̃ antecedens nõ est ver̃. Ad pbationẽz dicendũ q̃ maior z minor ambe deficiunt. qz xp̃s antecq̃ dixit. h̃ est corp⁹ meũ. nec benedixit. nec fregit nec dedit. sz dicẽdo hec verba siml' bñdixit fregit z dedit. Ulñ h̃ ꝓtcipiũ dicẽs debet cõstrui cũ omib̃ istis trib̃. qz ꝛcomitanter se habuit ad omia ista tria. s. ad bñdicere frãgere z dare. ¶ Et ideo exclusis trib̃ p̃dictis opinionibus. tenẽda est p nũc cõmunis opinio. q̃ ponit q̃ xp̃s p̃dicta verba tantũmodo semel dixit. z semel dicẽdo siml' ꝛsecrauit z nobis cõsecrãdi formã tradidit. ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ambrosi⁹ z eusebius nõ addũt illa duo verba accipite z comedite tanq̃z spectantia ad formã sacramẽti ꝛsecrãdi. sz tanq̃z spectantia ad vsum sacramẽti ꝛsecrati. ¶ Ad tercũ dicendũ q̃ illa ꝛiunctio em̃ nõ est de necessitate forme. sic q̃ sit de necessitate ꝛsecrãdi. quia si omitteret. adhuc p alia verba ꝛsecraret. Est tamẽ de necessitate ꝛsecrantis. qz si q̃s ꝛsecraret. z illã ꝛiunctionẽ sciẽter omitteret ille mortaliter peccaret. qz ex statuto vel vsũ romane eccl'ie illa ꝛiunctio est apposita. quẽ viuz credit eccl'ia a sancto petro accepisse. ¶ Ratõ autẽ additõnis isti⁹ esse videt. qz sacerdos dicit ꝗba p̃dicta quasi in ꝑsona xp̃i. igit optime ponit ista ꝛiunctio em̃ ad exprimendũ ꝛtinuationẽ z ordinẽ istor̃ ꝗbor̃ ad p̃cedẽtia ꝗba xp̃i.

Ad formã argumenti primi.

Ad ꝛfirmationẽ dicendũ. q̃ illa ꝗba dyonisij sunt intelligẽda q̃tum ad textũ sacre scripture. Nihil em̃ est addendũ qd varier textũ scripture. taliter em̃ addẽs maledicit a beato iohãne apoc. vlti. c. Per h̃ tñ nõ intelligit q̃n possit fieri additio p text⁹ declaratõe ornatu z ꝛtinuatõe. Propter hoc em̃ Eccl'i. xxxij. dicit sacra scriptura de seipsa. Qui operant in me nõ peccabũt. q̃ elucidãt me vitã eternã habebunt. ¶ Ad quartũ rñdet doctor cõmunis dicẽs. q̃ h̃ ꝓnomẽ hoc nec demõstrat terminũ ad quẽ ipi⁹ trãsubstãtiatõis determinate. qz iã significatio locutõis p̃supponeret entitatẽ rei significate z nõ esset causa ei⁹. n eq̃z demonstrat terminũ a q̃ determinate. qz ei⁹ demõstratio impediret veritatẽ significatõis tot⁹ locutionis. cũ termin⁹ a q̃ nõ remaneat in vltimo instãti locutõnis. Relinquit ergo q̃ demonstret illud qd est cõmune vtriq̃z termino indeterminate. Sicut aũt in formalib̃ mutationib̃ cõmune vtriq̃z mutatõi est subiectũ vl' materia. distinguunt autẽ termini p formas accidẽtales vl' substãtiales. ita in trãsubstantiatõe cõmune est accidẽtia sensibilia q̃ remanent. diuersitas aũt est substantiar̃. Uñ sensus est. hoc ꝛtentũ sub his specieb̃ est corpus meũ. Nec est rñsio isti⁹ doctoris de verb ad

Ad 2.

Ad 3.

Ad confirmationẽz.

Ad 4.

Rñsio thome.

Nota q̃ ip se intelligit p terminũ ad quẽ corp⁹ xp̃i. p terminus a q̃ intelligit sb stãtia pãis

Cõtra sancti thomã 1

verbũ. ¶ Sz salua isti⁹ sanctissimi doctoris reuerentia ⁊ sanctitate. videt ꝗ ex his dictis difficultas argumẽti nõ tollat. Quia ꝛcessis his duabꝫ ꝓpositõibꝫ quas ipe hic ponit. s. ꝗ ꝓnomẽ hoc demõstret illd qd cõmune ẽ vtriq; termino trãsubstãtiatõis. ⁊ ꝗ cõmune in trãsubstãtiatõe est accidẽtia sensibilia que remanẽt. tũc sequit ꝗ ꝓnomẽ hoc demõstret accidentia. ⁊ ꝗ ꝛsequẽs tota locutio verboꝝ ꝛsecrationis erit falsa. qz accidẽtia nõ sunt corꝑ xpi. ¶ Si dicit ꝗ ꝑ illud cõmune intelligit illud qd vltimo ꝛcludit. s. ꝛtentu sb illis speciebꝫ. tũc duplex apparet in ista solutõe defectus. ¶ Primo qz tũc frustra ⁊ inutilit ⁊ nullaten⁹ ad ꝓpositũ ꝛclusionis quã infert ponit illã secundã ꝓpositõez qua dicit. ꝗ cõmune vtriq; terminoꝝ trãsubstãtiatõis est accidentia sensibilia q̃ remanẽt. ¶ Secundo qz adhuc nõ euadit difficultas. Ꝑ iã quãuiscũq; aliq̃s termin⁹ sit cõmunis ⁊ indeterminatus. tũ qñ adiungit ei ꝓnomẽ demõstratiuũ tũc determinat ⁊ singularizat intantũ. ꝗ ꝓpositio in qua subijcit nec est vniuersalis nec indefinita ꝛz mere singularꝭ. Ulñ sicut patet ĩ regulis logycalibꝫ. ꝓpositio singularis est illa ĩ qua subijcit termin⁹ discret⁹. vt sortes currit. vel termin⁹ cõmunis cũ ꝓnomine demõstratiuo. sicut hic hõ currit. Dicere ergo ꝗ cõmune ⁊ indeterminatũ maneat ĩ sue cõmunitatꝭ indeterminatõe addito sibi ꝓnomĩe demõstratiuo. est dicere oppositu ꝛz in adiecto. qz vt sic terminus cõmunis equipollet termino discreto ⁊ singulari. q̃ omnẽ indeterminationẽ excludit. ¶ Istud ergo demõstratũ qd subijcitur in hac ꝓpositõe. qua dicit. hoc est corꝑ meũ. vel est determinatũ ad standũ ꝑ corꝑe xpi. vel ꝑ aliq̃ alio. ⁊ tũc ꝓcedet in ratõe sicut a principio. ¶ P. in ꝓpositõe ordinate plata sine determinatõe subiecti ꝑ ꝓnomẽ demõstratiuũ. subiectũ nõ est cõmunius ⁊ indeterminat⁹ ꝑdicato. ergo mlto min⁹ ꝗ poterit esse in ꝓpositõe supꝛadicta in qua subiectũ est determinatũ ꝑ ꝓnomẽ demõstratiuũ. Consequentia de se patet. Antecedẽs habet in libro porphirij. vbi dicit. ꝗ omis ꝑdicatio vel ẽ superiorꝭ de inferiori. vel est eqlis de eqli. Primo modo ꝑdicatũ est cõmuni⁹ subiecto. Secundo modo tũc est eqlis cõmunitatꝭ cũ cõmunitate sbiecti. ¶ Alij dicũt ꝗ qñ sacerdos dicit ꝗba ꝑdicta. tũc illud ꝓnomẽ hoc nullã demõstrationẽ facit. qz nõ ꝓfert a sacerdote significatiue: ꝛz recitatiue Et hãc responsionẽ ponit innocenti⁹ terci⁹ in libro d officio misse

Respõsio secũda.

¶ Sz nec istud valet. Quia tũc verba vt dicunt a sacerdote nõ magis respicerẽt ꝓsentem substantiã panis q̃ aliã materiã quãcũq; ꝑsentẽ vel absentẽ. ⁊ tũc nõ ꝛficeret. qz nõ accederet verbũ ad elementũ. nec ꝑ ꝛseqns fieret sacramentũ. qz fm augustinũ ex eo ꝗ verbuꝫ accedit ad elementũ fit sacramentũ. ¶ P. nec ꝑ istã fugã euadit isti difficultatẽ. qz saltem xps dixit ꝑdicta verba significatiue. ergo xpo dicẽte hmõi verba. illud ꝓnomẽ ꝗ aliq̃d demõstrabat. vel ergo illud demõstratũ fuit corꝑus xpi. vel aliud a corꝑe xpi. ergo manet tota difficl'tas argumẽti nisi aliud dicat. ¶ Alij dicũt ꝗ ibi sit demonstratio nõ ad sensũ. ꝛz solũ ad intellectũ. Ulñ cũ dicit. hoc est corꝑ⁹ meum. iste est sensus. significatũ ꝑ hoc est corꝑ⁹ meũ. ¶ Sz nec istud valet. qz sicut nõ ꝛficitur sacramentũ cũ dicit. hec imago est xps. et tñ vere ꝗ qd demonstrat significat xpm. sic n⁹ in ꝓposito platõe ꝑdictoꝝ verboꝝ ꝛficeret sacramentũ. ¶ Alij dicũt ꝗ ibi est demõstratõ ad sensuꝫ. qz li hoc demõstrat panẽ nõ tñ simpliciter. ꝛz fm qd est trãsubstantiat⁹ in corꝑ⁹ xpi. ¶ Sz nec ꝗ valet. qz panis trãsubstãtiatus nõ est panis. q̃ nõ demonstrat panis ad sensum. ¶ P. dũ pferẽt li hoc nõ est facta trãsubstantiatio. ergo nisi aliud dicat. ex dictis adhuc nõ ostendit ꝗ demõstret panis trãsubstantiat⁹. ¶ Alij dicũt ꝗ est demõstratio mixta. qz partim est ad intellectũ. ⁊ ptim ad sensum. vt sit sensus. hoc est corꝑ⁹ meũ. i. illud ĩ qd istud est trãsimutãdũ est corꝑ⁹ meũ ¶ Et ista est trãsio Richardi de sancto victore ĩ suo lib. de tri. ¶ Et hãc responsionẽ ad ꝓsens sustinendo dico ad maiorẽ ꝑdicte ratõnis. ꝗ ꝓnomẽ hoc demõstrat corꝑ⁹ xpi. nõ tñ ita ꝗ qñ pferẽt demõstratio ꝓsentialiter ibi sit. sed ꝗ ibi erit cũ substãtia panis in ipm trãsubstantiata fuerit. ¶ Ad quintũ dicendũ ꝗ esse ꝓsens ꝑ nũc dupliciter ꝑ intelligi. Uno modo tpe quo pferẽt demonstratio. Alio modo tpe ꝑ q̃ pferẽt demõstratio. Primo modo nõ demonstrat ibi corꝑ⁹ xpi vt ꝓsens. qz qñ pferẽt demõstratio. tũc nondũ est ibi. Sed secũdo modo demonstrat vt ꝓsens. qz tps ꝑ quo pferẽt demõstratio est tps. qd ĩmediate sequit vltimũ instans ad qd terminat tps mẽsurãs platonẽ hui⁹ orõis qua dicit. hoc est corꝑ⁹ meũ. in illo eĩ instanti fit trãsubstantiatio panis in corꝑ⁹ xpi. ergo corꝑ⁹ xpi ꝓsens est sb speciebꝫ remanentibꝫ tpe ꝛsequẽter copulato ad illud instãs ¶ Forte dicet. qd nõ est nullã efficaciã habet. ꝛz verba ꝑ illo instanti nõ sunt. qz iam

Cõtra eã. 1

2

Responsio tercia.

Cõtra eã.

Responsio quarta.

Cõtra eã. 1 2

Responsio quinta.

Richard⁹

Ad. 5.

Instantia

in ꝑteritū trāsierūt. ergo nullā virtutē vl' effi/
caciā habebūt verba cōsecratōis respectu ipi⁹
trāsubstantiatōis. ¶ Respondeo q̄ q̄uis i il
lo instanti verba nō sint quantū ad ꝓcedentē
ꝓlationē. tamē sunt i illo instanti quantū ad
finalē clausionē seu terminatōez. ⁊ ꝑ ꝯseqūs
in illo instanti merito dicunt habere virtutē
⁊ efficaciā. q⁹ veritas oratōis a primo habet
⁊ significatū ei⁹ a primo cōcipit cū ipa oratio
finaliter claudit. ¶ Et forte hoc notat aresto
les ꝓmo peri hermenias. cū ait. q̄ hoc verbuz
est significat cōpositionē quā sine cōpositis. i.
sine extremis q̄ sunt subiectū ⁊ ꝑdicatū nō est
id est nō ꝯtingit intelligere. ¶ Etiā in ꝓbati
one supradicte rōnis assumit falsiuz cū dicit.
q̄ futuz nō demonstrat mediāte verbo ꝑsentis
tꝑis. Usus em loquēdi ostēdit hoc esse falsū.
sicut patet cū q̄s dicit. ecce nūc taceo. vel ecce
nūc bibo. ⁊ in ceteris cōsimilibz. Si em actus
bibēdi vel tacēdi referet ad tꝑs in quo ꝓferet h̄
aduerbiū demōstrandi ecce. tūc vtiq̄z est futu
rus quāuis ꝓferat verbo ꝑsentis tꝑis. Si au
tē hmōi act⁹ referet ad tꝑs nō in quo sz ꝑ quo
proferet hmōi demōstratio. tūc talis act⁹ ꝑsens
est. q⁹ ꝓferens talē demonstrationē ꝓfert eā ꝑ
tꝑ immediate sequēti. Sic etiā in ꝓposito cuz
dicit. hoc est corp⁹ meū ⁊c. ¶ Ad ꝯfirmatio
nē patet ꝑ ea q̄ dicta sunt. ¶ Ad sextū dicēdū
q̄ verba ꝑdicta nō proferunt a ministro tāq̄z
ex ꝑsona ministri. sicut fit i alijs sacramentis.
sz tanq̄z ex ꝑsona xꝑi. Ideo forma istoz verbo
rū in duobz differt a forma verboz ceteroz sa
cramentoz. ¶ Primo q⁹ nomina trinitatez
diuinā exprimētia nō ponunt in ista forma.
q⁹ cū hec verba tanq̄z in ꝑsona xꝑi ꝓferantur
qui est ver⁹ de⁹. ad hoc innuendū nō fit h̄ ali/
qua inuocatio trinitatis. ¶ Secūdo q⁹ verba
in alijs sacramētis ꝓferunt in ꝑsona ministri
ideo ꝑ talia verba debet exprimi act⁹ ministri.
⁊ ꝑ ꝯsequēs oportuit vt ibi poneret verbū ope
ratiuū. Hec vero verba q⁹ proferunt i ꝑsona
xꝑi ideo in eis nō oportet ponere verbū operati
uum exprimēs actū successiuū ipsi⁹ ministri.
sz debet poni verbū substantiuū puta est tāq̄z
exp̄ssiuū act⁹ vltimi ⁊ ꝓfecti isti⁹ sacramenti.
q̄d est esse corꝑis xꝑi sub speciebz ipi⁹ panis.
¶ Et ꝑ hoc patet ad formā argumēti. ¶ De
forma aūt sanguinis quo ad sui ꝑcisionē. pu/
ta vbi incipiat ⁊ vbi finiat. diuersi diuersimo
de loquunt. ¶ Quidā em dicūt q̄ sicut ꝑcise
forma ꝯsecrādi seu ꝯficiendi corp⁹ christi ꝯsi
stit in his verbis. hoc est corꝑus meū. sic for
ma sanguinis ꝑcise cōsistit in his verbis. hic
est calix sanguinis mei. ¶ Alij dicūt q̄ debet
addi noui ⁊ eterni testamēti misterium fidei.
¶ Adhuc sunt alij qui dicūt. q̄ addēdū est.
qui ꝑ vobis ⁊ ꝑ multis alijs effundet i remis
sionē peccatoz. ¶ Que istaz opinionū veri
or sit. vsq̄z quaq̄z certū nō est. cū in scriptura sa
cra hec forma sic ꝑcise determinata nō inueni
atur. nec etiā ex aliq̄ determinatōne ecclie ap/
pareat sic ꝑcisa. ¶ Tercia tamē opinio tutior
⁊ securior esse videt. q⁹ q̄n ꝯditōes apponunt
ad subiectū ⁊ ꝑdicatū alicui⁹ ꝓpositōis. tunc
hmōi ꝯditōes vident esse de integritate locu
tionis exp̄sse ꝑ talē ꝓpositionē. Sed omia il/
la addita ꝑ secundā ⁊ terciā opinionē sunt q̄
dā ꝯditiones determinātes ꝑdicatū ꝓpositio
nis posite ꝑ forma ꝑ primā opinionē. ergo vi
dent esse de integritate illi⁹ locutōis. ⁊ ꝑ ꝯse/
quens ad formā ꝯsecratōis vna cū ꝑdicta ꝑ/
positione vident ꝑtinere. ¶ Forte ꝯtra ꝑmaz
additionē dicet. q̄ nouū ⁊ eternū respectu eius
dē implicāt ꝯtradictionē. q̄ nō possunt esse de
forma vni⁹ ⁊ eiusdē sacramēti. Cōsequentia
patz. Probat antecedēs. q⁹ eternū est illō qd
caret principio. sz nouū nō solū dicit rem ha/
bentē principiū. sz etiā implicat ꝓpinquū esse
ad suū principiū. ¶ P. sicut sanguis xꝑi effu
sus est ꝑ nobis. sic corp⁹ xꝑi traditū est ꝑ no/
bis. sicut testat xꝑs Luc. xxij. dicēs. hoc ē corꝑ
us meū qd ꝑ vobis tradet. Sz hoc nō ob/
stante nō fit mentio de traditōe corꝑis in for/
ma ꝯficiendi corp⁹. q̄ ad formā ꝯficiēdi san/
guinē nō debet mētio fieri de sanguinis effusi
one. ¶ P. greci dicunt vti hac forma. hic est
sanguis me⁹ noui testamēti ꝑ vobis ⁊ ꝑ mul
tis effusus i remissionē peccatoz. igit vel gre/
ci nō ꝯficiūt. vel nos nō ꝯficim⁹. vel due erūt
forme ꝯficiēdi sanguinē xꝑi. ¶ Ad primum
dicendū q̄ licet istud bn̄dictū xꝑi testamētuz
fuerit ꝓ tūc nouū quantū ad exterioze insti
tutionē ⁊ executōez. tamē fuit eternū q̄ztū ad
diuinā ꝑdestinationē. ergo in illo dicto nulla
est ꝯtradictio. q⁹ quāuis eternū ⁊ nouū ibi di
cant de eodē. h̄ tamē est ꝑm aliū ⁊ aliū modū.
¶ Ad secundū dicendū q̄ q⁹ passio xꝑi magis
exprimit in forma ꝯficiēdi sanguinē q̄z in for/
ma ꝯficiendi corp⁹. ad passionē etiā magis vi
det ꝑtinere sanguinis effusio q̄z corꝑis tradi/
tio. ideo licet i illa forma nō fiat mentio d̄ cor
ꝑis traditōne. tm̄ in ista debuit fieri mentio
de sanguinis effusione. ¶ Ad terciū dicendū
q̄ vt cōmuniter dicit beat⁹ petr⁹ formaz qua
nos vtimur tradidit ecclie romane. quā acce/
pit ex his q̄ vidit ⁊ audiuit imediate a dñō

Solutio.

Ad confirmationē.

Ad.6.

De forma sanguinis

Nota.

Instantia 1

2

3

Solutio

Ad.1.

Ad.2.

Ad.3.

Instantia iheſu xpo. ¶ Et ſi inſtat ꝓtra hoc. qz nullus euãgeliſta ponit hãc formã totã modo quo nos ea vtimur. ¶ Reſpõdet innocẽtꝰ tertꝰ q euãgeliſtis nõ fuit cura de forme qua vti debereꝰ poſitione. ſz ſolũ de rei geſte narratõne ideo q̃uis ſub eiſdẽ verbis nõ inueniat forma noſtra in euãgeliſtis. tñ nõ eſt dubitandũ beatũ petꝝ eã a xpo accepiſſe. ⁊ ipam ſua autoritate eccl̃ie romane tradidiſſe. ¶ Beatꝰ etiam pauluſ credit grecis tradidiſſe formã qua ipſi vtunt. quã ⁊ ipe accepit a dño iheſu xpo. iuxta qd̃ ait. i. ad Choz. xi. Ego autez accepi a dño qd̃ ⁊ tradidi vobis. ¶ Et ideo credẽdũ eſt q tã latini q̃z greci vere ꝓficiũt. Vñ vna ẽ forma grecoz ⁊ latinoz q̃ ad intellectuz. licet aliquo modo muteꝯ quo ad ſenſum.

Solutio

Solutio. Ad. 1.

Articulus tertius.

Quantũ ad terciuz

ſic pcedã. ¶ Primo circa iſtũ articulũ pono ea q cõmuniter dicunt. ¶ Secdo oſtendã q ĩ quodã caſu iſta cõmunia dicta teneri nõ poſſunt. ¶ Quo ad primũ cõmuniter dicit q illud ſacrm tantũmodo a ieiunis debet ſumi. niſi imminente mortis piculo ꝓtingat oppoſituz ne q̃s decedat ſine viatico. Qz cibũ ſũme deuotionis ⁊ reuerẽtie alter cibꝰ nõ debet pcedere. ſz iſtud ſacrm eſt cibꝰ ſumme deuotõnis ⁊ reuerentie. q̃ ꝛc. ¶ Et iſta eſt intrẽtio ſancte matris eccl̃ie. vt patet de ꝓſe. diſt. ij. c. ſi quis. vbi dicit. Placuit ſpũ ſancto vt i honorẽ tanti ſacramẽti prꝰ in os xpiani dñicuz corpꝰ q̃z aliꝰ cibꝰ intraret. ¶ Q, aũt mortis piculo imminente oppoſitũ fiat. patet p cõmunẽ ritũ ſancte matris eccl̃ie. ¶ Sz ꝓtra primã ptẽ iſtius ꝓclusionis videt eſſe primordialis inſtitutio iſtiꝰ ſacri. qz dñs ihs xps iſtituit iſtud ſacrm poſt cenã. cũ ergo omis xpi actio noſtra ſit instructõ. videt q licite nõ ieiuni poſſimꝰ ſume reiſtud ſacramentuz. ¶ P. i. ad Choz. xi. ait apls. Dũ ꝓuenitis ad manducandũ invicez expectate. ſi q̃s aũt eſurit domi mãducet. Sz apls loquit ibi de manducatõe corpis xpi. q̃ poſtq̃z domi manducauerũt licuit eis ſumere corpꝰ xpi in eccleſia ¶ P. ſaltẽ ſemel in ãno videt q liceat ſano homini poſt cenã ſumere corpꝰ xpi. qz dicit de ꝓſe. diſt. i. ſacramẽta altaris nõ niſi a ieiunis hoibꝰ celebrent. excepto vno die ãniuerſario quo cena dñi celebratur ¶ P. ſi ſufficit hominẽ eſſe ieiunũ ad ſuſcipiendũ ſacramentũ qui alias diſpoſitꝰ eſt ad eꝰ ſuſceptionẽ. tũc qui bibit vel ſumpſit medicinã vl d̃ electuario comedit licite poſſz celebrare vel cõmunionẽ ſumere. qz potꝰ ⁊ maxie aq̃ vel ſumptio medicine vl electuarij nõ ſoluit ieiuniũ ¶ Ad primũ cũ dicit q inſtitutõ iſtius ſacramẽti eſt ꝓtra ꝓclusionẽ. nego. ſicut ei aliq̃ interdũ expediũt p rei generatõe. q̃ nõ expediũt p eiꝰ nutritõe. ſic aliq q̃nq̃z expediũt p rei inſtitutõe q̃ nõ expediũt p rei ꝓtinuatõne. ¶ Ad pbationẽ dicendũ q licz omis chriſti actio noſtra ſit inſtructio. tñ hmõi inſtructõ nõ eſt ſemp ad ſilr opandũ. alias opteret nos mortuos ſuſcitare. ⁊ ſup aq̃s ſiccꝰ pedibꝰ ambulare. cũ talia fecerit xps. ¶ Vñ ſicut xpus baptizari voluit vt nobis daret exemplũ baptizãdi. tñ ex hꝯ q triginta annoz erat cuz baptizaret. ⁊ ĩ flumine iordanis baptizaret. nõ dedit imitatõnis exemplũ vt. ſ. nos baptizemur q̃ triginta annoz fuerimꝰ. ⁊ q ĩ iordãe baptizemur. ſic licz xps qz celebrauit ⁊ cõmunicauit. exemplũ hꝯ faciẽdi tribuerit. tñ qz hoc poſt cenã fecit. ⁊ ĩ tali loco fecit. in hꝯ nõ pbuit nobis exemplũ ſilr faciẽdi ¶ Deterꝰ q̃ xpz imitari q̃ztũ ad formã ⁊ materiã ſacramenti. qz iſta ſunt eſſentialia ſacri. nõ aũt in accidẽtalibꝰ. ſicut ſunt locus ⁊ tps. ¶ Iſta eñ determinata ſunt p determinatõez eccl̃ie ex ſpũſſãcti informatõe. ¶ Ad ſecũdũ dicẽdũ q illud verbũ apli q̃ dicit. domi mãducet. nõ eſt itelligendũ ante cõmunionẽ ſz poſt cõmunionẽ ¶ Ad terciũ dicendũ q licet q̃nq̃z eccl̃ia ĩ cena dñi cõmunionẽ admiſerit. hꝯ tñ ad ſacri reuerentiã nũc eſt pbitũ. ⁊ p oppoſitã cõſuetudinẽ penitꝰ abrogatũ ¶ Ad quartũ dicendũ q duplex eſt ieiuniũ. ſ. ieiuniũ nature ⁊ ieiuniũ eccl̃ie Primũ ieiuniũ requirit ad pcipiendũ cõmunionẽ ⁊ nõ ſecũdũ. Et qz ſumptõ cuiuſlibet alimẽti de nouo ſuſcepti ab extrinſeco tollit ieiuniũ nature. ſiue accipiat p modũ cibi vl potꝰ. vel etiã p modũ medicine. iõ oia hec fm legẽ cõmunẽ poſt eoz ſumptionẽ prohibẽt recipe ſacrã cõmunionẽ. qz ſolũ illa hora hõ eſt ieiunꝰ ieiunio nature anteq̃z illa die naturali nihil ſumpſit ab extrinſeco de pdicti incipiẽdo diẽ naturalẽ a medio noctis. Dixi aũt ab extrinſeto. qz dato q aliq̃d de cibꝰ pcedentis diei remãſerit inter dentes hoĩs. qd̃ incaute hõ deglutiret. ex hꝯ hõ nõ diceret ſoluiſe ieiunũ nature. ſicut nec deglutiẽdo ſaliuã. ⁊ ideo talis nõ pbiberet illa die neceſſario a cõmunione. licet ꝓpter reuerẽtiã ſacri poſſit abſtinere. ſi nõ fuerit neceſſe vt celebret vl cõmunicet illo die. ¶ Ieiuniũ ꝓ ecclie manet iuiolatũ etiã poſt vnicã comeſtionẽ. nec tollitur niſi p ſecundã comeſtionẽ vl ſumptionẽ eoz

Inquiſitõ prima.

Cõcluſio.

Ratio.

Instantia 1

2

3

4

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

Nota.

q̃ i cibũ de se ꝓsueuerũt assumi. ¶ Et ideo dicit doctor cõmunis. q̃ ea q̃ ꝓpter alios cibos accipi ꝓsueuerũt. vel digerendos. sicut electuaria. vel p mẽbra deducẽdos sicut potꝰ vini vl' aque. talia ieiuniũ ecclie nõ soluũt. q̃uis aliq̃ modo nutriãt assumentẽ. ¶ Calus quẽ pmisi est iste. Posito q̃ sacerdos cũ debet sumere sanguinez inueniat solã aquã fuisse in calice. nec h̃ percipiat donec aquã deglutiuit. vl' saltem deglutire oportet. puta q̃ habet cã in ore. ⁊ ꝓpter h̃ q̃ tetigit corꝑ xpi vel reliquias eiꝰ ideo non licet illã aquã de ore reicere. Sũpta ista aqua. talis sacerdos nõ est ieiunꝰ ieiunio nature. ⁊ tñ ex statuto ecclie ipe debet sanguinẽ ꝓsecrare ⁊ sumere an teq̃z missa finiat. q̃ de ꝓse. dist. ij. c. relatũ. dicit. q̃ ꝓficit tenet cõmunicare. Et ibidẽ. c. compim. dicit. q̃ vl' ab integris abstineat vel integra recipiat. Per primũ ergo capitulũ celebrãs tenet sacramẽtum sumere. p secundũ tenet integre sumere. s. corpus ⁊ sanguinẽ. ¶ Sz forte dicet q̃ ex mandatis ecclie nullꝰ debet reddi perplexꝰ. ita q̃ ñ possit vitare mortale peccatũ. sz sic esset in ꝓposito. q̃ si ꝓsecrat sanguinẽ ⁊ sumit eũ. tũc peccat ꝓtra mandatũ de ieiunio. si nõ ꝓsecrat. vl' ꝓsecratũ nõ sumit. tũc peccat ꝓtra ea q̃ modo sunt inducta. ¶ P. qui scandalizat populũ fidelẽ videt mortaliter peccare. iuxta q̃ ait saluator: Ue homini p quẽ scandalũ venit. Sz si reincipiat canonẽ de nouo ꝓsecrãdo tũc scãdalizabit populũ fidelẽ finẽ misse expectantẽ. ¶ P. in die parasceuen sacerdos sumit corꝑ xpi nõ ꝓsecrando vinũ qd̃ est in calice. Ex q̃ posset alicui videri nõ esse mandatuz ecclesie sacerdotẽ sumere sanguinẽ ĩmediate post corpus xpi. ¶ Ad primũ dico q̃ sacerdos talis nõ est perplexꝰ. q̃ duob mandatis simul cõcurrentib. quoꝝ vnũ districtꝰ pcipit altero. si neq̃q̃ simul poterũt obseruari. tũc ñ peccat si dimittit mandatũ minꝰ stricte pceptũ propter obseruationẽ illiꝰ qd̃ magis stricte dinoscit esse pceptũ Sz magis phibitũ esse videt sacerdotẽ celebrantẽ sumere corꝑ christi sine sanguinis ꝓfectõne ⁊ sumptõne. q̃z q̃ sumat sanguinẽ nõ ieiunꝰ. Quia primũ graue sacrilegiũ esse censet. de ꝓse. dist. ij. c. repimus. vbi dicit q̃ diuisio huiꝰ sacramẽti sine grandi sacrilegio nõ poterit puenire. Secũdũ ꝯo nulq̃z dicit esse sacrilegiũ. Igit pdicto casu posito nõ tenet sacerdos ad obseruationẽ mãdati de ieiunio. q̃ ipm obseruãdo peccaret grandi sacrilegio. qd̃ nullo modo est sancte matrĩ ecclesie intẽtio ¶ Ad secundũ dicendũ q̃ ppl's de hoc nõ debet scãdalizari. q̃ nõ habet populus iudicare de h̃ q̃ sacerdos qñq̃z diuiꝰ protrahit morã in canone. q̃ hoc ex diuina inspiratõe ⁊ singulari deuotõe aliq̃n̄ poterit puenire. ¶ Et ideo si ratõe ꝓsecratõnis neglecte recuperãde plixiorẽ morã ꝓtraxerit. h̃ ipi fideles debẽt ĩ meliꝰ ꝓuertere. cogitãdo q̃ h̃ fiat ex singulari sacerdotis deuotõe. ¶ Et iã nõ est opꝰ totũ legere canonẽ ab illa pte. sili modo postq̃z cenatũ est. vsq̃z ad finẽ. q̃ de stricto iure nõ ẽ necesse nisi q̃ ꝓsecret ⁊ sumat sanguinẽ. ¶ Jõ agilis ⁊ prudẽs sacerdos ad h̃ ne ꝑtingat scãdalũ pt accedere ad comu altaris. ⁊ recipe vinũ quasi p ablutõne calicis. ⁊ paꝝ de aq̃. si nihil remãsit ĩ calice de aq̃ priꝰ in eo existẽte. ⁊ reuerti ad mediũ altaris. ⁊ dicere ꝗba canonis ab illa pte. sili modo. vsq̃z ad illã partẽ. Unde ⁊ memores nos dñe tui serui. Et sic ꝓsecratõne facta ponat calicẽ sup altare. ⁊ ĩmediate resumat eũ dicẽs. Calicẽ salutaris accipiã. ⁊ nomẽ dñi inuocabo. laudãs inuocabo dñm. ⁊ ab inimicis meis saluꝰ ero. Et tũc faciat crucẽ cũ calice dicẽs. Sanguis dñi nostri ihesu xpi custodiat aiam meã in vitã eternã. Quo dicto sumat sanguinẽ. ⁊ pcedat vlteriꝰ modo ꝓsueto vsq̃z ad finẽ misse. ¶ Ista tñ sint dicta saluo semp meliori iudicio. ⁊ maxie sancte matris ecclie. q̃ si alia circa hec fieri determinarz. ex tũc hec reputo p nõ dictis ĩ toto vel in pte fm q̃ determinatõni ecclie viderent obuiare. ¶ Ad terciũ dicendũ q̃ statutũ de sumendo sanguinẽ post sumptionẽ corꝑis. nõ obligat sacerdotẽ nisi p tũc qñ facit officiũ in q̃ tenet ꝓsecrare corꝑ xpi. sz ĩ diei paseueis officio ipse nõ debet ꝓsecrare. Unde hostia ꝓsecrata reseruat a pcedẽti die. ideo nõ obligat illa die ad ꝓsecrandũ vl' ad sumendũ sanguinẽ. sic etiaz laica pson a post cõmunionẽ corꝑis nõ tenet ad sumptõez sanguinis. sz potest sumere vinũ nõ ꝓsecratũ.

Jnq̃sitõ secunda.

Calus.

Jnstantia 1

2

3

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

nota q̃ hec ẽ sntia scoti

Ad. 3.

Quãtũ ad quartuz

Articulus quartꝰ.

articulũ dico breuiter q̃ istud bñdictũ sacrm est oim sacroꝝ dignissimũ Quia q̃z tũ vnũ sacramẽtũ aliud excedit ĩ sanctitate. tm̃ excedit ĩ dignitate. sz istud sacrm omia alia excedit ĩ sanctitate. q̃ ꝛc. Maior patet. q̃ tota dignitas sacri ꝓsistit in h̃ q̃ vel ꝓtinet vl' ꝓfert sanctitatez. Minor pbat. q̃ illud sacrm maiori pollet sanctitate qd̃ ꝓtinet illud qd̃ est sanctũ essentialiter ⁊ formaliter. q̃z illud qd̃ solũ dicitur sanctũ p quandã attributõez extrinseczz.

puta qz ē signū sctitatis. vl' qz ē cā instrumētal' sctitatis i qdā alio real'r ab eo distincto. Hz sacramētū eucharistie ꝛtinet xpz q̄ inqztū ē ꝛe est ipa sctitas essential'r. fm q̄ ē hō habet in se eminēte sctitatē formal'r. cetera ꝯo sacra sunt solū signa sctitatis vl' eis cā instrumētal'i q̄daz alio real'r ab ipis distincto. puta i hoie q̄ suscipit sacrm. g̃ ꝛc. ¶ Ad argumētū ꝑncipale dicēdū q̄ minoz ñ ē ꝯa. Ad ꝓbatōez illi dōm q̄ vnū nūero simplicit ꝑt qztū ad pñs tripliciter accipi. s. vnū idiuisibilitate. vt puta pūct. q̄ ē q̄d vnū actu z potētia. Alio mō vnuz ꝛtinuitate vt linea. q̄ est q̄d vnū actu potētia tñ m'ta. Tercio mō ꝛ aliq̄d vnū pfectōnali integritate. sic dom z vna q̄qz alia res ad cui integritatē diūsa req̄runt. q̄z tñ vnū ñ est forma alteri. Et isto modo sacrm eucharistie ē vnū. qz ordinat ad vnā spūalē refectōez. q̄ ad integritatē siue pfectōis ad modū corpalis refectōis req̄rit cibū z potū. ¶ Forte dicet q̄ gregoriꝰ appellat istud sacrm pl'aliter i q̄dā oroe dicēs. Perficiāt i nob dñe tua sacra q̄ ꝛtinēt ¶ Rñdeo q̄ req̄sita i isto sacro sunt materialiter pl'a. z iō sic loquit gregoriꝰ i pl'ali. tñ sūt vnū sacrm formal'r p relatōez ad vnā opationē quā i nob habet pficere. s. refectōez spūalē Et iō i vna z eadē oroe ꝓferet istud sacrm pluraliter z singulariter. puta in illa cōplenda q̄ dicit. Purificet nos q̄sumꝰ dñe sacra q̄ sumpsimus. z iter: cedētibꝰ oibꝰ scis tuis ꝑsta vt hꝰ tuū sacrm ñ sit nob reatꝰ ad pnā. sz itercessio salutaris ad veniā ꝛc. ¶ Forte dices q̄ falsum assumā. qz alia ē forma ꝯsecratōis sanguis. z alia forma ꝯsecratōis ipi corpis. g̃ ista ñ sūt vnū formal'r. ¶ Rñdeo q̄ sic i domo plurificat forma ꝑtis. alia em ē forma fundamenti. alia tecti. z alia pietis. s. vna tñ ē forma toti. puta vnio ꝑtiū ad invicē. sic i ꝓposito vna ꝑt dici forma toti. s. vnio oim istoz put ordinant ad vnā integrā spūalē refectōez. ¶ Et qz nō a forma partis sz a forma toti res dicitur esse vna. ideo istud sacrm debet dici vnū.

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio

¶ Distinctio nona.

Q Ꝛ sicut due sūt

Postq̄z mgr tractauit de eucharistie sacro qztū ad ea q̄ ipm integrāt z pficiūt. nūc i ista nona distinctōe determiat de his q̄ istud sacrm sumūt z ꝯficiūt. Et diuidit i duas ꝑtes. Qz ꝑmo tractat de istis sacri differēti sumptōe. Secdo d panis z vini transsubstātiatione. z istis sacri ꝯfectōe. dist. xi. ibi Si aūt q̄rit q̄lis. Prima i duas. Qz primo duplicē modū sumēdi istud sacrm insinuat. Secdo q̄sdā errores īprobat. ibi. Nec ꝯba et alia hmōi. Et hec diuidit in duas ꝑtes fm q̄ duos īprobat errores. Secda icipit i ꝑncipio decime distinctōis. ibi. Sūt itē aliq̄. Prima i tres. Qz ꝑmo ꝑmittit ꝑmi erroris recitatōez. Secdo subiūgit eis īprobatōez. Tercio sbdit q̄rundā dubioz declaratōez. Secda ibi. Hz idubitāter tenēdū ē. Tercia ibi. Secdm hos duos modos ¶ Et hec est ínia i generali istius none distinctōis. circa quā erit iste titulꝰ questionis.

Q Trū mortal' pctōr sumēs sacrm eucharistie peccet mortal'r. ¶ Videt q̄ nō. Qz videns vl' tangēs corpꝰ xpi nō peccat mortal'r. g̃ nec gustās. Cōseqntia patz qz eq̄ ē sensibil' experientia fm tactū z visū. sicut fm gustū. Probat antecedēs. ꝑmo d visu. qz nusq̄z iuem ꝓhibitū i iure q̄n mortalis pctōr possit audire missā. z p ꝯseqns videre corpus xpi. Secdo de tactu. qz ñ est min tāgere xpm real'r q̄z sacraliter. sz pctōres ñ fuerūt ꝓhibiti xpm corpaliter tāgere q̄n pdicauit i hꝰ mūdo. vt apparuit q̄n mlier peccatrix tetigit pedes eis i domo pharisei. g̃ ꝛc. ¶ Cōtra. indigne mādūcās z bibēs iudiciū sibi mādūcat z bibit. z reꝰ erit corpis z sanguis dñi. vt patz ex dictis apl'i. i. ad Choz. xi. sz mortal' pctōr ē indignꝰ ad sumēdū tm sacrm. g̃ ꝛc. ¶ Dic q̄tuor sūt videnda. ¶ Prio vtz mortal' pctōr nō ꝯtritꝰ nec ꝯfessus sumens istud sacrm ꝑe sumat corpus xpi. ¶ Secdo vtz isto mō sumēs peccet mortal'r. ¶ Tercio vtz ꝑe ꝯtritꝰ aliq̄z sit ꝯfessus possit sine pcto sumere istud sacrm. ¶ Et q̄rto vtz sacerdos peccet mortal'r dādo istud sacrm ei quē scit temerarie z sine ꝯtritōne esse in mortali peccato.

Quantū ad primū

Articulus primus.

est aduertēdū q̄ sic patz ex dictis bti augu. circa ꝑncipiū isti. xi. dist. duo sūt modi sumēdi vl' mādūcādi sacrm corpis xpi. Unꝰ sacralis z aliꝰ spūal'. Et fm hꝰ li ꝑe positū i isto ꝑmo articulo dupl'r ꝑt itelligi. Uno mō qztū ad ꝑitatē sumptōis sacralis. Alio mō qztū ad ꝑitatē sumptōis spūalis. ¶ Et iuxta hꝰ pono duas ꝯclusiones. ¶ Prima ē. q̄ qzuiscūqz aliq̄s sit magnꝰ pctōr. si sumit istō sacrm. ꝑe sumit corpꝰ xpi. loqndo de ꝑitate sacralis sumptōis Qz q̄ ꝑe sumit ꝯtinēs. ꝑe sumit ꝯtentū fm q̄

Cōclusio prima.

ꝓtinet ſb hmõi ꝓtinẽte. ſz ſb ſpecieb⁹ panis q̃
ſũt ſacr̃m lz ñ ſint res ſacr̃a. ꝑe ſacr̃alit ꝓtinet
corp⁹ xpi. vt ptz autoritatib⁹ ſctõr hic i lra. g̃
pctõr ſumens hmõi ſpẽs ſeu ſacr̃m. ꝑe ſumit
2 corp⁹ xpi ꝓ vitate ſacr̃alis ſumptõis. ¶ P. ſed
t⁹ aug⁹. h̃ expſſe dicit q̃ mãducati o ſacr̃alis eſt
Instantia cõis bonis z malis. ¶ Dz ꝛ ſta pt argui. Et
1 ꝓmo ꝛ ꝓmiſſã diſtinctõez ſic. Corp⁹ xpi ſolũ
mõ pt ſumi ſpũal'r. g̃ ñ valet diſtinctio q̃ ſacra
lis ſũptio diſtinguit ꝛ ſpũalẽ. Cõſequntia ptz
Añcedẽs ꝓb⁹. qz illd qd ñ ſumit corpal'r. h̃ ñ
pt ſumi niſi ſpũal'r. ſz corp⁹ xpi ſb ſacro nõ ſu/
mit corpal'r. g̃ ꝛc. Maior ptz. qz ſic eſſe ſpũa
le. z eẽ corpale ſufficiẽter diuidũt omne eẽ. ſic ſũ
ptio corpalis z ſũptio ſpũalis ſufficiẽter diui
dũt oẽm ſumptõez. Et p ꝓñs q̃d ſumit. ſi
nõ ſumit corpal'r. tũc nccario ſequit q̃ ſumat
ſpũal'r. Minor ꝓbat. qz illd qd corpal'r ſumit.
h̃ ſenſu corpali pcipit. ſz corp⁹ xpi ſic ſumit q̃
nl'o ſenſu corpali pcipit. put ipa expiẽtia do
2 cet. g̃ ꝛc. ¶ P. iſta minor ꝓfirmat ſic. Qd̃ cor
porali mãducat. h̃ i ipm mãducãtẽ natural'r
trãſmutat. ſz corp⁹ xpi cũ ſit gl'ificatũ ñ ẽ trãſ
mutabile. g̃ ꝛc. ¶ P. pt argui ꝛ ꝓcluſionẽ ſic
3 Null⁹ ſapiẽs pmittit ſe in lutũ ꝓiici ſine ma/
gna vtilitate. maxie ſi hmõi pcectõez poterit
ꝓhibere. ſz xps fili⁹ dei ẽ ſapiẽtiſſim⁹. z pctõr ẽ
vilior oẽm luto. nec aliq̃ patet vtilitas ex h̃ q̃
pctõr recipit xpm ſeu corp⁹ xpi. z pcectõez in
hmõi lutũ xps oiode pt puenire. g̃ ꝛc. Ma/
ior ptz d̃ ſe. Minor etiã patet q̃ ad pmã ptẽ.
qz xps ẽ dei ꝓt⁹ z dei ſapia ſic ait apl's. i ipo eiz
ſũt oes theſauri ſapiẽtie z ſciẽtie dei abſcõditi.
Et ſic ait aug⁹. vi. d̃ tri. ipe ẽ ars oẽm potẽt⁹ at/
qz ſapiẽtis dei plena rõib⁹ oẽm viuẽtiũ. g̃ ipe ẽ
ſapiẽtiſſim⁹. ¶ Patz etiã ſcda ps. qz ſi iuſti/
cie nre ſũt ſic pãn⁹ meſtruate i ꝓſpectu ei⁹. ſic
ait Iſa. ꝓpha. qzto magꝭ iniuſticie z pcta nra
erũt vilia z lutoſa. Tñ i pſona pctõris ait pſ.
Putruerũt z corrupte ſũt cicatrices mee a fa
cie inſipiẽtie mee ¶ Patet ſil'r q̃ ad terciã ptẽ
qz q̃ pctõr ſumit corp⁹ xpi. nll'i ẽ vtile. qz etiã
ſibi xpi ẽ dãnoſuz. eo q̃ re⁹ efficiat corpis z ſan
guis dñi. fm ſnias apl'i. i. ad Chor. xi ¶ Pa
tet etiã q̃ ad q̃rtã ptẽ. qz cũ ipe ſit ver⁹ de⁹. z p
ꝓñs oipotẽs. ipe vnũquẽq̃z effectũ pt ipedire
z pmouere iuxta libitũ ſue volũtatis. ¶ P. ſi
4 pctõr ſumẽs h̃ ſacr̃m ꝑe ſumit corp⁹ xpi. vl' h̃
erit fm dei iuſticiã. vl' fm dei miſcõdiaz. Non
pmũ. qz null⁹ fm iuſticiã ſumit illud ad cui⁹
ſumptõnez ipe total'r ẽ idign⁹. ſz pctõr ad ſu/
mendũ corp⁹ xpi total'r ẽ idign⁹. g̃ ꝛc. Nec ſe
cũdũ. qz null⁹ miſicorditer admittit ad aliq̃d
factũ q̃ ꝓpetue dãnat. ſz pctõr iſto facto ꝓpe
tue dãnat. qz iudiciũ ſibi mãducat z bibit ſz
apl'm. ¶ P. ſapiẽtie pmo dicit. In malivolã 5
aiaz ñ introibit ſapiẽtia. nec habitabit i corpe
ſb dito pctis. ſz xps ẽ ꝑa ſapiẽtia. vt iã patuit
g̃ ꝛc. ¶ P. ꝛ minorẽ rõis facte p ꝓcluſione ar
guit ſic. Maior ñ pt ꝓtineri ſb minori. ſz cor/
p⁹ xpi ẽ mlto maior q̃z ſint ſpẽs vl' accidẽtia pa
nis. g̃ ꝛc. ¶ Ad pmũ nego añcedẽs. Ad pba
tionẽ nego minorẽ. Ad illi⁹ pbationẽz dicẽdũ Holuntio.
q̃ licet illud qd̃ nude z ſine velamie corpalit Ad. 1.
accipit. aliq̃ corpali ſenſu pcipiat. tñ h̃ ñ ẽ ve/
rũ d̃ eo qd̃ abſcõdit extrinſeco velamie. Et qz
ſic ẽ in ꝓpoſito. nã corp⁹ xpi abſcõdit p dini/
nã potẽtiã ſb accidẽtib⁹ panis. iõ ꝛc. Sic eiz
ſimia ſi deglutiret nucẽ ñ fracta teſta ñ guſta/
ret nucleũ teſta velatũ q̃z ipm corpalit ſu/
meret. ſic in ꝓpoſito ꝛc. ¶ Ad ſcdm puta ad Ad. 2.
ꝓfirmatõez dicẽdũ q̃ poſito maiorẽ eſſe verã
qñ virt⁹ mãducãtis excedit ꝓtutẽ comeſti vl'
mãducati. tñ nõ ẽ ꝑa cũ virt⁹ cibi mãducati
incõperabiliter excedit virtutẽ mãducantis.
tũc em̃ cib⁹ mãducat⁹ pot⁹ ꝓuertit i ſe man/
ducãtẽ q̃z ꝓuertat i ipm. Semp em̃ fort⁹ tra
hit ad ſe debili⁹. z ñ ecõuerſo. Et qz corp⁹ xpi
rõe ꝓiũcte deitatis ſua ꝓtute incõparabilit exce
dit ꝓtutẽ cuiuſcũq̃z creature. iõ ñ trãſmutat i
mãducãtẽ. ſz pot⁹ ꝓuertit i ſe ipm mãducãtẽ.
ſi p grãz z charitatẽ creuit z diſpoſit⁹ eſt ad tã
nobilẽ ꝓuerſionẽ. iuxta qd̃ teſtat aug⁹. in lib.
ꝓfes. vocẽ d̃ excelſis ad ipm clamantẽ dixiſſe.
Creſce z mãducabis me. nec tu me mutabis i
te ſicut cibũ carnis tue. ſz tu mutaberis i me.
¶ Ad terciũ d̃dm q̃ q̃dã forte moti hacrõe Ad. 3.
dicebant q̃ ꝓpt imundiciã pctõris corp⁹ xpi Opinio ꝛ
ñ ingredit os ei⁹ fm rei veritatẽ. ſed imediate na ꝓclom.
vt ſacr̃m tãgit a labijs pctõris. tunc vt iſti di
cũt corp⁹ xpi deſinit eſſe ſb ill' ſpecieb⁹. ¶ Dz Cõtra eã.
iſtud nõ eſt ver. qz vt cõiter tenet ſancta dei 1
eccl'ia. facta trãſubſtãtiatõe panis i corp⁹ xpi
tũc tãdiu manet ibi ver corp⁹ xpi ſb ſpecieb⁹
panis. q̃z diu manẽt ibi accidentia i ꝓpria ſua
natura. Et qz hmõi accidẽtia pñt manere p
aliquã morulã. nõ ſolũ i ore ver etiã i guttu/
re z i ſtomacho ipi⁹ pctõris. iõ pctõr ꝑe reci/
pit corp⁹ xpi. ¶ P. nõ ẽ min⁹ corp⁹ xpi ꝓfice 2
re q̃z ſumere ſz ſacerdoſ exñs i mortali pcto ꝑe
ꝓficit vt patebit in feri⁹ diſt. xiij. g̃ ꝛc. ¶ Reli Ad formã
cta igit iſta opinione tãq̃z erronea. dico q̃ ma rõis tertie
ior illi⁹ rõis ñ ẽ ꝑa. vbi lutũ nl'o mõ attingit
illũ ſapiẽtẽ. z honori ſuo ex hmõi pcectõei nl'
lo penit⁹ derogat. q̃n pot⁹ virt⁹ ſue mãſuetu/
dinis z clemẽtie ex h̃ magnificẽ cõmẽdat Sic

aūt ēi ppdsito. qz nec corpal' nec spūal' īmundicia pctōris attīgit corpꝰ xpi. Et ex hꝰ q̃ huiusmodi pctōrez iustinet. eiꝰ clemētia ⁊ mansuetudo ē magnifice collaudāda ¶ Ad ōrtū dōm q̃ in q̃tū ibi cōmittit pctm̄. tūc nec hꝰ fit fm dei iusticiā. nec fm dei miaz. qz tā eorz q̃ fiūt fm iusticiā: q̃z eorz q̃ fiūt fm miaz. deꝰ ē cā efficiēs. nulliꝰ aūt pcti ē auctor ipe deꝰ. deo em̄ auctore nemo efficit deterior. vt ait augꝰ. Nec igit fm dei iusticiā: nec fm dei miaz fit illa meritas. sz fit fm dei pmissionē ¶ Ad q̃ntuz dōm q̃ xps fm q̃ ē dei sapia. spūali suo effectu nec itrat pctōrē nec habitat i eo ¶ Ad sextuz patebit ifra cū tractauero d̄ mirabilib⁹ ꝯtigētib⁹ i isto bn̄dicto sacro ¶ Scda ꝯclusio ē q̃ nullꝰ mortal' pctōr ve sumit corpꝰ xpi. loq̃ndo d̄ vitate spūal' sūptōis. Qz q̃cūq̃z isto mō sumit ille manet i xpo ⁊ xps manet i eo. sz nullꝰ mortal' pctōr manet i xpo. nec xps manet in eo. g̃ ⁊c. Maior ptz. qz d̄ ista spūali māducatione loq̃ns xps Joh. vi. ait Caro mea ve ē cibꝰ. ⁊ sāguis meꝰ ve ē potꝰ. q̃ māducat meā carnē ⁊ bibit meū sanguinē. i me manet ⁊ ego i eo ¶ Nd ve bū tractās aug. sup ioh. ait. Hoc ē g̃ illā spūalez comedere escā. ⁊ illū bibere potū. i xpo manere: ⁊ xpm manētē i se hre. ¶ Et eadē ve ba tractās augꝰ. i li. d̄ sacris fidelū i psona xpi sic ait. Qui vo i me ñ manet. nec ego i illo si accipit sacrm̄ acq̃rit magnū tormētū. Minor etiā ptz. qz pcta nra diuiserūt inter nos ⁊ deū nostr. sic ait Isa. pph̄a. ¶ P. nullꝰ mortuꝰ pt cibū vitalē vitaliter sumere. Sz pctōr mortal' q̃tū ad vitā spūalē mortuꝰ ē. qz separatus ē a deo q̃ ē vita aie fm aug. Et cibꝰ iste est cibꝰ viuꝰ seu vital' dās vitā spūalez ei q̃ sumit eum. Juxta qd̄ ait cibꝰ iste de seipo Joh. vi. Ego sū panis viuꝰ q̃ d̄ celo descēdi. si q̃s māducauerit ex hꝰ pane viuet i eternū. Et māducare vital'r ē māducare spūal'r. qd̄ satz innuit xps cū post ve ba pdicta Joh. vi. ait. Spūs ē q̃ viuificat. caro vero nō pdest quicq̃. Ergo peccatoꝰ nō sumit vere corpꝰ xpi. loquēdo de veritate spūalis sumptōis.

Ad. 4.

Ad. 5.

Ad. 6.

Cōclusio secūda.

1

2

Articulus secundꝰ

Quantū ad secūdū

articulū est distinguendū. Quia existens in mortali peccato vel scit se esse in huiusmodi pcto. vl' nescit. Primo mō peccat mortal'r si sine ꝯtritōe ⁊ ꝯfessiōe recepit sacrā cōionē. Qz q̃ iudiciū sibi māducat. ⁊ tale iudiciū q̃ recerit corpis ⁊ sanguis dñi. ille videt manducādo mortal'r peccare. sz mortal' pctōr sumēs corpꝰ xpi isto mō tale iudiciū sibi manducat. Maior ē nota d̄ se. Patz etiā minor. qz q̃ corpꝰ xpi idigne māducat hmōi iudiciū sibi māducat vt ptz. i. ad Chor. xi. sz mortal' pctōr sciēs se ē i mortali pcto indigne māducat corpꝰ xpi. Dis ei q̃ ñ hz vestē nuptialē indigne accedit mēsaz tāti ꝯuiuij. sz tal' pctōr ñ hz charitatē q̃ ē vest⁹ nuptial'. vt ptz i glosa Matth. xxij.

Primo

Secūdo

Tertio

Praia ꝯclo 1

¶ P. fm leges ciuiles crimē lese maiestatis incurreret si q̃s mortali inimico impatoris dominū sui hospitij cōmitteret. ⁊ postea impatorē ad intrādū illd̄ hospitiū inuitaret ⁊ d̄ facto introduceret iā dicto iimico nō dū expulso sz i pleno adhuc manēte dominio d̄ volūtate ⁊ bn̄placito iuitantis. Ista patz. qz tal' reputaret pditor impatoris. Sz mortale pctm̄ facit iimicū sūmi impatoris. s. xpi dñari i ipo pctore. nā pctōr ē fuus diabli. ⁊ apostata impialis dominij. Si g̃ recipit corpꝰ xpi hmōi iimico nō dū expulso p pniaz. tūc vtiq̃z videt cōmittere crimē lese maiestatis. ¶ Forte dicet. Oīe mortale pctm̄ est ꝯ aliqd̄ pceptū dei. sed mortalis peccatoꝰ recipiēs corpus christi non videtur facere contra aliqd̄ pceptū dei. Maior ptz. qz obseruatio mādatorz sufficit ad itroitū vite eterne. dicēte i euāgelio saluatore nro. Si vis ad vitā igredi serua mādata. Cū g̃ hmōi ingressus ipediat p mortale pctm̄. oportet q̃ oīe mortale pctm̄ sit ꝯ aliqd̄ dei pceptū. Minor etiā ptz discurrēdo p oia decē pcepta dei ¶ Si d̄ q̃ iste peccat ꝯ pceptū ecclie. ⁊ p ꝯns ꝯ pceptū dei cuiꝰ spōsa ē ecclia. ¶ Cōtra. ille q̃ facit qd̄ sibi ecclia pcipit. ille ñ cōmittit ꝯ pceptuz ecclesie. sed iste facit qd̄ sibi ecclesia pcipit. qz extra de pniia ⁊ remissione. omis vtriusq̃z sexꝰ. pcipit ecclia cuilibet homini qui ad ānos discretōis puenit. q̃ semel i anno recipiat sacrā cōionē. ⁊ determinat illa ips āni p festo pasce. g̃ si circa festū pasce mortal' pctōr recepit cōmunionē. tūc ñ videt venire ꝯ mādatū ecclie sz magz videt mādatū eiꝰ iplere. ⁊ p ꝯseqns ñ videt peccare. qz nullꝰ peccat faciēdo illud qd̄ iuste sibi pcipit. sz ecclia iuste semp pcipit. g̃ ⁊c. ¶ P. q̃ñ aliqd sic se habet q̃ nullꝰ pt eo male vti. tūc in vsu illiꝰ nullꝰ pt peccare. sz corpe xpi nullꝰ pt male vti. Maior patet. Probat minor. qz dicit aug. in li. retractatōnū. q̃ tria sūt genera bonorz. s. mīma. media. ⁊ maxima. Et sb dit ibidē. q̃ maximis bonis nemo male vtit. Sz planū ē q̃ xps ē maximū bonū. g̃ ⁊c. ¶ P. infirmꝰ itroducēdo ad se medicū. ⁊ sumendo medicinā ñ videt peccare. sz peccatoꝰ est mortaliter infirmꝰ. ⁊ xps est medicꝰ ⁊ me-

Instantia 1

2

3

4

dicina sue infirmitatis. Maior patet. Probat minor. Qz enim peccator infirmus sit patet. qz ipsa persona peccatoris ait ps. Miserere mei dne quia infirmus sum: sana me dne quia conturbata sunt ossa mea. Qz xps medicus peccatoz sit patz in euangelio. vbi seipm assimilat medico dicens. Non est opus valentibus medicus. sz male habentibus. Qz ipse idem sit medicina. patet Eccli. xxxviij. vbi dicit. Altissimus de terra creauit medicinam. et vir prudens non abhorrebit eam. Deus enim qui est altissimus xpm tanqz saluberrimam medicinam produxit de terra. i. de virgine gloriosa. De qua terra dicitur in Isa. Aperiat terra et germinet saluatorem.

Solutio. Ad. 1. Ad primum nego minorem. Ad probationem eo quod talis peccator peccat in quartum preceptum. qui precipit vt pater honoretur. Xps autem cum sit verus deus ipse est pr hoies. Iuxta illud Deutero. xxxij. Nunqd non ipse est pater tuus qui possedit te et fecit et creauit te. Unde ipse ait cuilibet aie peccatrici Iere. iij. c. Ammodo voca me pr meus. dux virginitatis mee tu es. Propter quod dicit in grecismo. At summum regem vocat ipsa creatio patrem. Nunc autem patrem non honorat sz potius contemnit qui ipsum assumit in hospitium fetidum et maculatum. et ad nullum honorem preparatum.

Ad. 2. Ad secundum dicendum quod non sufficit facere quod eccl'ia precipit. nisi qs faciat eo modo quo eccl'ia precipit. sz peccator omittit modum. qz eccl'ia in eadem decreto precipit. quod homo se preparet per peccatorum suorum discussionem. et integram confessionem. Nunc autem modum omittit iste peccator.

Ad. 3. Ad tertium nego minorem. qz quod vtitur corpe xpi pretermisso modo quo tenet eo vtitur. ille abutitur eo. et per consequens male vtitur. Ad probationem dicendum quod augustinus ibi per maxima bona intelligit virtutes quibus formaliter nullus potest male vti. qz vt sic sunt illud mediante quo actum bonum vsus elicimus. Et sic intelligit augustinus. Tunc obiecti ue potest qs ipsis male vti. puta si aliqs supbiret

Ad. 4. de suis virtutibus. Ad quartum dicendum quod maior non est vera. si infirmus non obedit medico. non vult recipere puam et preparatiam dispositionem prius quam recipiat medicinam seu potionem. Unde mors infirmi est recipere medicinam. et non recipere preparationem puam. Sz peccator est xpo inobediens. qz eius mandatum non fuat. peccatorum suorum contritionem negligit. quod est quedam necessaria infirmi peccatoris dispositio puia ad corpus xpi sumendum ad salutem. Ideo non mirum si sumptio corpis xpi seu medicine sibi non cedit ad vitam. sz potius ad eternam mortem.

Secda pa isti articli Si autem existens in mortali peccato ignorat se esse in mortali peccato. tunc hmoi ignorantia vel est inuincibilis. vel neglecta. vel est affectata. Prima excusat a toto peccato. Secda a tanto sz non a toto. Tercia nec a toto nec a tanto excusat. sz potius aggrauat. Nec omnia require in his quod dicit lib. ij. dist. xxij.

Quantum ad tertium articulum est distinguendum. Qz tal' sive contritus. vel potest confiteri. et habet copiam confessoris. et tunc peccat mortaliter si concipiat pulqz confiteat. Et secundum isto sensu intelligenda sunt verba hugonis de sancto victore in lib. de prate ligandi atqz soluendi. vbi ait. Audacter dico quod si aliquis sacerdotem absolutorem crimino sus ad cionem corpis xpi accedat. per certo iudicium sibi manducat et bibit. etiam si eum iam aliquis multum peniteat. etiam si vehementer doleat et ingemiscat. Vel nonne habet copiam confessoris. et habet duplicem. qz vel est necessarium quod concipiat. puta qz vel est prochialis sacerdos. et illa die non potest sine scandalo populi esse sine missa. vel qz stans in altari recordat de aliquo mortali peccato quod nunqz fuit confessus. vel quia laica persona cum ita accessit ad altare ad recipiendum cionem recordat de mortali peccato non confesso. In his et similibus casibus si dolet homo de hoc quod non potest per tunc here confessorem. et intendit primo cum here poterit confessorem hmoi peccata confiteri. tunc concando nullum committit peccatum. Si autem sine scandalo potest cionem differre donec habeat copiam confessoris. hoc debet facere. qz sic non differendo peccaret. Si vero habet copiam confessoris. tunc non potest confiteri. puta qz non potest loqui. vel est in alienigena lingua vbi sacerdos eum non intelligit. nec scit per aliqua signa expmere suum reatum. tunc si sive est contritus. et necessitas sibi imminet. puta qz videt eum mortem pericl'o. tunc potest concicare. cum firmo tum proposito confitendi primo cum poterit confiteri. Si autem non habet necessitatem concandi. tunc debet differre donec valeat confiteri. Et si non differt tunc peccat. sicut communiter dicunt doctores Si etiam potest culpam suam sacerdoti expmere per signa. hoc facere debet antequam concicet. Per istas distinctiones potest rnderi ad multa argumenta quod per tot solent fieri in ista materia

Articulus tertius.

Quantum ad quartum articulum sic procedam. Qz primo ondaz quod in casu denegada est alicui sacra cio. vel non denegada propter sua peccata Secdo quod est denegada propter aliena peccata Tercio ondam quod aliquis iuste denegat alicui cio absqz tum peccato suo vel alieno.

Articulus quartus.

Prima pars qrti articli Circa primum est adutendum quod pctm illius de quo qritur. vel est occultum. vel manifestum. Si occultum tunc vel petit occulte sacram communionem. vel manifeste. Si occulte. tunc si sacerdoti constat hmoi hominem non penitere de peccatis. et quod vlterius proponit peccare. tunc occulte petenti debet

cōmunionē denegare. Qd si ñ fecerit. tūc ñ solū ille accipiendo corp⁹ xpi. vez etiā sacerdos dando mortal'r peccat. Unde q̄ ad hoc dicit sacerdoti illud. iij. lib. Reg. c. xx. Custodi mihi virū huc. q̄ si lapsus fuerit. erit aīa tua p aīa illius. Si aūt nō obstāte illa secreta phibitōne pctōr tpe cōmunionis mānifeste petierit sacrm tūc sacerdos nō solū ñ peccat sibi dando sacrm imo etiā tenet sibi dare. qz si nō daret. tūc esset reuelator ꝓfessionis. q̄ facto sacerdos nō solū mortaliter peccaret. sz etiā ab executōne sacerdotalis officij ppetue deberet suspēdi. Forte dicet q aliunde qz p ꝓfessionē sacerdos nouit culpā illi⁹. qd g̃ tūc facere debet ī casu ppositō. Rndeo q adhuc nō debet sibi manifeste negare corp⁹ xpi. qz si hoc faceret. tunc esset p ditor occulti scelerꝭ. z p ꝓsequēs ppl'm scādalizaret z ipe mortaliter peccaret. Forte dicet cōtra istud q medic⁹ dans infirmo talē medicinaz quā nouit ei esse mortiferā mortal'r peccat. sz sacerdos scit si ille sumpserit corp⁹ xpi q mortifer erit ei. g̃ non debet hoc sibi dare. z si dederit mortaliter peccabit. P. ꝓtra dei pceptū nō est aliqd faciēdū ad vitandū scandalū. sz dare corp⁹ xpi peccatori est ꝓtra dei pceptū. quia Matth. vij. dicit dñs Nolite sanctū dare canib⁹. mortal'r autē peccator est peior cane. g̃ cē. P. inter duo mala min⁹ malū est eligēdū. vt dicit. iij. topicor. sz min⁹ malū est q pctōr infamet p sui crimīs reuelatōez. q̄z q iudicium sibi mādūcet z bibat. z reus fiat corpis z sanguis dñi. Sz negādo sibi corp⁹ xpi infamat. nō negādo iudiciū sibi mādūcat z reus erit corpis z sanguis dñi. g̃ videt q melius sit sibi denegare coram omib⁹ etiā si petierit manifeste. Sz ista nō ꝓcludūt. qz nullus ī manifesto debet priuari suo iure. nisi manifeste constet q̄re sit priuand⁹. sz peccator ille cū sit fidelis habet ius petēdi corp⁹ xpi in publico. g̃ p pter causaz occultā nō debet ei ī publico denegari. Exemplū q̄ ad hoc habem⁹ Joh. xiij. vbi saluator iude dedit corp⁹ suū. eo q pctm iude adhuc erat occultū ceteris hoib⁹. q̄uis sacerdos. s. xps hoc sciret indubitanter. Judas etiā ibi se habuit ad modū illi⁹ q petēdo se ingerit. eo q ad mēsaz illā cū ceterꝭ se audacter ꝓsentauit. Istud etiā patet extra de officio iudicꝭ ordinarij. Si sacerdos. vbi dicit. q sacerdos scies aliquē esse reū secreti crimīs. ñ debet eū mānifeste phibere a cōione. qz nec xps iudā a cōione rmouit. Et addit glosa. imo ei eucharistiā dedit. z cū alios ad pdicādū misit. vt appet. 1. q. 1. Aduertēdū etiā ē q ppt oppa rentiā instātiaz pdictaz. aliq̄ q̄nq̄ q̄sierūt ti mis pnciosā fugā. dicentes q sacerdos iā dicto casu posito. deberet hmōi pctōri dare hostiā nō ꝓsecratā. z sic nec scādalū fieret ī ppl'o. nec ille pctōr sumeret corp⁹ xpi ī damnatōez aīe sue. Sz hoc esz pessime factū. qz tal' sacerdos esz causa idolatrie oīm adorātiū illā hostiā ñ ꝓsecratā. Unde ꝓ tales ait innocēt⁹ terci⁹ Falla sūt abijciēda remedia. q̄ sūt veris pciul' g̃uiora. Illa enim debet fieri fictio ī sacro ꝓfitat. Forte dices q euidēta vtilitas seqntis. excusabit talē sacerdotē deceptorē a pcto. Uerbi gra. Dicit q ī dyocesi coloniēsi erat q̄dam hō magn⁹ vsurari⁹. sz secrete hmōi vsurā exercuit. ita q publice de hoc argui nō poterat. Dic cū ml'tis ānis a suo sacerdote secrete fuisset phibit⁹ ne ad cōionē accederet. nisi male acq̄sita redderet. ille tm̄ semp cū alios accessit circa festū pasce. z cōionē recepit. Sacerdos g̃ ille videns isti⁹ pctōris temeritatē. volēs ipm terrere. accepit duas hostias ñ ꝓsecratas. z in medio earz abscōdit vnū grossuz turonēsez. z loco corpis xpi porrexit huic illi pctōri. q̄ cū hostiā masticare more solito vellet. psentiēs grossū ī ore miro mō pterrit⁹ expectauit finē misse z anxietatē cordis sui exposuit sacerdoti. Qui cū extraxisz turonēsem de ore suo. ille credidit q ppt auariciā suā seu ppt pctm̄ auaricie sue de⁹ tm miraculū fecerit. q corp⁹ xpi ī illū grossū mutatū fuerit. z tāta cōpunct⁹ ē pnia q oez vsurā restituit. Rndeo q nulla vtilitas seqns excusat sacerdotē hoc facientē a maxio pcto. qz fm qd ait apl's. non debem⁹ facere mala vt eueniāt q̄q̄z bōa. Ad pma g̃ instātiā dicendū q ñ ē sil'e de medico corpali. qz medic⁹ corporis pt sine suo pcto ñ dare hmōi medicinā q̄z tūcūq̄z ifirm⁹ eā petat. sz vt patz ex pdicꝭ sacerdos nō pt sine suo pcto denegare corp⁹ xpi occulto pctōri. si hoc mānifeste petierit sibi dari. Ad secm dicēdū q casu pdicto posito. tūc sacerdos nō dat ppe loqndo. qz ille de dare. q̄ nl'o iure coact⁹ sz sua spōtanea volūtate aliq̄d tribuit alicui. Port⁹ g̃ hmōi sacerdos dz dici reddere debitū exigēti q̄z dare. Preceptū g̃ euāgelicū solū ē ꝓ illos q spōte z volūtarie sine secreta phibitōe tribuūt corp⁹ xpi hmōi pctōribꝫ. Ad terciū dicm q licet ifamatio esset min⁹ malū ipi ifamato pctōri. q̄z sumere corp⁹ xpi. tm̄ ñ esz min⁹ malū sacerdoti infamāti q̄z dare corp⁹ xpi. qz dādo reddit ius suū exigēti. sz infamādo esz reuelator ꝓfessionis. vl'ad min⁹ esset pditor occulti criminis. Unde sacerdoti magis est necessarium ne reuelet se

Instantia

Solutio

Instantia 1

2

3

Cōtra ista

Exemplū.

Nota.

Instantia

Nota

Responsio

Solutio.

Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

creata. q̃ cuicũq̃ alteri homi. ⁊ maxie secreta
peccata illoꝝ hoim quoꝝ ꝓsuerunt audire ꝓfes
siones. qz dato q aliũde talia sciat q̃ p ꝓfessio
nẽ. tm̃ qz h̃ alios latet. suspitio oriri in hoib
q pdat ꝓfessionẽ. secreta hui⁹ reuelã do ¶ Si
aut peccatũ est manifestũ. ⁊ manifeste cõstat
q hmõi peccator i tali peccato pseuerat. tunc
manifeste debet sibi corp⁹ xpi denegari. q̃ruis
manifeste exigat sibi dari corp⁹ xpi. qz manifeste ꝓstat q ius exigẽdi corp⁹ xpi pdidit q̃/
diu i peccatis suis ptinaciter sistit. ¶ Scdo
q̃ztũ ad istũ articulũ dico q aliquib homib
absq; ppria eoꝝ culpa. ppter solã culpã alioꝝ
q̃ñq; corp⁹ xpi nõ dat. Istud appet manifeste i locis suppositi ecclĩastico interdicto. vbi
priuatõe diuinoꝝ q̃ñq; tota multitudo punit
ppter peccatũ vni⁹ hois q̃ sol⁹ dedit causaz in
terdicto. ¶ Forte dicet q in h̃ peccãt. qz talẽ a
se nõ expellũt. ¶ Rñdeo q multi sunt q h̃ face/
re nõ possunt. ⁊ qz vltra posse viri nõ vult de⁹
vlla requiri. ideo patet istos esse innocentes.
⁊ tamẽ durãte interdicto ispi priuant sacra cõ
munione. excepto tantũmodo mortis piculo
¶ Forte dicet q sic patet extra d̃ sinia excõmu
nicatõis ⁊ interdicti. c. alma mater. nõ obstã
te quocũq; interdicto diuina poterũt solẽniter
celebrari qter i anno. s. in festo natiuitat; xpi:
pasce: pentecostes: ⁊ assumptõis ꝗginis glori
ose. quib tpib exclusis excõicatis interdicti
poterũt interesse diuinis officijs. ⁊ p ꝓsequẽs
illis tpib possunt corp⁹ xpi recipe q̃ruis sint
sani ⁊ sine mortis periculo. qz q̃ admittit ad
diuinoꝝ pticipationẽ. videt etiaz admitti ad
sacrã cõmunionẽ. ¶ Rñdeo q illa decretalis
alma mater. dispẽsat in certis punctis sup ri/
goze iuris antiq̃ ¶ Primo. s. q nõ solũ infir/
mi sz etiã sani poterũt ꝓfiteri. ⁊ a peccatis ꝓfes
sis absolui tpe interdicti. si nõ sint excõicati.
⁊ nõ dederint occasionẽ interdicto. qz excõica
ti vt ibidẽ dicit. nõ debẽt absolui nisi iminen/
te mortis piculo. Sz nõ excõicat⁹ q̃ tm̃ ẽ cau
sa vl occasio interdicti non debet absolui. nisi
pri⁹ q̃ztũ in se est pcuret relaxatõez interdicti
vl de h̃ faciẽdo pstiterit cautionẽ ¶ Secũd⁹
punct⁹ est q in ecclesijs ⁊ monasterijs ianuis
clausis ⁊ cãpanis nõ pulsatis submissa voce
possunt dici misse ⁊ cetera diuina officia exclu/
sis excõmunicatis ⁊ interdictis. ¶ Tercius
punct⁹ est de solẽni celebratõne diuinoꝝ qua
ter in anno. sicut allegatũ est in argumento.
¶ Ex his pmissis subdit papa bonifaci⁹. Ce
teris que circa obseruationẽ interdictoꝝ a no
stris sunt pdecessoribz instituta in suo robore
duraturis. non obstantib quibuscũq; priui
legijs ꝛc. ¶ Cũ igit in iure ꝓdito a pdecesso/
ribz bonifaciũ expsse pcipiatur q habitãti i lo
co interdicto nõ porrigat sacra cõmunio nisi
causa mortis. ⁊ cũ nulla mentio de hoc fiat in
d̃cretali alma mater. ergo istud adhuc manet
sub rigore iuris antiqui. ¶ Nec etiã est verũ
qd assumit in argumẽto. scilicet q admissus
ad diuinoꝝ participationẽ admittatur ad sa
crã cõmunionẽ. qz meretrices ⁊ manifesti pec
catores admittunt ad diuinoꝝ participatio/
nem. intelligẽdo p diuinoꝝ participatõez au
dientiã diuinoꝝ seu diuini officij. qui tm̃ re/
pellunt a sacra cõmunione ¶ Tercio dixi q̃z/
tũ ad istũ quartũ articulũ q aliq̃ p̃uant sacra
cõmunione nõ ratõne alicui⁹ culpe sue. s. vel
aliene. sz vel rõne impfectõis nature. sic patz
in pueris. qui sunt minores annis. ⁊ his q̃ a
natiuitate sunt orbati ratõne. ⁊ etiã i alijs fre
neticis ⁊ furiosis. si nulla habẽt lucida inter/
ualla. ita q timor verisilr habet si dat eis cor/
pus xpi. q fiat irreuerẽtia sacramẽto. Et i his
qui rõne infirmitatis vomũt ⁊ ꝓtinue reici/
unt ea q̃ sumũt. Ul etiã rõne alicui⁹ corpalis
macule. sicut patet de eo q̃ sine culpa sua pol/
luit in somno. quẽ licet nõ sit necesse a cõmu/
nione illa die abstinere. decẽs tm̃ est ad reuerẽ
tiã sacramẽti. ¶ Ad argumẽtũ pncipale qz d̃
duob tangit in antecedẽte. s. de videte ⁊ tan
gente. ideo distinctẽ rñdeo. q̃ztũ ad videte ne
go cõsequentiã. ⁊ quantũ ad tangentem ne/
go antecedẽs. Ad pbatõez ꝓsequẽtie dico. q
dato q fm visũ ⁊ gustũ essz eq̃ sensibilis expe
rientia. tm̃ nõ est eq̃lis cõgruẽtia. qz visio sacri
rñdet fidei. ⁊ gust⁹ rñdet charitati. eo ipo igit
q aliq̃s p mortale peccatũ perdidit charitatẽ
imediate pdidit aptitudinẽ ad gustandũ sa/
cramentũ corpis xpi. qz tm̃ fidẽ catholicã non
postpoluit. ideo nõ est priuand⁹ visione isti⁹
sacramẽti. nisi alias sit irretit⁹ sinia excõicatio
nis. interdicti. vel suspẽsionis ¶ Falsitas etiã
antecedẽtis q̃ ad tactũ patet. Nã aliq̃s mor/
taliter peccaret si existẽs i mortali peccato tan
geret corp⁹ xpi. nisi excusaretur per aliquã im
minentem necessitatem. puta si non obuiaret
q tunc caderet in aliquem ineptum locum.
puta in lutum vel in ignem ⁊ similia. Ad p/
bationẽ cũ dicit q nõ min⁹ est christum tan/
gere realit q̃z sacraliter. dico q licet nõ sit mi/
nus fm se. tm̃ si attendim⁹ modũ q̃ xps se ha/
buit tũc q̃ tangi potuit realiter. ⁊ nũc cũ tã/
git sacramẽtaliter. appebit imediate q silitu/
do nõ valet ad ppositũ. Qz tũc se habuit per

Scda ps qrti articli

Instantia

Solutio.

Instantia

Solutio

Prim⁹ pũctus.

Secund⁹ punct⁹.

Terci⁹ pũctus.

Tercia ps qrti articli

Ad primi pale argu.

modū medici. nūc aūt se habet p modū medicine fortissime. q̄ nō ꝯgruit aliquib⁹ infirmis tantūmodo sanis. Et q̄ infirm⁹ nō est phibit⁹ a tactu ipsi⁹ medici. phibet tñ a medicina fortissima q̄ nll'o modo sibi ꝯgruit. Ideo dato q̄ ab infirmo peccatore xp̄s tūc realiter fuisset tact⁹ sine ꝯtagione noui peccati. h̄ tñ nō fieret si peccator sine euidēti necessitate corpus xp̄i nūc sacramētaliter tangeret.

Distinctio decima.

Vnt aūt alii

Postq̄ mgr̄ reprobauit errorē illoꝝ q̄ dicebāt q̄ corp⁹ xp̄i tātūmodo sumit a bonis ⁊ nō a malis. hic incipit reprobare errorē illoꝝ q̄ dixerūt verū corp⁹ xp̄i nō esse in sacramēto altaris. Et diuidit in duas ptes. Qꝝ ꝑmo istū errorē cū suis motiuis recitat. Scdo eundē errorez testimoniis veritat⁹ improbat. ibi. Nec ⁊ his silia. Pria est ꝓsentis lectōis. Et diuidit in duas. Naz mgr̄ ꝑmo adducit isti⁹ erroris ꝓbatōes. Secundo ad hmōi ꝓbatōes dat veras rñsiones ibi. Que ex eadez rōne. Prima in duas. Qꝝ ꝑmo oñdit hūc errorē accepisse fundamentū ex dictis euāgelij. Scdo oñdit h̄ idē ex dict⁹ augustini. ibi. Sūt etiā ⁊ alia. Sequit illa ps. Que ex eadē ratōne. Et diuidit in tres ptes. Qꝝ ꝑmo autoritatū adductaꝝ p illo errore ponit expositōez. Scdo oñdit vnā autoritē augustini ī ꝓsenti ꝓposito facere singularē dubitatōez. Et tercio illi⁹ autoritatis innuit declarationē. Scda ibi. Deinde addit. Tercia ibi. Attende his diligēter. Qꝝ iste error maxie se fundabat in h̄ q̄ corp⁹ xp̄i est ī celo. ideo nō p̄t esse in altari. cū vnū corp⁹ nō possit siml' esse in pluribꝫ locis. igit quero hāc questionē.

Questio p̄ma.

Vtrū corp⁹ xp̄i siml' possit esse in pluribꝫ locis. Videt q̄ nō. Qꝝ vnuz indiuiduū nō p̄t esse in loc⁹ diuersis. sz corp⁹ xp̄i est vnū indiuiduū. Maior patz q̄ da oppositū. tūc indiuiduū erit diuisū. q̄ iuxta locoꝝ diuisionem diuidunt ipa locata. Minor patet de se. Incontrariū est fides sancta. q̄ ponit corp⁹ xp̄i siml' esse in celo ⁊ ī altari. ⁊ siml' etiā esse ī pluribꝫ altaribꝫ. Dic q̄ttuor sunt videda. Primo vtz corp⁹ xp̄i possit siml' esse ī pluribꝫ loc⁹ localit. Scdo vtz possit siml' esse ī plib⁹ loc⁹ sacramētaliter. Tercio vtz ī vno loco localit. ⁊ ī alio sacramētaliter. Quarto vtz hūana cognitione possit cognosci ibi esse vbi est sacramētaliter.

Quantū ad primū

Articulus primus.

sic pcedā. Qꝝ ad vtrāq̄z ptē ꝑ dictōis isti⁹ articuli sunt magnoꝝ doctoꝝ opiniones. iō ad magnificādū diuinā potētiā ad p̄sens tenebo ptē affirmatiuā. Scdo ꝑ eā ducā aliorū doctoꝝ motiua. ⁊ ipis q̄ztū potero respondebo.

Lōclusio.

Primo igit p̄ cōclusione arguo sic. Duo corpa diuia ꝓtute possūt esse localit ī eodē loco. ḡ vnū corp⁹ p̄t esse localit in duobꝫ locis. Cōseqntia patet. qꝝ nō videt esse minoz repugnātia ī āncedēte q̄z ī ꝓseqnte. Tāta em̄ repugnātia videt esse ī āncedēte q̄ a resto. iij. phisicoꝝ. ꝯcedit. q̄ q̄ rōne duo corpa siml' possent esse ī eodē loco. ea rōne infinita possent eē sil'. Sz āncedēs fide tenem⁹. Nā da oppositū. tūc xp̄s ñ fuisset nat⁹ ꝑ ꝓgine salua ꝓgnitate nec clausis ianuis ad discipulos introisz. nq̄ ī sua ascēsione sine celoꝝ dilaceratōe cū corpe suo p oēs celos ascēdisset.

Primā rō

Sz est q̄dā doctor q̄ p̄dictā ꝯseqntiā negat. Qꝝ vt ipe ait vnū corp⁹ esse siml' ī duobꝫ loc⁹ implicat ꝑ dictionē. duo aūt corpa esse siml' ī vno ⁊ eodē loco tm̄modo repugnat ꝓpt resistentiā q̄ vnū resistit alteri ī eodē loco. q̄ resistētia inest corporibꝫ rōne sue grossiciei. Nec aūt grossicies tollit ī corpibꝫ glificat⁹ p dotē subtilitat⁹. Nā sic ī glorificat⁹ corpibꝫ tollit obscuritas p dotē claritat⁹. mortalitas p dotē impassibilitat⁹. tarditas p dotē agilitat⁹. sic ī eisdē corpibꝫ tollit grossicies p dotē sbtilitat⁹. ⁊ p ꝯseqns corp⁹ glificatū tali dote īformatū alteri corpi etiaz ī eodē loco ñ resistit.

Dūnric⁹ ꝑ

Sz salua reuerētia isti⁹ doctoris. istud dupl'r deficit. Primo qꝝ ñ solū corp⁹ glificatū cū alio corpe. verū etiaz pl'a corpa nō glificata de⁹ sine omī resistentia q̄ñq̄z ꝑ facto fecit esse ī eodē loco siml'. Corp⁹ em̄ xp̄i q̄ñ natū est salua mris ꝓgnitate ñ caruit grossicie. nōdū ei fuit glificatū. Etiā legit de sctō thoma apl'o. q̄ cū vocat⁹ esset a q̄dā rege ad bñdicēdū nupcial filij sui. ipe clauso manēte cubiculo ī q̄ sp̄ōsus ⁊ sp̄ōsa sil' morabant ingressus fuit. oñdens eis q̄ztū deo placet ꝓgnitas ⁊ vita pudica. Ad quā monitionē casti pmāserūt. ⁊ sp̄ōsa facta est sctimonialis. ⁊ sp̄ōsus eēs. Et tñ planū est q̄ corp⁹ sancti thome cū trāsiuit ꝓtute diuia p illa hostia clausa ñ fuit glificatū.

Cōtra hēricū.

Itē legit ī euāgelio nichodemi q̄ postq̄z ioseph ꝑ aramathia sepeliuit corp⁹ ihesu. iudei ceperūt eū. posuerūtq̄z

cũ in carcere firmissimo. Et ꝑter alias clausuras aliqui principes iudeoꝝ munierunt carcerẽ sigillis suis. volẽtes cũ morti tradere immediate cũ trãsisset festũ pasce. Et venientes ad carcerẽ post pasca. omia carceris claustra inuenerũt salua. Joseph tñ virtute diuina liberat⁹ inuent⁹ fuit in aramathia. ¶ Ex quibꝫ omibꝫ patꝫ ꝙ nondũ ablata corpali grossicie
2 de⁹ ꝑt plã corpa sil'i eodẽ loco ponere. ¶ Isti⁹ doctoris dictũ deficit in ꝗ secũdo. Qꝛ grossicies est quedã qlitas q̃ accidit qntitati. Hoc patet ex dictis isti⁹ doctoris. Qꝛ manẽte qntitate rei grossicies ꝑt auferri. Sꝫ vnũ corp⁹ resistit alteri naturaliter in eodẽ loco. nõ ratõe qualitatis. sꝫ poti⁹ rõne qntitatis seu rõne dimensionis qntitatiue. Un dato ꝙ de⁹ separet vnã qntitatẽ corpalẽ ab omi qlitate naturali. adhuc illa qntitas occuparet locũ. ⁊ resisteret alteri corpi in eodẽ loco. vt expsse patet ex dictis arestotel'. iij. phisicoꝝ. c. de vacuo. g̃ nisi aliter dicat. tũc semp maneret resistẽtia manẽte corpis qntitate. nõ obstãte ꝙ grossicies essꝫ ablata. ¶ P̃. arguo secũdo ꝑ pmissa ꝛclusione sic. In quocũqꝫ loco est aliqd corpus cũ ꝑ pria sua quãtitate. in eodẽ loco virtute diuina ꝑt esse localiter. sꝫ corp⁹ xpi est in pluribꝫ locꝭ cũ ꝑpria sua qntitate. Maiꝛ ꝓbat. qꝛ in illo loco est aliqd corp⁹ localiter quẽ occupat ⁊ replet sua qntitate. Sꝫ quelibet locũ in quo est aliqd corp⁹ cũ sua qntitate de⁹ ꝑt replere cũ illius corpis qntitate. Minꝛ patet ex fide. ⁊ etiã patebit in scdo articulo isti⁹ questionis. ¶ Forte dicet ꝙ licꝫ maiꝛ sit vera qñ substãtia corpis determinat ad locũ mediãte qntitate. tñ nõ est vera qñ qntitas corpis est i hmõi loco mediãte substãtia. Sꝫ sic corp⁹ xpi est i pluribꝫ locis cũ sua ꝑpria qntitate. ꝙ qntitas est i ꝓtaribꝫ locis mediãte substãtia. ⁊ nõ ecõuerso. vt infra patebit etiã ex dictis fratꝭ Egidij. g̃ maiꝛ in ꝓposito ñ videt esse ꝛa. ¶ Ad ꝓbationẽ dicerent aliq̃ iuꝛta sua principia. ꝙ minꝛ illi⁹ ꝓbationis nõ est vera. vbi qntitas hmõi corpis ⁊ loc⁹ nõ sunt eqles. Sꝫ qntitas corpis xpi nõ est eqlis loco speciꝫ ꝗ quibꝫ ẽ corp⁹ xpi. ¶ Sꝫ primũ istoꝝ dictoꝝ nõ valꝫ qꝛ dato ꝙ de facto qntitas corpis xpi sit mediante substãtia in pluribꝫ altaribꝫ. ex ꝗ tñ non haberet ãn de absoluta dei potẽtia substãtia possit ibi esse mediãte qntitate. qꝛ magꝭ videt mirabile ⁊ magꝭ alienũ a cursu naturali rerꝫ corporaliũ qntitatẽ esse in loco mediãte substãtia qꝫ ecõuerso. Si igit de⁹ ꝑt primũ. nõ apparꝫ ratio qre nõ possit secũdũ. ¶ Etiã scdm dictũ nõ valet. qꝛ ꝑt de⁹ facere ꝙ cõmensuratiue tm̃ de pane ꝛuertat in corp⁹ xpi qntũ est corp⁹ iuũ. Quo facto tũc loc⁹ speciꝫ eqlis erit qntitati corpis xpi. ¶ P̃. de⁹ mediãte ꝛuersione ꝗ substãtie panis in corp⁹ xpi manentibꝫ accidentibꝫ facit corp⁹ xpi esse in pluribꝫ locis. g̃ sine huiusmodi ꝛuersione ⁊ accidẽtibꝫ ꝗ poterit facere. ⁊ ꝑ ꝛsequẽs ꝙ sit in pluribꝫ locis localiter. Antecedẽs patꝫ ex fide. Prima ꝛsequẽtia etiam patet. qꝛ quicq̃d de⁹ ꝑt mediãte causa secunda. ꝗ ꝑt ĩmediate ꝑ seipm. ⁊ ꝗ in quocũqꝫ genere cause excepta materiali qntũ ad ꝗ qd ẽ ꝑficere ⁊ potentiã habere passiuã ⁊ receptiuã. qꝛ si qd dignitatis cõuenit cause materiali. illo nõ priuat de⁹ ãn ꝗ ĩmediate possit. sicut ẽ formã etiã accidẽtalẽ ꝛseruare ⁊ sustẽtare. vt patet in speciebꝫ isti⁹ bñdicti sacramẽti. Et excepta causa formali qntũ ad ꝗ qd est formaliter ꝑficere ⁊ ꝑficiendo formaliter inherere. Sed ꝑsentialis existẽtie corpis xpi i altari. ꝛuersio panis ⁊ ꝑmanẽtia accidentiũ nec sunt causa materialis nec formalis. g̃ ⁊c. ¶ Patet etiaꝫ secũda ꝛsequentia. qꝛ etiã doctores opposite ꝑtis dicũt. ꝙ ꝑ tanto corp⁹ xpi nõ est localit. vbi est sacramẽtaliter. qꝛ est ibi ꝑ ꝛuersionẽ alteri⁹ in ipm. ⁊ determinatũ est ad locũ illũ nõ sua qntitate. sed aliena. puta mediãte qntitate panis. q̃ remanet facta ꝛuersione. ¶ P̃. deus ꝑt omẽ illud qd nõ implicat ꝛtradictionẽ. sꝫ virtute diuina vnũ corp⁹ simul esse localiter in pluribꝫ locis nõ implicat cõtradictionẽ. g̃ ⁊c. Maiꝛ patet. vi. ethicoꝝ. ⁊ ab omibꝫ catholicis cõmuniter est ꝛcessa. Minꝛ patebit rñdendo obiectis quibꝫ doctores alteriꝰ ꝑtis nituntur ducere ad ꝛtradictionẽ eũ q̃ tenere ꝑsumpserit ꝑdictã cõclusionẽ. ¶ Un quidã eoꝝ arguũt sic. Dñcũqꝫ aliqd corp⁹ est in vno loco. tũc impossibile est ꝙ capiat aliũ locũ. nisi vl'ipm moueat ad illũ aliũ locũ. vel ille ali⁹ loc⁹ moueat ad ipm. sꝫ quocũqꝫ istoꝝ posito hmõi corp⁹ nõ erit in pluribꝫ locis. g̃ impossibile est vnũ corp⁹ siml' esse localiter in pluribꝫ locis. Maiꝛ patet ꝑ sufficientẽ diuisionẽ. Declarat minꝛ. qꝛ si illud corp⁹ moueret ad aliũ locũ. tũc non maneret in primo loco. qꝛ omẽ qd moueꝫ qntũ capit de termino ad quẽ. tm̃ ꝑdit de termino a q̃. nã in illo motu termin⁹ a q̃ ⁊ termin⁹ ad quẽ sunt siml' cõpossibiles. Si aũt loc⁹ moueret ad ipm. tũc vterqꝫ loc⁹ rñderet simul ꝑ vno loco. ⁊ nõ diceret ꝓpter ꝗ esse in pluribꝫ locis. ꝓpter ꝗ enim corp⁹ alicui⁹ nõ dicit esse in pluribꝫ locis. si tunicã trahit sup camisiã q̃ pri⁹ erat indut⁹.

Scda ratio ꝑ ꝛclusione.

Instantia prima.

Instantia secũda.

Ad primã instantiã.

Ad scdam instantiã.

Tercia ratio ꝑ ꝛclusione.

quarta ratio ꝑ ꝛclusione.

Hotfred⁹ ꝛtra.

2 ¶ P. si vnũ corp⁹ simul esset in diuersis loc⁹ tũc vel ōria accidẽtia. vl' saltẽ plura accidẽtia eiusdẽ rōnis essent siml' in eodẽ subiecto. Cōsequẽs ex vtraq; pte supponit esse incōueniẽs. Probat ⁊ seqntia. qz vbi nō est ī loco sz ī relocata. vt patet in lib. vi. principiorꝫ. g̃ si vnum corp⁹ siml' esset ī diuersis loc⁹ tũc haberet in se siml' diuersa vbi. Ista igit vbi vel erũt ōria. sicut surlũ ⁊ deorsũ. ⁊ tũc sequit p̃ma ps ⁊ sequẽtis. vl' nō erũt ōria. ⁊ tũc sequit secũda ps ⁊ sequẽtis. ¶ P. sicut se habẽt differẽtie tpis ad tps ⁊ ad rẽ tpalẽ. sic differẽtie loci ad locũ ⁊ rẽ localẽ. sed impossibile est q̃ tps ꝓm pl'es suas differẽtias siml' respiciat eandẽ rẽ tpalẽ. alias eẽ eadẽ res siml' esset in tpe ꝓor ⁊ posteriori. g̃ impossibile est locũ ꝓm pl'es suas differẽtias siml' respicere eandẽ rẽ locatã. ⁊ p ⁊ sequẽs eadẽ res nō poterit siml' esse in diuersis locis.

4 ¶ P. qua rōne aliq̃d corp⁹ posset siml' esse in duobꝫ locis. eadẽ rōne posset esse ī oibꝫ locis. sz h̃ est impossibile. qz vbiq; esse est ꝓpriũ ipi⁹ soli⁹ dei. ⁊ p ⁊ sequẽs nō est cōmunicabile

5 alicui creature ¶ P. hoc idẽ arguit quidã alius doctor sic. Si vnũ corp⁹ esset siml' localit in pluribꝫ locis. tũc vnũ corp⁹ esset pl'a corpa Cōsequẽtia patet. qz sicut locatũ cōmensurat

Denne'

6 tur loco. sic etiã ei cōnumerat. ¶ P. sequit q̃ vnũ ⁊ idẽ corp⁹ esz siml' maxime calidũ ⁊ maxime frigidũ. qz in vno loco p̃t poni ī igne. ⁊ ī

7 alio loco in niue. ¶ P. idẽ corp⁹ posset simul esse sanũ ⁊ egrũ. qz in vno loco posset habere sanissimã aeris temperiẽ. in alio loco pestiferã

8 intemperiẽ. ¶ P. idẽ corp⁹ siml' moueret ⁊ de

9 sceret ꝓm diuersa sua loca. ¶ P. vnũ ⁊ idẽ corpus posset esse saturatuz cibꝫ q̃ abundaret in vno loco. ⁊ famelicũ ꝓpter defectũ cibi quẽ sustineret in alio loco. ¶ P. idẽ lignũ in diuisis

10 locis faceret diuersos ignes eque magnos. sic si arderet in vno loco tm̃. ⁊ in vno loco posset comburi. ⁊ in alio loco incōbustũ ꝑmanere.

11 ¶ P. idẽ pomũ posset comedi rome ⁊ parisi⁹. ⁊ p ⁊ sequẽs rome posset ⁊ oerti in carnẽ romani. ⁊ parisi⁹ in carnẽ parisienſ. ⁊ sic eadẽ materia esset informata diuersis formis localit di-

12 stinctis. ¶ P. idẽ aial posset ī vno loco occidi ⁊ in alio loco benigne tractari. ⁊ sic idẽ aial

13 siml' esset viuũ ⁊ mortuũ. ¶ P. sicut res p natura suã se habet ad speciẽ. sic p q̃titatẽ suã se

Rõ egidij

habet ad locũ. sz p vnã natura nō p̃t esse nisi ī vna specie. ergo p vnã q̃titatẽ nō p̃t esse nisi ī

14 vno loco. ¶ P. qua ratōne vnũ corp⁹ posset esse in diuersis locis. eadẽ rōne vn⁹ punctus posset poni ī principio diuersarꝫ lin earꝫ eque distantiũ. Cōsequẽtia patet. Sz ⁊ seqns est falsũ. qz h̃ posito. tũc palelle ⁊ currerẽt. nã oẽs linee in rei veritate ⁊ currũt q̃ ad vnũ punctũ terminant. ¶ P. vnũ ⁊ idẽ referet siml' oppositis relationibꝫ. nã idẽ esset distãs ⁊ indistans respectu eiusdẽ puta respectu loci in quo esset.

15

¶ P. sicut se habet angel⁹ ad locũ diffinitiue

16

sic corp⁹ circũscriptiue. sz idẽ angel⁹ nō p̃t siml' esse in diuersis locis diffinitiue. g̃ nec idẽ corpus circũscriptiue. ¶ P. qñcũq; aliq̃ duo sic

17

se habẽt q̃ vltima corꝫ siue termini corꝫ ad inuicẽ adequate cōmensurant. tũc quicq̃d repitur extra vnũ. h̃ de necessitate repit extra alterũ. sz superficies ⁊ extra corpis locati. ⁊ superficies ⁊ caua corpis locant⁹ adequate cōmensurant. g̃ si aliq̃d corp⁹ posset esse ī alio loco extra superficiẽ corpis locantis in q̃ nũc est. tũc posset esse extra suã ꝓpriã superficiẽ. Maior patet. qz da oppositũ. tũc siml' erũt adequata ⁊ nō adequata. cōmensurata ⁊ nō cōmensurata. Minor

habet a pho. iij. phisi. ¶ P. si corp⁹ ꝓpi posset siml' esse in diuersis locis. vl' h̃ cōpeteret si-

18

bi ingẽtũ corp⁹. vl' ingẽtũ est glificatũ. vel ingẽtũ est p̃sone diuine vnitũ. Nō ꝓmo modo qz tũc cōpeteret omi corpi. Nec secdo. qz spũs glorificat⁹ nō p̃t esse siml' in diuersis locis. g̃ ml'to min⁹ corp⁹ glorificatuz. Nec tercio mo qz illa vnio nō ponit ipm extra ⁊ ditōnez cor-

19

poris ¶ P. idẽ corp⁹ respectu eiusdẽ loci in q̃ haberet esse. esset ꝓpinquũ ⁊ remotũ. ⁊ p cōsequẽs ꝓpinquũ ⁊ nō ꝓpinquũ. remotũ ⁊ non remotũ. distãs ⁊ nō distãs. q̃ omia implicãt

20.

contradictionẽ. g̃ ⁊c. ¶ P. qd̃ est hic nō est alibi. ⁊ qd̃ est alibi nō est hic. Si g̃ vnũ corp⁹ simul esset hic ⁊ alibi. tũc esset hic ⁊ nō esset hic

21

⁊ esset alibi ⁊ nō esset alibi. ¶ P. qua rōe idẽ corp⁹ posset esse siml' rome ⁊ parisi⁹. eadẽ rōne posset esse simul in omibꝫ locis intermedijs. ⁊ sic vnũ corp⁹ vel vn⁹ homo de seipo solo posset facere vnã corẽã q̃ extenderet a parisi⁹ vsq;

romã. ⁊ ecōuerso. ¶ P. nullũ agens naturale

22

intendit p se corruptionẽ termini a quo sz solum p accidẽs. puta p tanto qz incōpossibilis est cũ termino ad quẽ. Si em̃ esset cōpossibilis cũ eo. tũc nō corrũperet eũ. ergo si vnũ vbi nō esset incōpossibile alteri vbi. tũc qñ actione naturalis agẽtis aliq̃d corp⁹ acq̃reret vnũ vbi. tunc nō p̃deret alterꝫ vbi. ⁊ naturaliter simul essz in duobꝫ locis. ergo a destructōe istius ⁊ sequẽtis sequit q̃ duo vbi sint simplicit incōpossibilia respectu eiusdẽ locati. ⁊ per ⁊ sequens nulla virtute idẽ corp⁹ poterit siml' esse ī diuersis loc⁹. ¶ P. si vnũ corp⁹ esset siml'

23

localiter in duoby locis. tūc illa loca essent simul inter se. Cōsequtia patz. qz quecūqz vni z eidē sunt siml'. illa sunt siml' inter se. sz si vnū corp⁹ esset siml' parisi⁹ z rome localiter. tūc q̄libet illoz locoz esset simul localiter cū illo corpore. ergo illa duo loca essent siml' localiter inter se. Minoz patz. Probat maioz. qz sicut illa q̄ vni z eidē sunt eadē inter se sunt eadē. vt dicit. i. phisicoz. sic illa q̄ vni z eidē sunt siml' inter se sunt siml'. Falsitas etiā ꝯsequētis patet de se. ¶ Quāuis ista sint multū difficilia multoz z magnoz doctorū dicta. spem tamē ponēdo in diuine maiestatis p̄sidio. ad eius omipotentiā extollendā ad p̄sens sustineo cōclusionē p̄missam. z put potero ad singula respondebo. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ licet maioz sit vera in ordine ad virtutē agētis creati. tamē in ordine ad omipotentiā dei nō est vera. qz virtute diuina corp⁹ christi realiter manēs in celo dictis verbis ꝯsecratōis realiter p̄sens est sub specieby hostie. z tamē nec corp⁹ xpi mouebat ad species. nec species mouebantur ad ipm. ¶ Et si dicit q̄ hoc fit mediante ꝯuersione substātie panis in ipm. ¶ Dico q̄ sicut de⁹ h̄ p nūc facit mediāte ꝯuersione. sic si vellet posset facere sine illa cōuersione. Illa em ꝯuersio nō est causa intrinseca illi⁹ realis p̄sentie corpis xpi in altari. Qd patet. qz cessāte causa ītrinseca tūc cessat causatū cui⁹ ē causa. sz illa cōuersio trāsit z cessat esse. manēte realiter p̄sentia corpis xpi in altari. Sz licet deus nō possit ponere effectū in esse sine suis causis ītrinsecis. qz hoc implicaret ꝯtradictōez puta hominē esse sine forma humana. z materia humana. tamē quēlibet effectū p̄t de⁹ ponere in esse īmediate p seipm sine causa simpliciter extrinseca. Ergo sine tali ꝯuersione posset de⁹ si vellet corp⁹ xpi z qd̄libet aliud corp⁹ ponere in multis locis. z h̄ sine motu ppie dicto. sicut nūc facit de corpe xpi. ¶ Et ista videt esse intentio hugonis d̄ sancto victore. lib. iij. de sacramētis pte. viij. c. ij. vbi ait. q̄ de⁹ q̄ fecit q̄ corp⁹ vnū in vno loco esset. fecit vt voluit. z si voluisset aliter facere potuisset. ¶ Etiam minoz nō est vsqzquaqz vera. Et cū pbat q̄ termin⁹ a quo z ad quē nō possunt esse siml' distinguendū est de termino a quo. Qz vno modo appellat termin⁹ a q̄ ipsi⁹ mot⁹ sequētis illud qd̄ acquisitū est p motū p̄cedentē. et hoc improp̄e. qz non habet rationē termini a quo nisi qz p̄cedit ipm motū z pficit q̄ñqz per ipm. sicut apparet in motu augmēti z alterationis. Alio modo accipit termin⁹ a q̄ ppie. Et tūc in omi motu acq̄sitiuo termin⁹ a q̄ est ipa priuatio. que opponit forme p illū motū acquirēde. siue priuatio q̄ opponit gradui illius forme si acquirit aliq̄s grad⁹. In motu aūt de ꝓditiuo illud positiuū qd̄ p̄mo est acq̄sitū est termin⁹ a quo. sz priuatio sibi opposita est termin⁹ ad quē. ¶ Loquēdo ergo d̄ termino large z improp̄e dicto. tūc ppositio assumpta est falsa. sicut euidēter apparet in motu augmēti. vbi q̄ztitas p̄existens motui non tollit p aduentū termini ad quē. sz poti⁹ pficit. alias augmentū nō esset p̄existentis q̄ztatis additamentū. sicut ipm diffinit phs in libro p̄dicamentoz. Et eodē modo apparet ī motu alterātōis. cū accedit ad forme pacq̄site intēsionē. ¶ Sz accipiēdo terminū a quo ppie. puta p ipa priuatōe ipius termini ad quē. tūc illa ppositio assumpta est vera. sz nō est ad ppositum. qz vnū vbi nō est formaliter priuatio alteri⁹ vbi. dato bene q̄ fm naturalē cursum rex ꝯcomitanter se habeat cū priuatōe alteri⁹ vbi. ¶ Dato igit q̄ formalis termin⁹ a q̄ nulla virtute sit cōpossibilis cū formali termino ad quē. qz ponere siml' priuationē z positiuū cui opponit illa priuatio. est siml' ponere esse z nō esse respectu eiusdē. q̄ sunt termini ꝯtradictoriū. tamē ex h̄ nō habet q̄ nulla virtute idē locatur siml' possit fundare pl'a vbi a diuersis locis sortita. ¶ Ad secundū nego cōsequentiā. qz nō est necesse q̄ omia vbi vl' sint ꝯtraria. vel eiusdē ratōis. qz possūt esse de spata. Licet em sursum z deorsum sint aliq̄ modo opposita. z sursum z sursum sint eiusdē ratōis tamē sursū z dextr. vl' dextr z retrorsum nec sūt opposita nec eiusdē ratōis. Patet igit q̄ i forma arguēdi est fallacia ꝯsequētis. z sil'r ī pbatione ꝯsequētie cū dicit. si nō sunt ꝯtraria. tūc erūt eiusdē ratōnis. ¶ Ad terciū dicendū q̄ maioz nō est vera. put trahit ad ppositū. non est em simile de tpe z de loco quantū ad simultatē essendi. qz tēpus est ens successiuū. z p cōsequēs impossibile est esse simul seu dare plures partes tēporis. sed loc⁹ vel vbi sunt de genere permanentiū. z pluriby talibz non repugnat simul esse. ergo licet de⁹ nō possit facere aliquid simul esse in diuersis tpibz. siue in tēpore priori simul z posteriori. qz talia nō possunt esse simul. tamē ex hoc nō sequit q̄n possit aliquid simul ponere in diuersis locis. qz pluribz locis nō repugnat simul esse. ¶ Ad quartū dicendū q̄ loquēdo de potētia dei. tūc cōsequēs nō est falsum. qz si in omi loco esset sacerdos celebrāns. tūc in omi loco esset corp⁹

Solutio Ad. 1.

Instantia Solutio.

Ad. 2.

Ad. 3.

Ad. 4.

christi. ſz quicq̃d dei potest mediãte ſacerdo/
te. hoc potest etiã ſine eo. ergo dei p ſeipm po/
test corp⁹ ſuũ ponere in omi loco. Ad pbatio
nẽ dicendũ q̃ licet eſſe in omi loco ſua ppria
virtute ſit ppriũ ſoli⁹ dei. tamẽ in omi loco eſ
ſe in virtute nõ ppria ſed ſupioris. hoc nõ eſt
ppriũ ipſi⁹ dei. ⁊ p ꝯſequens videt eſſe cõmu
nicabile ipi create. qz nõ ponit creaturã extra
limites creature. Sic autez eſt in propoſito.

Ad.5. ¶ Ad quintũ. dicẽdo nego cõſequentiã. qz ſi
cut ſi dei duo corpa poneret ĩ vno loco. nõ p
pter hoc vn⁹ loc⁹ eſſet duo loca. ſic ſi vnũ cor
pus poneret in duobꝫ locis. nõ ppter ꝗ vnuz
corp⁹ eſſet duo corpa. ¶ Ad pbationẽ dicen
dũ q̃ ſicut via nature locatũ cõmẽſurat ⁊ cõ/
numerat loco. ſic ecõuerſo loc⁹ ꝯnumerat lo/
cato. Et ſicut via diuine potẽtie locus ſic cõ/
menſurat locato. q̃ tamẽ nõ cõnumerat loca
to. qz plura corpa realiter differẽtia quoz qd
libet p ſe equat toti loco. poſſunt ſiml' eſſe ĩ eo
dem loco. ſicut quilibet catholic⁹ habet ꝯcede
re. ſic via eiuſdẽ potẽtie locatũ ſic cõmenſurat
loco q̃ tamẽ nõ ꝯnumerat loco. qz poteſt eſſe

Ad.6. vnũ loco pluriſicato. ¶ Ad ſextũ nego cõſe/
quentiã. Ad pbationẽ dicẽdũ q̃ illo caſu po/
ſito. tũc ambe virtutes puta virt⁹ calefactiua
⁊ frigefactiua. vel attingũt illud corp⁹ ſm eã
dem partẽ ſui. vl' ſm aliã ⁊ aliã. ſi ſm eandem
partẽ. tũc vel ille due virtutes ſunt omino eq̃
les. ⁊ ſic illa pars corpis nec erit calida nec fri
gida. qz ppter equalitatẽ illaz cõtrariaz vir/
tutũ ſic vna impediet aliã. q̃ illa pars corpis
vel nihil recipiet ab eis. vel ſi aliq̃d recipiet ꝗ
erit qualitas media. puta nec frigiditas nec
caliditas. ſz poti⁹ tepiditas. ¶ Vel erũt ineq̃
les. tũc qualificabit illa pars ſm modũ exce/
dentis virtutis. ⁊ nõ exceſſe. ⁊ ideo vl' erit tan
tũmodo illa pars calida. ſi calor obtinet victo
riã. vl' ecõuerſo erit tantũmodo frigida. ſi vir
tus frigoris vincet calorẽ ignis. ¶ Si vero at
tingũt illud corp⁹ ſm aliã ⁊ aliã partẽ. tũc in
illis diſtinctis partibꝫ poſſunt induci oppo/
ſite qualitates. ſicut nũc poſſet accidere ſi pe/
des alicui⁹ hominis ponerent in glacie. ⁊ ma

Ad.7. nus in igne. ¶ Et per idẽ patet ad ſeptimuz.
qz vel tẽperies ⁊ intẽperies in illis duobꝫ locꝭ
ſic erũt ppꝛcionate. q̃ quantũ vna poteſt no
cere. tantũ altera pdeſt. ⁊ tũc illd̃ animal ma
nebit in eodẽ ſtatu ſanitatis quo fuit anteqz
ad illa loca veniret. Vel vna vincet aliã. ⁊ tũc
ſm exceſſum vincẽtis qualificabit illud aial.
Nã ſi vincet intẽperies. tũc erit infirmũ. Si
vero vincet tẽperies. tũc erit magis ſanũ. Pa

tet ergo q̃ negãda eſt ꝯſequẽtia. ¶ Ad octã Ad.8.
uum negari poteſt cõſequẽtia. qz poſito ante/
cedente in eſſe. poſſibile eſt cõſequẽs nõ eſſe.
ſi em vnũ corp⁹ virtute diuina poneret ĩ plu
ribꝫ locis. tũc poſſet dei facere q̃ illud corpus
ſemp ſimili modo ſe haberet in omibꝫ illis lo
cis. Ex quo patz q̃ ĩ iſta ratõe ⁊ in multis alis
pcedentibꝫ ⁊ ſequẽtibꝫ eſt fallacia ꝯſequẽtis.
Sicut em quilibet diceret hãc ꝯſequẽtiã nõ
valere. ſi ſortes currit ſortes diſputat. qz nulla
eſt neceſſitas ſortẽ currentẽ diſputare. Cõſe/
quẽtia vero quantũ deficit a neceſſitate: tantũ
deficit a veritate. Sic in omibꝫ ratõibꝫ iſtis
vbi tale ponit cõſequẽs. q̃ virt⁹ diuina poteſt
puenire ne cõtingat. ſuppoſito q̃ vnũ corpus
eſſet in pluribꝫ locis. ibi ſemp deficit virt⁹ cõ
ſequẽtie. ¶ Forte diceẽt q̃ intentio iſtorũ do/ Instantia
ctorũ nõ eſt q̃ cõſequẽs accipiat de meſſe. ſed
de poſſibili. Verbi gratia. Dicat ſic. Si vnũ
corp⁹ eſſet in duobꝫ locis. tũc poſſibile ẽ ipm
quieſcere in vno loco. dũ actu mouet in alio
loco. Sz hoc eſt falſuz. qz poſſibile ſi ꝯtingit
nullũ ſequit impoſſibile. ſz iſto poſito in eſſe
ſequit impoſſibile. ſ. mãifeſta ꝯtradictio. Nã
qd̃ mouet nõ quieſcit. ⁊ qd̃ quieſcit nõ moue
tur. ergo vnũ ⁊ idẽ ſiml' quieſcit ⁊ nõ quieſcit
mouet ⁊ nõ mouet. ergo primũ antecedẽs. ſ.
vnũ corp⁹ ſimul eſſe in diuerſis locis ex quo
iſta ſequit eſt impoſſibile. ¶ Si alicui vide Soluti⁹
retur q̃ omibꝫ modis eſſet impoſſibile idẽ cor
pus ſiml' quieſcere ⁊ moueri. ille etiã iſtã cõſe
quentiã haberet negare. Nã poſito q̃ idẽ cor/
pus eſſet ĩ diuerſis locis. tũc diceret ille q̃ dũ
quieſcit in vno loco p tunc nõ eſt poſſibile q̃
moueat in alio loco. Cũ licet poſſibile ſit il/
lud corp⁹ moueri tũc quãdo quieſcit. tamẽ ñ
eſt poſſibile p tunc. Et ideo licet illud poſſi/
bile ſit quãdoqz in eſſe pombile. tamẽ nõ eſt ĩ
eſſe pombile p tũc. ſ. quãdo quieſcit. qz p illo
tũc eſt impoſſibile. ¶ Etiã ꝯceſſa cõſequẽtia Soluti⁹
adhuc poſſet dici q̃ ꝯſequẽs ñ eſt omino im alia.
poſſibile. qz dato q̃ impoſſibile ſit idẽ corpus
ſimul quieſcere ⁊ moueri ſup eadẽ magnitu/
dine ⁊ ſm idẽ vbi. tamẽ ſm diuerſa vbi ⁊ ſup
diuerſis magnitudinibꝫ hoc nõ eſt impoſſi/
bile. ¶ Et cũ dicit. q̃ ſequit idẽ ſiml' moueri Instantia
⁊ nõ moueri. q̃ ſunt cõtradictoria. ¶ Dico q̃ Soluti⁹.
ſicut moueri ⁊ nõ moueri ſup eadẽ magnitu/
dine. diuerſis tamẽ tpibꝫ. nõ ſunt ꝯtradicto/
ria. ſic moueri ⁊ nõ moueri eodẽ tpe. tamẽ ſm
diuſa vbi. ⁊ ſm aliã ⁊ aliã pſentiã. ⁊ ſup alia
⁊ alia magnitudine nõ cõtradicũt. Da oppo
ſitũ tũc quãdo corp⁹ chriſti realiter exiſtens

psens in altari nō mouet. pro tūc impossibile
esset ipm moueri in celo vel in quocunqz alio
loco. qd̄ nullꝰ catholicꝰ dicere deberet. Ad hoc
em̄ q̄ aliquis terminꝰ affirmatꝰ z negatꝰ d̄ eo
dem subiecto cōtradictoria implicet. nō suffi
cit q̄ affirmet z neget de eodē re z nomine. sed
requirit q̄ hoc fiat fm idē z respectu eiusdē z
in eodē tēpore. vt patet p̄mo elenchoꝝ. Cum
igit in ppōsito moueri z nō moueri nec acci
piant respectu eiusdē magnitudinis. nec fm
vnū z idē vbi. nec fm eandē plentiā. ideo pa
Instantia tet q̄ nō sunt cōtradictoria. ergo ꝛc. ¶ Forte
dicet q̄ opposita priuatiua inferūt opposita
cōtradictoria. semp em̄ priuatio infert cōtra
dictoriā negationē illiꝰ cuiꝰ est priuatō. sicut
cecū infert nō videns. z iniustū nō iustū. Hz
quiescere z moueri sunt priuatiue opposita.
Solutio alia. ergo ꝛc. ¶ Respōdeo q̄ licz ppositio affirma
tiua de pdicato priuato inferat ppositionē ne
gatiuā de pdicato finito. vt patet p̄mo prioꝝ.
z secūdo peri armenias. tm̄ ppositio affirmati
ua de pdicato priuato cū pcisione certe deter
minatōis accepta. nō infert ppositionē nega
tiuā de pdicato finito. omīmode siue simplici
ter z absolute. sz solū put est limitata p eandē
pcisionē seu determinationē. qua limitata est
illa de pdicato priuato. Nō em̄ sequit sortes
est cecꝰ fm vnū oculū. ergo sortes ñ est videns.
quāuis bene sequat ergo ñ est videns fm vnū
oculū. Cuiꝰ ratio est. qz in priuatiuis z nega
tiuis illationib illatū nō debet esse vniuersali
us inferēte. ¶ Posito igit q̄ vnū corpꝰ virtu
te diuina sit in duob locis. quoꝝ in vno mo
ueat z in alio quiescat. tunc quies cōpetit illi
corpi cū certa determinatōne quantū ad illū
locū in quo quiescit. ergo licet ex hoc possit in
ferri q̄ ñ moueat in illo loco i q̄ quiescit. tamē
absolute nō potest inferri q̄ nō moueat. quia
tūc illatū esset vniuersaliꝰ inferēte. z per cōse
quēs cōmitteret fallacia fm quid ad simplici
ter. z similiter fallacia ꝛsequētis ¶ Ad nonū
Ad.9. nego ꝛsequentiā. qz corpꝰ illud possz esse glo
rificatū vel nō animatū. z per cōsequēs nullo
indigeret cibo. Posito tamē q̄ cibo indigeret.
tūc in quocūqz locoꝝ suoꝝ esset cibo saturatū.
in nullo alio loco esset famelicū etiā dato q̄ p
Ad.10. tūc nihil comederet in q̄cūqz alio loco. ¶ Ad
decimū nego cōsequentiā. Primo qz deꝰ pos
set tale corpꝰ ponere in diuersis locis q̄ nullo
modo esset cōbustibile. Secūdo qz dato q̄ es
set cōbustibile. adhuc posset facere q̄ nunqz
attingeret ab aliquo igne Positis tamē vtris
qz. adhuc nō sequeret illud qd̄ inferet. qz si illi
ignes essent equalis virtutis. z equaliter ap
proximati ad illud lignū in duob locis posi
tum. tūc in quolibet loco solū fieret medietas
illiꝰ ignis qui de illo ligno factꝰ fuisset si vnū
locū tantū occupasset. qz tantū vnꝰ ignis cō
bussisset de illo ligno quantū aliꝰ. z quantū i
vno loco de illo ligno cōsumptū fuisset. tantū
defecisset in altero. ¶ Si autē illi ignes fue
rint inequales in virtute. tūc quantū virtus
vniꝰ excederet virtutē alteriꝰ. tantū de illo li
gno plus ꝛsumeret in vno loco qz in alio. z fi
eret maior ignis. ¶ Si etiā in vno loco to
taliter hmōi lignū cōbureret nihil de ipo ma
neret in alio loco. ¶ Ad vndecimū dicendū Ad.11.
q̄ cōsequentia nō est vera. qz dato q̄ quilibet
istoꝝ masticando pomū totū traijceret i sto
machuz suū. tamē nec totū pomū nec aliqua
pars eiꝰ cōuerteret in carnē vtriusqz comedē
tis. sz tanto vnꝰ istoꝝ plus in se cōuerteret qz
alter quāto eiꝰ virtꝰ digestiua excederet virtu
tem alteriꝰ in vigore. Q, si nlla excederet ali
am. tūc quilibet cōuerteret in se medietatē illi
us pomi. ¶ Ad duodecimū nego ꝛsequētiā Ad.12.
Nā si vnū animal esset in mille locis. quādo
mortuū est in vno. in omib mortuū est. Cū
em̄ christꝰ tradidit corpꝰ suū verū z viuū di
scipulis suis in cena. si hmōi corpꝰ fuisset re
seruatū in mille pixidib. sicut nūc solet reser
uari in ecclesijs. in meridie diei crastine quā
do hoc corpꝰ mortuū fuit in cruce. in omib
illis pixidib mortuū fuisset. Sic in ppōsito
ꝛc. ¶ Forte dicet q̄ ista solutio ꝛtradicit his Instantia
que dixi in solutōne octaue ratōnis respōdē
do ad vltimā instantiā ibi factā. qz si ad pdi
catū priuatū cū determinatōne sumptū. non
potest inferri pdicatū negatū nisi sumat cū ea
dem determinatōne. tūc ad istā. christꝰ ē mor
tuus in cruce. solū sequebat ista. christꝰ ñ est
viuus in cruce. z nō ista absolute. christꝰ nō
est viuꝰ. z per cōsequēs ex morte corpis chri
sti in cruce. nō poterat argui mors eiꝰ in pixi
de. nec ad mortē animalis in vno loco seqret
mors eiꝰ in omī loco dato q̄ esset i pluribꝰ lo
cis. ¶ Respōdeo q̄ determinatio pdicta cir Solutio.
ca pdicatū priuatū dupliciter potest cōside
rari. Uno modo vt est necessario req̄sita ad
veritatē ppositionis. Alio modo vt nō exigit
ad veritatē ppositōnis. qz ppositō est simpli
citer z absolute vera pter illā determinationē.
si tamē adijcit tūc exprimit aliquē modū cir
ca hmōi veritatē. ¶ Primo modo accipien
da sunt illa que dixi in octaua solutōe. qd̄ pa
tet p exempla q̄ posui. quia de illo qui est cecꝰ

solū in vno oculo. cecū esse non verificatur nisi exprimat illa determinatio scilicet q̃ sit cec⁹ in vno oculo. ¶ Sed secūdo modo sunt intelligenda ea que dixi in ista solutōne. In illa em hora quādo anima christi separata fuit a suo corpore. absolute ⁊ simpliciter hec p̃positio fuit vera. corpus christi mortuuz est. nulla adiectōne facta de cruce. si tamē addebatur dicendo. corpus christi mortuū est in cruce. hoc non fiebat p̃ verificatōne p̃ppositōnis. que preter hoc absolute ⁊ simpliciter fuit vera. sed solū dabatur intelligi quo instrumēto moꝛs infuit sibi. ¶ Ad tredecimū dicendum q̃ minoꝛ non est vera. quia etiā p̃m hūc venerabilē doctoꝛē qui facit hāc rationē. vna res p̃ vnā ⁊ eandē naturā nō solū in distinctis speciebꝫ. verū etiā in distinctis generibꝫ esse potest p̃pter solā diuersitatē modorū eiusdem nature. ¶ Nam motus in se vnus existēs vt procedit ab agente est actio de predicamento actōnis. vt est quid illatū in patiente est de predicamento passionis. vt est quedā natura successiua cōtinua est de p̃dicamento quāritatis. sed vt terminatur ad illud qd̃ p̃ motum acquirit. tunc reducit ad eandē speciem cū termino ad quē. Ista omia clare patent diligenter intuenti textū ⁊ cōmentū tercij phisicoꝛ. ¶ Ad decimūquartū dicendū q̃ nō est simile de puncto ⁊ de corpore. quia corpus dicit entitatem separabilē a loco in quo est. punctus autē n̄ dicit entitatē a linea separabilem. ⁊ ideo licet vnū corp⁹ virtute diuina possit esse in distinctis locis. tamē vnus punct⁹ nulla virtute potest esse in distinctis lineis.

Ad.13. Ad rōnes Egidij

Ad.14.

¶ Qui tamē omnino vellet sustinere q̃ deus vnū punctū posset creare in principio duarū linearum eque distantiū. ille haberet dicere q̃ plures linee terminate ad vnū punctum nō concurrūt precise p̃pter puncti vnitatez. nisi huiusmodi punct⁹ sit in eodē situ positus. et quia in p̃posito iste vnus punctus respiceret duplicē situz. ideo linee per ipsum terminate non cōcurrerent. ¶ Ad decimūquintū dicendum q̃ relationes expresse per modū priuationis ⁊ habitus possunt simul cōuenire eidem rei ratione eiusdē fundamenti respectu diuersorum terminoꝛ. sicut idē pomū informatuz rubedine. ratione eiusdez rubedinis est simile pomo rubeo ⁊ dissimile pomo viridi. etiā eedem appellatōnes respectu eiusdē termini ratione duorū fundamentorū poterunt cōuenire simul eidem rei. ¶ Nam idem pomum existens rubeum ⁊ dulce potest alteri pomo existēti rubeo ⁊ amaro seu pontico esse simile ratōne rubedinis. ⁊ dissimile ratōne dulcedinis. Cum ergo localis distantia ⁊ indistantia sint quedam relatōnes expresse p modū priuationis ⁊ habit⁹ fundate in re locata mediāte ipso vbi. ideo ratōne vnius vbi eadē res potest simul esse distans ⁊ indistans respectu diuersorū terminorum quoꝛ vnus est sibi cōiunctus ⁊ alter ab eo disiunct⁹. ⁊ eadē res habēs duo vbi erit simul distans ⁊ indistans respectu ei⁹ loci. nā ratione illius vbi qd̃ sortita est ex circūscriptione illius loci est indistans ab isto loco. sed ratōne alterius vbi qd̃ sortita est ex circumscriptōe alterius loci est distans ab isto loco. ergo ⁊c. ¶ Forte dicetur q̃ hic concedā priuatiue opposita simul eidē inesse. qd̃ tamē superius negaui. ¶ Respondeo q̃ licet similitudo ⁊ dissimilitudo p̃ut alicui conueniunt ratione eiusdem fundamenti respectu eiusdē termini sint priuatiue opposita. tamē quocūq̃ istoꝛ mutato fundamēto scilicet vel termino. tūc non sunt priuatiue opposita. licet ratibꝫ nominibꝫ exprimant p̃pter penuriā vocabuloꝛ. ideo licet primo modo nunq̃ possint simul eidē inesse. tamē hoc possunt secundo modo. quia vt sic nō sunt opposita. ¶ Et eodem modo dicendū est de distantia ⁊ indistantia. ¶ Et ideo in primo ingressu isti⁹ solutionis notanter dixi relatōnes expresse per modū habitus ⁊ priuatōnis. ⁊ non dixi relationes priuatiue opposite. ¶ Patet etiā ex iā dictis q̃ falsum assumit in argumento quando dicit. q̃ si vnū corpus esset in duobꝫ locꝫ. tunc idem simul referret oppositis relationibus. ⁊ hoc si illa oppositio intelligitur priuatiua. Si autē intelligit de oppositōne relatiua. tunc adhuc falsa est cōsequentia. quia sicut simile simili opponit relatiue ⁊ nō dissimili. sic distās opponit distanti relatiue ⁊ nō indistanti. talia em̄ sunt relatōes similū nominū. vt patet in p̃dicamētis. ergo ⁊c. ¶ Ad sedecimū nego minoꝛē. nā licet angelus propria sua virtute nō possit simul esse in pluribus locis vt plura sunt. potest tamē hoc diuina virtute. ¶ Ad decimūseptimū dicendū q̃ licet ista ratio sit apparens valde. tamē quilibet catholicus habet eā soluere. quia per eundem modū arguendi p̃bari potest corp⁹ christi nō esse in altari. nisi extra suā propriā superficiem ponatur. que superficies est adequate cōmensurata cōcaue superficiei in qua localiter cōtinetur in celis. Sicut igit non obstante illa adequata cōmensuratōne quā corpus

Instantia

Solutio.

Ad.15.

Ad.16.

Ad.17.

christi pro nūc cū loco suo in celis habet. ipm
infra propriā suā superficiē manens reperitur
Instantia in altari. sic in ppositō ꝛc. ¶ Forte dicet q cō
Solutio. tra arguere nō est soluere. ¶ Ideo respōdeo
ad rationē. ꝛ dico. q illa cōmēsurata possunt
dupliciter cōsiderari. Uno modo fm cursuz
naturalē. Alio modo per cōparationē ad su/
perioze ꝛ illimitatā virtutē que vni illozū tri/
buere potest quandā illimitationē per cōpa/
rationē ad alteꝝ. Primo modo maior istius
rationis est vera. sz secūdo modo nō est vera.
quia nō obstante illa cōmensuratōne. tamen
virtꝰ diuina que est infinita ꝛ totaliter illimi
tata. potest vni illoz respectu alterꝰ tribuere
talē illimitationē q pluribꝫ alīs possit cōmē
surari inuiolata tamē permanēte cōmensura/
tione cū illo primo. ꝛ per cōsequēs aliq̄d ma/
nens infra superficiē hoc modo illimitatā pt
inueniri extra superficiē sibi cōmensuratā. cui
talis illimitatio nō est cōmunicata. ¶ Quā
uis igit superficies corpis christi cōmensuret
loco sibi coequali ī celis. tamē cōmunicata si/
bi p diuinā potentiā pdicta illimitatōe respe/
ctu illi loci poterit cū corpe christi alibi repe
ri. quāuis cōmensurata remaneat illi loco ce
lesti. Et eodē modo dico de quolibet alio cor
pore si deꝰ vellet ipm in pluribꝫ locis ponere.
¶ Ad pbationē illi maioris dicendū q ille
due superficies erūt adequate quantū ad co/
extensionē in eodē situ. qz vt sic nec est excedēs
nec excessuz inter eas in illo situ. Et possūt di
ci inadeq̄te quantū ad virtutē vel illimitatio
nē cōmunicatā vni que nō est cōmunicata al
teri. vt sic autē adequatū ꝛ inadequatū nō cō
Ad.18. tradicūt. ¶ Ad decimūoctauū dicendū q esse
in pluribꝫ locis siml cōuenit corpi christi p/
ut obedientiali potētia est diuine volūtati sb/
iectū in tantū q omē illud potest īmediate de
Ad.19. ipo fieri qd placet diuine volūtati. ¶ Ad de/
cimūnonū patet per ea q dicta sunt ad argu/
Ad.20. mentū. xv. ¶ Ad vicesimū dicendū q infini
ta virtute dei hoc qd est hic potest esse alibi. et
qd est alibi potest esse hic. quāuis hoc ꝗ tute
Ad.21. naturali fieri ñ possit. ¶ Ad vicesimūprimū
dicendū q cōsequens nō est falsuz. sicut patz
ex his que dixi in solutōne quarte rationis.
Ad.22. ¶ Ad vicesimūsecundū. pīsuppositis his q ī
solutōne prime ratōis dixi de termino a quo.
respōdeo ad minorē illi ratōis. ꝛ dico ad pre
sens. q q̄uis duo vbi sint incōpossibilia via
nature. tamen nō sunt incompossibia via di
uine potentie. Sicut em filiū parere ꝛ virgi/
nē purissimā permanere incōpossibilia sunt
via nature. ꝛ tamē per diuinā potentiā cōpos/
sibilia sunt in ipsa gloriosa virgine. sic in ppo
sito ꝛc. ¶ Ad vicesimūtertiū nego ɔ sequētiā Ad.23.
Ad pbationē nego maiorē. maxime quādo
illud tertiū est illimitatꝰ his q cū eo siml es/
se dicunt. anima em rationalis est tota in qua
libet parte corpis. vt patet p augustinū in ser/
mone d imagine. ita q respectu cuiuslibet par
tis habet talē illimitationē. q pt esse cum alia
parte. ideo nō sequit anima est siml cū manu
ꝛ est siml cū pede. ergo pes est simul cū manu.
Et eadē ratōne nō sequit sortē ꝛ platonez esse
simul. dato q deꝰ sit rome simul cū platone. ꝛ
parisiꝰ siml cū sorte. Sic in ppositō. qz virtu
te diuina illud corpꝰ esset illimitatū respectu
cuiuslibet loci q̄ simul esset cū eo. ideo ñ opor/
teret hmōi loca esse simul. Ad pbationē illi
maioris patet per idē. qz si illud tertiū est illi/
mitatius his que dicunt et idē. tūc nō oportet
q vsqz quaqz sint idē inter se. Dato em q enti/
tas specifica esset res vna. sicut ponūt quidaz
doctozes. tunc oporteret dicere q duo homi/
nes particlares puta sortes ꝛ plato essent idē
realiter illi vni entitati. ꝛ tamē differrēt reali/
ter inter se. ꝛ hoc ppter illimitationē illi vni
entitatis respectu cuiuslibet hominis particu
laris. ¶ Et q dāmodo eadē ratōe quelibet di
uina persona est omino idē diuine essentie. li/
cet diuine persone realiter differāt inter se. qz
quo ad modū identificādi. tūc diuina essen/
tia aliquo modo illimitate se habet respectu
cuiuslibet diuine psone. eo q quelibet persona
sit omino idē essentie tamē nō est omino idez
alteri persone. ¶ Etiā patet pdictā rationē es/
se fallacē. qz simliter cōcludit q accidētia re/
manentia in sacramēto altaris sint simul cuz
loco quē christꝰ replet in celis. qz corpus chri
sti eadē hora quādo est simul cū illo loco ī ce/
lis. est etiā simul realiter psentia cū istis acciden
tibꝫ. ¶ Est etiā aduertendū q ad tenendū p/ Exempla.
dictam cōclusionē me inclināt exēpla que se/
pe legimus in legēdis sanctoz. Legimus em
in legenda de assumptione virginis gloriose
christū cū ceteris apostolis psentē fuisse cū be
ata virgo migrauit ab hoc seculo. nec ppter
ꝗ videt dereliquisse. p tunc locū in celis. alias
nō esset verū verbū beati augustini positū in
decretis. de cōse. dist. ij. c. Prima heresis. quo
ait. Donec finiat seculū surlsuz est dominus.
Et loquit ibi de christo fm corporalē substā/
tiam. ¶ Item legitur in legenda de sancta mar
tha. q postq̄z obijt beata martha. christus in
ppria persona interfuit exequijs. ꝛ ipsam per/

sonaliter sepeliuit. ¶ Item legit ibidem q̃ christus apparuit sancto frontoni epo petragorienſi ⁊ inuitauit eũ ad exequias beate marthe dicẽs Veni fronto. iuua me martha meaz sepelire. Et vt ibidem habet sanctus fronto vestitus suis pontificalibus interfuit cũ domino ihesu christo exequijs sancte marthe. ⁊ nihilominus nõ defuit in loco vbi christus eũ ad hmõi exequias inuitauit. ¶ Etiã beatus ambrosius cũ ꝑsens esset mediolani infra missarũ solẽnia. ipe idez dicit interfuisse exequijs beati martini in ciuitate turonensi.

Articulus secundus et tercius.

Quãtum ad secundum ⁊ tercũ articulũ causa breuitatis simul respondeo cũ innocẽtio tercio. qui sic ait. Sicut filius dei per diuinã naturã habet triplicem modũ existẽdi in rebus. qz in omnibus est ꝑ essentiã. in iustis per gratiã. ⁊ in natura assumpta per vnionis efficaciã. ita corpus eius habet triplicem modũ essendi. Est enim i celo localiter. in verbo personaliter. in altari sacramẽtaliter. Secũdm quidem eius esse naturale i celo est i vno loco. fm esse ꝑsonale nõ est in loco. fm esse sacramẽtale est in pluribus locis. ¶ Ex qua autoritate patet illud qd petit in his duobus articulis. ¶ Et qz horũ articulorũ materiã ratio nõ attingit. ideo hac autoritate ꝓtentus trãseo

Articulus quartus.

Quãtũ ad quartuz articulũ est aduertendũ q̃ duplex est humana noticia seu cognitio. s. sensitiua: ⁊ intellectiua. Et hec duplex est. s. viatoris: ⁊ comphensoris. ¶ Et fm hoc pono tres conclusiones.

Conclusio prima

¶ Prima est q̃ nulla cognitõne sensitiua potest cognosci corpus christi ibi esse vbi est sacramentaliter. Quia sensus visus suo actu ad hũ nõ potest attingere. ergo nullus alius sensus. Cõsequentia patet. qz si aliquis sensus hũ posset. ille maxime videret esse sensus visus. eo q̃ plures nobis rez differẽtias demõstret. vt dicit ꝑmo methaphi. Antecedẽs ꝓb. qz vbi nihil apparet de rei quantitate. ibi nihil est qd sensuz visus obiectiue possit mouere. sed sub specieby panis nihil apparet de quãtitate corporis xpi. nec etiaz sub specieby vini. ergo ꝛc. Maior patz. quia omne qd obiectiue deberet visum mouere oportet q̃ appareat tante quãtitatis q̃ possit fundare basim trianguli visualis. cuius conus pertingat vsqz ad oculũ. vt ꝑbatur in perspectiua. Minor etiã patet. ⁊ declarabit in questione ꝓxime sequẽti ¶ P. cõfirmatur illud antecedẽs sic. Quantũcunqz aliqd corpus sit lucidũ ⁊ coloratũ. tamẽ vbi nihil appet de sua luciditate vel colore. ibi oculus corporalis nihil de eo potest videre. sz nõ obstante q̃ corpus christi sit coloratuz ⁊ valde luminosum. eo q̃ sit glorificatũ. tamẽ de eo nihil apparet. put sacramẽtaliter existit sb specieby panis ⁊ vini. ergo ꝛc. ¶ Sed est quidã doctor qui licet nõ teneat oppositũ istius conclusionis arguit tamẽ cõtra eã sic. Corpus christi vt existit sub specieby panis sacramentaliter nõ est ꝑsens alicui qd sit minus minimo sensibili. Ista patet. quia nõ est ꝑsens alicui indiuisibili. Sed minimũ sensibile potest percipi a sensu perfectissimo. vt patet p arestotel. in de sensu ⁊ sensato. ergo corpus christi existẽs sub sacramẽto potest percipi ad minus sensu perfectissimo. ⁊ per cõsequens oculo glorificato. quia ille oculus habet perfectissimũ visuz. ergo ꝛc. ¶ P. hoc idem quidã alij arguũt sic. Si beatus habens oculũ glorificatũ non videret clare corpus christi esse in sacramento. tũc circa hoc posset errare. vel ad minus dubitare. vtrũ adhuc sub talibus accidentibus esset substantia panis vel nõ. sed perfecta beatitudo excludit ñ solũ errorẽ sz etiã dubietatẽ. ergo ꝛc. ¶ Ad primũ dicendũ q̃ licet corpus christi sit totum ꝑsens toti quãtitati panis cõuersi i ipm. ⁊ cuilibet parti eius. tamẽ sic est ꝑsens q̃ nec coextendit toti illi quãtitati. nec alicui parti eius. ideo ratõne illius ꝑsentie nõ cõuincit q̃ ab aliquo sensu possit percipi ibi esse. eo q̃ nulla sua extensio appareat fm illud esse. ¶ Ad secundum nego maiorẽ. quia dato q̃ aliquis nũc existens beatus corpore ⁊ anima. oculo suo corporali nõ videat essentiã diuinã vel aliquam substantiã separatã. tamẽ talis ꝓpter hoc nõ dubitat nec errat circa illa. Sic in proposito ꝛc. ¶ Forte dicet q̃ nõ solũ de possibili. verum etiã de facto corpus christi quãdoqz visum est sub sacramẽto. Scribit enim paschasius diyaconus in suo libro de sacramẽto. q̃ cuidam sacerdoti deuoto apparuit christus sub specie pulcerrimi pueri in eucharistie sacramẽto. Quẽ puerum sacerdos osculabat deuotissime. Quo facto ad ꝑces sacerdotis illius disparuit illa apparentia. ad hoc q̃ sacerdos posset sumere sacramentũ. ¶ Etiã vt legit in legenda beati gregorij sibi apparuit sacramentũ per modũ carnis habentis figurã digiti. ¶ Respondeo q̃ in talibus apparẽtijs nõ videt corpus christi imediate. quia corpus christi put habet esse sacramentaliter. nõ excedit species sacramenti.

Scotus 1

2 Alij ad id

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Instantia

Solutio.

sed tales apparentie excedūt huiusmodi species. Unde in talib̄ apparentijs min⁹ immediate videtur corpus christi q̄z quādo videtur sub specieb̄ panis. quia in tali apparētia est duplex velamē. Nā talis apparētia velat species panis. ⁊ species panis velat corp⁹ christi Sed nō existēte hmōi apparētia. est ibi solū vnū velamen. ſ. species panis. ¶ Forte dices q̄ ille p̄ er posset ita paru⁹ apparere q̄ excederetur a specieb̄ sacramēti. ¶ Dico q̄ adhuc nō videt verū corp⁹ christi. q̄ corp⁹ christi si videret in sua ꝓpria quātitate multū excederet species sacramēti. cū ipe magnus fuerit in corpore. vt cōmuniter dicit. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ corp⁹ christi esse sub sacramēto. non potest euidēter cognosci cognitōne naturali ab intellectu viatoris. Quia illud qd̄ sola fide tenet. hoc nō cognoscit euidēter cognitōe naturali ab intellectu viatoris. sed corp⁹ christi esse sb̄ illis specieb̄ sola fide tenet. ergo ꝛc. Maior patet. q̄ fides est credere qd̄ nō vides. ⁊ ꝑ cōsequens nō euidēter naturali cognitōne cognoscit qd̄ sola fide tenet. Minor etiā patet. q̄ istud comp̄hendit sub. ꝓ. articulo fidei quo dicit. Credo in sanctā ecclesiā catholicā sanctoꝝ cōmunionē. ¶ P. illd̄ ad cuius cognitionē null⁹ infidelis naturaliter potest induci. hoc non est euidēter cognoscibile naturali cognitōne. Istud est hmōi. vt de se patet. ergo ꝛc. ¶ P. eadē sensibilia eodēz mō se habētia in exteriori apparētia nō variāt naturalem cognitionē talis intellect⁹ qui naturaliter est apt⁹ natus cognoscere ex sensibilib̄ Sed accidētia panis postq̄z est sub eis verū corpus christi sunt eadē que primo fuerūt cū substātia panis. ⁊ eodē modo se habēt quātū ad exteriorē apparentiā. ⁊ intellect⁹ viatoris est aptus nat⁹ cognoscere ex sensibilib̄. ergo sicut intellect⁹ viatoris ante cōuersionē iudicabat sub illis accidentib̄ esse substantiā panis. sic hoc idē iudicabit post cōuersionē cognitione naturali. alias ei⁹ cognitio esset variata. Maior patet de se. Minor habet tres partes. quaꝝ prima patet ex fide. secūda patet ex sensibili experiētia. Tercia patet i naturali philosophia. ſ. p̄mo de aīa. ⁊ p̄mo posteriorū. ¶ Forte ꝯtra istā ꝯclusionē dicetur sic. Qd̄ nō potest intelligi hoc nō potest enūciari. Ista patet in libro de cauſ. vbi dicit. qd̄ est sup̄ intellectū excedit narrationē. Patet etiā p̄mo peri hermenias. vbi dicit. q̄ voces sunt note eaꝝ passionū que sunt in aīa. Ab oppositō igit ꝯsequentis ꝓcedendo. cū viator possit

Instantia

Solutio

Cōclusio secūda.

1

2

3

Instantia

enūciare veridice existentiā corpis christi sb̄ sacramēto. sequit q̄ talē existentiā possit intelligere. ¶ Respōdeo q̄ maior nō est vera. loquēdo de euidēti cognitōe seu intellectōne. q̄ omēs articulos fidei enūciam⁹. q̄z uis eos naturali cognitōe hic in via euidēter nō cognoscam⁹. ¶ Ad ambas ꝓbatōes dicēdū. q̄ dato q̄ nō possit narrari vel ꝯcipi qd̄ nullo modo est cognitū. tm̄ sep̄ narrat ⁊ ꝯcipit qd̄ nō est euidenter cognitū. Tm̄ sufficit q̄ aliq̄d sit cognitū cognitōe creditiua i lumine fidei ad h̄ q̄ vere ꝯcipiat ⁊ narret. ¶ Tercia ꝯclusio ē q̄ cognitōe intellectiua comp̄hensoris euidēter cognoscit corpis christi existētia in isto benedicto sacramēto. Quia cognitōi enigmatice quā habem⁹ in via de his q̄ fidei sunt. succedit in patria clara visio ⁊ euidēs cognitio. Sz existentiā corpis xpi i sacro sub enigmate fidei hic i via cognoscim⁹. q̄ ꝛc. Maior patz ex dictis sanctoꝝ sup illo ꝟbo ps. Sicut audiuim⁹ sic vidim⁹ i ciuitate dm̄i ꝟtutū. Patz etiā. 1. ad Choꝝ. xiij. vbi ait apl's. Nūc videm⁹ p speculū ⁊ i enigmate. tūc aūt facie ad faciē. nūc cognosco ex pte. tūc aūt cognoscaz sicē ⁊ cognit⁹ sū. Minor etiā patet. q̄ q̄libet fidel' i via tenet credere p̄dictā existentiā. ¶ Ad argumentū principale dicendū ad minorē q̄ licet corp⁹ xpi i se ꝯsideratū sit vnū indiuiduū tm̄ sacraliter est i pluribꝫ locꝫ. put plura indiuidua sunt in ipm̄ ꝯuertibilia ¶ Etiā maior est falsa loq̄ndo d̄ esse i pluribꝫ locꝫ localit. q̄ nō obstāte q̄ aliq̄d sit indiuiduū. tm̄ manens indiuisuz de absoluta dei potētia pt esse in pluribꝫ locis localiter. vt patet ex his q̄ dicta sūt in articulo p̄mo istī⁹ q̄stionis.

Ad principale argu.

Hec ⁊ his similia. Postq̄z mgr̄ p̄misit predicti erroris recitationē ⁊ ꝓbationuz suaꝝ solutionē. hic sb̄mittit eiusdē erroris fidelē improbatōez. Et diuidit i duas ptes. q̄ p̄mo impbat istū errorē p euāgelicā veritatē. Scdo p sanctoꝝ doctoꝝ autoritatē. ibi. Itez ambrosi⁹. Et hec i tres fm q̄ p̄mo refellit istū errorē autoritate ambrosij. Scdo autoritate augustini. Et tercio autoritate eusebij. Partes patet. ¶ Hec est sentētia istī⁹ lectionis in generali. circa quā q̄ro in speciali.

Questio secunda.

Vtrū corp⁹ xpi sb̄ specieb̄ panis realiter ꝯtineat facta ꝯsecratōe p ipm̄ sacerdotē. ¶ Et videt q̄ nō. Q̄z realit ꝯtentū ab aliq̄ nō pt esse maj⁹ co. Sz corp⁹ xpi

est mlto maior qz sunt ille species. g tc. Maior patet. iij. phisi. Minor etiam est nota. qz qztitas illius panis est valde pua respectu vnius magni hois sic est xps. ¶ Contrariu pbat mgr in ista. x. distinctone autoritatibus multorum sanctorum. ¶ Multis suppositis ex pcedenti qstione ad istam materiam spectantibus. ad psens quattuor sunt videnda. ¶ Primo vtrum corpus xpi realiter ptineat sub pdictis speciebus. Secdo vtrum sub ppria sua qztitate ibi ptineat. ¶ Tercio vtrum sub qlibet particula hostie ve habeat ee totum corpus xpi. ¶ Quarto vtrum ad motum hostie ve moueat corpus xpi.

Articulus primus.

Quantum ad primum

est aduertendum q duplex est ptinentia. s. localis: et psentialis. ¶ Et sm hanc pono duas conclusiones. ¶ Prima e. q corpus xpi sub speciebus panis non ptineat realiter ptinentia locali. Ut omne qd sic continet. habet esse localit i suo ptinente. sz corpus xpi non e localit sub illis speciebus. g tc. Maior patet. Minore e pbm. qz illud qd non commensurat eqliter ei a q ptinet. hanc non est localiter i eo. sz corpus xpi non commensurat eqliter speciebus panis. qz maius et minus non sunt eqliter ad inuicem commensurata. sz corpus xpi est maius illis speciebus. g tc. ¶ Pro. qd locali ptinentia ab aliq ptinet. hanc suo ptinenti configurat. vel saltem configurat sibi continens. sz corpus xpi nec configurat speciebus sacramenti. nec configurat sibi hmoi species. g tc. Maior patet. qz si corpus xpi tentum est mollius continente. tunc configurat suo ptinenti. sicut apparet de liquore infuso alicui vasi. si aut e durius tunc configurat sibi ptinens. sicut apparet de homine qui ptinet in aere. Minor etiam patet de se. ¶ Secunda conclusio est q corpus xpi sub speciebus panis continet realiter continentia psentiali. Quia quicqd infra ambitum alicui est realiter psens. hoc continet ab eo continentia psentiali. sed verbis consecrationis dictis. tunc infra ambitum quantitatis ipsius panis conuersi in corpus christi. ipm corpus christi e realiter psens. ergo tc. Maior patet. Minore tenemus catholica fide. cui nephas est contradicere. ¶ Ad istam conclusionem pbandam non attingit ratio nisi supposita fide. ideo non adduco plures rones.

Pria conclo 1

Conclusio secunda.

Instantia 1

¶ Sz forte diceret q ista secunda conclusio contradicit pme. qz cuicumqz corporali quantitati corpus aliqd est realiter psens. in illa videt esse localiter. sed species panis q sunt realis quantitas corporis xpi est realiter psens. vt dicit secunda conclusio. ergo ptinet in eis localiter. cum oppositum dicit pma conclusio. Maior patet. qz vbicumqz est aliqd corpus realiter psens. ibi est sua realis quantitas q hmoi corpus commensurat ei cui psens est. et p consequens erit localiter i eo. Minor etiam patet ex secunda conclusione. ¶ Pro. si corpus xpi psentiali ptinetia sub illis speciebus ptinet. tunc maius ptinet a minori. nam corpus xpi est maius talibus speciebus. ergo tc. ¶ Pro. idem distaret a seipso realiter. Consequens est falsum. qz idem non refert oppositis relationibus. Sz distans dicitur a distante distans. sicut simile simili simile. Si ergo idem distat a seipso. sequit q idem refert simul oppositis relationibus. Consequentia etiam patet. qz si corpus xpi est realiter psens speciebus sacramenti. tunc realiter distabit a seipso vt habet esse in celo. et vt est in vno altari distabit a seipso vt est in alio altari. ¶ Pro. in sacramento pietatis nihil crudelitatis debet apparere. sed sacramentum sacre communionis est sacramentum pietatis. ergo sumptione illius sacramenti non debet masticari et realiter laniari corpus christi. qz carnes viui hois laniare valde videt esse crudele. hoc autem fieret si ptineret sub illo sacramento ptinentia psentiali. ¶ Pro. hoc qd non pdest nostre saluti hoc non est ponendum circa sacrm. sed corporis christi seu carnis psentia in isto sacramento non pdest nostre saluti. teste saluatore. qui loquens de isto sacramento Joh. vi. ait. spus est q viuificat: caro aut non pdest quicqz. ¶ Pro. iam dicta verba saluatoris tractans augustinus de cose. dist. ij. prima heresis. sic ait. Nonne hoc corpus qd videtis manducaturi estis. sacramentum qd vobis commendaui spualiter intellectum viuificabit vos. caro autem non pdest quicqz. ergo tc. ¶ Istis motiuis poterat forte moueri quidam ponentes q corpus christi non est realiter psens speciebus eucharistie. sz solum significatiue. Unde sm istos hec ppositio qua xps dixit. hoc est corpus meum. solum fuit vera figuratiue. sicut hec q dixit. ego sum vitis vera. vel significatiue. sicut hec q dixit. petra aut erat christus. ¶ Sz istud est erroneum et hereticum dicere. qd patet ex determinatione sancte matris ecclie. extra de sum. tri. et fide catho. c. Firmiter credimus. vbi expsse dicit q corpus xpi vere realit psens e i ipa eucharistia. Patet etiam de cose. dist. ij. c. ego berengarius. vbi berengarius de ista opinione errorem suum publice confitetur coram papa nicolao et aliis. cxiij. epis. ¶ Etiam contra istius erroris palliationem qua dicit xpm locutum fuisse figuraliter cum dixit. hoc est corpus meum. beatus augustinus. lxxxiij. q. q. lxix. vbi ait Unusquisq intellectus verbum xpi an loquat figuratiue an non. colligi pt ex pcedentibus et sequentibus

2

3

4

5

6

Opio erronea.

Contra eam.

ibidem. vel ex alijs locis scripture. Unde cū christ⁹ ait. ego sum vitis vera. subiūxit. ⁊ vos palmites. Cōstat autē q̄ discipuli non erant palmites naturales. iz tantū figuraliter. Sz cū dicit. hoc est corp⁹ meū. subdit. qd̄ p̄ vobis tradet. cū etiā dixisset. hic est calix sanguinis mei. subdit. qui p̄ vobis ⁊ p̄ multis effundet. Sz planū est q̄ christus suū verū ⁊ naturale corp⁹ tradidit p̄ nobis. ⁊ suū naturale sanguinē effudit p̄ nobis. ergo licet figuraliter loqretur cū dixit. ego sum vitis vera. tamē nō loqbat figuraliter. sz realiter. cū dixit. hoc est corpus meū. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ maior nō est vera. Ad p̄bationē dicendū q̄ licet corp⁹ per suā quantitatē quātitatiue seu mō quātitatiuo existēs p̄sens alicui: cōmensuret ei cui est p̄sens. tamē hoc nō cōtingit si quātitas est ibi. nō modo quātitatiuo. Sic autē ē in p̄posito ¶ Quia sicut dicit frater Egidi⁹ in p̄mo suo quolibet q̄stione q̄rta. q̄ztitas corporis christi in sacramēto isto non est modo quātitatiuo. qz est ibi mediāte substātia. ⁊ nō sicut cū substātia est alicubi mediāte q̄ztitate. tūc substātia est ibi modo diuisibili. ñ obstātē q̄ ipa de se sit īdiuisibilis. sic q̄ztitas corpis christi in sacramēto est mō indiuisibili q̄ztis ipa de se sit diuisibilis. ¶ Sz ōtra istō dictū doctoris arguūt quidam sic. Impossibile est quātitati ꝓuenire oppositū illi⁹ qd̄ est de sua formali rōne. ergo impossibile est q̄ztitatē ꝓtinuā esse alicubi mō īdiuisibili. Ant̄cedēs ptz. Probat ꝓsequētia. qz d̄ formali rōe q̄ztitatis ꝓtinue est habere ptes copulatas ad vnū terminū cōmunē. vt patz ī lib. p̄dicamētorū. sed hre ptes. ⁊ hre modū essendi indiuisibilē. hec mutuo sibi repugnāt. ḡ ⁊c. ¶ P. addūt isti q̄ nō est sil'e de substātia. qz hre ptes ⁊ esse diuisibile mediāte q̄ztitate h̄ nō repugnat formali rōe substātie. sicut nō hre ptes ⁊ hre esse indiuisibile repugnat q̄ztitati ꝓtinue ex sua formali rōe. ḡ ⁊c. ¶ P. sicut se habet q̄litas ad q̄litatē intēsiue. sic q̄ztitas ad q̄ztitatē extēsiue. sz impossibile est dare duas q̄litates eiusdez rōnis sibi mutuo p̄sentes q̄n vna sit intensior vl'remissior alia. vl'sil'is ei eq̄liter cū ea p̄ticipando hmōi rōez. ḡ impossibile est q̄ztitatez corpis xpi esse p̄sentē q̄ztitati panis. quin vna sit maior altera. vel minor. vel equalis. quorū quocūq; dato quātitas corpis christi nō poterit ibi esse modo indiuisibili. ¶ P. impossibile est corp⁹ esse animatū quin sit organicū. ⁊ p̄ ꝓseqns quantū habēs partē extra partem Ista patet. qz anima est act⁹ corpis organici phisici. vt habet. ij. de aia. Patet etiā ꝓsequētia. qz esse organicū est esse figuratū. omis aūt figura est quāta ⁊ habet partes. Sz corpus christi existēs in sacramēto altaris est aiatuz. alias esset mortuū. qd̄ est impossibile. qz cū in celo sit viuū si hic esset mortuū tūc simul esset viuū ⁊ mortuū. ergo corp⁹ christi erit ibi organicū. ⁊ p̄ ꝓsequens nō poterit esse indiuisibile. ergo ⁊c. ¶ Sz istis nō obstantibꝫ adhuc potest sustineri dictū fratris egidij. ¶ Ad cuius intellectū est aduertendū q̄ in corpe locato potest ꝓsiderari duplex positio. Una intranea. q̄ est ordo partiū ī toto. Et alia extranea. que est ordo partiū in loco. Prima positō est de intranea rōne quātitatis cōtinue. secunda nō est de intranea ⁊ formali ratōe quātitatis ꝓtinue. cū sit naturaliter posterior q̄ztitate cōtinua. ⁊ p̄ ꝓsequens quātitas ꝓtinua diuina virtute pt esse sine ista secūda positōe. quāuis nulla virtute possit esse sine p̄ma. qz q̄zuis nihil possit separi ab eo qd̄ est de sua intrinseca ratōne. tamē virtute diuina pt⁹ potest separi a suo posteriori. Q; autē positio illo secundo modo accepta sit posterior quātitate. patz qz p̄dicamentū sit⁹ est posteri⁹ p̄dicamēto quātitatis. ⁊ ipm naturaliter p̄supponit. Sz positio secūdo modo accepta est p̄dicamentū situs. vt patet. v. methaphi. ⁊ ī libro p̄dicamētorū. ac in lib. vi. principiorū. ¶ Saluo igit manēte ordine partiū in toto. de⁹ pt tollere ordinē partiū ī loco. Videm⁹ em de facto q̄ partes supmi celi habēt ordinē ī suo toto. ⁊ tamē nō habēt ordinē in loco. eo q̄ supremū celum nō sit in loco. Si em nō esset dare vnū supremū corpus sine loco. tūc in locis ⁊ locatis esset p̄cessus in infinitū. ¶ Vis bene intellectj possum⁹ respōdere ad ea que inducta sunt cōtra fratrē egidiū. ¶ Ad primū ergo dicendū q̄ cōsequentia nō valet. Ad p̄bationē dicendum ad minorē. q̄ licet habere partes. ⁊ habere modū indiuisibilē. omino tollentem ordinem partiū tam in loco q̄z in toto implicet cōtradictionē. tamē habere partes ⁊ habere modum nō diuisibilē quo ad extra. tollentem solūmodo ordinem partiū in loco. ⁊ nō tollentem ordinē partiū in toto. nullā implicat cōtradictionē. qz vt sic res illa est vere diuisibil' q̄ ad intra. licz q̄ ad extra nec sue ptes ꝓnumerentur partibꝫ loci. nec ipis coextendantur. ¶ Forte dicet q̄ quāuis deus possit vnū corpus creare extra omnem locum. cuius partes ita habebūt ordinē in toto. q̄ nō habebūt ordinē in loco. ⁊ ita erit hmōi corpus in se extē

Solutio Ad. i.

Egidius.

Cōtra egidium.

1

2

3

4

Pro egi.

nota d̄ duplici positione.

Solutio rationū cōtra egidiū. Ad. i.

Instantia

sum. qd tamē nō erit coextēsum. ppter absen/
tiā omniū illorū quibꝫ posset cōmensurari et
coextendi si essent sibi psentia. tamē deus non
potest quātitatē vni⁹ corporis ponere ī actu/
ali psentia alterius quātitatis. quin ex ipsis
resultet ordo partiū in loco. ⁊ cōmensuratō ⁊
coextensio vni⁹ ad alterū. Sz in sacramento
altaris quātitas corpis christi est actualiter
psens quātitati panis. ¶ Respōdeo negan/ Solutio.
do secundā partē maioris. qz qualibet rē sim/
pliciter absolutā deus potest ponere in esse si/
ne omni extrinseca habitudine quā illa res est
apta nata fundare respectu cuiuscūqꝫ alterius
rei create. Sed quātitas corporis christi est
quedā res simpliciter absoluta. ⁊ esse in loco
⁊ cōmensurari ⁊ coextendi ⁊ habere ordinem
partiū in loco. omnia ista dicūt quasdā extrin
secas habitudines rei locabilis respectu loci.
ergo deⁿ potest corp⁹ christi separe ab omni hu
iusmodi habitudine. ¶ Et cōfirmat. qz non Cōfirmat
min⁹ potest deⁿ separe a re locabili habitudi/
nem actualē quā naturaliter apta nata est ha
bere ad locū presente loco. qꝫ a re calefactibili
habitudinē ad calefactiuū etiā psente calefa/
ctiuo. Sed istā de facto separauit. sicut appa/
ruit de tribꝫ pueris in camino ignis. vt patet
Dani'. ij. ergo ⁊c. ¶ Ad secundū dicendum Ad.2.
q quāuis intrinsece non habere partes repu/
gnet quātitati continue. tamē nō habere partes
extrinsec⁹ in ordine ad locū. ⁊ coextēsas parti/
bus loci. ꝫ nō repugnat quātitati. ¶ Ad ter/ Ad.3.
cium dicendū q licet maior sit vera si ille due
quātitates relinquunt suo cursu naturali. ta
men si vna illarū virtute diuina separatur ab il
la habitudine actuali quā fm naturalē cursū
habet ad locū. tunc nō est simile qd in maiori
accipit p simili. sublata em illa habitudine.
tunc hec quātitas ad illā nō est compabilis.
Unde ppie loquēdo nec est equalis illi alte/
ri quātitati. nec maior nec minor. ¶ Ad qr/ Ad.4.
tum dicendū q corp⁹ christi existēs in sacra/
mento est animatū organicū. ⁊ quantū. ⁊ ha
bet partē extra partē in ordine ad totū. sz nō ī
ordine ad locū. ¶ Ad secūdā instantiā factā Solutio
contra conclusionē secundā dicendū q corp⁹ xpi secūdi pn/
fm q est in sacramēto ppie loqndo nec debet cipalis.
dici maius nec min⁹ illis speciebꝫ. qz in ordi
ne ad illas species nō habet modū qztitatiuū
nec habet ordinē partiū p comparōnez ad ta
les species. ¶ Ad tertiū dicendū q nō est in Ad.5.
cōueniēs idē p accidēs distare a seipso in qztū
est siml' cū aliqbꝫ q vere ⁊ p se distāt. Alia em
siml' existēs cū capite ⁊ cū pede pt dici p acci/
dens a seipsa distare. eo q caput ⁊ pedes vere
⁊ realiter distāt. quoꝫ in quolibet est ipsa aia
tota. Sic in ppositō ⁊c. ¶ Ad quartū dicē/ Ad.4.
dū q masticatō e sacramēti corp⁹ xpi nec diui
dit nec laniat. sed solū accidētia panis ⁊ vini
diuidunt. ⁊ ideo sicut infra dicet. sb qualibet
diuisionis pticula corp⁹ xpi integꝫ pseuerat
eo ipso em q corp⁹ xpi nō est ibi qztitatiue. nec
est illis accidētibꝫ coextensū. ideo nō diuidit
diuisione illoꝫ accidētiū. ¶ Ad quintū dicē Ad.5.
do nego minorē. Ad pbatōez dicēdū q licet
caro xpi nō psit quicqz comesta eo modo q̄ il
li iudei q̄ retro abierūt putauerūt eā esse come/
dendā. puta in corpali apparētia. q modo co
medunt carnes q̄ emunt in macello. tm vera
caro xpi sumpta cū debita reuerētia sub sacra/
mētali apparētia vere nobis pdest ad salutē
¶ Et p hoc patet ad sextuz. qz illa negatio q̄ Ad.6.
ibi dicit. nō ꝫ corp⁹ mādducaturi estis. nō est
referēda ad veritatē ⁊ realitatē corpis xpi mā
ducandi. sed ad modū manducandi quo illi
putabant christū velle dare corp⁹ suū ad mā
ducandum.

Quantū ad secūdū articulū dicēdū q licet ex vi sacramētali ver

Articulus secund⁹ Cōclusio.

boꝫ pncipaliter sub specie hostie sit substātia
corpis xpi in quā conuertit substātia ipi⁹ panis
tm concomitāter est ibi aia. ⁊ qztitas. accet. ra ac
cidētia sine quibꝫ nō habet esse corp⁹ christi.
¶ Propter qd ait augustin⁹. q qn sacrm cor
poris xpi sumit. tunc tot⁹ christ⁹ manducat.
¶ Sz quāuis a modernis doctoribꝫ istud Opio an/
cōmuniter teneat. aliq tamē antiq tenuerunt tiqua.
oppositū ist⁹ conclusionis. dicētes in sacro so/
laz esse substantiā corpis xpi. Quia fm istos 1
solū illud de xpo est sub speciebꝫ panis. in qd
fit cōuersio ipi⁹ substātie panis. sz substantia
panis pcise conuertit in substantiā corpis xpi.
⁊ nō in aliq accidētia. g ⁊c. ¶ P. corpus xpi 2
fm q habet rationē cibi spūalis sic habet esse
sub sacramēto. sz ad esse cibū sic spūalē nihil
facit quātitas. sz sola substātia. ergo ⁊c. ¶ P. 3
si corp⁹ christi esset in sacramēto sub ppa sua
quātitate. tūc homo nō reciper corp⁹ christi
quādo cōmunicat. sz consequēs fide catholica
tenem⁹ esse falsum. Probat consequtia. qz sola
panis accidētia intrarēt in os hominis ⁊ nō
corp⁹ xpi. qz os hois nō esset capax quātitatis
corpis christi. ¶ P. omis substātia qztā pter 4
vltimā speram pprie est in loco. sed corpus
christi nō est sub speciebꝫ panis vt in loco. et

go substantia corporis christi nō est ibi quā/
ta. Maior patet. quia substātia quanta est
hic ⁊ nunc. Minor etiā patet. quia qua ratō
ne esset in loco in isto altari. eadem ratione in
alijs altaribꝫ. ⁊ sic ꝛe facto simul esset in plu/
ribꝫ locis. ¶ Istā opinionē reputant aliqui
non solū falsaꝫ verū etiā impossibilē. Qr cor/
pus christi existēs sub sacramēto nō est mor
tuum sed viuū. sed impossibile est ꝙ sit viuū
nisi sit organicū ⁊ quantū. ergo ⁊c. ¶ P. illd
qd est trine dimensionis impossibile est esse si
ne quātitate ſz omis substātia corporea est tri
ne dimensionis. Maior patet. quia nihil po
test esse dimēsionatū nisi sit quantū. Probat
minor. quia si esset tantūmodo bine dimēsio
nis. tunc esset supficies. si vnꝰ tūc esset linea.
¶ P. sequeret ꝙ christꝰ esset diuisus. qr sicut
hic in sacramēto esset substātia sine quātitate
christi. sic ī celo maneret sola quātitas sine sb
stantia christi. ergo ⁊c. ¶ Sz quāuis ego iā
dictam opinionē ꝛe facto reputē esse falsaꝫ. ta
men saluo semper meliori iudicio nō puto ꝙ
sic sit simpliciter impossibilis. quin ꝛeꝰ si vel/
let posset corpꝰ christi facere pſens in altari si/
ne pſentia sue quātitatis. sicut posuit pdicta
opinio. ¶ Congruētia autē istiꝰ possibilitatꝭ
haberi potest ex his que dixi lib. iij. dist. v. ar
ticulo pmo. ¶ Illis igit hic pſuppositis ad
pſens respōdeo motiuis vtriusqz opinionis
¶ Ad primū igit istiꝰ false opinionis dicen/
dum. ꝙ licet illud in qd fit cōuersio panis sit
ibi principaliter. ex hoc tamē nō habet quin
cetera sint ibi cōcomitanter. ¶ Ad secundu
dicendū ꝙ licet quātitas nō faciat ad esse ci/
bum spiritualē. facit tamē ad hoc ꝙ christus
integer ⁊ nō diuisus vere ⁊ realiter est sub il/
lis speciebꝫ. ¶ Ad terciū dicendū ꝙ cōsequē
tia est falsa. Ad pbationē dicendū ꝙ licet os
hominis nō sit capax quātitatis corporis chri
sti accepte modo quātitatiuo. tamen bene est
capax eius sine illo modo. Cū ergo in sacra/
mento altaris corpus christi nō habeat mo/
duꝫ quātitatiuū per cōparationē ad extra. vt
dictū est in pmo articulo. ergo ⁊c. ¶ Ad qr/
tum nego maiorē. Ad pbationē dicenduꝫ ꝙ
ibi cōmittit fallacia ꝛsequentis. quia nō om
ne qd est hic est in loco pprie ⁊ per se. Sicut
em anima rationalis dicit esse ibi vbi est cor/
pus qd informat. tamē nō est in loco p se. sic
corpꝰ christi dicit esse ibi vbi sunt species pa/
nis. quāuis locū illū nō repleat. qr sola acci/
dentia panis illum locū replent ⁊ occupant.
¶ Ad primū alteriꝰ opionis dicēdū. ꝙ licet

Cōtra opinionem.
1
2
3
Modus medius.
Solutio.
Ad.1.
Ad.2.
Ad.3.
Ad.4.
Solutio alteriꝰ opinionis.
Ad.1.

fm cursuꝫ nature aīa informet corpꝰ organi/
cū ⁊ qztū in actu. tn fm ꝛe potentiā absolutā
ipa posset informare materiā actu indiuisibi
lē. organicā tn ⁊ quantā in potētia. ¶ Ad se/
cūdū dicēdū ꝙ esse trine dimēsionis pt alicui
dupliciter cōuenire. Uno modo in pmo mō
dicēdi p se. Alio modo ī secūdo. Primo mō
corpꝰ qd est ꝛe pdicamēto quātitatis est trine
dimēsionis. Secdo mō substātia corpea seu
corpꝰ ꝛe pdicamēto sbstātie dicit esse trine di
mēsionis. maxie loquēdo nō ꝛe actu sz d apti
tudine. qr ppriū est sbstātie corpee ꝙ sit apta
nata recipe trinā dimēsionē. Manēte ē illa
aptitudie posset ꝛeꝰ si vellet actualē receptōez
illiꝰ trine dimēsionis sine ꝛtradictōe suspēde
re. ¶ Ad formā igit argumēti dicēdū ꝙ loqn
do ꝛe esse trine dimēsionis pmo mō. tūc ma/
ior est vera. sz minor est falsa. sz loqndo ꝛe se/
cundo mō. tūc ecōuerso qzuis minor aliq mō
sit vera. tn maior est simpliciter falsa. ¶ Ad p/
batōez maioris dicēdū ꝙ licz illud qd ē actu
dimēsionatū sit actu qztū. tn qd est potentia
dimēsionatū nō est actu qztū: sz tantūmodo
ī potētia. ¶ Ad pbatōez minoris dicēduꝫ ꝙ
si ꝛeꝰ suspēderet illā actualē receptōnez. tunc
actu nec esset bine nec vnꝰ dimēsionis. sz po/
tius nullꝰ. licet ratōe sue aptitudinis ī poten
tia esset trine dimēsionis ¶ Ad terciū ꝛcedo
ꝛsequētiā. s. ꝙ xps esset diuisus diuisione sue
substātie a suis accidētibꝫ corpalibꝫ. Nec il/
lud ꝛseqns reputo ipossibile. qr duas res ab
solutas ꝛeꝰ pt ab inuicē separe ⁊ separatas ꝛ dua
re sine omi ꝛtradictōe. ¶ Posset etiā negari
ꝛseqntia. qr forte dicerēt illi ꝛe pma opinione
ꝙ sicut nūc credim ꝙ ꝛeꝰ faciat corpꝰ suū cū
qztitate pſens speciebꝫ sacramēti. ⁊ tn nec cor/
pꝰ suū. nec corpis qztitatē separa loco cui cō/
iunctū est ī celo. sic eadē rōne si vellet posz fa
cere substātiā corpis sui pſentē hmōi speciebꝫ
sine qztitate. ⁊ tn nō diuideret eā a quātitate
sua cui ꝛiūcta maneret in celis.

Ad.2.
Ad forma
Ad.3.

Quantū ad terciuz articulū est aduertēdū ꝙ ptes hostie pnt du/

Articulus tercius.

plicit accipi. Uno mō vt sūt ab inuicē separe
Alio mō vt ī suo toto sūt ꝛiūcte. Et fm hc po
no duas ꝛclusiones. ¶ Quaꝫ pma est ꝙ lo/
quēdo ꝛe ptibꝫ pmo mō. tūc corpꝰ xpi est in
qualibet parte totū. ⁊ ī pluribꝫ talibꝫ partibꝫ
pluries. ¶ Prima ps istiꝰ ꝛclusionis patet.
qr ab oibꝫ fidelibꝫ ꝛcedit ꝙ corpus christi est
sub qualibet illarū partiū. ergo vel totuz. vel

Conclusio prima

aliqua pars ei⁹. Si datur primū. tunc habet intentū. Si secūdū. tūc p̄m diuisionē hostie diuideret corpus christi. ⁊ per cōsequēs esset passibile ⁊ mortale. qd̄ est impiū dicere de corpore christi. ⁊ de quolibet alio corpe glorificato. ¶ Ista est intētio augustini qui ait. q̄ sicut fracto speculo imago que p̄ⁿ fuit vna in toto speculo. post diuisionē speculi est tota in qualibet parte speculi. sic diuiso sacramēto ⁊c. ¶ Est etiā ista intentio innocētij tercij. q̄ loquens de existētia corpis christi in sacramēto ait. Reor salua fide maiestatis. q̄ vbi est panis cōsecrat⁹. totū in singulis partib⁹ cōtinet. ¶ Probat etiā secūda pars p̄dicte cōclusionis. q⁹ ex diuina ordinatōne corp⁹ christi determinat ad hoc q̄ realiter p̄sens est speciebⁿ sacramēti. cū ergo partes specierū diuise fundent actualiter plures vnitates. ergo corpus christi existēs p̄sens hmōi partib⁹ pluries est eis p̄sens. ¶ Cōclusio secūda est. q̄ accipiēdo partes hostie secūdo modo. puta vt sunt cōiuncte in suo toto. tūc corp⁹ xpi est in tota hostia totū ⁊ in qualibet parte totuz. sz in hmōi partib⁹ nisi actu signent nō est pluries sed semel tantū. ¶ Primā partē istⁿ ꝯclusionis p̄bo sic. Corp⁹ xpi est sub tota quātitate panis ꝯuersi i ipm. ergo aliq̄d corpis xpi est sb̄ qualibet parte illⁿ q̄ztitatis. Antecedēs patet ex fide. Patet etiā ꝯsequētia. q⁹ ad oppositū cōsequentis sequit oppositū antecedētis. Illud ergo aliq̄d existēs sub qualibet parte. vel est totū corp⁹ xpi. ⁊ hoc est ꝓpositū. vel pars ei⁹. ⁊ tūc sequet q̄ corp⁹ christi sit extēse ⁊ quātitatiue sub sacramēto. Patet ꝯsequentia. q⁹ vbi totū est sub toto. ⁊ ps sub parte. ibi est vera extensio ⁊ coextensio. Falsitas cōsequētis patet ex p̄cedentib⁹. ¶ Probo secūdā partē istⁿ cōclusionis. q⁹ partes nulla signatōne diuise ñ habēt esse actu. ⁊ p ꝯsequēs nō fundāt distinctas vnitates actualiter. sed solū est ibi vnica vnitas actualis que est vnitas totⁿ. Sic autem est in ꝓposito. Et ideo corp⁹ christi non est ibi pluries. sz tantūmodo semel. iuxta vnitatē vnā actualiter ibi fundatā que est vnitas totius. Vñ sicut anima ratōnalis est tota in toto: ⁊ tota in qualibet parte corpis qd̄ informat. ⁊ tamē nō est pluries i illo corpe ꝓpter vnitatē totⁿ in quo habet esse primo. In partib⁹ ēm solū est vt habēt ordinem ad totum. sic in proposito ⁊c. ¶ Contra primam partem istius cōclusionis est quedā opinio que ponit. q̄ quāuis partibus sacramenti diuisis corpus christi totum sit in qualibet parte tamē partib⁹ manentib⁹ indiuisis a toto. tūc corp⁹ xpi nō est totū sub q̄libet parte. ¶ Motiua p̄ista opinione possent esse hec. Qz p̄m augustinū corp⁹ christi se habet ad partes sacramēti. sicut imago se habet ad partes speculi. sed quāuis tota imago reluceat in qualibet parte fracti speculi. tamē nō i partib⁹ integri speculi. ergo ⁊c. ¶ P. partes hostie integre iūt infinite. ergo corp⁹ christi esset i infinitis partib⁹. ⁊ per cōsequēs in vna hostia esset infinities. Cōsequētia patet. Probat antecedens. quia cōtinuū cū sit diuisibile i infinitū. oportet q̄ habeat infinitas partes. Sz hostia integra est quid cōtinuū. ergo ⁊c. ¶ P. sicut dicit p̄mo celi ⁊ mundi. deus ⁊ natura nihil faciunt frustra. sz nulla apparet maior vtilitas si totū corpus christi ponat sub qualibet parte. q̄z si totum ponat tantūmodo sub tota hostia. ergo hoc frustra poneret. ¶ P. si totū corpus christi esset sub qualibet parte. tūc quelibet pars corpis christi esset simul cū qualibet alia parte corpis christi. Cōsequentia patet. Sed vt aliqui dicūt cōsequēs est falsuz. q⁹ sequeret partiū corpis christi ꝯfusio. q⁹ caput misceret simul cū pede. ¶ Sed his nō obstātib⁹ teneo predictā cōclusionē. q⁹ magis videtur esse cōformis dictis sanctoz. Dicit ēm beat⁹ hilari⁹. q̄ vbi est pars corpis christi. ibi est totū. Demōstrata igit aliqua parte hostie cōsecrate. petat ab istis. vtrū in illa parte integre hostie sit aliquid corpis christi. vel nihil. Si dixerint q̄ nihil. hoc esset cōtra fidē. Si aliquid. tūc vel hoc erit pars. vel totū. Si totum. habet ꝓpositū. Si pars itez habet propositū autoritate hilarij iā dicta. ¶ P. isti ponunt totū corp⁹ christi esse in parte separata. sz nihil est in parte separata de corpe christi qd̄ ñ fuerit in eadē parte priusq̄z separet. q⁹ p separationem nihil de corpe christi generat de nouo in parte illa. Nec etiā ꝓpter separationez cetere partes corpis christi mouent ad illā partē hostie que separat a toto. Ergo ex his q̄ isti ponunt necesse est eos dicere totuz corp⁹ christi esse etiā in parte cōiuncta. ergo ⁊c. ¶ Et per hꝰ patet ad primū argumentū. q⁹ diuiso speculo ꝓpter multitudinē disiunctarū superficiez factaz ex illa diuisione fiūt ab eodē obiecto plures reflexiones sup illas distinctas supficies ⁊ per cōsequens generant distincte ⁊ plures imagines. vbi primo solum generabat vna imago propter vnicā reflexionē factā ab vno obiecto super vna superficie ipsⁿ integri speculi. Vñ si nihil de nouo generaret i ptib⁹ fracti

Cōclusio secūda.

Opio contraria.

Cōtra opinionem. 1

1

2

3

4

2

Solutio. Ad. 1.

speculi qd primo nō fuit genitū quādo speculum erat integrū. tūc in partibꝫ diuisis nō apparerent plures imagines qz primo cū speculū erat integrū. Sed vt dictū est ex diuisione partiū hostie nō generat de nouo corpꝰ christi. nec etiā de nouo aliquid cōuertit in ipsuz sicut ante factū est per sacerdotis benedictōez ergo rc. ¶ Ad secundū dicēdū q ipa hostia
Ad.2. potest dupliciter cōsiderari. Uno modo vt ē naturale accidēs aptū natū informare substātiam. Alio modo mathematice puta pcise ipsam cōsiderādo vt est quedā res ꝛtinua. Primo modo nec habet partes infinitas. nec est diuisibilis in infinitū. qz sicut est dare minimū os ꝛ minimā carnē. sicut dicit in de generatōne. ꝛ pmo phisicoꝝ. sic etiā i specie panis est dare minimū. puta tale q li vltra diuideretur. in ipo nō saluaret species panis. Sic eōdem modo in hostia vt est accidēs panis. est dare minimū. Si aūt accipit secūdo mō. tūc est diuisibilis in infinitū. Cū ergo corpꝰ christi sit sub illis accidentibꝫ put in eis relucet apparētia panis. ꝛ nō pcise vt est ibi quātitas cōtinua. qz dato q maneret ibi eadē qztitas. ꝛ omia alia naturalia accidētia mutarent. nō maneret corpꝰ christi sub illa mathematica quātitate. ideo posito q corpꝰ christi sit sub q libet parte hostie loquēdo d partibꝫ pmo modo dictis. de quibꝫ semp debet intelligi cū dicitur esse in partibꝫ. ppter hoc nō sequit q sit in infinitis partibꝫ. Atiā non sequit q sit ibi infinities. imo nec pluries. sed tantūmodo semel fm vnitatē totiꝰ. vt superiꝰ est declaratū.
Ad.3. ¶ Ad terciū nego minorē. qz ponēdo corpus christi totū esse sub qualibet parte integre hostie. saluant multe veritates quas sancta mater ecclesia tenet de isto sacramēto. Istud em ponēdo saluamꝰ corpꝰ christi nō esse extēsum extēsione hostie. nec p cōsequēs diuidi diuisione hostie. quoz oppositū sequeret. si totuz corpꝰ christi esset sub tota hostia. ꝛ pars sub
Ad.4. parte. Ex q apparet q minor est falsa. ¶ Ad quartū dicendū q partes corpis christi esse i eodē situ potest dupliciter intelligi Uno modo in ordine partiū ad locū. Alio modo i ordine partiū ad totū. Primo modo simul habent esse. illo em ordine nec distinguit i sacramento caput a pede. nec ecōuerso. Sz secundo modo nō sunt siml in eodē situ seu positione. sz sunt ordinatissime distincte.

Articulus quartus. **Quātū ad quartuz** articulū est aduertēdū q corpꝰ christi mouēri potest intelligi dupliciter. Uno modo p se Alio modo p accidēs. ¶ Itē moueri ad motū hostie potest intelligi dupliciter. Uno modo causaliter. ita. s. q mouēs hostiā sit causa motꝰ corpis christi. Alio modo nō causalit. sed solū cōcomitanter. Et fm hoc pono quatuor cōclusiones ¶ Prima est q quādo mouet hostia. corpꝰ christi aliquo modo mouet Quia perdēs respectū realis psentialitatis nō ex mutatōe illiꝰ cui est psens. hoc aliquo modo mutat seu mouet. accipiendo moueri large p qualitercūqz mutari. sed quādo mouet hostia sub qua est corpꝰ christi. ipm corpꝰ xpi perdit respectū realis psentie quē fundauit respectu loci in quo fuit hostia anteqz moueret nō ex mutatōe illius loci. ergo rc. Maior patet. qz si a est realiter psens ipi b. ꝛ huiusmodi psentialitas perdit sine recessu ipsiꝰ b ab a. sequit necessario q hoc pcise cōtingat ppter recessum ipsiꝰ a ab ipo b. Minor etiā patet qn tum ad omes suas partes. ¶ P. illud qd ac- 2
quirit respectū noue psentie ad aliquē locū sine aduentu illiꝰ loci ad ipm. ac sine cōuersione alicuiꝰ in ipm. hoc aliq modo mouet ad illum locū. Sz corpꝰ christi acquirit nouū respectū realis psentie respectu illiꝰ loci ad quez terminat motꝰ ipsiꝰ hostie sine aduentu vel trāsitu illiꝰ loci ad ipm. fit em corpꝰ christi realiter psens illi loco. dato q ille locꝰ immobilis pseueret. Si em nō fieret illi loco realiter psens. tūc hostia cōsecrata esset alicubi vbi nihil esset de corpe christi. Etiā ex motu ipiꝰ hostie nihil de nouo ꝛuertit in corpꝰ xpi. qz talis cōuersio nō fit sine sacerdotis benedictōne. q benedictio nō iterat ppter motū ipsiꝰ hostie. ergo rc ¶ P. omē qd desinit esse vbi priꝰ erat 3
ꝛ incipit esse vbi priꝰ nō erat. hoc aliquo modo mouet. sed mota hostia tunc corpꝰ christi desinit esse vbi priꝰ erat. ꝛ incipit esse vbi priꝰ nō erat. ergo rc. Maior videt esse nota de se. Minor patet ex pdictis ¶ Forte cōtra istaz Instantia
ꝛclusionē dicetur. si esset vera. tunc idez siml moueretur contrarijs motibus. quia simul vna hostia potest moueri sursum. ꝛ alia deorsum. ¶ P. idem corpus christi simul mouere 2
tur ꝛ quiesceret. Consequētia patet. quia vna hostia quiescente quādoqz alia hostia mouēri potest ¶ P. illud qd nec generatur nec corrumpit. nec auget nec minuit. nec alterat. et manet in eodē loco. hoc nullo modo mouet. 3
Sed corpus christi nec generat nec corrumpit. nec auget nec diminuitur. nec alteratur.

& in celis manet ī eodē loco dū hostia mouet. ergo mota hostia. corp⁹ christi nullo mō mouet. Maior patet p sufficientē acceptionem omniū specierū motus. siue motus accipiatur ppie siue large. s. p indiuisibili mutatōne. q̄ modo aresto. in pdicamentis tā generationē q̄ corruptionē appellat motū. Minor etiam nota est q̄tū ad omes suas ptes. ¶ Ad primū dicendū q̄ vt cōmuniter dicit aliq̄d simul moueri sursum & deorsum per accidēs nullā implicat repugnantiā. qd nō est dubiū referendo mot⁹ tales in diuinā potentiā. q̄ mot⁹ nō habēt ad inuicē repugnantiā nisi put termini ipsorū motuū ad inuicē repugnatiā habēt. Sed vt patet ex dictis in pcedenti questiōe. vbi sursum. & vbi deorsum. quāuis nō naturaliter. diuina tamē virtute possunt simul eidem cōpetere. Cū ergo corp⁹ christi ad motū hostie nō moueat per se. sz solū p accidēs. vt patebit in secūda cōclusione. nec cōpetat sibi virtute naturali sz diuina. vt patebit in secūda & tercia cōclusione. ideo &c. ¶ Et eodē modo dicendū est ad secundū. ¶ Ad terciū dicendū q̄ maior nō est vera. supposito q̄ sit ī alio loco q̄ in illo in quo quiescit. quia hoc posito. tūc nō obstante q̄ quiescat in vno loco. potest moueri in alio loco. vt patet ex pcedenti q̄stione in solutōe octaua argumēti facti cōtra articulū primū. ¶ Secūda cōclusio est. q̄ corpus xpi. put est in sacramēto nō mouet per se sz solū per accidēs. Quia mot⁹ fīm locū d̄ quo semp ad pīsens loquor nō potest p se cōpetere ei qd per se nō est in loco. sz corp⁹ christi put est in sacramento nō est per se in loco. cū sua quāntate nihil occupet de loco. vt patet ex pcedentib⁹. ergo &c. ¶ P. corpus qd p se mouetur de vno loco ad aliū. hoc cōmensurat medio per qd trāsit. sed quādo corp⁹ christi mouetur ad motū hostie. tūc nō cōmensurat alicui spacio medio. cū nō sit quātitatiue ī sacramento. ergo &c. ¶ Forte dicet cōtra cōclusionē istā sic. Oē qd mouetur p accidens ad motū alicui⁹ qd mouet p se. vel est in eo sicut pts in suo toto. vel sicut forma ī materia seu sb iecto. vel sicut locatū in loco. vl' sicut motor in eo qd p ipm mouet. puta sicut nauta ī nauī. sed corp⁹ christi nullo istorū modorū est in hostia. ergo nō mouet p accidens ad motū hostie. ¶ Respondeo q̄ licet maior sit vera quādo motū per accidēs mouet causaliter ex motu illi⁹ qd mouet per se. tamē nō est vera quādo motū per accidens solū cōcomitanter mouet cū illo qd mouet p se. Sic autē est in ppositio. vt patebit īmediate. ¶ Est ergo tercia cōclusio. q̄ mota hostia corp⁹ christi nō mouet ab aliqua pura creatura mouēte ipam hostiā. Quia illud qd actiue non attingit aliq̄d hoc nō potest ipm mouere. sz vir⁹ creata mouēs hostiā nō attingit corp⁹ christi vt existit sub sacramēto. ergo &c. Maior patet p arestotel. in de generatōe & corruptōe. Minorē pbo. q̄ nulla vir⁹ creata attingit aliqd corp⁹ actiue qd nō est sibi localiter approximatū. sz corp⁹ xpi vt est in sacramēto nō ē alicui virtuti create localiter approximatū. q̄ nō est ibi localit. vt superi⁹ dictū est. ergo &c. ¶ Forte dicet cōtra istud sic. Anima ipsi⁹ christi potest mouere corp⁹ xpi vt est in sacramēto. sz anima christi est creatura. ergo vir⁹ creata potest mouere corp⁹ christi vt est sub sacramēto. ¶ P. supposito q̄ corp⁹ christi fuisset reseruatū in pixide quādo vulnerabat in cruce. vel vulnera q̄ recepit in cruce recepissz in pixide. vl' nō. Sic tūc existēs sub sacramēto mouebat a virtute creata que intulit illa vulnera. Si nō: tūc idē corp⁹ simul fuisset cōtinuū & discōtinuū. q̄ in cruce fuit discōtinuū. q̄ vulneribꝫ pforatū. & in pixide mānsisset cōtinuū. q̄ nō fuisset pforatū. ¶ P. mouēs aliquā rem mouet omē illud qd est in illa re. sed corp⁹ christi est ī hostia. ergo mouēs hostiā mouet corp⁹ xpi. ergo &c. ¶ Ad primū dicendū q̄ christ⁹ nō est pura creatura. cū sit de⁹ & hō. ideo da q̄ xps p animā suā moueat corp⁹ suū. hoc tamē n erit cōtra istā cōclusionē que posita est de pura creatura. ¶ Itē anima christi nō mouet hostiā. cōclusio aūt ponit de pura creatura mouente hostiā. ¶ Ad secundū dicendū q̄ hoc posito tūc corp⁹ christi existēs in pixide sub hostia fuisset vulneratū & discōtinuatū. nec hoc esset cōtra cōclusionē. quia vulnerās christū ī cruce nō fuisset motor hostie. ¶ Forte dicet q̄ illud repugnat dictis pcedentib⁹. ¶ Primo quia dictū est supra q̄ corpus christi non est extense seu quātitatiue sub hostia. sz nihil potest vulnerari vel discōtinuari nisi extense et quātitatiue se habeat. ergo &c. ¶ Secūdo q̄ virtus nō attingēs aliqd corp⁹ nō potest ipsum vulnerare nec discōtinuare. sed nlla virtus creata attingit corp⁹ christi vt est sub sacramento. vt dictū est in pbatione minoris adducte p ista tercia cōclusione. q̄ &c. ¶ Ad primū dicendū q̄ aliquid potest dici se habere non extense vel nō quātitatiue dupliciter. Vno modo ppter omimodā negatōez partium tam in ordine ad locū q̄ etiam in ordine

Solutio. Ad. 1.

Ad. 2.

Ad. 3.

Cōclusio secūda.

1

2

Instantia 1

Solutio.

Tercia cōclusio.

1

Instantia 1

2

3

Solutio Ad. 1.

Ad. 2.

Instantia 1

2

Solutio. Ad. 1.

ad totũ. Alio modo nõ ꝓpter omimodã negationẽ partiũ. sz solũ ꝓpter negationẽ partium i ordine ad locũ Primo modo maior est falsa. qz corpꝰ existẽs in sacramẽto est in se vere extensuz. quãuis ñ sit alicui ꝯtinẽti extrinsecus coextẽsium. ⁊ habet vere ⁊ realiter partẽ extra partẽ in ordine ad totũ. quãuis nõ habeat partẽ extra partẽ in ordine ad locũ. Sz secũdo modo tũc minor ñ est vsqzquaqz ꝗa. qz eo modo quo aliqd ꝯtinuũ habet ꝑtes. eo modo ꝑ diuisionẽ partiũ ꝑt discõtinuari. qz si habet ꝑtes ꝑr cõparationẽ ad intra ⁊ ad extra. tũc vtroqz mõ poterit discõtinuari. Si aũt hz ꝑtes i ordine ad intra ⁊ nõ i ordie ad extra. tũc vt sic poterit discõtinuari in se sine exteriori apparẽtia. Cũ ergo corpꝰ xpi in cruce habuerit ꝑtes tã in ordine ad totũ qz in ordine ad locũ. ideo vtroqz modo. s. intrinsece ⁊ extrinsece fuit discõtinuatũ in cruce. Si aũt ꝑ tunc fuisset sacramẽtaliter in pixide. qz ibi habuisset ꝑtes intrinsece pura i ordine ad totũ. ⁊ nõ extrinsece. s. in ordine ad locũ. ideo vere fuisset intrinsece discõtinuatũ in pixide. qz/uis nõ extrinsece. qz distantie partiũ intrinsece nõ corespõdisset distantia partiũ extrinsece in corpe ꝯtinente. ¶ Ad secundũ dicendũ ꝙ licet illa maior sit vera posito ꝙ illa virtus nullo modo attingat hmõi corpꝰ. puta nec h nec alibi. tamẽ ñ est vera si alicubi ipm attingit. ¶ Et tũc ad minorẽ dicendũ ꝙ casu ꝑdicto posito licet tũc virtꝰ seu potẽtia crucifixoris nõ attigisset corpꝰ xpi primo vt in pixide vel vt fuisset sub sacramẽto. tamẽ vere attigit ipm vt fuit in cruce. Per quẽ attactũ primo fuit vulneratũ ⁊ discõtinuatũ in cruce. ⁊ ꝑ cõsequẽs fuisset discõtinuatũ in pixide. ¶ Forte adhuc dicet. ꝙ ex his habet ꝙ licet nõ ꝑmo tamẽ ex ꝯsequẽti virtꝰ creata attingat corpus xpi. put existit i sacramẽto ¶ Dicẽdũ ꝙ istud est verũ supposito ꝙ corpꝰ xpi esset mortale ⁊ passibile sicut fuit in cruce. sz nõ est vez. put nũc loquimur de corpe christi. puta vt habet esse glorificatũ ⁊ imortale. quia vt sic non est subiectũ actõi alicuꝰ virtutis create in sua reali existẽtia. nec ꝑ ꝯsequẽs in sua sacramentali existẽtia ¶ Ad tercũ dicendũ ꝙ maior nõ est vera quãdo aliqd sic est in re mota. ꝙ nec est forma eiꝰ. nec pars eiꝰ. nec aliqua necessitate sue ponderositatis innitit ei. sz solũ ꝯiungitur ei quadã libera volũtate ad hmõi cõiunctionẽ libere ⁊ ꝯtingenter se habente. Sz corpus christi ꝯiungit hostie ex sola libertate voluntatis diuine. ideo maior i ꝓposito ẽ falsa.

Instantia

Solutio.

Solutio tercie rõis

¶ Quarta cõclusio est ꝙ quãdo hostia moueꝯ. tũc corpꝰ christi moueꝯ a virtute diuina Quia omne qd moueꝯ. vl' moueꝯ a virtute creata. vl' diuina. sz mota hostia aliq̃ modo moueꝯ corpus xpi. ⁊ nõ a virtute creata. ergo ⁊c. Maior patet ꝑ sufficientẽ diuisionẽ. ⁊ Dior etiã patet ex ꝑma ⁊ tercia ꝯclusione istiꝰ quarti articuli. ¶ Forte dicet ꝙ si ista ꝯclusio ẽ vera. tũc quotienscũqz eucharistia portat d loco ad locũ: totiẽs ꝯtinget nouũ miraculũ. Consequẽtia patet. qz illud dicit fieri miraculose. qd nõ potest fieri nisi specialiter ꝯcurrẽte diuina operatõe. sz stante ꝑdicta ꝯclusione. tũc hostia nõ potest moueri nisi specialiter ꝯcurrente diuie virtutis opatione. ergo ⁊c. ¶ Dicendũ ꝙ appellãdo hoc miraculũ ad qd non sufficit sola virtꝰ creata. tũc ꝯcedo ꝙ in ꝓposito fieret semp miraculũ quãdo moueꝯ eucharistia. Quia tñ isto modo nimis large accipit miraculũ. nã sic loquẽdo tũc hois natiuitas in vtero semper fieret cũ miraculo. eo ꝙ nõ possit fieri sine speciali actõne diuina qua creat ratõnalis aia. ideo nego ꝯsequẽtiã. Ad ꝓbationẽ nego maiorẽ. qñ diuina opatio cõcurrit modo ꝯsueto sicut iã apparuit de ꝯceptione hois. Cñ ꝑt dici ꝙ ibi nõ est nouũ miraculũ. sz quasi antiq̃ determinatio diuie voluntatis. Deꝰ em eadẽ volũtate qua instituit eucharistiã determinauit ꝙ corpꝰ xpi esset presens omi loco in quo post ꝯsecratõez ponit ipa hostia. ¶ Ad argumentũ principale dicendũ ꝙ maior nõ est vera. qñ ꝯtentũ nõ coextendit ꝯtinenti. nec se habet modo qztitatiuo. sicut est in ꝓposito.

Cõclusio quarta.

Instantia

Solutio

Ad principale argu.

¶ Distinctio vndecima.

Si vero que ritur. Postq̃z mgr superi determinauit de istiꝰ sacramẽti differenti sumptõne. in ista parte determinat de eiusdẽ sacramẽti ꝯfectõe ꝑcedẽti ¶ Circa qd est aduertẽdũ ꝙ in ista mirabili ꝯfectõe sunt attendẽda tria sãtis mirabilia. nã in corpꝰ et sanguinẽ xpi cõuertit panis ⁊ vini substãtia. sine sbiecto remanẽt accidẽtia. ⁊ hec fiũt ꝑ verba a sacerdote ꝯsecrãte ꝓlata. ⁊ sm h̃ reliqua materia istiꝰ benedicti sacramẽti ad ꝑsens diuidit in tres ꝑtes. qz ꝑmo mgr determinat de ista admirãda ꝯuersione. Secũdo de accidẽtiũ sine subiecto manentiũ sepatõe. Tercio de ꝯsecrãtis qualitate ⁊ ꝯditõe. Sedã dist. xij.